

Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. XII.

Additions to the flora of the Czech Republic. XII.

Jiří H a d i n e c ¹⁾ & Pavel L u s t y k ²⁾ [eds]

¹⁾ *Herbářové sbírky Univerzity Karlovy, Benátská 2, CZ-128 01 Praha 2; e-mail: hadinec@natur.cuni.cz*

²⁾ *Moravský Lačnov 287, CZ-568 02 Svitavy; e-mail: pavel-lustyk@seznam.cz*

Abstract

This twelfth part of floristic contributions includes newly published data of critically endangered species and data unpublished so far. Data of taxa newly discovered on the territory of the Czech Republic (*Bu-glossoides incrassata* subsp. *incrassata*, *B. incrassata* subsp. *spliterberi*, *Festuca pseudodalmatica*, *Sorbus barrandienica* and *S. omissa*) and data of alien species found in the Czech Republic for the first time (*Bromus bromoideus*, *Cotula coronopifolia*, *Euphorbia prostrata* and bamboo *Pleioblastus chino*) are summarised. Furthermore, critically endangered species (according to the Red List of Vascular Plants of the Czech Republic) are reported from new sites (e. g. *Agropyron pectinatum*, *Arabis nemorensis*, *Calamagrostis stricta*, *Cardamine parviflora*, *Carex chordorrhiza*, *Carlina acaulis* subsp. *caulescens*, *Cleistogenes serotina*, *Corrigiola littoralis*, *Drosera intermedia*, *Epipactis moravica*, *Erica tetralix*, *Filago lutescens*, *Herniaria hirsuta*, *Juncus gerardii*, *Listera cordata*, *Lycopodiella inundata*, *Myosotis stenophylla*, *Orchis morio*, *Ornithopus perpusillus*, *Polycnemum arvense*, *P. majus*, *Potentilla rupestris*, *Salix myrsinifolia*, *Tillaea aquatica* and *Urtica kioviensis*). Finally, less rare and threatened species are reported from areas where they had not been recorded yet (*Cephalanthera longifolia*, *Epipactis microphylla*, *Leersia oryzoides*, *Phegopteris connectilis*, *Pyrola media*, *Stellaria palustris*).

Examination of herbarium material of alien grasses revealed six species new to the Czech Republic: *Chloris pectinata*, *Ch. divaricata*, *Eleusine coracana* subsp. *coracana*, *E. tristachya*, *Leptochloa decipiens* subsp. *peacockii* and *L. divaricatissima*. These all occurred in this country as casuals, most of them introduced with wool of Australian origin. In contrast, re-identification of herbarium vouchers has showed that the following species were mentioned in the literature for the Czech Republic erroneously: *Chloris radiata*, *Enteropogon acicularis* (syn.: *Chloris acicularis*), *Eriochloa punctata*, *Leptochloa panicea* s.l. (incl. *L. mucronata* and *L. filiformis*) and *Sporobolus indicus*. No specimen of *Chloris pycnothrix* was seen in the studied herbarium material, so that the occurrence of this species in the Czech Republic is doubtful.

K e y w o r d s : floristics, new findings, Czech Republic

N o m e n k l a t u r a : Kubát et al. (2002), Kučera & Váňa (2005), Chytrý (2007, 2011, 2013)

Úvod

Již tradičně přicházíme s dalším dílem Additamenta a v tomto dvanáctém pokračování shrnujeme výsledky práce českých floristů z území České republiky z uplynulých několika let,

většina však pochází z let 2012–2013. Kromě mnoha nálezů dosud neuveřejněných, zaslaných nám do redakce, shrnujeme i ty, jež byly v roce 2012 (výjimečně i v roce 2013) publikovány – v tomto případě se omezujeme jen na taxony nové a kriticky ohrožené (kategorie C1).

Do květeny České republiky nově přibýlo pět taxonů, dva nově popsané z území Čech (*Sorbus barrandienica* a *S. omissa*), *Festuca pseudodalmatica*, který byl až dosud přehlížen na Moravě a dva poddruhy z okruhu *Buglossoides arvensis* (*B. incrassata* subsp. *incrassata* a *B. incrassata* subsp. *splitgerberi*). Jako nově zavlečené druhy na území ČR se v Additamentech XII. objevují *Bromus bromoideus*, *Cotula coronopifolia*, *Euphorbia prostrata* a jako zplanělý pěstovaný bambus *Pleioblastus chino*. Studium herbářového materiálu zavlečených trav odhalilo pro Českou republiku šest nových taxonů: *Chloris pectinata*, *Ch. divaricata*, *Eleusine coracana* subsp. *coracana*, *E. tristachya*, *Leptochloa decipiens* subsp. *peacockii* a *L. divaricatissima*. Všechny tyto taxony byly přechodně zavlečené, většinou s vlnou australského původu. Z revize herbářových položek vyplynulo, že některé taxony byly uvedeny v literatuře pro ČR chybně: *Chloris radiata*, *Enteropogon acicularis* (syn.: *Chloris acicularis*), *Eriochloa punctata*, *Leptochloa panicea* s. l. (incl. *L. mucronata* et *L. filiformis*) a *Sporobolus indicus*. Druh *Chloris pycnotherix* nebyl ve studovaném herbářovém materiálu nalezen a jeho výskyt v ČR je považován za pochybný.

Největší část nálezů spadá jako obvykle do kategorie druhů kriticky ohrožených (C1), např. *Agropyron pectinatum*, *Arabis nemorensis*, *Calamagrostis stricta*, *Cardamine parviflora*, *Carex chordorrhiza*, *Carlina acaulis* subsp. *caulescens*, *Cleistogenes serotina*, *Corrigiola littoralis*, *Drosera intermedia*, *Epipactis moravica*, *Erica tetralix*, *Filago lutescens*, *Herniaria hirsuta*, *Juncus gerardii*, *Listera cordata*, *Lycopodiella inundata*, *Myosotis stenophylla*, *Orchis morio*, *Ornithopus perpusillus*, *Polycnemum arvense*, *P. majus*, *Potentilla rupestris*, *Salix myrsinifolia*, *Tillaea aquatica* a *Urtica kioviensis*, a také druhů silně ohrožených (C2). Řada taxonů byla rovněž nalezena v územích, z nichž dosud nebyly v Květeně ČR uváděny (např. *Cephalanthera longifolia*, *Epipactis microphylla*, *Leersia oryzoides*, *Phegopteris connectilis*, *Pyrola media*, *Stellaria palustris*). V roce 2012 byl publikován v časopise Preslia nový úplný Seznam cévnatých druhů rostlin české květeny (Danihelka et al. 2012), kde je uvedena řada dalších nových taxonů pro ČR, u většiny z nich však nemáme podrobnější informace k jejich výskytu, tudíž jsme je do těchto Additamentů nezařadili.

Všechny uváděné lokality v Additamentech jsou zařazeny do fytogeografických okresešů či podokresešů (Skalický 1988) s označením základního pole a kvadrantu středoevropské mapovací sítě (Slavík 1971) a přiřazeny jsou k nejbližší obci. Zkratka „distr.“ označuje území vymezené hranicemi příslušného administrativního okresu. Některé lokality jsou doplněny o zeměpisné souřadnice v souřadnicovém systému WGS-84. Pokud jsou uvedené nálezy doloženy herbářovými položkami uloženými ve veřejných sbírkách, je jejich uložení označeno zkratkou příslušné sbírky (Vozárová & Sutorý 2001), jsou-li v soukromé sbírce nálezce, pak zkratkou „herb.“ a jménem majitele sbírky, popř. i místem uložení. Zkratkou „not.“ (= notavit, tj. zapsal, zaznamenal, zaregistroval), popř. „foto“, jsou označeny nálezy a pozorování, k nimž nebyl pořízen herbářový doklad.

Kategorie ohrožení druhů uvádíme podle nové (již třetí) verze Červeného seznamu naší flóry (Grulich 2012). U taxonů zařazených do tohoto seznamu uvádíme kategorii jejich ohrožení. U zvláště chráněných území jsou uvedeny zkratky jejich kategorií: NP – národní park, (N)PP – (národní) přírodní památka, (N)PR – (národní) přírodní rezervace, EVL – evropsky významná lokalita. Fytoecnologické snímky zařazené do České národní fytoecnologické databáze (Chytrý & Rafajová 2003) jsou v textu označeny zkratkou ČNFD. Výskyty druhů, které již zanikly, označujeme symbolem †.

V případech literárních údajů převzatých ze Zpráv České botanické společnosti a časopisu Preslia používáme zkrácenou formu citace, stejně tak zkracujeme citace v případech, že odkazují na údaje uveřejněné v dřívějších Additamentech. Další literatura, která se úzce váže pouze k jedinému taxonu (v několika případech i k více taxonům), je uvedena hned za příslušným textem; tituly, které se opakují častěji stejně jako základní díla souhrnného charakteru, jsou pak v seznamu literatury na konci celé práce.

Přehled všech dosud uvedených taxonů v Additamentech je zveřejněn na webových stránkách časopisu Zprávy České botanické společnosti <http://cbs.ibot.cas.cz/additamenta.htm>.

Všem našim přispěvatelům jsme samozřejmě jako vždy velice vděční za neutuchající přízeň a hlavně za zaslání údajů, bez nichž by Additamenta rozhodně vypadala mnohem skromněji. Takže děkujeme a všem zároveň přejeme v příští botanické sezóně další cenné a překvapivé objevy.

Oprava:

***Euphrasia picta* Wimm.**

C1

Nález *Euphrasia picta* z vrchu Měděnec v Krušných horách (v práci uvedeno jako Mědník) publikoval Ondráček (2012) v periodiku Severočeskou přírodou. Jedná se však o záměnu s velkokvětými a téměř fialově kvetoucími exempláři druhu *E. stricta* (rev. M. Štech).

[eds]

Ondráček Č. (2012): Floristický průzkum vrchu Mědník v Krušných horách. – Severočes. Přír. 43: 9–18.

***Spiranthes spiralis* (L.) Chevall.**

C1

†75. Jesenické podhůří, 6272a, Budišov nad Budišovkou (distr. Opava): Odertal, Neudorf bei Bautsch [údolí Odry, Nové Oldřůvky u Budišova] (srpen 1908 leg. Böhm, OP 97960).

Jatiová & Šmiták (1996) uvádějí historický výskyt švihlíku od České Vsi u Jeseníku v Rychlebské vrchovině (73a); ten se měl zakládat na herbářovém sběru F. Böhma z roku 1908 uloženém v herbáři Slezského zemského muzea v Opavě (OP). Tento údaj následně přebírá také Květena ČR (Procházka in Štěpánková 2010: 480–483). Při revizi Böhmovy herbářové položky v roce 2013 vyšlo ovšem najevo, že se nejedná o Českou Ves u Jeseníku, ale o zaniklou obec Nové Oldřůvky u Budišova nad Budišovkou; na schedě je totiž

uvedeno: „Odertal, Neudorf bei Bautsch“. Obec Nové Oldřůvky (Neudorf) se nacházela v dnešním vojenském újezdu Libavá, asi 5 km JV od Budišova nad Budišovkou, údolí Odry je vzdáleno asi 1,5 km jižně od této zaniklé obce.

Údaj o výskytu švihlíku u České Vsi je tedy nutné považovat za mylný. Přestože je od Budišova historický výskyt švihlíku znám – louky u Budišova (červenec 1936 leg. *H. Laus*, OLM), nelze tuto lokalizaci bez dalších indicí automaticky vztáhnout k dřívějšímu Böhmovu sběru.

R. Štencel

Jatiová M. & Šmiták J. (1996): Rozšíření a ochrana orchidejí na Moravě a ve Slezsku. – ArcaJIMfa, Třebíč.

***Agropyron pectinatum* (M. Bieb.) P. Beauv.**

18b. Dolnomoravský úval, 7070a, Uherský Ostroh (distr. Uherské Hradiště): podél panelové cesty při potoku Okluky, 48°59'06,6"N, 17°24'48,9"E, 197 m n. m., zhruba 10 různě velkých trsů (9. 8. 2009 not. *A. Knotek* & *H. Galušková*; 9. 6. 2013 leg. *A. Knotek*, PRC; http://frutex.rajce.idnes.cz/Agropyron_pectinatum).

***Aira caryophyllea* L.**

C1

31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6443b, Podražnice (distr. Domažlice): centrální část Podražnické obory, starší dubový porost (výsadb), jihozápadní svahy nad lesní silničkou, ca 350 m V od kóty 431 (vstup do obory směrem od Podražnic), 440–450 m n. m., 50–100 rostlin (11. 7. 2011 not. *J. Sladký*; Sladký 2012).

Sladký J. (2012): Podražnická obora I a II. – Calluna, Plzeň, 17/2: 10–11.

***Ajuga chamaepitys* (L.) Schreb.**

C1

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6964c, Vedrovice (distr. Znojmo): opěrná zeď u hlavní silnice (vpravo ve směru Rakšice) 0,3 km JJZ od kostela v obci, 49°01'09,1"N, 16°22'32,2"E, 250 m n. m., 1 rostlina (15. 6. 2011 not. *P. Novák*).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6964c, Jezeřany-Maršovice (distr. Znojmo): písčité mez pod vinohradem 1,9 km Z od kostela v obci, 49°01'47,8"N, 16°24'23,2"E, 290 m n. m., několik rostlin (31. 5. 2011 foto *P. Novák*).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6864c, Ivančice (distr. Brno): narušené místo s nezapojenou vegetací v trávníku na okraji cesty 0,3 km JZ od kostela sv. Jakuba, 49°06'05,7"N, 16°23'30,8"E, 240 m n. m., 1 rostlina spolu se *Stachys annua* (30. 8. 2011 foto *P. Novák*).
- 20a. Bučovičská pahorkatina, 6867b, Němčany (distr. Vyškov): trať Volkránské podsedky, severně nad hranou těžební jámy na písek, 49°10'39,9"N, 16°55'40,3"E (22. 8. 2012 not. *J. Podhorný*).
- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6747c, Podmokly (distr. Klatovy): okraj dráhy vyježděné motorkáři na výslunné stráni na vápenci asi 0,35 km JZ od kaple ve středu obce, 49°13'41"N, 13°34'30"E, 530 m n. m. (13. 10. 2013 leg. *P. Koutecký* & *M. Štech*, CBFS).

***Ajuga pyramidalis* L.**

C2

- 37l. Českokrumlovské Předšumaví, 7152a, Záluží (distr. Český Krumlov): okraj lesní cesty na západním svahu návrší „Ve vrchu“ V od samoty U Rohana, 48°52'21,4"N, 14°21'58,1"E, 540 m n. m., pouze 1 polykormon

(23. 7. 2010 not. R. Paulič). – Záluží: při okraji lesní cesty nad údolím Vltavy na hranici EVL Blanský les, ca 1,3 km ZJZ od obce, ca 360 m JV od samoty „U Rohana“, 48°52'15"N, 14°21'52"E, 535 m n. m., jediný menší fertilní polykormon (29. 7. 2013 foto I. Weiterová, rev. M. Štech).

37m. Vyšebrodsko, 7351d, Loučovice (distr. Český Krumlov): NPR Čertova stěna-Luč, východní svah hory Luč (932,6 m) asi 1,5 km SV od železniční zastávky v obci, 48°37'51,6"N, 14°16'08,4"E, 800 m n. m., jediný polykormon (4 kvetoucí prýty) na ploše 1 × 0,5 m (13. 6. 2013 leg. L. Ekrt & P. Kúr, CB, rev. M. Štech).

Zběhovce jehlancovité je považován za kriticky ohrožený druh jižní části Čech (cf. Lepší et al. 2013). Velká část lokalit, kde se druh v minulosti v jižní části Čech vyskytoval, zanikla. V současné době je známý pouze z Blanského lesa, Křemžských hadců, Třeboňské a Budějovické pánve (Boublík & Soukup in Lepší et al. 2013).

Z Českokrumlovského Předšumaví (37l) pochází několik historických lokalit, a to právě od Záluží, kde byl druh ověřen R. Pauličem a I. Weiterovou v letech 2010 a 2013, a dále existují lokality u Českého Krumlova, Zlaté Koruny a Třisova (Boublík & Soukup l. c.). Na Vyšebrodsku (37m) nebyl zběhovce jehlancovité v průběhu dřívějšího botanického průzkumu zaznamenán a nejbližší lokality se vyskytovaly právě ve zmiňovaném Českokrumlovském Předšumaví nebo u Mokré u Horní Planě v Hornovltavské kotlině (Slavíková in Slavík 2000: 560–561, Boublík & Soukup l. c.).

Zatímco u Záluží byl druh zaznamenán u lesní cesty na okraji světlého borového lesa, v NPR Čertova stěna-Luč roste v prosvětlené části poměrně humózního buko-smrkového porostu. Je patrné, že v místě výskytu se dříve vyskytovala menší paseka a místo dnes zarůstá ostružiníky. Druh na svahu Luče dosahuje výškového maxima zaznamenaného v ČR, stejná nadmořská výška 800 m je uvedena v Květeně ČR (Slavíková l. c.) na dnes již historické lokalitě u Mokré v Hornovltavské kotlině.

L. Ekrt, I. Weiterová & P. Kúr

Lepší P., Lepší M., Boublík K., Štech M. & Hans V. [eds] (2013): Červená kniha květeny jižní části Čech. – Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 503 p.¹⁾

***Alisma gramineum* Lej.**

C2

37e. Volyňské Předšumaví, 6649c, Mnichov (distr. Strakonice): obnažený písčité východní břeh Malého mnichovského rybníka, 49°18'27"N, 13°50'20"E, 440 m n. m., stovky rostlin, společně s *Cyperus fuscus*, *Elatine hydropiper*, *Limosella aquatica*, *Lythrum hyssopifolia* aj. (19. 6. 2012 leg. R. Paulič, herb. Paulič).

Z Volyňského Předšumaví byl žabník trávovitý znám pouze z několika starých historických lokalit (cf. Moravec 1972).

R. Paulič

¹⁾ Jen díky našemu letošnímu zdržení při odevzdávání finálního textu Additament do redakce Zpráv ČBS činíme v tomto případě výjimku a citujeme zde tuto čerstvě vyšlou zásadní publikaci (křest proběhl 12. 12. 2013). Ostatním autorům jihočeských příspěvků, kteří nám je dodali včas, se omlouváme, že tuto možnost neměli.

67. Českomoravská vrchovina, 6761b, Trnava (distr. Třebíč): rybník Březina, litorál za nízkého stavu vody, ca 2 km SSV od obce, 49°16'27"N, 15°56'20"E, 495 m n. m. (15. 8. 1990 leg. H. Houzarová, det. S. Ondráčková, rev. Z. Hroudová, ZMT).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6862c, Dalešice (distr. Třebíč): obnažené dno a mělčiny na severním břehu rybníka Bezděkov, ca 1,9 km SZ–SSZ od kostela v obci, 49°08'28"N, 16°03'47"E, 412 m n. m., desítky až stovky rostlin (18. 7. 2012 leg. L. Čech, herb. Čech).

Žabník trávovitý se v Moravském podhůří Vysočiny a přilehlé části Českomoravské vrchoviny vyskytuje velmi roztroušeně. Na rozhraní obou fytochorionů byl druh také dvakrát nalezen během floristického kursu ČBS v Třebíči v roce 2011, a to u Ptáčova a Studence u Třebíče (Grulich in litt.).

L. Čech

Moravec J. (1972): Floristické údaje z terénního průzkumu jižních a jihozápadních Čech. (Kartotéka za let 1945–1972). – Ms. [Depon. in: Soukr. Knih. R. Paulič, Strakonice]

***Allium strictum* Schrad.**

C2

8. Český kras, 5952c, Praha-Hodkovičky: PP U Branického pivovaru, při hraně lomu, těsně za severní hranicí jihozápadní části chráněného území (v jeho ochranném pásmu), ale již uvnitř oplocení lomu, nedaleko železničního mostu přes ulici Modřanská, 50°01'34,7"N, 14°24'19,3"E, ca 220 m n. m. (3. 8. 2011 leg. J. Prančl, PRC).

V podrobném zpracování rozšíření česneku tuhého (Krahulec et al. 2006) je tato lokalita uvedena pouze jako literární údaj, dosud nebyla doložena herbářovou položkou.

J. Prančl

Krahulec F., Duchoslav M. & Bártová V. (2006): Rozšíření druhů rodu česnek (*Allium*) v České republice. I. Druhy sekcí *Reticulato-Bulbosa*, *Butomissa* a *Anguinum* (*A. strictum*, *A. tuberosum*, *A. victorialis*). – Zprávy Čes. Bot. Společ. 41: 1–16.

***Androsace elongata* L.**

C3

- 11b. Poděbradské Polabí, 5855a, Lysá nad Labem (distr. Nymburk): v okrajové jižní části kolejíště naproti staniční budově nádraží Lysá nad Labem, tisíce rostlin (29. 4. 2012 leg. M. Marek, herb. Marek).

Velmi početná a kompaktní populace tohoto druhu byla nápadná již z dálky svou žlutavou barvou jasně kontrastující s okolní bylinnou vegetací. Rostliny v hustém zápoji byly poměrně gracilní, většinou ale plodné. Rostliny v rozvolněných okrajích a mimo zápoj byly vitálnější, většího vzrůstu a bohatě plodné.

M. Marek

***Anemone sylvestris* L.**

C2

67. Českomoravská vrchovina, 6464b, Jobova Lhota (distr. Blansko): okraj vápnomilného boru 0,4 km JJV od kaple v obci, 49°35'16,2"N, 16°26'38,8"E, 550 m n. m., spolu s *Antennaria dioica* a *Cephalanthera damasonium* (16. 5. 2013 not. P. Novák & T. Peterka).

***Anemone ×seemenii* E. G. Camus**

18a. Dyjsko-svratecký úval, 7065c, Ivaň (distr. Brno): les J od silnice asi 700 m JZ–ZJZ od kostela v obci, 48°55'31"N, 16°34'00,5"E, ca 30 rostlin (25. 4. 2013 foto *P. Filippov*). – Ivaň: les asi 850 m JZ od kostela v obci, 48°55'23,4"N, 16°33'58,7"E, 1 kvetoucí rostlina (25. 4. 2013 foto *P. Filippov*).

Kříženec mezi sasankou hajní (*Anemone nemorosa*) a s. pryskyřníkovitou (*A. ranunculoides*) se v České republice vyskytuje jen velmi vzácně v místě společného výskytu rodičů – např. v Květeně ČR (Skalický in Hejný & Slavík 1988: 412) je uvedeno pouze 9 lokalit. V době květu byl tento kříženec na uvedených lokalitách nápadný víceméně intermediární barvou květu (jako vybledlá *A. ranunculoides*), od sasanky pryskyřníkovité se ještě liší mnohem delšími řapíky listenů, které se blíží druhu *A. nemorosa*. V České republice byl kříženec potvrzen z více lokalit, z jižní Moravy zatím nikoliv. V jihomoravských tvrdých luzích je *Anemone ranunculoides* velmi hojným druhem, který se vyskytuje skoro ve všech porostech, zatímco *A. nemorosa* je mnohem vzácnější a v rozsáhlých územích luhů zcela chybí. Není zde proto mnoho porostů, kde se druhy setkávají, ale v luzích dolního Pojihlaví (nad vodní nádrží Nové Mlýny) se *Anemone nemorosa* vyskytuje na místní poměry nadprůměrně často. Výskyt křížence je zde ale jistě vzácným jevem.

P. Filippov

44. Milešovské středohoří, 5549b, Děkovka (distr. Litoměřice): asi 1,8 km SZ od obce, S od silnice na Skalici nedaleko od hájovny, lesní mokřina (duben 2002 leg. *K. Kubát*, LIT).

Kříženec je velmi nápadný a obtížně přehlédnutelný intermediární barvou květů. Přestože oba druhy sasank rostou v Českém středohoří, dolním Poohří a v dalších teplejších územích severozápadních Čech snad na stovkách společných lokalit, není tento hybrid z území uváděn. Jedinou výjimkou je lokalita „na Solanském vrchu u Třebenic“ (Šimr in Rohlena 1937). Vrchol Solanské hory je od výše uvedené lokality vzdálen asi 700 m, takže nelze vyloučit, že jde „jen“ o ověření výskytu po více než 70 letech. Rostliny jsou sterilní. Další nejbližší mně známá lokalita tohoto hybridu je až u Peruce (Čelakovský 1893).

K. Kubát

Čelakovský L. (1893): Berichte über die floristische Durchforschung von Oesterreich-Ungarn. Böhmen. – Österr. Bot. Z. 43: 143–147.

Rohlena J. & Dostál J. (1937–1938): Příspěvky k floristickému výzkumu Čech. XIII. – Čas. Nár. Mus., ser. natur., 111: 163–176; 112: 29–32.

***Aphanes australis* Rydb.**

C1

39. Třeboňská pánev, 6854a, Vlkov (distr. České Budějovice): ca 2,1 km SSZ od středu obce, písčité okraj cesty vedoucí kolem Vlkovské pískovny od hlavního parkoviště areálu Veselských pískoven směrem k PR Písečný přesyp u Vlkova, v blízkosti zastavení č. 3 naučné stezky Veselské pískovny, 49°10'05,1"N, 14°42'57,7"E, 430 m n. m., stovky rostlin (2004 not. *J. Blahovec*; 29. 6. 2008 leg. *D. Abazid*, SOB 20377; 22. 5. 2010 leg. *D. Abazid* et al., CB 79290; Blahovec et al. in Lepší & Lepší 2012).

39. Třeboňská pánev, 7055a, Hamr (distr. Jindřichův Hradec): část obce Kosky, písčitá plocha o velikosti 100×40 m v rekreačním areálu Kosky, 0,8 km VSV od železničního nádraží Chlum u Třeboně, 48°57'14,6"N, 14°52'43,4"E, 440 m n. m., statise rostlin (20. 5. 2011 leg. *J. Blahovec*, herb. Blahovec, CB; Blahovec et al. in Lepší & Lepší 2012).
39. Třeboňská pánev, 7055b, Staňkov (distr. Jindřichův Hradec): vlhčí louka na západním okraji Staňkovského rybníka, v autokempu Za Humny, 0,6 km SV od hráze Staňkovského rybníka, 48°58'53,1"N, 14°57'31,9"E, tisíce rostlin, zvláště na místech, kde byl v předešlé sezóně stan a vegetace je tedy značně potlačena a nepatrně má ideální podmínky k růstu (30. 5. 2005 leg. *J. Blahovec*, herb. Blahovec, CB; 2010, 2011 not. *J. Blahovec*; Blahovec et al. in Lepší & Lepší 2012).

***Aquilegia flabellata* Siebold & Zucc.**

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6665d, Šebrov (distr. Blansko): v obci na okraji místní úzké asfaltové komunikace u jejího ústí na pravou stranu hlavní silnice Lipůvka – Blansko, asi 90 m Z od odbočky silnice na Vranov, 49°19'41,8"N, 16°36'04,2"E, 338 m n. m. (5. 5. 2013 leg. *M. Chytrá & M. Chytrý*, rj, BRNU).

Nový zplanělý druh květeny České republiky.

Tento orlíček se v různých kultivarech běžně pěstuje v okrasných zahradách u nás i jinde ve střední Evropě (Jäger et al. 2008). Rostliny jsou zpravidla 20–40 cm vysoké. Listy jsou převážně v přízemní růžici, dlouze řapíkaté, na rubu čepeli sivé. Květonosné lodyhy nesou 1–3 listy. Květy jsou velké, nicí. Nektariové lístky jsou 20–30 mm dlouhé, modrofialové až červenofialové, na špičce světle žluté, s hákovitě nazpět zahnutou ostruhou. Tyčinky mají tmavě prašníky a nepřesahují vrcholy nektariových lístků. Druh pochází z Dálného východu (Sachalin, Kurily, severní Japonsko, Korea a přilehlá oblast Číny), kde se vyskytuje od podhorských oblastí do subalpínského stupně podél potoků, na šterkových náplavech, skalních výchozech, přímořských útesech a v různých typech travinné vegetace (Egorova 1977, Charkevič 1995).

V Šebrově byly ve spárách u zídky na narušovaném okraji místní silničky nalezeny dvě zplanělé rostliny *Aquilegia flabellata* s modrofialovými květy, které zde rostly v mezerovitém liniovém porostu s *Calamagrostis epigejos* a *Taraxacum* sect. *Ruderalia*. Je málo pravděpodobné, že by se na této lokalitě orlíček udržel dlouhodobě. Z ostatních druhů pěstovaných orlíčků bylo u nás zaznamenáno zplanění nepůvodního druhu *A. atrata* (Chrtková in Hejný & Slavík 1988) a náš původní dlouhodobě pěstovaný druh *A. vulgaris* také občas přechodně zplaňuje. Tyto druhy se však samovolně nešíří a jejich zplanělé výskyty zpravidla po nějaké době zanikají.

M. Chytrá & M. Chytrý

Egorova E. M. (1977): Dikorastuščie dekorativnye rastenija Sachalina i Kuril'skich ostrovov. – Nauka, Moskva.

Charkevič S. S. (1995): Sosudistye rastenija sovetskogo Dal'nego Vostoka. Tom 7. – Nauka, Sankt-Peterburg.

Jäger E. J., Ebel F., Hanelt P. & Müller G. K. (2008): Exkursionsflora von Deutschland. Band 5. Krautige Zier- und Nutzpflanzen. – Spektrum Akademischer Verlag, Berlin/Heidelberg.

Arabis nemorensis* (Hoffm.) W. D. J. Koch*C1**

- 61a. Krivina, 5862b, Rašovice (distr. Rychnov nad Kněžnou): fragmenty slatinné a bezkolencové louky u rybníka Machov, 400 m SSZ od obce, 50°09'20"N, 16°07'40,8"E, 280 m n. m., 21 fertilních rostlin (21. 5. 2013 leg. J. Doležal 13/73, herb. Doležal, rev. J. Štěpánek).
- 61b. Týnišťský úval, 5862a, Týniště nad Orlicí (distr. Rychnov nad Kněžnou): u paty zdi jedné z budov bývalé továrny Adolfa Novotného v ulici T. G. Masaryka č. p. 297, 500 m JV od železniční stanice Týniště nad Orlicí, 50°09'08,3"N, 16°04'47,6"E, 255 m n. m., dvě fertilní a dvě sterilní rostliny, určeno dle listové růžice a suché fertilní lodyhy (31. 12. 2013 leg. et foto J. Doležal 13/130, herb. Doležal, rev. J. Štěpánek).
- 61b. Týnišťský úval, 5862b, Křivice (distr. Rychnov nad Kněžnou): betonová spára u schodů do armádní budovy ve vojenském prostoru, 1,83 km ZJZ (–Z) od kostela v obci, 50°10'43,7"N, 16°05'15,5"E, 260 m n. m., 5 mohutných fertilních rostlin (1. 7. 2013 leg. J. Doležal 13/116, herb. Doležal, rev. J. Štěpánek).

Huseník hajní patří v současnosti mezi nejvzácnější druhy české květeny. Z východních Čech je recentně doložen z PR Zbytka u Českého Meziříčí (Kaplan 2005, Hájek 2009), ze zříceniny hradu Potštejn (Kaplan in Additamenta 6: 250–251, 2007) a z okolí Rašovic u Týniště nad Orlicí, kde byl nalezen v PP Zadní Machová a v lese Machová (Samková 2000, Kaplan 2005, Prausová & Doležal 2010). Nověji se podařilo potvrdit i výskyt v historicky významné floristické lokalitě u rybníka Machov, který leží v těsném sousedství PP Zadní Machová. Druh zde naposledy pozorovala Hana Voškerušová v roce 1998 (H. Voškerušová in litt.).

Historicky je v Květeně ČR (Štěpánek in Hejný & Slavík 1992: 133) doložen výskyt ze zříceniny hradu Rýzmburk poblíž Žernova u České Skalice. Údaj se patrně vztahuje ke sběrům V. Kavky z roku 1931, které jsou uloženy v Muzeu východních Čech v Hradci Králové (HR) a ve Východočeském muzeu Pardubice (MP). V roce 2007 zde druh znovuobjevila V. Samková (5. 6. 2007 leg. V. Samková, HR, rev. J. Štěpánek).

Novou lokalitu *Arabis nemorensis* se podařilo objevit ve vojenském prostoru mezi Týništěm nad Orlicí a Bolehoští. Bylo nalezeno celkem pět mohutných fertilních rostlin (průměrná výška ca 150 cm) na antropogenním stanovišti u vojenského objektu. Díky zachovalosti zdejších biotopů je možné, že se v areálu vojenského prostoru může vyskytovat i na jiných, přirozenějších místech, která však vzhledem k omezenému vstupu nebyla prozkoumána. Naprosto nečekaně byl huseník hajní nalezen těsně před koncem roku 2013 na silně antropogenním stanovišti přímo v intravilánu města Týniště nad Orlicí. U paty zdi jedné z budov bývalé továrny Adolfa Novotného byly nalezeny dvě fertilní a dvě sterilní rostliny.

J. Doležal

Hájek A. (2009): Květena přírodní rezervace Zbytka u Českého Meziříčí v severovýchodních Čechách ve vztahu k historickému vývoji lokality. – SEN, Dobré, 98 p. + Příl.

Kaplan Z. [ed.] (2005): Výsledky floristického kurzu České botanické společnosti v Kostelci nad Orlicí (4.–10. července 2004). – Zprávy Čes. Bot. Společ. 40, příl. 2005/1: 1–76.

Prausová R. & Doležal J. (2010): Floristický soupis taxonů cévnatých rostlin v lokalitě Zadní Machová u Rašovic. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa CHKO Orlické hory a krajské středisko Hradec Králové, Hradec Králové]

Samková V. (2000): Florografický rozbor květeny Východního Polabí, Dolního Poorličí a Litomyšlské pánve. – Ms., 351 p. [Disert. práce; depon. in: Knih. Kat. Bot. Přír. Fak. UK, Praha]

Astragalus exscapus L.

C2

16. Znojensko-brněnská pahorkatina: u obce Dyje (Dřevojan: *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 47: 291–296, 2012).

Astragalus onobrychis L.

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6565d, Bořítov (distr. Blansko): na agrární terase na jižně orientovaných svazích nad potokem Býkovkou S od silnice z Bořítova do Rájce-Jestřebí, asi 380 m V od mostu přes Býkovku na východním okraji obce, 49°25'06"N, 16°36'14"E, 320 m n. m. (15. 7. 2013 leg. K. Chytrý, BRNU).

Jde o nově zjištěný nejsevernější známý výskyt kozince vičencového na Moravě. Tento druh je víceméně souvisle rozšířen na lokalitách stepní vegetace jižně od Brna (Šmarda 1963), severně od Brna však byl zaznamenán jen na kopci Zborov (= Cimperk) u Kuřimi (Šmarda 1930, Saul 1986) a s malou pokryvností ve fytocenologickém snímku suchého trávníku na Vykydalově stráni u Ostrova u Macochy v Moravském krasu (Nejezchlebová 2009; bez floristického komentáře k nálezů). Svahy nad Býkovkou u Bořítova jsou tvořeny křídovými pískovci a slínovci a vzhledem k jejich jižní orientaci se zde nachází i několik dalších teplomilných druhů. Mimo jiné zde byl zaznamenán druh *Dorycnium germanicum* (Chytrý 1988), jehož souvislý areál na Moravě zasahuje, podobně jako u *Astragalus onobrychis*, pouze po okolí Brna (Slavík 1995) a zdejší lokalita je zřejmě nejsevernější na Moravě. Tento druh však při průzkumu lokality v roce 2013 nebyl znovu nalezen. *Astragalus onobrychis* vytváří porost o velikosti asi 2 × 3 m v suchém trávníku na staré agrární terase. Půdní pH (H₂O) v tomto místě bylo 7,1. Při žádném ze starších floristických průzkumů lokality (Šmarda 1936, Müller 1948, Chytrý l. c., Vaněčková et al. 1997) zde nebyl tento druh zaznamenán.

K. Chytrý & M. Chytrý

Chytrý M. (1988): Krátký floristický příspěvek z okresu Blansko. – *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 23: 48–50.

Müller J. (1948): Studie o teplobytné vegetaci v Posvitaví. – Ms. [Dipl. práce; depon. in: Knih. Úst. Bot. Zool., Přír. Fak. Masaryk. Univ., Brno]

Nejezchlebová M. (2009): Vegetace suchých trávníků Moravského krasu ve vztahu k abiotickým faktorům prostředí. – Ms. [Dipl. práce; depon. in: Knih. Úst. Bot. Zool. Přír. Fak. Masaryk. Univ., Brno]

Saul J. (1986): Významné lokality cévnatých rostlin severozápadního okolí Brna. – *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 21: 203–209.

Slavík B. (1995): A plant-geographical study of the genus *Dorycnium* Mill. (Fabaceae) in the Czech Republic. – *Folia Geobot. Phytotax.* 30: 291–314.

Šmarda J. (1930): Studie o zeměpisném rozšíření rostlin v úvale tišnovském. – *Zpr. Kom. Přírod. Výzk. Mor. Slezs., Odd. Bot.*, 8: 1–58.

Šmarda J. (1936): Geobotanické studie z povodí Svatky a Svitavy. Část I. – *Sborn. Klubu Přírod. Brno* 18 (1935): 3–18.

Šmarda J. (1963): Rozšíření xerothermních rostlin na Moravě a ve Slezsku. – Geografický ústav ČSAV, Brno.

Vaněčková L. et al. (1997): Rostliny Moravského krasu a okolí s použitím materiálů floristického kurzu v Blansku 1980. – Nadace Moravský kras, Blansko.

***Blysmus compressus* (L.) Link**

C2

28a. Kynšperská vrchovina, 5941c, Dolní Žandov (distr. Cheb): areál bývalé vojenské střelnice, slatiniště ve svahové mokřadní louce 2,2 km V od kostela v obci a 1,15 km JZ od vrchu Kružný (863,1 m), 50°01'17,2"N, 12°34'54,5"E, 561 m n. m., stovky rostlin na ploše několika málo desítek m² spolu s *Carex davalliana*, *Triglochin palustris*, *Parnassia palustris* (5. 8. 2010 leg. P. Tájek, herb. Městské muzeum Mariánské Lázně).

36b. Horažďovicko, 6648d, Mečichov (distr. Strakonice): lado ve vlhké louce pod hrází rybníka Věžiště, ca 1,8 km Z od kaple, 49°20'49,4"N, 13°47'10,3"E, 450 m n. m. (Hadinec & Lešák 1996; 2008 not. P. Leischner & R. Paulič); 4 sblížené fertlní lodyhy (26. 5. 2008 foto R. Hlaváček); asi 30 fertlních a blíže nezjišťovaný počet sterilních prýtů na ploše ca 25 m² (14. 6. 2008 not. R. Hlaváček). – Mečichov: kosená vlhká louka s *Carex disticha* pod hrází rybníka Hluboký, ca 2,2 km Z–ZJZ od kaple, 49°20'42,3"N, 13°46'55,4"E, 445 m n. m., několik rostlin v ploše fytoecnologického snímku (28. 5. 2010 not. R. Hlaváček).

[vlhká louka pod hrází rybníka Věžiště, 25 m², 14. 6. 2008 R. Hlaváček. – E_z (85 %), E_l (75 %): *Valeriana dioica* 3, *Carex nigra* 2b, *Equisetum palustre* 2b, *Briza media* 1, *Dactylorhiza majalis* 1, *Equisetum fluviatile* 1, *Hypericum tetrapterum* 1, *Lotus uliginosus* 1, *Angelica sylvestris* +, *Blysmus compressus* +, *Carex panicea* +, *Cirsium palustre* +, *Epilobium palustre* +, *Festuca pratensis* +, *Galium uliginosum* +, *Holcus lanatus* +, *Luzula multiflora* +, *Persicaria amphibia* +, *Poa pratensis* agg. +, *P. trivialis* +, *Ranunculus acris* +, *Rumex acetosa* +, *Scutellaria galericulata* +, *Selinum carvifolia* +, *Carex hartmanii* r, *C. hirta* r, *Deschampsia cespitosa* r, *Equisetum arvense* r, *Frangula alnus* r, *Juncus* cf. *articulatus* r, *J. effusus* r, *Lychnis flos-cuculi* r. – E₀ (40 %, det. L. Němcová): *Calliergonella cuspidata* 2b, *Aulacomnium palustre* 2a, *Brachythecium mildeanum* 1, *Climacium dendroides* 1, *Hypnum pratense* 1, *Brachythecium rutabulum* +, *Chiloscyphus coadunatus* +, *Cirriphyllum piliiferum* +, *Drepanocladus aduncus* +, *Plagiomnium elatum* +]

[vlhká louka pod hrází rybníka Hluboký, 25 m², 28. 5. 2010 R. Hlaváček. – E_z (80 %), E_l (70 %): *Anthoxanthum odoratum* 2a, *Carex disticha* 2a, *Centaurea jacea* 2a, *Ranunculus acris* 2a, *Carex nigra* 1, *C. panicea* 1, *Cynosurus cristatus* 1, *Dactylorhiza majalis* 1, *Festuca pratensis* 1, *Holcus lanatus* 1, *Prunella vulgaris* 1, *Ranunculus repens* 1, *Rumex acetosa* 1, *Sanguisorba officinalis* 1, *Trifolium pratense* 1, *T. repens* 1, *Achillea millefolium* agg. +, *Alchemilla monticola* +, *Angelica sylvestris* +, *Blysmus compressus* +, *Briza media* +, *Carex hirta* +, *Cerastium holosteoides* +, *Juncus conglomeratus* +, *Lathyrus pratensis* +, *Lotus uliginosus* +, *Luzula campestris* agg. +, *Lychnis flos-cuculi* +, *Lysimachia nummularia* +, *Mentha arvensis* +, *Plantago lanceolata* +, *Ranunculus auricomus* agg. +, *Valeriana dioica* +, *Alchemilla micans* r, *Alopecurus pratensis* r, *Avenula pubescens* r, *Caltha palustris* subsp. *laeta* r, *Carex echinata* r, *C. ovalis* r, *C. pallescens* r, *Galium uliginosum* r, *Juncus* cf. *articulatus* r, *J. effusus* r, *Vicia cracca* r. – E₀ (25 %, det. L. Němcová): *Climacium dendroides* 2b, *Rhytidiadelphus squarrosus* 1, *Brachythecium rutabulum* +, *Calliergonella cuspidata* +, *Fissidens adiantoides* +, *Plagiomnium undulatum* +, *Thuidium philibertii* +]

Výskyt skřípinky smáčkuté pod hrází rybníka Věžiště byl znám již J. Hadincovi (Hadinec & Lešák 1996). V roce 2008 zde její výskyt potvrdili také P. Leischner s R. Pauličem (R. Paulič, in verb.). Přezívání konkurenčně slabší skřípinky v ladu je zřejmě podpořeno

mírným sešlapem, neboť většina rostlin byla nalezena na slabě patrné, asi zvěří vyšlapané pěšince a také podél ní.

R. Hlaváček

Hadinec J. & Lešák L. (1996): Závěrečná zpráva o výsledcích dílčího inventarizačního průzkumu návrhu zvláště chráněného území – přírodní památky „Bílý Kámen“. – Ms. [Depon. in: Krajský úřad Jihočeského kraje, České Budějovice]

***Botrychium lunaria* (L.) Sw.**

C2

- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6648c, Střelské Hoštice (distr. Strakonice): EVL Kozlovská stráň, travnatá stráň s vápencovými skalkami nad pravým břehem Otavy 1,5 km SZ od osady Kozlov, 49°18'24"N, 13°43'47"E, 420 m n. m., 10 rostlin (16. 6. 2013 not. *R. Paulič*).
- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6747b, Žichovice (distr. Klatovy): travnaté jižní okraje lesa na vrchu „Kočí břeh“ (kóta 566) ZJZ od obce, 49°15'38"N, 13°36'27"E, 520 m n. m., vápenec, hojně (11. 5. 2013 not. *R. Paulič* et al.).
- 37e. Volyňské Předšumaví, 6649c, Zadní Zborovice (distr. Strakonice): výslunné loučky při jižním úpatí lesíka na návrší Lipová (kóta 488) 1,5 km JJV od kaple v osadě, 49°18'59,2"N, 13°50'54,4"E, 470 m n. m., řídce (1. 5. 2012 not. *R. Paulič*).
- 37e. Volyňské Předšumaví, 6848d, Onšovice (distr. Prachatice): pastvina mezi křovinami nad levým břehem Spůlky na jižních svazích kóty 648,8 m JZ od osady, 49°06'13"N, 13°45'51"E, 630 m n. m., 1 rostlina (28. 5. 2013 not. *R. Paulič*).
- 37f. Strakonické vápence, 6749a, Hubenov (distr. Strakonice): opuštěný vápencový lom na západním úpatí návrší (kóta 502,5) ZJZ od osady, 49°18'01,9"N, 13°51'45,3"E, 460 m n. m., dosti hojně (18. 5. 2012 not. *R. Paulič*).
- 37f. Strakonické vápence, 6749a, Krty (distr. Strakonice): horní část vápencového velkolomu 1 km SV od obce, 49°17'48,6"N, 13°51'47,1"E, 455 m n. m., dosti četně (3. 6. 2012 not. *R. Paulič*).

Vratička měsíční patří v současné době v oblasti vápenců v povodí řeky Otavy (Strakonické a Sušicko-horažďovické vápence) k řídce roztroušeným druhům. V minulosti zde byla hojná (viz např. Moravec 1963, Vaněček 1969), avšak během posledních 50 let tento druh velmi razantně ustoupil a nyní se vyskytuje pouze velmi řídce.

R. Paulič

- 21a. Hanácká pahorkatina, 6668a, Ondratice (distr. Prostějov): travník svazu *Bromion erecti* na prudším svahu v ochranném pásmu PP Kopaniny ca 2,8 km JZ od kostela v obci Brodek u Prostějova, 49°21'38,1"N, 17°03'18,9"E, 310 m n. m., asi 30 rostlin (6. 6. 2013 leg. *J. Komárek*, herb. Komárek).

Na Prostějovsku velmi vzácný druh, vzhledem ke své nenápadnosti možná i částečně přehlížený. Po roce 2000 byl zjištěn pouze v okolí vápencové skalky u Ludmírova (Albrecht 2001), kde již ale nebyl v posledních letech nalezen. Dále jsou známy již jen historické, velmi staré údaje: řídce na stráni u Stichovic (Spitzner 1887), u Panského mlýna, Rozstání, pod Kněží horou u Baldovské myslivny (Všetička 1899). Louka leží v ochranném pásmu přírodní památky Kopaniny, a je již několik let kosena 1× ročně v rámci pravidelného managementu prováděného zejména z důvodu výskytu hořce brvitého.

J. Komárek

- 61b. Týnišský úval, 5862a, Petrovice nad Orlicí (distr. Rychnov nad Kněžnou): řídký písčité trávník na vojenském objektu v borovém lese ve vojenském prostoru, 1,98 km SZ od železniční stanice Petrovice nad Orlicí, 50°11'02,8"N, 16°04'06,7"E, 270 m n. m., stovky fertilních rostlin na ploše ca 200 m² (1. 7. 2013 leg. J. Doležal no. 13/109, herb. Doležal, HR).

Další, a velmi bohatá lokalita *Botrychium lunaria* z vojenského prostoru mezi Týništěm nad Orlicí a Bolehoští. Roste zde v řídkém písčitém trávníku s mocností substrátu do 30 cm. Trávník je několikrát do roka intenzivně kosen a místy i silně narušován, což vrtičce poskytuje optimální podmínky.

J. Doležal

97. Hrubý Jeseník, 5969a, Malá Morávka (distr. Bruntál): NPR Praděd, v příkopu na pravé straně silnice Ovčárna – vrchol Pradědu, ca 100 m pod odbočkou ke Švýčárně, 50°04'58,9"N, 17°13'16,1"E, 1420 m n. m., na dvou místech vzdálených od sebe asi 10 m celkem asi 50 rostlin (24. 5. 2013 not. R. Štencel).

Albrecht P. (2001): Zajímavosti flóry okolí naučné stezky v Kladecku. – Přírod. Stud. Muz. Prostějovska, Prostějov, 4: 13–15.

Moravec J. (1963): Příspěvek k rozšíření Pteridophyt v jihozápadních a jižních Čechách. – Preslia 35: 255–276.

Spitzner V. (1887): Květena okresu prostějovského a plumlovského. – Prostějov.

Vaněček J. (1969): Květena Horažďovicka. – Plzeň, 272 p.

Všetička K. (1899): Příspěvek ku květeně a zvířeně okolí Rozstaňského na Vysočině drahanské. – Věstn. Klubu Přírod. Prostějov 2: 56–60.

***Botrychium matricariifolium* (Döll) W. D. J. Koch**

C1

- 37e. Volyňské Předšumaví, 6848d, Onšovice (distr. Prachatic): pastvina mezi křovinami nad levým břehem Spůlky na jižních svazích kóty 648,8 JZ od osady, 49°06'13"N, 13°45'51"E, 630 m n. m., hojně (28. 5. 2013 not. R. Paulič).

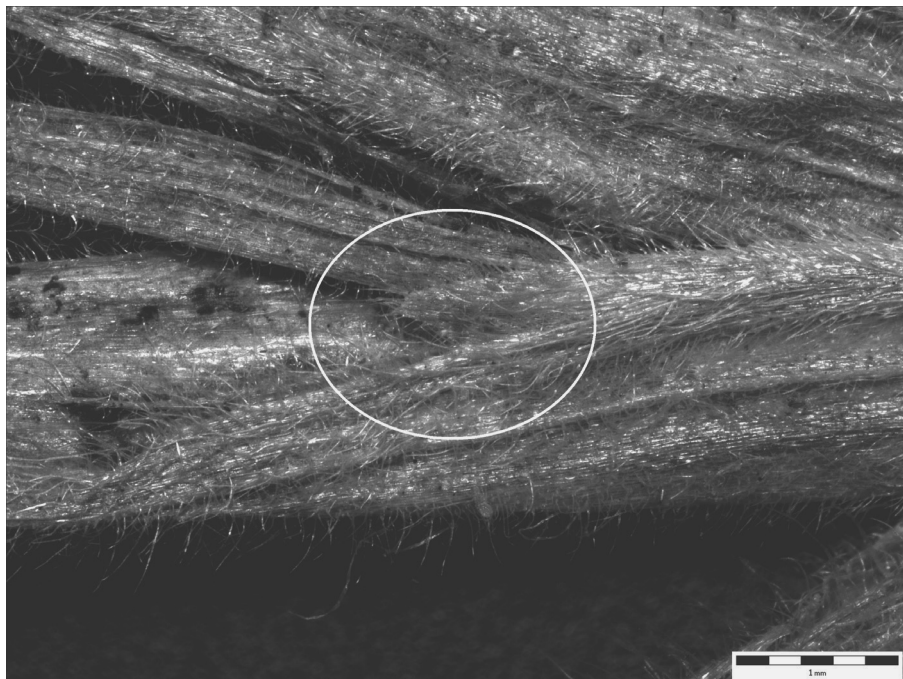
50. Lužické hory, 5152d, Mlýny (distr. Děčín): jihozápadní svah vrchu Javor (693 m), travnatý okraj lesní silnice ve směru k hájovně Křížový Buk, na dvou místech 1 a 6 rostlin (13. 6. 2013 not. M. Kalík).

85. Krušné hory, 5641, Přebuz (distr. Sokolov): jihozápadní roh ruiny domu v bývalé osadě Chaloupky, ca 2,5 km VSV od kostela v Přebuzi, 50°22'21,4"N, 12°39'11,7"E, 820 m n. m., 1 rostlina (28. 7. 2011 not. J. Matějů, Melichar et al. 2012); 4 plodné, ale zcela suché rostliny (3. 8. 2013 leg. J. Matějů, herbář muzea Karlovy Vary – jen nadzemní část jedné rostliny).

V letech 1979 až 1994 (a zřejmě i později) existovala poměrně početná populace tohoto druhu jen nedaleko odsud ve šterkové krajnici silničky; další nepřesně popsanou lokalitu ze zaniklé osady Chaloupky uvádí z roku 1994 také J. Sofron (cf. Michálek 2003).

J. Hadinec

Michálek J. [ed.] (2003): Výsledky floristického kursu ČBS v Nejdku (12.–15. 7. 1994). – Zprávy Čes. Bot. Společ., příl. 2003/2: 7–41.

Obr. 1. – Detail pluchy jednoho z dolních květů klásku sveřepu ardenského (*Bromus bromoideus*) se zvýrazněním zubu přibližně v polovině délky pluchy (1889 leg. Müller, BRNM 68578). Měřítka 1 mm.
 Fig. 1. – Detail of glume of one of the lower flowers in a spikelet of *Bromus bromoideus* with tooth highlighted in approx. the middle of the glume length (1889 leg. Müller, BRNM 68578). Scale bar 1 mm.

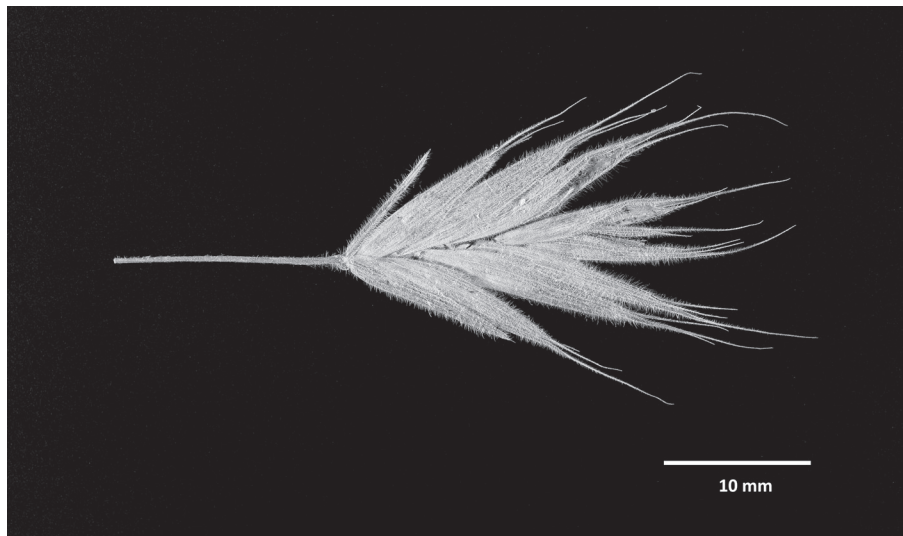
***Bromus bromoideus* (Lej.) Crép.**

21a. Hanácká pahorkatina. Mähren, auf Schuttablagerungen bei Olmütz [= Olomouc] (Juli 1889 leg. Ed.[?] Müller, BRNM 68578.

Nový zavlečený druh v květeně ČR.

Při revizi sběrů rodu *Bromus* v Moravském zemském muzeu jsem narazil na sběr sveřepu, který zjevně nepatří žádnému středoevropskému druhu. Podrobnější studium rostliny ukázalo, že jde o sběr západoevropského sveřepu *B. bromoideus* (Lej.) Crépin, pro nějž navrhuji české jméno sveřep ardenský. Je to endemická rostlina provincií Liège a Luxembourg v Belgii, přilehlé části Lucemburska a malého území sousedního francouzského departementu Ardennes, kde se až do 30. let minulého století vyskytovala jako úzce specializovaný plevel špaldových a žitných kultur (Tournay 1968).

Vegetativními orgány se *Bromus bromoideus* shoduje se sveřepem stoklasou (*B. secalinus*), od kterého se však liší širšími (10–15 mm oproti 4–10 mm u druhu *B. secalinus*)

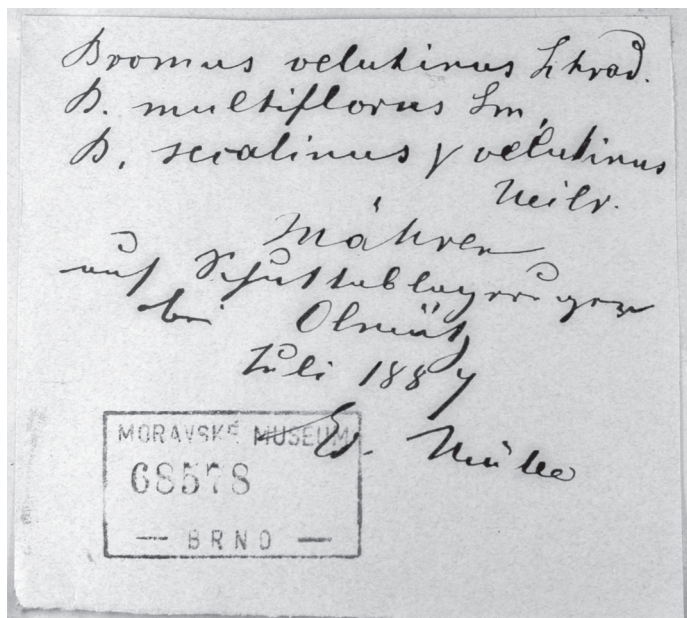

Obr. 2. – Klásek sveřepu ardenského (*Bromus bromoideus*). Měřítko 10 mm.

Fig. 2. – Spikelet of *Bromus bromoideus*. Scale bar 10 mm.

a za květu rozestálými klásky, delšími prašníky (2,5–3 mm oproti 0,75–1 mm) a výrazně delšími dolními pluchami (obvykle 11–16 mm oproti nanejvýš 9 mm). Významné kvalitativní znaky se nacházejí na pluchách, které mají obvykle v polovině délky trojúhelníkovitý nebo zaoblený zub (obr. 1) a v horní části jsou opatřeny jednou delší mediální subapikální osinou a dvěma kratšími osinami, které vyčníhají z vrcholů apikálních laloků pluchy. Pluchy jsou tedy nápadně trojosinné (obr. 2), což je mezi západoevropskými a středoevropskými sveřepy naprosto ojedinělý znak; trojosinnými pluchami se vyznačuje převážně západoasijský sveřep *B. danthoniae*, který však patří do jiné příbuzenské skupiny, pluchy s 5–9 osinami má převážně západoasijský a středoasijský *Bromus pumilio*, řazený někdy do samostatného rodu *Boissiera* jako *B. squarrosa*.

Vzhledem k výše uvedeným nápadným až téměř bizarním morfologickým znakům lze sveřep ardenský snadno určit podle běžně dostupné literatury (např. Smith 1980, Lambinon et al. 1992). Znaky rostliny nalezené v Olomouci plně odpovídají diagnózám v obou citovaných dílech i podrobné morfologické analýze, kterou uvádí Tournay (1968). Vzhledem k chlupatým plevám a pluchám formálně patří k var. *villosus*, která byla ve své domovině mnohem vzácnější než lysý morfortyp. Determinaci potvrdilo také srovnání s pěti sběry (a jedním duplikátem) pojednávaného druhu, které jsou uloženy v herbáři BRNU. Dva z nich, které se do univerzitní sbírky dostaly z herbáře spolku Naturforschender Verein in Brünn, jsou reprezentativní exempláře z exsikatové sbírky Thielens & Devos, *Kickxia belgica*. Rostliny vydané pod č. 397 jako *Michelaria arduennensis*

Obr. 3. – Scheda sběru sveřepu ardenského (*Bromus bromoideus*) z Olomouce.

Fig. 3. – Label of a collection of *Bromus bromoideus* from Olomouc.

(BRNU 88409) mají lysé klásky, zatímco rostliny vydané pod č. 398 jako *M. eburonensis* (BRNU 88438) patří k chlupatému morfotypu, který byl sbírán u nás. Stojí za zmínku, že nejmladší z pěti sběrů je z roku 1909 (srovnej níže).

Sveřep ardenský patří k mimořádně pozoruhodným rostlinám evropské květeny. Velmi podrobně se jím zabýval belgický botanik R. Tournay, který tomuto a dalším dvěma blízkce příbuzným druhům *B. secalinus* a *B. grossus* (navrhuji české jméno sveřep špaldo-vý) věnoval monografickou studii (Tournay 1968), z níž velkou měrou čerpá tento příspěvek. Citovaný autor v monografii popisuje taxonomickou historii pojednávaného druhu, zabývá se spletitou nomenklaturou a morfologickou variabilitou a také shrnuje taxonomicky významné poznatky získané při hybridizačních pokusech francouzského botanika A. de Cugnac. Jak citovaný autor uvádí, jako první sbíral sveřep ardenský v roce 1821 B. C. Dumortier, který však rostliny ztotožnil s již dříve známým druhem *B. grossus*. O dva roky později jej u města Aywaile ve Valonsku objevil P.-J. Michel, který neznámou travu nedokázal určit, a proto zaslal herbarizované rostliny A.-L.-S. Lejeunovi. Ten se domníval, že jde o dosud neznámého evropského zástupce jinak amerického rodu *Calotheca* (dnes se tehdy známé druhy řadí do rodu *Chascolytrum*), a rostlinu proto popsal jako *Calotheca bromoidea*. Tehdejší autoři si vzhledem k neobvyklým morfologickým

znakům (trojosinné pluchy s nápadným zubem) nebyli jisti rodovou příslušností této trávy, a proto byly pro sveřep ardenský během následujících tří let vystaveny hned dva nové rody, a to *Michelaria* (Dumortier v roce 1823) a *Libertia* (Lejeune v roce 1825). Kromě toho byla pro pojednávání druh v letech 1825–1854 uveřejněna také čtyři jména v rodě *Bromus*, k čemuž přistupují i další dvě jména druhového ranku v rodě *Michelaria*, určená k označení rostlin s chlupatými klásky; nomenklatorické detaily včetně úplných citací uvádí Tournay (1968). Postupně se však v evropské i belgické literatuře prosazuje klasifikace v rámci rodu *Bromus*, nejčastěji pod nesprávným jménem *B. arduennensis*. Tehdejší badatelé si také začínají uvědomovat, že sveřep ardenský je zřejmě blízce příbuzný západoevropskému druhu *B. grossus*, který je rovněž úzce specializován na kultury špaldy. Ten byl v minulosti opakovaně uváděn i od nás (např. Tournay 1968, Dostál 1989: 1373–1374), ale studium dostupných dokladů z českých herbářů ukázalo, že tyto údaje jsou mylné (Danihelka et al. 2012: 801).

Jak jsem uvedl výše, sveřep ardenský se uplatňoval jako specializovaný plevel špaldových a méně často i žitných polí. Jde o tzv. speirochorní druh, který nevytváří semennou banku a šíří se (nebo přesněji je přeséván) s osivem. Vzhledem svých vegetativních částí se od obilí téměř neliší. Sveřepové obilky jsou sice o něco objemnější než zrna špaldy, která jsou však okoralá, a tudíž jsou diaspory obou druhů zhruba stejně velké. Primitivními metodami tedy nebylo možné osivo dobře vyčistit. Podobně jako ozimé obilí klíčí sveřep ardenský už na podzim a kvete v červnu nebo červenci následujícího roku, na rozdíl od ozimů však nevyžaduje chladnou fázi (tj. jarovizaci). Jde tedy o dokonalé mimikry kulturní plodiny do podmínek tradičního zemědělství. Změny agrotechnických postupů, zavádění zemědělské techniky a ústup od pěstování špaldy zhruba po roce 1880 však způsobily, že tento pozoruhodný plevel začal rychle mizet. Poslední sběr z přírody (přesněji z pole) pochází z roku 1935 a od té doby sveřep ardenský přežíval v kultuře jen v několika botanických zahradách (Tournay 1968).

Od roku 1935 se začal genetickému výzkumu sveřepů *Bromus bromoides*, *B. grossus* a *B. secalinus* věnovat francouzský botanik A. de Cugnac. Sveřep ardenský se mu už v přírodě najít nepodařilo, a tak musel pracovat s rostlinami z botanických zahrad. Prokázal, že všechny tři uvedené druhy lze snadno křížit, přičemž kříženci první i dalších filiálních generací jsou plodní. To ukazuje, že tyto tři sveřepy jsou navzájem velmi blízce příbuzné. Křížením a analýzou potomstva druhů *B. bromoides* a *B. grossus* dále zjistil, že znaky odění plev a pluch, přítomnost zubů na okraji pluchy a laterálních osin, jakož i redukce subapikální mediální osiny (častá u druhu *B. secalinus*; rostliny se označují jako var. *submuticus*) se v druhé filiální generaci mendelisticky štěpí, přičemž alely kódující lysé pluchy, přítomnost zubů na okraji pluchy a laterálních osin, jakož i přítomnost mediální subapikální osiny jsou recesivní. Tyto výsledky jednak ukazují, že oba posledně uvedené druhy si jsou velmi blízce příbuzné, a proto je např. Tournay (1968) hodnotí jako subspecie v rámci druhu *B. grossus*, jednak indikují velmi malou taxonomickou hodnotu znaku odění pluch, což má význam i pro klasifikaci dalších sveřepů, u nichž často existují morfotypy s lysými i chlupatými klásky. Na

základě těchto poznatků se lze rovněž domnívat, že stenoendemický *B. arduennensis* je evolučně velmi mladý taxon, nejspíš odvozený od sverřepu špaldového. Jeho stáří činí několik století nebo několik málo tisíciletí, což dosvědčuje mimořádně rychlou evoluci specializovaných plevelů.

Sverřep ardenský je v současnosti ohrožen vyhynutím. Výskyty v přírodě zanikly během třicátých let a od té doby byl druh udržován v kultuře v botanických zahradách, především v univerzitní botanické zahradě v Liège, která však byla jako vědecké pracoviště zrušena, podobně jako některé další instituce, kterým pracovníci uzavírané zahrady osivo sverřepu rozeslali. V polovině minulého desetiletí vyšlo najevo, že tento belgický endemit už žádná botanická zahrada nepěstuje, a druh tedy nejspíš celosvětově vyhynul. Nakonec však britský botanik D. Aplin našel v roce 2005 malý vzorek starých semen v genetické bance botanické zahrady v Meise, kde pracoval, a také se podařilo vypátrat asi 10 let starý zbytek osiva u jednoho soukromníka ve Flandrech. Následné zkoušky pak ukázaly, že si semena z botanické zahrady dosud uchovala klíčivost (Anonymus 2005). V současnosti je druh v kultuře v botanické zahradě v Meise (F. Verloove, in litt.).

Sverřep ardenský byl zatím s jistotou zavlečen jen do Nizozemí a Německa (Tournay 1968). Nález na skládce rumu v Olomouci je tedy třetí zaznamenaný adventivní výskyt tohoto druhu mimo původní areál. Bližší okolnosti tohoto výskytu nejsou bohužel známy. Podle mých zkušeností jsou sběry floristy podepisujícího se jako Müller zastoupeny v herbáři BRNM jen ojediněle (obr. 3). Kdy se pojednáváný herbářový doklad dostal do Moravského zemského muzea, se dnes nedá zjistit (K. Sutorý, in litt.). Iniciálu křestního jména nedokážu přečíst (scheda je psána směsí kurentu a latinky). Pravděpodobně je to zkratka Ed. (= Eduard), ale může jít o zkratku *ld*, tj. *legit et determinavit*. Nálezce se mi ani nepodařilo ztotožnit s žádným nositelem příjmení Müller, kterého uvádí Klášterský et al. (1982) nebo kterého lze najít v botanických bibliografiích starší literatury (Futák & Domin 1960, Kubát & Skalický 1999). Vzhledem k vazbě sverřepu ardenského na kultury špaldy a žita lze spekulovat o zavlečení s krmným obilím ze západní Evropy (Olomouc byla posádkovým městem s jezdeckým plukem) nebo se špaldou pro potravinářské účely. Nelze samozřejmě vyloučit ani záměnu etikety v herbáři, což je však málo pravděpodobné. Názor, že scheda nejspíš opravdu patří k rostlině na herbářovém archu, totiž podporuje původní určení jako *B. velutinus* Schrad., tj. *B. grossus* s. lat., což odpovídá tehdejšímu pojetí jména. Tenký nekvalitní papír herbářového archu o rozměru 23,5 × 35 cm je nejspíš také původní, neboť pochází z konce 19. století. Soudě podle způsobu lepení, rostlina byla na arch připevněna nejpozději v době, kdy se sběr dostal do Moravského zemského muzea. Jisté pochybnosti o tom, že rostlina patří ke schedě, by mohla vzbudit pouze okolnost, že arch papíru před tím jednou nebo dvakrát posloužil pro jiné rostliny, což ukazují zbytky dvou etiket, které zakrývá ta současná. Přesto se přikláním k názoru, že je herbářový doklad autentický a že jej lze považovat za doklad jednorázového nebo přechodného výskytu tohoto pozoruhodného druhu na území dnešní České republiky.

J. Danihelka

- Anonymus (2005): 'Kiss of Life' saves extinct grass: Belgian endemic back for birthday celebrations. – Tisková zpráva, URL: <http://www.br.fgov.be/PUBLIC/GENERAL/EVENTS/pictures3.html#anchor3> (navštíveno 6. 11. 2013).
- Futák J. & Domin K. (1960): Bibliografia k flóře ČSR. Do r. 1952. – Bratislava.
- Gigot G. (2011): *Bromus bromoides*. – In: IUCN 2013. IUCN Red List of Threatened Species. Version 2013.1., URL: www.iucnredlist.org (navštíveno 6. 11. 2013).
- Kláštorský I., Hrabětová-Uhrová A. & J. Duda (1982): Dějiny floristického výzkumu v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. – Severočes. Přír., příl. 1982/1: 1–242.
- Kubát K. & Skalický V. (1999): Dodatky k „Bibliografii k flóře ČSR do roku 1952“. – Severočes. Přír., příl. 10: 1–135.
- Lambinon J., de Langhe J.-E., Delvosalle L. & Duvigneaud J. (1992): Nouvelle Flore de la Belgique, du Grand-Duché de Luxembourg, du Nord de la France et des Régions voisines (Ptéridophytes et Spermatophytes). Ed. 4. – Editions du Potrimoine di Jardin botanique national de Belgique, Meise.
- Smith P. M. (1980): *Bromus* L. – In: Tutin T. G., Heywood V. H., Burges N. A., Moore D. M., Valentine D. H., Walters S. M. & Webb D. A. [eds], *Flora Europaea* 5: 182–189, Cambridge University Press, Cambridge.
- Tournay R. (1968): Le Brome des Ardennes, «*Bromus arduennensis*», et ses proches, *B. secalinus* et *B. grossus*. – Bull. Jard. Bot. Nat. Belg. 38: 295–380.

***Bromus japonicus* Thunb.**

C4a

- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6747b, Čimice (distr. Klatovy): posečené ječné pole na JJV svahu vrchu Křešňovce (kóta 596,1) SZ od obce, 49°15'32,7"N, 13°36'12,8"E, 520 m n. m., vápenc, roztroušeně, společně s *Galeopsis angustifolia* (10. 9. 2012 leg. R. Paulič, CB).
- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6747b, Žichovice (distr. Klatovy): posečené obilné pole ve vrcholové části návrší Kuneš (kóta 506,1) VSV od obce, 49°16'18,9"N, 13°38'30,6"E, 485 m n. m., vápenc, vzácně, společně s *Euphorbia exigua*, *Microrrhinum minus*, *Silene noctiflora* aj. (10. 9. 2012 leg. R. Paulič, CB).
- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6747b, Rabí (distr. Klatovy): vápencové skály na jižních svazích návrší U Věch svatých (kóta 539) JZ od obce, 49°16'23"N, 13°36'43"E, 500 m n. m., vzácně (15. 6. 2013 leg. R. Paulič & J. Horková, herb. Paulič).
- 37f. Strakonické vápence, 6649d, Radomyšl (distr. Strakonice): obnažený břeh rybníka Křemenný SV od obce, 49°19'21,6"N, 13°56'38,5"E, 470 m n. m., vzácně, patrně zavlečen s krmivem pro ryby (21. 6. 2012 leg. R. Paulič, CB).

V jižní části Čech byl sverep japonský zaznamenáván téměř vždy jako vzácný a přechodně zavlečený druh. Pravděpodobně za jediné přirozenější výskyty druhu v jižní části Čech lze považovat populace rostoucí v oblasti Sušicko-horažďovických vápenců.

R. Paulič

Buglossoides incrassata* (Guss.) I. M. Johnst. subsp. *incrassata

Nově zplanělý taxon v květeně ČR.

Viz komentář u *Lithospermum arvense* agg.

***Buglossoides incrassata* subsp. *splitgerberi* (Guss.) E. Zippel & Selvi**

Nově rozlišený taxon v květeně ČR.

Viz komentář u *Lithospermum arvense* agg.

Calamagrostis stricta* (Timm) Koeler*C1**

- 14a. Bydžovská pánev, 5858d, Olešnice (distr. Hradec Králové): nekosený zbytek slatinné louky a okraj rákosiny na severozápadním břehu Olešnického rybníka ca 0,83 km SZ od jihozápadního okraje hráze rybníka na severozápadním okraji obce, 50°08'44,9"N, 15°25'58,4"E, 221 m n. m. (18. 6. 2008 leg. Z. Kaplan & M. Štech no. 08/406, herb. Kaplan).
67. Českomoravská vrchovina, 6756c, Lovětín (distr. Jindřichův Hradec): Luží u Lovětína [součást EVL Rybníky u Lovětína], rašeliníště za nejhořejším rybníkem v kaskádě rybníků v nejvýchodnější části chráněného území ca 0,5 km JJZ(–J) od kaple v obci, 49°12'22,5"N, 15°03'07"E, 500 m n. m. (28. 6. 2013 leg. L. Ekrt, CB, rev. M. Štech).
[ČNFD 285070, 16 m², as. *Sphagno recurvi*-*Caricetum rostratae*, obvodové rašeliníště při okraji rybníka, 28. 6. 2013 L. Ekrt. – E₁ (40 %): *Agrostis canina* 2, *Calamagrostis stricta* 2, *Carex rostrata* 2, *Potentilla palustris* 2, *Eriophorum angustifolium* 1, *Carex elata* +, *C. canescens* +, *Epilobium palustre* +, *Galium palustre* +, *Lysimachia thyrsoiflora* +. – E₀ (50 % det. E. Holá): *Sphagnum palustre* 3, *Aulacomnium palustre* 1.]

Třtina přehlížená je cirkumpolárně rozšířený druh s víceméně souvislým areálem v severní části Evropy, Asie i Severní Ameriky. Výskyt ve střední Evropě je omezen na zřetelně reliktní oblasti s výskytem slatin a minerálně bohatých rašeliníšť. V České republice bylo centrum historického výskytu ve středním Polabí, kde třtina přehlížená dosud přežívá na dlouho známé lokalitě na Hrabanovské černavě a na výše ověřené lokalitě u Olešnického rybníka, kterou nalezl již v roce 1943 M. Deyl (23. 6. 1943 PR, 7. 1944 PR; Deyl in Chrtěk & Žertová 1965). Zatímco populace na Hrabanovské černavě se zatím nezdá být příliš ohrožena, na zbytku slatinné louky u Olešnického rybníka již roste jen několik rostlin a populace je silně ohrožena zarůstáním lokality (AOPK se nedaří získat souhlas vlastníků parcely s kosením). V roce 1996 byl druh překvapivě nalezen v Jihlavských vrších v PR V Lisovech (Řepka et al. 2001). Nově nalezená lokalita v Luží u Lovětína je důkazem toho, že rozšíření druhu v ČR bylo v minulosti širší. Třtina přehlížená se tam vyskytuje v obvodové části litorálu nejhořejšího rybníka především jako subdominanta ostřícovo-rašeliníkové vegetace as. *Sphagno recurvi*-*Caricetum rostratae* (viz fytocenologický snímek) přecházející místy do méně vyhraněných porostů as. *Sphagno recurvi*-*Caricetum lasiocarpae*, kde roste společně s *Carex lasiocarpa*. Na bažinatých stanovištích blíže vodní plochy rybníka je třtina přehlížená vázána na podmačená stanoviště s vegetací vysokých ostříc as. *Carici elatae*-*Calamagrostietum canescentis*, jako příměs v porostu *Calamagrostis canescens*.

Třtina přehlížená je považována za významný reliktní taxon, který svým výskytem zřejmě ukazuje na dlouhodobou, víceméně nepřerušovanou kontinuitu nelesního charakteru území a vyrovnaný vodní režim biotopu. Rašeliníště u Luží u Lovětína na první pohled rozhodně takto nepůsobí. Nicméně nález třtiny přehlížené potvrzuje unikátnost této lokality, kterou dosud indikovaly pouze výskyty několika výjimečných druhů bezobratlých. Z nich např. potápníček *Hydroporus scalesianus* a střevlík *Pterostichus aterrimus* jsou také považováni za obtížně širitelné druhy, typické pro lokality s dlouhou kontinuitou primárního bezlesí (P. Hesoun, V. Křivan, in litt.).

L. Ekrt, M. Štech & Z. Kaplan

Chrtek J. & Žertová A. (1965): Význačné rostliny Polabí I. Třtina přehlížená – *Calamagrostis neglecta*. – Vlastiv. Zprav. Polabí 1965: 3–5.

Řepka R., Růžička I. & Čech L. (2001): Poznámky k novému nálezu *Calamagrostis stricta* v České republice. – Vlastiv. Sborn. Vysočiny 15: 359–363.

***Cardamine parviflora* L.**

C1

18a. Dyjsko-svratecký úval, 7367b, Lanžhot (distr. Břeclav): mýтина na čerstvě vlhké až zamokřeně půdě vzniklá ke konci roku 2012 pro účely sanace ropné sondy, nyní osázená duby, 3,45 km JJV od kostela v obci, 48°41'39"N, 16°58'46,6"E, 150 m n. m., několik rostlin (24. 6. 2013 leg. et det. V. Dvořák, rev. M. Dančák, OL 23334).

***Carex appropinquata* Schumach.**

C3

28c. Mnichovské hadce, 5942a, Prameny (distr. Cheb): nekosené mokřadní louky podél přepadu z Dlouhé stoky, tzv. Louky pod Vřesovcem, 550–840 m JJZ od kóty Křížky (817,2) a asi 330–600 m JV od hranice NPP Úpolínová louka pod Křížky tvořené Dlouhou stokou, 50°03'39,6"N, 12°44'50,2"E až 50°03'29,9"N, 12°44'54,1"E, 752–772 m n. m., stovky až tisíce rostlin na ploše ca 1 ha spolu s *Carex davalliana*, *Eriophorum latifolium*, *Trollius altissimus*, *Salix rosmarinifolia*, *Parnassia palustris*, *Dactylorhiza majalis*, *Iris sibirica* (7. 8. 2009 not. P. Tájek). – Prameny: nekosené mokřadní louky mezi vrbovými křovinami a vedením vysokého napětí, 630 m JV od kóty Křížky (817,2) a 1,26 km V od kóty V Boru (803,9), 50°03'44,1"N, 12°45'23,5"E, 758 m n. m., 8 trsů (12. 8. 2009 not. P. Tájek).

Ostřice odchýlná je z centrální části CHKO Slavkovský les dlouhodobě známa z PR Mokřady pod Vlčkem, kde se vyskytuje početná populace (Tájek 2012). Další údaj byl uveřejněn v roce 2008 z bezkolencových luk jihozápadně od NPR Pluhův bor (Tájek in Additamenta 7: 262–263, 2008), tj. 1,1 a 1,5 km JV od výše uváděných lokalit. Nové nálezy tak upřesňují rozšíření v okolí obce Prameny.

P. Tájek

28d. Toužimská vrchovina, 5843d, Německý Chloumek (distr. Karlovy Vary): nekosené mokřadní louky mezi Velkým a Malým modrým rybníkem, 1,35 km SV od kostela v Javorné a 200 m Z od hráze Velkého modrého rybníka, 50°08'38,3"N, 12°57'48,4"E, 656 m n. m., 3 trsy (17. 6. 2010 not. P. Tájek).

29. Doupovské vrchy, 5844a, vojenský újezd Hradiště (distr. Karlovy Vary): Bražec, nekosené mokřadní louky na pravém břehu Bochovského rybníka, 770 m Z od hráze Javorenského rybníka a 650 m SV od návsi v obci, 50°10'41,2"N, 13°03'13,1"E, 714 m n. m., desítky trsů (5. 6. 2011 not. P. Tájek).

Tájek P. (2012): Mokřady na hadcovém podkladu: flóra a vegetace přírodní rezervace Mokřady pod Vlčkem. – Erica, Plzeň, 19: 35–86.

***Carex chordorrhiza* L. fil.**

C1

52. Ralsko-bezděžská tabule, 5454a, Doksy (distr. Česká Lípa): NPR Břehyně-Pecopala, přechodové rašeliniště SV od rybníka, 2,2 km SV od osady Břehyně, 50°35'03,4"N, 14°43'10,3"E, 270 m n. m. (2. 7. 2009 leg. V. Melichar, H. Urbanová, I. Krpatová & J. Sýkorová, rev. M. Štech, herb. Krajské muzeum Sokolov).

88b. Šumavské pláně, 7046b, Modrava (distr. Klatovy): Blatenská slať, na dvou mikrolokalitách při východním okraji slatě, ca 0,7 km SSV od Blatného vrchu (1367,4 m) (2005 not. I. Buřková; Buřková

in Ekrt & Půbal 2009: 176); 48°58'17,3"N, 13°27'26,8"E, 1250 m n. m. (31. 7. 2012 leg. V. Grulich & A. Vydrová, BRNU).

[4 × 4 m, rovina, 31. 7. 2012 V. Grulich & A. Vydrová. – E_Σ (98 %), E₁ (65 %): *Carex chordorrhiza* 3, *Agrostis canina* 2, *Carex rostrata* 2, *C. echinata* 1, *Equisetum fluviale* 1, *Luzula sudetica* 1, *Potentilla erecta* 1, *Viola palustris* 1, *Eriophorum angustifolium* +, *Homogyne alpina* +, *Menyanthes trifoliata* +, *Vaccinium uliginosum* +. – E₀ (90 %): neanalyzováno]

91. Žďárské vrchy, 6361c, Radostín (distr. Žďár nad Sázavou): 1,8 km JJZ od kapličky v obci, lagg na jihozápadním okraji vrchoviště Padrtiny, nevelké bezlesé rašeliniště mezi kulturní smrčínou a blatkovým borem na pravém břehu napřímeného toku Doubravy na hranicích NPR Dářko, 49°38'14"N, 15°52'10"E, 620 m n. m., 10 fertilních lodyh (7. 10. 2011 foto T. Peterka, 9. 8. 2012 not. Jan Košnar & T. Peterka).

[4 × 4 m, rovina, 7. 10. 2011 T. Peterka. – E₁ (15 %): *Andromeda polifolia* 1, *Eriophorum vaginatum* 1, *Molinia caerulea* s. lat. 1, *Oxycoccus palustris* 1, *Carex chordorrhiza* +, *C. nigra* +, *Eriophorum angustifolium* +, *Melampyrum pratense* +, *Picea abies* juv. +. – E₀ (100 %): *Sphagnum fallax* 5, *Polytrichum commune* 2a, *Straminergon stramineum* +]

Carex chordorrhiza byla v české flóře vždy velmi vzácným cirkumpolárním druhem. Roste pouze v primárních bezlesích v nenarušených minerotrofních rašeliništích. Stanoviště neutrální až mírně kyselé reakce musí být dostatečně zásobené živinami a musí si udržovat stálou hladinu vody. Druh zároveň příznivě reaguje na určitou míru disturbance (např. zvěří).

Historické nálezy ostřice šlahounovité pocházejí z Českomoravské vrchoviny, Třeboňska a z Jizerských hor. V Jizerských horách objevil ostřici šlahounovitou Albertini někdy v letech 1800–1820 (Plocek 1986), po roce 1890 zde již ale nebyla potvrzena; jizerskohorské údaje se ale vztahují nejspíše pouze k lokalitě Kobyla Łąka (Jóža, Vonička et al. 2004), která leží těsně za státní hranicí v Polsku. Na Českomoravské vrchovině (Rybniček & Rybničková 1966, 1970, Řepka 1984, Bureš & Řepka 1991) dosud roste na dlouho známých lokalitách v přechodovém rašeliništi na okraji NPR Dářko a v PR Kaliště u Jihlávky, výskyt na lokalitě Smrkovský rybník u Vanova zanikl koncem 20. století. Na Třeboňsku (Kurka 1959, Kovář 1978) prosperuje bohatá populace v NPR Ruda u Horusic; v minulosti však druh rostl i na dalších blízkých lokalitách u nedalekých rybníků Švarcenberk a Punčocha. Staré údaje pocházejí i z rašelinišť u Svatého Víta u Třeboně (Stupský rybník) a z břehů Malého Tisého; u blízkého rybníka Vydýmač u Přeseky rostla ještě v roce 1983 (R. Řepka in litt.). Znamých lokalit začalo přibývat až od 90. let. V roce 1990 byla objevena v laggu Novohutských močálů na Šumavě (Štech 1998). Ve stejném období *Carex chordorrhiza* objevil Č. Ondráček na dvou mikrolokalitách v minerotrofní rašelinné vegetaci v NPR Božidarské rašeliniště (Štech 1998, Čefovský et al. 1999).

Nová lokalita na Dokesku byla nalezena během exkurze do rašelinišť v NPR Břehyně-Pecopala. Nález byl učiněn na minerotrofním rašeliništi s vegetací svazu *Caricion canescenti-nigrae* (cf. Chytrý 2011) mezi východním břehem Břehyňského rybníka a křižovatkou cest s místním názvem „U tří kurev“. Na lokalitě bylo zjištěno jen několik prýtlů, k revizi určení a k dokladování byly proto odebrány pouhé dvě ramety. Lokalita je velmi silně zvodnělá a má trvale otevřený charakter. S největší pravděpodobností

jde o přirozené bezlesí, a lze tak zdejší výskyt *Carex chordorrhiza* považovat za reliktní. Je to jediný výskyt tohoto druhu v severních Čechách a zároveň výškové minimum druhu v ČR.

Výskyt ostrice šlahounovité na Šumavě dlouho unikal pozornosti. První nález, který učinil M. Štech (l. c.) doplnila v roce 2005 I. Buřková (in Ekrt & Půbal 2009) dvěma mikrolokalitami v prostoru Blatenské slati. Jednu z těchto mikrolokalit se podařilo nezávisle ověřit v roce 2012; leží ve vzdálenosti 1,5 km jihojihovýchodně od místa původního nálezu na Novohuťských močálech. Zatímco na původní lokalitě nalezené M. Štechem porost *C. chordorrhiza* zabírá plochu několika dm² (kontrolováno ve stejný den 31. 7. 2012), na Blatenské slati je velmi bohatá populace na ploše asi 25 m², na níž druh zcela dominuje.

Ze Žďárských vrchů byly historicky známy dvě mikrolokality ostrice šlahounovité, obě na obvodu vrchoviště zvaného Padrtiny mezi Radostínem a Račínem u Velkého Dárka. „Tradiční“ naleziště se nachází na severním okraji rašeliniště pod Radostínským kopcem (asi 800–900 m severovýchodně od výše popsaného místa), kde druh v roce 1896 objevil žďárský botanik F. Kovář. Výskyt této ostrice zde následně potvrdila řada českých a moravských badatelů několika generací (cf. Buřeš & Řepka 1991). Naproti tomu z jižního okraje Padrtin zřejmě pocházejí pouhé dva údaje. V 50. letech zde druh zaznamenal J. Dvořák a v roce 1965 naposledy K. Rybniček (Buřeš & Řepka l. c.). Vedle případných zásahů do vodního režimu lokality nebo nežádoucích lesnických aktivit, může zjištěnou populaci v budoucnu ohrozit zejména expanze bezkolence.

V. Melichar, V. Grulich & T. Peterka

- Buřeš P. & Řepka R. (1991): Rozšíření vybraných ohrožených druhů cévnatých rostlin v CHKO Žďárské vrchy II. – Vlastiv. Sborn. Vysočiny, sect. natur., 10: 75–164.
- Ekrt L. & Půbal D. (2009): Novinky v květeně cévnatých rostlin české Šumavy a přiléhajícího Předšumaví. II. – Silva Gabreta, Vimperk, 15(3): 173–196.
- Jóža M., Vonička P. et al. (2004): Jizerskohorská rašeliniště. – Jizersko-ještědský horský spolek, Liberec, 159 p.
- Kovář J. (1978): Příspěvek ke květeně jihozápadní části Třeboňské rybníční pánve II. – Sborn. Jihočes. Muz. České Budějovice, přír. vědy, 18/3: 95–114.
- Kurka R. (1959): Příspěvek ke květeně Třeboňské rybníční pánve. – Sborn. Kraj. Vlastiv. Muz. České Budějovice, přír. vědy, 2: 75–83.
- Plocek A. (1986): Květena Jizerských hor. 4. – Balsaminaceae až Cyperaceae. – Sborn. Severočes. Muz. přír. vědy, 15: 5–52.
- Rybniček K. & Rybničková E. (1966): Poznámky k novým nálezům vzácných rašelinných rostlin v jižní části Českomoravské vysočiny. – Preslia 38: 413–416.
- Rybniček K. & Rybničková E. (1970): Rozšíření rašelinných a bahenních rostlin v jižní části Českomoravské vysočiny I. – Vlastiv. Sborn. Vysočiny 6: 77–86.
- Řepka R. (1984): Doplněk k rozšíření rašelinných a bažinných rostlin v jižní části Českomoravské vrchoviny. – Zprávy Čs. Bot. Společ. 19: 139–142.
- Štech M. (1998): *Carex chordorrhiza* na Šumavě. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 32 (1997): 145–147.
- Zahradnický J., Mackovčín P. [eds] et al. (2004): Plzeňsko a Karlovarsko. – In: Mackovčín P. & Sedláček M. [eds], Chráněná území ČR, vol. 11, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR & EkoCentrum Brno, Praha, 588 p.

Carex diandra Schrank**C2**

- 28a. Kynšperská vrchovina, 5941c, Dolní Žandov (distr. Cheb): areál bývalé vojenské střelnice, mokřad s nálety dřevin asi 15 m Z od konce litorálu malého rybníka s *Equisetum fluviatile*, 30 m J od přístupové panelové cesty do střelnice, 1,6 km VJV od kostela v obci, 50°01'00,3"N, 12°34'26,5"E, 528 m n. m., několik rostlin spolu s *Carex davalliana*, *Menyanthes trifoliata*, *Salix rosmarinifolia* (22. 6. 2010 not. P. Tájek).
- 28a. Kynšperská vrchovina, 5941d, Úbočí (distr. Cheb): areál bývalé vojenské střelnice, pramenišní mokřad v porostu tužebníku, 2,2 km V od kostela v Dolním Žandově a 1,14 km JZ od vrchu Kružný (863,1 m), 50°01'17,2"N, 12°34'56,3"E, 564 m n. m., několik rostlin (5. 8. 2010 not. P. Tájek).
- 28c. Mnichovské hadce, 5942b, Nová Ves (distr. Sokolov): nekosené mokřadní louky, zazeněné odvodňovací příkopy a okraje hráze zaniklého zrašelinělého rybníka s protrženou hrází, 1,2–1,3 km J od kostela v obci a 2,03–2,2 km VSV od kóty Křížky (817,2), 50°04'24,4"N, 12°46'39,6"E až 50°04'22,5"N, 12°46'32,7"E, 726–730 m n. m., stovky trsů (17. 6. 2013 foto P. Tájek).
- 28d. Toužimská vrchovina, 6042b, Horní Kramolín (distr. Cheb): PP Čertkus, zrašelinělé louky 630 m JV od návsi v obci a 400 m SSV od břehů Podhorní nádrže, 49°58'27,4"N, 12°48'34,5"E, 700 m n. m., hojně na ploše 10 × 4 m (3. 6. 2010 not. Z. Janovský & P. Tájek).
- 28d. Toužimská vrchovina, 6042b, Hoštěč (distr. Cheb): nekosená část mokřadních luk s *Menyanthes trifoliata*, *Triglochin palustris*, *Salix rosmarinifolia*, 580 m VJV od křižovatky Služetín – Babice – Hoštěč a 620 m Z od kóty Hoštěčský vrch (724,8), 49°59'27,2"N, 12°48'29,6"E, 723 m n. m., na ploše 3 m² (15. 6. 2010 not. Z. Janovský & P. Tájek).
- 28d. Toužimská vrchovina, 6043a, Teplá (distr. Cheb): dno zaniklého rybníka 1,3 km V od křižovatky v Nové Farmě a 1,6 km SVS od kostela sv. Jiljí v obci, 49°59'46,0"N, 12°52'10,7"E, 660 m n. m., přes 5 trsů (9. 6. 2010, 10. 7. 2013 leg. et det. P. Tájek, herb. Městské muzeum Mariánské Lázně).
- 28d. Toužimská vrchovina, 6043b, bývalá obec Dřevohryzy (distr. Karlovy Vary): ostřicové porosty v litorálu bezejmenného rybníka 480 m J od křižovatky v zaniklé obci a 1,85 km od návsi v obci Dobrá Voda, 49°58'38"N, 12°56'32,7"E, 660 m n. m., desítky trsů na ploše několika stovek m² (21. 7. 2013 not. P. Tájek).
- 36a. Blatensko, 6649a, Bratronice (distr. Strakonice): mokrá louka na severním břehu rybníka Pravda 0,6 km S od obce, 49°22'23,4"N, 13°50'30,2"E, 530 m n. m., hojně, spolu s *Calamagrostis canescens*, *Cirsium heterophyllum*, *Menyanthes trifoliata*, *Potentilla palustris* aj. (31. 7. 2008 not. R. Paulič & P. Leischner).
86. Slavkovský les, 5941b, bývalá obec Horní Žitná (distr. Sokolov): rašelinné louky v pramenné oblasti Malé Libavy, 1,63 km V od kóty Kozák (747,5) a 830 m Z od kóty Žitný (793,2), 50°03'57,4"N, 12°36'57,1"E, 714 m n. m., několik trsů (2. 7. 2008 not. P. Tájek).
86. Slavkovský les, 5942b, Nová Ves (distr. Sokolov): svahové prameniště s *Montia hallii* na levostranném přítoku Lučního potoka, 1,4 km SV od křižovatky Prameny – Čistá – Mýtský rybník a 230 m SZ od kóty Křížky (817,2), 50°04'56,1"N, 12°43'46,9"E, 800 m n. m., roztroušeně na desítkách m² (25. 6. 2009 not. P. Tájek). – Nová Ves: zrašelinělý západní břeh Velkého novoveského rybníka, 550 m J od kostela v obci a 2,03–2,2 km VSV od kóty Křížky (817,2), 50°04'45,7"N, 12°46'33,3"E, 736 m n. m., jediný trs (9. 8. 2010 not. P. Tájek).
86. Slavkovský les, 5942b, Prameny (distr. Cheb): nekosené rašelinné louky, tzv. Loučky, 580 m VJV od křižovatky Prameny – Čistá – Mýtský rybník a 2,16 km ZSZ od kóty Křížky (817,2), 50°04'26,6"N, 12°43'19,2"E, 823 m n. m. (25. 6. 2009 not. P. Tájek).
86. Slavkovský les, 6042b, Rájov (distr. Cheb): zrašelinělý okraj bezejmenného rybníka s *Pedicularis palustris*, 960 m J od kostela v obci a 1,04 km V od kóty Homolka (775,6), 49°59'24,7"N, 12°45'48,4"E, 730 m n. m., několik rostlin (15. 6. 2013 not. P. Tájek). – Rájov: litorál Velkého kolového rybníka a přilehlé mokřady (i pod hrází) 1,29–1,42 km J od kostela v obci a 0,85–1,0 km V od kóty Homolka (775,6), 49°59'14,3"N, 12°45'44,6"E, 730 m n. m., desítky rostlin (5. 8. 2008 not. P. Tájek).

Carex distans L.**C3**

- 15c. Pardubické Polabí, 6060b, Ostřešany (distr. Pardubice): prostor bývalé cihelny na jižním okraji obce, 49°59'18,2"N, 15°48'04,6"E, dominantní na velkých plochách na obnaženém jílu spolu s *Carex flacca*, velkou populací *Trifolium fragiferum* a jednotlivými rostlinami *Centaureum pulchellum* (26. 7. 2013 not. V. Faltys).
- 28f. Svojsínská pahorkatina, 6042c, Chotěnov (distr. Cheb): okolí přírodního vývěru železité minerální vody se *Salix rosmarinifolia*, *Carex davalliana* a *Dactylorhiza majalis* 100 m Z od Koňského pramene a skotem rozšlapaná vlhká občasně přeplavovaná pastvina v okolí napáječky na pravém břehu bezejmenného potoka (130–250 m ZJZ od Koňského pramene) s *Dactylorhiza majalis*, *Juncus inflexus*, *Carex panicea* a *C. hirta*, 300–460 m SV od mostu přes Kosí potok v obci a 800–920 m Z od křižovatky Martinov – Pístov – Holubín, 49°55'54,6"N, 12°44'08,6"E až 49°55'57,2"N, 12°44'13,2"E, 544–560 m n. m., v okolí minerálního vývěru do 10 fertálních rostlin, v pastvině stovky rostlin na desítkách m² (9. 6. 2013 leg. et det. P. Tájek, herb. Městské muzeum Mariánské Lázně).
78. Bílé Karpaty lesní, 7073c, Starý Hrozenkov (distr. Uherské Hradiště): Výskovec, luční mokřad nad silnicí naproti PP Chmelinec při vjezdu do obce od Starého Hrozenkova, 48°56'28,2"N, 17°51'16,8"E, 435 m n. m. (29. 5. 2013 leg. P. Batoušek, BRNM).

Carex pulicaris L.**C2**

- †42b. Tábořsko-vlašimská pahorkatina, 6356a, Mnichovice (distr. Benešov): luční prameniště v lokalitě s místním názvem Na Kačíně mezi Kuňovicemi a Mnichovicemi, 49°39'51,7"N, 15°01'01,3"E, 475 m n. m. (červen 1986 leg. T. Burian, herb. Burian).

Lokalita je známá regionálním floristům nejméně od 60. let minulého století. V současné době jde o pouhý zbytek původního komplexu krátkostébelných ostricových luk, který je v péči pozemkového spolku ČSOP Vlašim. Výskyt *C. pulicaris* byl zaznamenán v roce 1986 a v roce 2009 se jej nepodařilo ověřit, neboť vegetační poměry na lokalitě se značně změnily.

T. Burian

- 63f. Českotřebovský úval, 6164b, Semanín (distr. Ústí nad Orlicí): slatinné luční enklávy v jižní části bývalé ruské vojenské střelnice 1,2 km JJV od kostela v obci, 430 m n. m., několik desítek trsů, na dvou blízkých místech, 49°51'21,4"N, 16°27'21"E a 49°51'21,4"N, 16°27'23,2"E (20. 6. 2013 leg. P. Novák, BRNU).
- 63g. Opatovské rozvodí, 6164d, Opatov (distr. Svitavy): lokalita Pod Farským, slatinná olšina s prameništěm na severním okraji lesa 0,65 km J od jižního okraje Nového rybníka, 1,5 km SSV od železniční stanice, 422–430 m n. m. (8. 5. 2006 foto P. Novák; 7. 6. 2008 not. Z. Kaplan a účastníci exkurze východočeské pobočky České botanické společnosti). Nález byl zmíněn v komentáři k druhu *Gymnadenia densiflora* ze stejné lokality (Jetmar in Additamenta 7: 283–284, 2008).

Oba uvedené nálezy ostrice blešní jsou vázány na jedny z nejcecnějších mokřadních lokalit mezi Opatovem a Českou Třebovou. Jak lokalita Pod Farským (Lustyk in Additamenta 6: 300, 2007), tak bývalá ruská vojenská střelnice u Semanína (Lustyk in Additamenta 4: 94, 2005) hostí řadu vzácných druhů slatinných luk. V současné době jsou obě lokality obhospodařovány v rámci ochrannářského managementu.

Ostrice blešní byla v území vzácná patrně i v minulosti. Z roku 1965 je uváděna od Černého rybníka – Opatov, JZ od místního nádraží, na březích potoka, který vtéká do

Černého rybníka (Koráb 1966) a od Valdeku (Kovář et al. 1996). Později byla sbírána ještě na jižním břehu Nového rybníka (1975 leg. *F. Černohous*, MP).

P. Novák

Koráb J. (1966): Rostlinná společenstva rašelinných a slatinných luk Svitavska. – Ms., 175 p. [Dipl. práce; depon. in: Knih. Úst. Bot. Zool. Přír. Fak. Masaryk. Univ., Brno]

Kovář P., Jirásek J. & Grundová H. (1996): Floristické kursy ČSBS ve Svitavách (11.–17.7.1965) a v Lanškrouně (2.–10.7.1970). – Zprávy Čes. Bot. Společ. 31, příl. 1996/2: 3–74.

***Carlina acaulis* subsp. *caulescens* (Lam.) Schübl. & G. Martens**

C1

67. Českomoravská vrchovina, 6858d, Radkov (distr. Jihlava): okraj suché jižně exponované neobhospodařované stráně ca 1,9 km VSV od kostela v obci, 49°08'55,2"N, 15°29' 59,2"E, 565 m n. m., jeden mohutný trs (23. 8. 2013 leg. *L. Ekrt*, MJ, rev. E. Vitek, K. Kubát & M. Štech).

67. Českomoravská vrchovina, 6859c, Jersice (distr. Jindřichův Hradec): okraj loučky na jižně exponované stráni ve vrcholové partii kopce ca 600 m JZ od centra obce, 49°06'08,1"N, 15°31' 17,5"E, 565 m n. m. (29. 10. 2013 *E. Ekrtová*, CB, rev. E. Vitek).

Celkové rozšíření pupavy bezlodyžné prodloužené (*C. a.* subsp. *caulescens*) není dosud dostatečně známo. Spolehlivě byla zaznamenána zejména v západní, jižní a jihozápadní Evropě, na sever zasahuje až do jižní Skandinávie (Meusel & Kästner 1994, Procházka in Čerňovský et al. 1999). Obecně by se charakter rozšíření dal označit jako západoevropský vikariant pupavy bezlodyžné pravé (*C. a.* subsp. *acaulis*) rozšířený na východ až do Běloruska (Procházka in Čerňovský et al. 1999: 84). Ve střední Evropě se však areál obou poddruhů výrazněji prolíná a to zřejmě více než se uvažovalo doposud. *Carlina acaulis* subsp. *caulescens* byla do této doby v ČR udávána pouze z nejteplejších území. Spolehlivě je však doložen pouze výskyt z Českého středohoří, nedoložené údaje pocházejí v Čechách ještě z Libochovické tabule od Stradonic, na Moravě z Pavlovských kopců a od Znojma z Moravského podhůří Vysočiny (Kovanda in Slavík & Štěpánková 2004: 358). Výskyt v Českém středohoří byl v ČR považován za předsumutý od souvislé hranice výskytu k východu (Procházka in Čerňovský et al. 1999). Podle monografie rodu (Meusel & Kästner 1994) však existují také revidované sběry *C. a.* subsp. *caulescens* ze Slovenska (Malé Karpaty – Brezová pod Bradlom) i severního Rakouska (např. severně u Linz, Gmünden, Traunfeld). V tomto světle by výskyt v jižní části ČR, odkud pochází většina nedoložených údajů z Květeny ČR 7 (Kovanda in Slavík & Štěpánková 2004) i nově zaznamenané výskyty u Radkova a Jersic, měl svoji logiku.

Klíčovým znakem k determinaci není prodloužená lodyha, jelikož ta se může vyskytovat i u *C. acaulis* var. *alpina* Jacq. a naopak pravá *C. a.* subsp. *caulescens* může mít i bezlodyžný charakter. Nejvýznamnějším morfologickým znakem je členění listu. U *C. a.* subsp. *caulescens* jsou listy hluboce peřenosečné, zatímco u *C. acaulis* s. str. peřenolaločné až peřenodílné s listovým okrajem v zářezu ca 0,5 cm vzdáleným od vřetene listu. Prodloužený stonek a zřejmě i věnec bočních úborů okolo terminálního úboru

Obr. 4. – Pohled na celkový habitus *Carlina acaulis* subsp. *caulescens* zaznamenané v roce 2013 u Radkova.

Fig. 4. – General habit of *Carlina acaulis* subsp. *caulescens* recorded in 2013 near Radkov.

mohou být pomocnými znaky při determinaci *C. a.* subsp. *caulescens*. V ČR se místy vyskytují směsné populace rostlin se znaky obou poddruhů pupavy bezlodyžné (K. Kubát, in litt.). Vzhledem k těmto obtížím i ne zcela jasnému rozšíření by jistě problematika zasluhovala další studium.

Je možné, že především v jižní části ČR a přilehlém prostoru se může *C. a.* subsp. *caulescens* vyskytovat hojněji i na dalších lokalitách, což předpokládá zejména druhý z autorů tohoto textu. Je pravděpodobné, že tento poddruh bude přehlížen zejména ve své bezlodyžné formě, podobně jako je v současné době četný výskyt objeven v Německu na území Durynska a Sasky. Rozšíření jednotlivých poddruhů podle zastoupení rostlin v herbářích lze bohužel obtížně stanovit, jelikož rostliny mají statný a ostnitý charakter, a proto nejsou botaniky příliš sbírány.

L. Ekrt & E. Vitek

Meusel H. & Kästner A. (1994): Lebensgeschichte der Gold- und Silberdisteln, Monographie der mediterran-mittleuropäischen Compositen-Gattung *Carlina*. Bd. 2, Artenvielfalt und Stammesgeschichte der Gattung. – Akad. Wiss. Wien, Math.-Naturwiss. Kl., Denkschr. 128 p.

Centaurea erdneri* J. Wagner*C3**

97. Hrubý Jeseník: Horní Údolí, Pustá Rudná, Rejváz (Koutecký et al.: *Preslia* 84: 1–32, 2012).
 99. Moravskoslezské Beskydy: Hutisko-Solanec, Karolinka, Krásná (Koutecký et al.: *Preslia* 84: 1–32, 2012).

Nově rozpoznaný tetraploiní druh z komplexu *Centaurea phrygia* agg., který je vázán na Západní Karpaty, Hrubý Jeseník a několik lokalit v přilehlé části českého Slezska (Danihelka et al. 2012, Koutecký et al. 2012).

[eds]

Centaureum pulchellum* (Sw.) Druce*C3**

9. Dolní Povltaví, 5852c, Praha-Jenerálka: na sporadicky užívané, trávou zarostlé cestě na dně dávno opuštěné cihelny (dnes náletovým porostem keřů zarostlé) u silnice Horoměřice – Dejvice, 50°06'16,7"N, 14°21'20,34"E, dosti hojně (21. 7. 2013 leg. J. Hadinec).

Zeměžluč spanilá je v pražské květeně velice vzácným druhem a ani v minulosti se tu nevyskytovala často. Poslední zaznamenaný literární údaj z údolí Šareckého potoka nalezneme v Květeně okolí Pražského od L. Čelakovského (Čelakovský 1870: 153).

[eds]

- 10b. Pražská kotlina, 5953a, Praha-Dubeč: polní mokřad ca 1,5 km ZSZ od městské části Dubeč a 50 m J od retenční nádrže Slatina, 50°04'02,7"N, 14°34'23,2"E, 247 m n. m., 10 rostlin (31. 7. 2013 not. D. Hřečka).
 15c. Pardubické Polabí, 6060b, Blato (distr. Pardubice): vlhká jílovitá půda a mělké tůňky na jihovýchodním břehu jezírka v opuštěné části cihelny na východním okraji obce, 49°59'16,9"N, 15°46'13,5"E, 240 m n. m. (8. 6. 2011 leg. Z. Kaplan no. 11/163, herb. Kaplan). Nález byl zmíněn v komentáři k druhu *Carex viridula* ze stejné lokality (Kaplan in Additamenta 11: 65, 2013).
 15c. Pardubické Polabí, 6060b, Ostřešany (distr. Pardubice): prostor bývalé cihelny na jižním okraji obce, 49°59'18,2"N, 15°48'04,6"E, na velkých plochách na obnaženém jílu spolu s dominantními *Carex distans* a *C. flacca* a velkou populací *Trifolium fragiferum* (26. 7. 2013 not. V. Faltys).
 37f. Strakonické vápence, 6749b, Domanice (distr. Strakonice): na mokřinách v příkopu silnice asi 50 m jižně od osady, 49°17'50,3"N, 13°55'23,3"E, 442 m n. m., společně s *Epilobium parviflorum*, *Hyperricum tetrapterum*, *Juncus inflexus* aj. (24. 7. 2012 leg. R. Paulič, herb. Paulič).
 †80a. Vsetínská kotlina, 6574a, Zubří (distr. Vsetín): areál pily na západním okraji obce, asi 150 m VJV od železniční stanice Střítež nad Bečvou, podmáčený okraj plochy se dřevem (skládky dřeva), 49°27'53,3"N, 18°03'59,5"E, 340 m n. m. (9. 7. 2012 leg. J. Tkáčiková, VM).

Zeměžluč spanilá je pionýrský druh obnažených, minerálně bohatých až zasolených půd, zpravidla s pouze dočasným výskytem na lokalitě (Čvančara in Slavík 2000: 74–76). Přestože existuje ze Vsetínské kotliny (80a) několik historických údajů, např. Vsetín (Bubela sine anno, Bubela 1879), Kateřinice (1941 leg. V. Pospíšil, BRNM), Valašské Meziříčí – Hrachovec (Řičan 1936), druh postupně z území vymizel a v posledním desetiletí už nebyl z okresu Vsetín uváděn (Elsnerová et al. 2004). Recentně je známa pouze výše uvedená lokalita.

Zeměžluč spanilá rostla na podmáčené a narušované části manipulační skládky dřeva spolu s druhy *Anagallis arvensis*, *Bidens frondosa*, *Daucus carota*, *Echinochloa crus-galli*, *Senecio viscosus* a *Sonchus asper*. Malou populaci tvořilo v roce 2012 asi 30 rostlin, v roce následujícím byla plocha založena dřevem. Přestože se jedná o velmi vzácný druh, není vyloučeno, že v území roste na více lokalitách a pouze uniká pozornosti.

J. Tkáčiková

81. Hostýnské vrchy, 6772b, Lukov (distr. Zlín): drobný svahový sesuv na kosené louce, poblíž samoty Rablina, asi 500 m SSV od křižovatky silnic Lukov – Kašava – Veliková, 49°17'29"N, 17°45'27,7"E, 370 m n. m. (13. 7. 2005 leg. P. Hanáková, GM).
83. Ostravská pánev, 6176d, Karviná-Doly: vlhká narušovaná místa v jižní části areálu bývalého dolu Barbora, ca 3,1 km SSZ od železniční stanice Horní Suchá, 49°49'14,3"N, 18°28'47,1"E, 270 m n. m., ca 60 rostlin (27. 8. 2011 leg. M. Dančák, OL).

Bubela J. (1879): Rostlinstvo květeny Vsetínského. – Ms. [Depon. in: Muzeum regionu Valašsko, Valašské Meziříčí]

Bubela J. (sine anno): Rostliny na Valašsku rostoucí. – Ms. [Depon. in: Muzeum regionu Valašsko, Valašské Meziříčí]

Čelakovský L. (1870): Květena okolí pražského. – Živa 4:1–164.

Elsnerová M., Batoušek P., Dančák M., Hájek M., Kopeček F., Pluhař V., Podešva Z., Svačina T. & Záborská D. (2004): Červený seznam cévnatých rostlin Zlínského kraje (mimo území CHKO Bílé Karpaty a CHKO Beskydy). – Ms. [Depon. in: Muzeum regionu Valašsko, Valašské Meziříčí]

Řičan G. (1936): Květena okresu Vsetínského a Valašskomeziříčského. – Ms. [Depon. in: Muzeum regionu Valašsko, Valašské Meziříčí]

***Centunculus minimus* L.**

C1

- 69a. Železnohorské podhůří, 6162d, Proseč (distr. Chrudim): žulový lom u silnice do Zderaze, vlhké šterkovité místo s nezapojenou vegetací ve spodní etáži severní části lomu, 480 m n. m., několik tisíc rostlin (21. 8. 2011 leg. P. Novák, BRNU; Novák 2012).

Novák P. (2012): Nález drobyšku nejmenšího (*Centunculus minimus*) na Skutečsku. – Pr. a Stud., Pardubice, 19: 181–184.

***Cephalanthera longifolia* (L.) Fritsch**

C3

- 61a. Křivina, 5862b, Rašovice (distr. Rychnov nad Kněžnou): PP Zadní Machová, okraj dubohabřiny vlevo u silnice z Rašovic do Křivíc, 460 m SSV od rybníka Machov, 50°09'34"N, 16°07'47,4"E, 280 m n. m., jedna sterilní rostlina společně s *Neottia nidus-avis* (23. 5. 2013 not. J. Doležal).

Jedná se o první doložený výskyt okrotice dlouholisté v celém fytochorionu Dolní Poorličí (61). Historicky je uváděna ze sousedního fytochorionu Orlické opuky (60), kde byla J. Häuslerem sbírána v bukovém kroví na jižní stránce zámeckého parku v Kostelci nad Orlicí (Hrobař 1931).

Zadní Machová je floristicky dobře známá a prozkoumaná lokalita s výskytem bohaté populace *Cypripedium calceolus*. Z dalších významných druhů zde byl v průběhu

botanických průzkumů zjištěn výskyt například *Arabis nemorensis*, *Dactylorhiza fuchsii*, *Huperzia selago*, *Platanthera bifolia*, *Dentaria enneaphyllos* či *Moneses uniflora*.

J. Doležal

Hrobař F. (1931): Květena Kostelecka a Rychnovska. – Hradec Králové, 128 p.

Chloris

V literatuře se z ČR uvádí několik druhů exotického rodu *Chloris* (prstnatka, *Poaceae*). Všechny tyto údaje mají původ v rostlinách zavlečených do Brna. První nálezy pocházejí ze zahrádek v areálu přádelny Mosilana v ulici Radlas v Brně, které byly hnojeny odpadem po čištění vlny. Dvořák & Kühn (1966) odtud uvádějí druhy *Ch. radiata*, *Ch. truncata* a *Ch. virgata*. Stejně druhy byly převzaty do inventarizace synantropní flóry Brna (Grüll 1979), do Komentovaného katalogu moravské flóry (Smejkal 1980), do Seznamu cévnatých rostlin květeny československé (Dostál 1982) a následně Nové květeny ČSSR (Dostál 1989), dále do obou verzí katalogu zavlečených druhů flóry České republiky (Pyšek et al. 2002, Pyšek et al. 2012) a do nedávného seznamu českých rostlin (Danihelka et al. 2012). V recentním přehledu evropské květeny (Valdés et al. 2009) je kromě těchto tří druhů z ČR uváděna ještě *Ch. pycnothrix*. Při studiu sběrů uložených v hlavních českých herbáriích (BRNM, BRNU, PR, PRA a PRC) a v herbáři Josefa Dvořáka, který je nyní uchováván ve Slovenském národním muzeu v Bratislavě (BRA), byly nalezeny i položky označené jménem *Ch. acicularis*. Naproti tomu v Hegiho středoevropské flóře (Conert 1998) se překvapivě žádný druh rodu *Chloris* z ČR neuvádí.

Množství jmen tohoto rodu uváděných z jediného města poukázalo na potřebu kritického posouzení identity herbářových dokladů. K jejich určování byly využity recentní taxonomické revize (zejména Barkworth 2003, Nightingale et al. 2005 a Sun & Phillips 2006). Za prokázaný lze u nás považovat výskyt čtyř druhů. Následuje originální klíč k jejich určení a stručné popisy.

- 1a Květenství tvořeno 8–13 vzhůru směřujícími lichoklasy; čepel listů 2–7 mm široká; plucha dolního květu při vrcholu na okrajích výrazně hustě chlupatá, s chlupy až 2,4 mm dlouhými *Ch. virgata*
- 1b Květenství tvořeno 4–8 šikmo vzhůru směřujícími až široce rozestálými lichoklasy; čepel listů 0,4–1,9 mm široká; plucha dolního květu při vrcholu na okrajích jen nepatrně chlupatá, s chlupy nanejvýš 0,3 mm dlouhými 2
- 2a Klásky v obrysu obráceně klínovité (u vrcholu nejširší); pluchy za zralosti černohnědé, na vrcholu utaté až vykrojené a jen velmi nepatrně dvoulaločné, s laloky nanejvýš 0,3 mm dlouhými, tupými ...
..... *Ch. truncata*
- 2b Klásky v obrysu podlouhlé (ve střední části nejširší); pluchy za zralosti žlutohnědé až šedohnědé, na vrcholu výrazně dvoulaločné, s laloky úzce kopinatými, 0,4–1,2 mm dlouhými, špičatými až zašpičatělými 3
- 3a Lichoklasy 52–88 mm dlouhé, s 11–14 klásky na cm délky, klásky za plodu od větene lichoklasu hřebeniťe odstávající; horní pleva 3,0–4,2 mm dlouhá; plucha dolního květu 3,9–4,9 mm dlouhá, s osinou 11–24 mm dlouhou *Ch. pectinata*

- 3b Lichoklasy 80–163 mm dlouhé, s 5–8 klásky na cm délky, klásky za plodu k větenu ± přitisklé nebo jen mírně odstávající; horní pleva 2,1–2,9 mm dlouhá; plucha dolního květu 2,9–3,7 mm dlouhá, s osinou 7–12 mm dlouhou **Ch. divaricata**

Druh *Ch. radiata* uváděný opakovaně v literatuře nebyl ve studovaném materiálu nalezen. Všechny položky označené tímto jménem se ve skutečnosti vztahují k druhu *Ch. virgata*. O údajném výskytu *Ch. pycnothrix* u nás nejsou k dispozici žádné podrobnosti. Druh je původní v tropické Africe, na Arabském poloostrově a v Jižní Americe; z našeho území je patrně uváděn omylem.

Z. Kaplan

- Barkworth M. E. (2003): *Chloris* Sw. – In: *Flora of North America* Editorial Committee [eds], *Flora of North America north of Mexico* 25: 204–218, Oxford University Press, New York.
- Nightingale M. E., Lazarides M. & Weiller C. M. (2005): *Chloris*. – In: Mallett K. [ed.], *Flora of Australia* 44B: 269–282, CSIRO Publishing, Melbourne.
- Sun B.-X. & Phillips S. M. (2006): *Chloris* Swartz. – In: Chen S.-L., Wu Z.-Y. & Raven P. R. [eds], *Flora of China* 22: 489–490, Science Press, Beijing, and Missouri Botanical Garden Press, St. Louis.

Chloris divaricata* R. Br. var. *divaricata

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Brno: [ulice] Radlas, zplanělá na zahrádce v textilní továrně Mosilana, hnojených odpadem ovčí vlny, 220 m n. m. (5. 9. 1959 leg. F. Kühn, BRNU 444855, 444855a, det. J. Dvořák ut *Chloris truncata*; 5. 10. 1959 leg. F. Kühn, BRA 23319, det. J. Dvořák ut *Chloris truncata*; 22. 9. 1960 leg. F. Kühn, BRNU 444865, det. J. Dvořák ut *Chloris truncata*; 27. 9. 1960 [sic! recte?]: 22. 9. 1960] leg. F. Kühn, BRA 23318, det. J. Dvořák ut *Chloris truncata*; vše det. Z. Kaplan ut *Chloris divaricata* s. s.).

Nový zavlečený druh v květeně ČR.

Vytrvalé, 38–60 cm vysoké byliny. Stěbla jednotlivá nebo v chudých trsech, přímá nebo v dolní části vystoupavá, téměř po celé délce řídce olistěná. Čepel listů čárkovitá, 5–12 cm dlouhá, 0,4–1,9 mm široká, plochá nebo svinutá, lysá, bez oušek; jazýček 0,2–0,5 mm dlouhý, brvitý; pochva otevřená, lysá. Květenství zdánlivý okolík složený z 5–7 šikmo vzhůru směřujících až široce rozestálých lichoklasů, lichoklasy v obrysu čárkovité, 80–163 mm dlouhé, 2–3 mm široké, jednostranné, středně husté (s 5–8 klásky na cm délky), klásky uspořádané ve dvou řadách, i za plodu k větenu ± přitisklé nebo jen mírně odstávající, v obrysu podlouhlé, 2,9–3,7 mm dlouhé, ze strany mírně smáčklé, dvoukvěté, za zralosti vcelku odpadávající, plevy kopinaté, na vrcholu špičaté, bezosinné, dolní pleva 1,1–1,8 mm dlouhá, horní 2,1–2,9 mm dlouhá. Dolní květ oboupohlavný, horní květ samčí, pluchy na vrcholu výrazně dvoulaločné (s laloky úzce kopinatými, 0,4–0,8 mm dlouhými, špičatými až zašpičatělými), ze hřbetu těsně pod vrcholovým výkrojem osinaté, za zralosti žlutohnědé až světle hnědé, plucha dolního květu 2,9–3,7 mm dlouhá, trojžilná, s osinou 7–12 mm dlouhou, na hřbetě drsná, při vrcholu na okrajích nepatrně chlupatá, s chlupy nanejvýš 0,2 mm dlouhými, při bázi s věnečkem až 0,3 mm dlouhých chlupů,

plucha horního květu 1,2–1,9 mm dlouhá, s osinou 4–7 mm dlouhou, pluška dvoužilná; tyčinky 3. Obilky elipsoidní, 1,7–1,9 mm dlouhé.

Prstnatka rozkladitá je původní v Austrálii; místy je zdomácnělá v jižní části Severní Ameriky; v širší střední Evropě dosud byla zaznamenána pouze na čtyřech lokalitách ve Švýcarsku a Německu (Conert 1998).

Druh *Ch. radiata* uváděný opakovaně v literatuře nebyl ve studovaném materiálu nalezen. Všechny položky označené tímto jménem se ve skutečnosti vztahují k druhu *Ch. virgata*. Žádné podrobnosti o původu údaje o výskytu *Ch. pycnothrix* u nás nejsou známy. Druh je původní v tropické Africe, na Arabském poloostrově a v Jižní Americe; z našeho území je patrně uváděn omylem.

Z. Kaplan

***Chloris pectinata* Benth.**

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Brno: [ulice] Radlas, zplanělá v zahrádkách hnojených odpadem vlny v továrně Mosilana, ca 220 m n. m. (5. 10. 1959 leg. F. Kühn, BRA 23314, 23315, det. J. Dvořák ut *Chloris acicularis*; det. Z. Kaplan ut *Chloris pectinata*).

Nový zavlečený druh v květeně ČR.

Jednoleté, 32–44 cm vysoké byliny. Stébla jednotlivá nebo v chudých trsech, přímá nebo v dolní části vystoupavá, téměř po celé délce řídce olistěná. Čepel listů čárkovitá, 5–13 cm dlouhá, 0,8–1,7 mm široká, plochá nebo svinutá, lysá, bez oušek; jazýček 0,5–1,2 mm dlouhý, brvitý; pochva otevřená, lysá. Květenství zdánlivý okolík složený z 4–6 vzhůru směřujících až široce rozestálých lichoklasů, lichoklasy v obrysu čárkovité až páskovité, 52–88 mm dlouhé, 4–5 mm široké, jednostranné, husté (s 11–14 klásky na cm délky), klásky uspořádané ve dvou řadách, za plodu od větene lichoklasu hřebenitě odstávající, v obrysu podlouhlé, 3,9–4,9 mm dlouhé, ze strany mírně smáčklé, dvoukvěté, za zralosti vcelku odpadávající, plevy kopinaté, na vrcholu špičaté, bezosinné, dolní pleva 1,2–1,9 mm dlouhá, horní 3,0–4,2 mm dlouhá. Dolní květ oboupohlavný, horní květ samčí, pluchy na vrcholu výrazně dvoulaločné (s laloky úzce kopinatými, 0,6–1,2 mm dlouhými, špičatými až zašpičatělými), ze hřbetu těsně pod vrcholovým výkrojem osinaté, za zralosti světle zelenohnědé až šedohnědé, plucha dolního květu 3,9–4,9 mm dlouhá, trojžilná, s osinou 11–24 mm dlouhou, na hřbetě drsná až kratičce chlupatá, při vrcholu na okrajích nepatrně chlupatá, s chlupy nanejvýš 0,3 mm dlouhými, při bázi s věnečkem až 0,3 mm dlouhých chlupů, plucha horního květu 1,7–2,5 mm dlouhá, s osinou 9–12 mm dlouhou, pluška dvoužilná; tyčinky 3. Obilky elipsoidní, 1,8–2,0 mm dlouhé.

Prstnatka hřebenitá je původní v Austrálii; v Evropě dosud nebyla zaznamenána, v první polovině 20. století byla zavlečena do USA (Jižní Karolína), a to rovněž s vlnou do okolí přádelny.

Sběr z Brna byl původně určen (J. Dvořákem) jako *Chloris acicularis*. Druh tohoto jména je dnes zpravidla řazený do příbuzného rodu *Enteropogon*, který se od rodu *Chloris*

liší dorsálně smáčklými klásky, tvrdnouchými pluchami s kýlem vystupujícím nad střední žilkou a dorsálně smáčklými obilkami s břišní rýhou. Druh *Enteropogon acicularis* (Lindl.) Lazarides se kromě toho liší od druhu *Chloris pectinata* bohatším květenstvím s většími lichoklasy, delšími plevami i pluchami.

Z. Kaplan

***Chloris truncata* R. Br.**

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Brno: [ulice] Radlas, zplanělá na zahrádkách v továrně Mosilana, hnojených odpadem ovčí vlny, 220 m n. m. (5. 9. 1959 leg. F. Kühn, BRA 23320, BRNU 444858, 444858a; 24. 9. 1960 leg. J. Dvořák, BRA 23321; vše rev. Z. Kaplan ut *Chloris truncata*).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno: in ruderalis p. Kociánka (27. 8. 1964 leg. F. Grüll, BRNU 421419, ut *Digitaria ciliaris*; det. J. Danihelka ut *Chloris truncata*).

Vytrvalé, 33–52 cm vysoké, výběžkaté byliny. Stébela jednotlivá nebo v chudých trsech, přímá nebo v dolní části vystoupavá, někdy (u statnějších rostlin) větvená, téměř po celé délce řídce olistěná. Čepel listů čárkovitá, 4–14 cm dlouhá, 0,4–1,7 mm široká, plochá nebo svinutá, lysá nebo nezřetelně řídce chlupatá, bez oušek; jazýček kratičký, brvitý; pochva otevřená, lysá. Květenství zdánlivý okolík složený z 5–8 šikmo vzhůru směřujících až široce rozestálých lichoklasů, lichoklasy v obrysu čárkovité, 62–168 mm dlouhé, 2–3 mm široké, jednostranné, středně husté (s 6–8 klásky na cm délky); klásky uspořádané ve dvou řadách, i za plodu k větenu ± přitisklé nebo jen mírně odstávající, v obrysu obráceně klínovité, 2,9–3,7 mm dlouhé, ze strany smáčklé, 2(–3)květé, za zralosti vcelku odpadávající, plevy kopinaté, na vrcholu špičaté, bezosinné, dolní pleva 1,4–1,9 mm dlouhá, horní 2,6–3,6 mm dlouhá. Dolní květ oboupohlavný, horní květ (květy) samčí, pluchy na vrcholu utáté až vykrojené a jen velmi nepatrně dvouláločné (s laloky nanejvýš 0,3 mm dlouhými, tupými), ze hřbetu pod vrcholem osinaté, za zralosti černohnědé, plucha dolního květu 2,9–3,7 mm dlouhá, trojžilná, s osinou 5–12 mm dlouhou, na hřbetě v horní polovině drsná až nepatrně kratičce chlupatá, při vrcholu na okrajích nepatrně chlupatá, s chlupy nanejvýš 0,3 mm dlouhými, při bázi s věnečkem až 0,7 mm dlouhých chlupů, plucha horního květu 1,5–2,5 mm dlouhá, s osinou 3–8 mm dlouhou, pluška dvoužilná; tyčinky 3. Obilky elipsoidní, 1,7–2,1 mm dlouhé.

Prstnatka utátá je původní v jižní Austrálii, vzácně je zavlékána do Evropy, jižní Afriky a Severní Ameriky.

Z. Kaplan

***Chloris virgata* Sw.**

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Brno: [ulice] Radlas, zplanělá na zahrádkách v textilní továrně Mosilana, hnojených odpadem ovčí vlny, 220 m n. m. (5. 9. 1959 leg. F. Kühn, BRA 23316, 23317, BRNU 444859, det. J. Dvořák ut *Chloris radicata* [sic!]; det. Z. Kaplan ut *Chloris virgata*).

Jednoleté, 30–78 cm vysoké, výběžkaté byliny. Stébela jednotlivá nebo v chudých trsech, přímá nebo v dolní části vystoupavá, někdy (u statnějších rostlin) větvená, téměř po celé

délce řídce olistěná. Čepel listů čárkovitá, 4–18 cm dlouhá, 2–7 mm široká, plochá, lysá, bez oušek; jazýček kratičký, brvitý; pochva otevřená, lysá. Květenství zdánlivý okolík složený z 8–13 vzhůru směřujících lichoklasů, lichoklasy v obrysu čárkovité až páskovité, 45–62 mm dlouhé, 3–5 mm široké, jednostranné, husté (s 10–14 klásky na cm délky); klásky uspořádané ve dvou řadách, za plodu od větene lichoklasu odstávající, v obrysu obvejčité, 2,8–3,3 mm dlouhé, ze strany smáčklé, 2(–3)květé, za zralosti vcelku odpadávající, plevy kopinaté, dolní pleva 1,5–1,9 mm dlouhá, na vrcholu špičatá, bezosinná, horní 2,5–3,4 mm dlouhá, na vrcholu špičatá, hrotitá nebo až vykrojená a kratičce osinatá. Dolní květ oboupohlavný, horní květ (květy) sterilní, pluchy na vrcholu uťaté až vykrojené a nevýrazně dvoulaločné (s laloky nanejvýš 0,2 mm dlouhými, tupými), ze hřbetu pod vrcholem osinaté, za zralosti světle hnědé až šedohnědé, plucha dolního květu 2,8–3,3 mm dlouhá, trojžilná, s osinou 3–7 mm dlouhou, na hřbetě drsná až kratičce chlupatá, při vrcholu na okrajích výrazně hustě chlupatá, s chlupy při vrcholu pluchy až 2,4 mm dlouhými, při bázi s věnečkem až 0,5 mm dlouhých chlupů, plucha horního (druhého) květu 1,7–2,4 mm dlouhá, s osinou 2–5 mm dlouhou, třetí květ (pokud vyvinutý) velmi redukovaný, s pluchou bez osiny, pluška dvoužilná; tyčinky 3. Obilky elipsoidní, 1,7–1,9 mm dlouhé.

Prstnatka prutnatá je rozšířená v tropech a subtropích celého světa. Sběry tohoto druhu byly původně určeny (J. Dvořákem) jako *Chloris radiata*, což je druh původní ve východním Karibiku, Střední Americe a severní části Jižní Ameriky. Od *Ch. virgata* se liší lichoklasy při bázi vzájemně mírně oddálenými, uspořádanými v krátkém hrozu, klásky s kratšími plevami, vždy jen dvoukvětými, pluchami při vrcholu na okrajích s kratšími chlupy, výrazně kratšími pluchami horního (sterilního) květu a menšími obilkami.

Z. Kaplan

***Cirsium brachycephalum* Jur.**

C1

18a. Dyjsko-svratecký úval, 7167a, Rakvice (distr. Břeclav): několik nově zjištěných lokalit v polích mezi silnicí Břeclav – Hustopeče a osadou Trkmanský Dvůr v subhalofilních rákosinách a na slaniskách:

a) navrhovaná NPP Trkmanské louky, malé slanisko v polích ca 1,4 km JJV od železniční zastávky Rakvice, u náspu po pravé straně silnice Břeclav – Hustopeče, 48°51'23,7"N, 16°50'06,4"E, 6 kvetoucích rostlin (17. 6. 2011 not. *D. Turoňová*); 17 rostlin (Čížková 2011). Po sklizni v roce 2012 bylo slanisko rozoráno; v letech 2012 a 2013 nebyl druh na lokalitě zaznamenán.

b) navrhovaná NPP Trkmanské louky, slanomilná rákosina podél vodního kanálu mezi silnicí Břeclav – Hustopeče a dálnicí D2 (Brno – Bratislava), ca 1,2 km JJV od železniční zastávky Rakvice, 48°51'33,8"N, 16°49'57,8"E, 60 odkvetlých a 350 sterilních rostlin (2005 not. *R. Řepka*); 312 rostlin (13. 7. 2006 not. *P. Lustyk*); 63 rostlin (2008 not. *I. Paukertová*; Paukertová 2008); 63 kvetoucích a 193 sterilních rostlin (1. 6. 2010 not. *P. Lustyk*); 147 kvetoucích rostlin (15. 7. 2011 foto *D. Turoňová*, Čížková 2011); 421 kvetoucích rostlin (25. 7. 2012 foto *D. Turoňová*); 157 kvetoucích rostlin (26. 7. 2013 foto *D. Turoňová*).

c) rozsáhlé rákosiny ca 930 m VJV od železniční zastávky Rakvice, 48°51'48,6"N, 16°50'08,9"E, čtyři mikrolokality, 183 kvetoucích rostlin (17. 7. 2011 foto *D. Turoňová*); 2150 kvetoucích rostlin (26. 7. 2012 foto *D. Turoňová*); 2092 kvetoucích rostlin (24. 7. 2013 foto *D. Turoňová*).

d) mělká terénní sníženina v polní trati Podsednická ca 1,66 km JJV od železniční zastávky Rakvice, 48°51'20,9"N, 16°50'23,4"E, 350 kvetoucích rostlin (17. 6. 2011 foto *M. Úlehla*; 25. 8. 2011 foto *P. Lustyk*; Čížková 2011); 1500 kvetoucích rostlin (26. 7. 2012 foto *D. Turoňová*); 120 kvetoucích

roslin (24. 7. 2013 foto D. Turoňová). V srpnu 2012 bylo slanisko i rákosiny zcela rozorány, v roce 2013 došlo k výraznému poklesu početnosti populace pcháče, ale také k nástupu jednoletých slanomilných bylin, např. *Centaureum littorale* či *Samolus valerandi*.

e) PP Trkmanec-Rybníčky ca 1,27 km JV od železniční zastávky Rakvice, pravidelně narušované plochy v blízkosti uměle vyhloubených tůní, 48°51'43,8"N, 16°50'19,9"E, 12 kvetoucích rostlin (28. 6. 2011 foto P. Lustyk); 13 kvetoucích rostlin (27. 7. 2012 foto D. Turoňová); 19 kvetoucích rostlin (25. 7. 2013 foto D. Turoňová; 1. 8. 2013 not. P. Lustyk). Blízká lokalita u rybníka v PP Trkmanec-Rybníčky známá z přelomu tisíciletí zcela zarostla rákosem.

f) jihovýchodní výběžek rozsáhlé rákosiny ca 1,9 km JV od železniční zastávky Rakvice, 48°51'23,9"N, 16°50'41,5"E, 3 kvetoucí rostliny spolu s dalšími ohroženými druhy *Carex otrubae*, *C. secalina*, *Samolus valerandi*, *Verbascum blattaria* (17. 6. 2011 foto D. Turoňová; 25. 8. 2011 foto P. Lustyk). V roce 2012 byl celý výběžek rozorán a v červenci už byla na místě vzrostlá kukuřice. Tato lokalita je totožná s lokalitou „v ohybu Trkmanky“ zjištěnou V. Grulichem (1982 leg. V. Grulich, MMI; 1986 not. V. Grulich; cf. Lustyk & Bureš in Additamenta 4: 106–107, 2005).

Výskytem pcháče žlutoostenného u Rakvic se podrobně zabývají Lustyk & Bureš (Additamenta 4: 106–107, 2005) a uvádějí dvě v té době známé lokality v ČR. V letech 2011–2013 se podařilo druh objevit i na dalších mikrolokalitách v tomto území.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR nyní připravuje k vyhlášení NPP Trkmanské louky, která by měla spolu s PP Trkmanec-Rybníčky pokrýt v maximální míře všechny mikropopulace tohoto druhu. Vzhledem k tomu, že *C. brachycephalum* je významným evropským druhem, budou obě chráněná území také součástí soustavy Natura 2000. Tato ochrana by mu měla zajistit i optimální způsob managementu, jehož realizace ale nebude jednoduchá. Měla by spočívat v nalezení rovnováhy mezi přiměřenou disturbancí (sečením a orbou) a dočasným ponecháním částí lokalit ladem. Pozitivní je zatím zjištění, že pcháč spontánně osídluje pravidelně narušované plochy v PP Trkmanec-Rybníčky.

D. Turoňová

Čížková S. (2011): Inventarizační průzkum EVL CZ0622026 Trkmanské louky z oboru botanika. – Ms., 32 p. + Příl. [Depon. in: AOPK ČR, Správa CHKO Pálava a krajské středisko Brno, Brno]

Paukertová I. (2008): Závěrečná zpráva k provedení botanického průzkumu v rámci projektu „Natura 2000 – implementace v Jihomoravském kraji, 1. etapa“ na EVL CZ0622026 Trkmanské louky. – Ms., 22 p. + Příl. [Depon. in: AOPK ČR, Správa CHKO Pálava a krajské středisko Brno, Brno]

Cleistogenes serotina (L.) Keng

C1

16. Znojemsko-brněnská pahorkatina, 6964a, Budkovice (distr. Brno): suchý kamenitý trávník na světlině v teplomilné doubravě na svahu nad pravým břehem bezejmenného potoka 1,4 km J od kostela v obci, 49°03'38,3"N, 16°20'49,8"E, 280 m n. m., několik desítek rostlin ve společnosti *Campanula bononiensis*, *Dictamnus albus* či *Euphorbia iphithymoides* (2009 not. J. Roleček, 15. 8. 2012 leg. P. Novák, BRNU; Novák 2013).

Nález doplňuje znalosti o rozšíření dvouřadce pozdního na permokarbonských slepencích v okolí Moravského Krumlova, kde se dosud vyskytuje na několika nálezích (Grulich 1987, Lustyk in Additamenta 2: 240, 2003).

P. Novák

Grulich V. (1987): Dvouřadec pozdní, *Cleistogenes serotina* (L.) Keng, v České socialistické republice. – Přírod. Sborn. Západo-morav. Muz. Třebíč 15: 5–10.

***Coronopus squamatus* (Forssk.) Asch.**

C2

14b. Hořícké chlumpy, 5659a, Holovousy (distr. Jičín): hromada zeminy vedle areálu zámku u silnice směr Chloumky, 50°22'40,5"N, 15°34'37,1"E (2. 7. 2013 leg. V. Samková, HR).

35c. Příbramské Podbrsko, 6150c, Běštín (distr. Beroun): v pruhu mezi silnicí a plotem před domem čp. 15 v obci, 49°48'27"N 14°00'59,3"E (15. 7. 2012 leg. K. Prach, PRC).

***Corrigiola littoralis* L.**

C1

10b. Pražská kotlina, 5952b, Praha-Žižkov: na holé půdě mezi kolejemi v opuštěném areálu bývalého železničního nákladového nádraží, 260 m n. m., malá populace (12. 6. 2013 leg. et det. J. Knížek & J. Hadinec, PRC).

Na jaře 2012 našel druhý z autorů v Praze na Žižkově v opuštěném areálu bývalého železničního nákladového nádraží poněkud překvapivě drobnokvět pobřežní, který tu byl sice z nedávné minulosti znám, ale po řadu let již byl považován za vymizelý. Je to pravděpodobně jediný adventivní výskyt na ryze antropogenním stanovišti, který byl v Čechách kdy mimo údolní pobřežní náplavy Labe nebo Vltavy zaznamenán. V současnosti je to zároveň také jediné místo ležící mimo známé lokality na šterkopískových náplavech v posledním nezničeném úseku dolního Labe mezi Střekovem a Hřenskem, kde se drobnokvět v ČR vyskytuje (cf. Kubát 1999). Poprvé jej na nákladovém nádraží na Žižkově našel v roce 1968 V. Jehlík (Kubát 1977, Jehlík 1980), poté zde byl opakovaně sbírán při synantropně zaměřených spolkových exkurzích s V. Jehlíkem (např. 1975 leg. K. Kubát, LIT; 1975 leg. V. Skalický & A. Skalická, PRC; 1975 leg. F. Procházka, PRC). Poslední publikovaný záznam o výskytu je datován 6. října 1979, kdy jej tu při společné exkurzi ověřil s kolegy V. Jehlík (1980). Kubát (1999) v souhrnné práci o aktuálním stavu výskytu na území ČR se omezil pouze na strohé konstatování, že se tu drobnokvět udržel několik let. Při exkurzi 1. listopadu 2006 zde výskyt V. Jehlík již neověřil (Jehlík & Doštalík 2006). Nyní se tedy skoro jistě ukazuje, že se drobnokvět na žižkovském nádraží vyskytoval nepřetržitě po celou tuto dobu, pouze početnost populace se mohla měnit v závislosti na lokálních podmínkách. Je také pravděpodobné, že v určitých letech mohla být populace zničena herbicidním postřikem, ten se tu nepravděpodobně až dosud stále provádí. Drobnokvět však bohatě plodí a v půdě se pravděpodobně udržuje zásoba semen schopných vyklíčení. Dokonce to vypadá, podle popisu stanoviště (V. Jehlík, in litt.), že i po tak dlouhé době se populace udržuje na stále stejném místě. I přes nyní potvrzenou existenci stále přežívající málo početné populace je do budoucna další perspektiva drobnokvětu na uvedené lokalitě velmi nejistá, poněvadž již několik let probíhají složité jednání mezi radnicí Prahy 3, ochrannými spolky a developerskými firmami o využití lukrativní uvolněné plochy. Pokud se nepodaří část plochy prosadit za chráněné území, bude tu v budoucnu stát nejspíše další zbytečné administrativní centrum nebo obytné domy. Bylo by však možná zajímavé zjistit, zda žižkovská nádražní populace pochází z domácího

labského zdroje nebo zda jde o rostliny zavlečené ze západní Evropy. V západních zemích má totiž drobnokvět zřetelnou tendenci i k výskytu na antropogenních stanovištích na rozdíl od situace v ČR, kde tomu tak není. Aby bylo možné takovou hypotézu potvrdit či vyvrátit, byla na lokalitě odebrána semena pro stanovení příbuznosti pomocí metod založených na analýzách DNA.

J. Hadinec & J. Knížek

Jehlík V. (1980): Zpráva o exkurzi na nákladové nádraží Praha-Žižkov a do areálu nádraží Praha-Vršovice. – Zprav. Středočes. Poboč. ČSBS 19–20: 14–16.

Jehlík V. & Dostálek J. (2006): Flora a vegetace v říčních přístavech na dolním Labi. – Vodní cesty a plavba, Praha, 2006: 10–12.

Kubát K. (1977): Rozšíření drobnokvětu pobřežního (*Corrigiola litoralis* L.) v Československu. – Vlastiv. Sborn. Litoměřicko 18: 45–51.

Kubát K. (1999): Současný stav populací drobnokvětu pobřežního (*Corrigiola litoralis* L.) v České republice. – Příroda 15: 25–30.

***Cotula coronopifolia* L.**

38. Českobudějovická pánev, 6750c, Sudoměř (distr. Strakonice): obnažené dno rybníka Šilhavý JV od obce, 49°14'30"N, 14°04'30"E, 390 m n. m., jediný kvetoucí trs (24. 6. 2010 leg. P. Kúr, CB, rev. M. Štech).

Nový zavlečený druh v květeně ČR.

Cotula coronopifolia (české jméno navrhuji mechovec vranožkolistý) z čeledi *Asteraceae* je druh původní v jižní Africe, adventivně však nyní široce zdomácnělý v mnoha dalších částech světa, v Austrálii, na Novém Zélandu, v Severní a Jižní Americe a také v Evropě a severní Africe. V Evropě byl dosud zaznamenán ve Velké Británii (v Anglii např. již v roce 1880), Dánsku, Francii, Německu, Rakousku, Irsku, Španělsku, Portugalsku, Nizozemsku, Norsku, Švédsku a Itálii (Melzer & Barta 2001, Tutin 1976, Wagenitz 1987). Jedná se o jednoletou, případně krátkověkou bylinu o výšce 8 až 20 cm s dužnatou, v dolních uzlinách kořenující lodyhou. Listy jsou nápadně sukulentní, střídavé, kopinaté, celokrajné nebo s několika čárkovitými úkrojky, někdy 1(–2)× peřenosečné. Úbory jsou koncové, syté žluté, tvořené jen trubkovitými květy. Typickým stanovištěm tohoto druhu jsou mokřady a vodní nádrže se sladkou nebo i brakickou vodou (Tutin 1976, Wagenitz 1987).

V případě uvedeného nálezu na dně letněného rybníka u Sudoměře lze uvažovat nejspíše o zavlečení s rybím krmivem, případně obilným osivem (v době nálezu bylo obnažené dno rybníka čerstvě oseto obilím). Alternativně by se rovněž mohlo jednat o rostlinu přechodně zplanělou z kultury. Jedná se sice o druh, který se dle vyjádření několika oslovených zahradníků objevil na českém trhu s okrasnými rostlinami až v roce 2012, v západní Evropě se však pěstuje již dlouhé roky. Ačkoli je tedy původ výskytu na lokalitě nejasný, lze v budoucnu, vzhledem k údajně rostoucí oblíbenosti této rostliny mezi pěstiteli²⁾, očekávat pravděpodobně její další zplaňování do volné přírody i v českých zemích.

P. Kúr

²⁾ Za cenné informace o pěstování *Cotula coronopifolia* děkuji Evě Šimonové (Jezírka Banat s.r.o.), Lukáši Borozidisovi (Aqua Carpio) a Ivě Závodské (Small lake Brno - zahradní jezírka).

- Melzer H. & Barta T. (2001): *Cotula coronopifolia*, die Laugenblume, neu für Österreich und anderes Neue zur Flora von Wien, Niederösterreich und dem Burgenland. – Linzer Biol. Beitr. 33: 877–903.
- Tutin T. G. (1976): *Cotula* L. – In: Tutin T. G., Heywood V. H., Burges N. A., Moore D. M., Valentine D. H., Walters S. M. & Webb D. A. [eds], *Flora Europaea* 4: 177–178, Cambridge University Press, Cambridge.
- Wagenitz G. [ed.] (1987): *Hegi: Illustrierte Flora von Mitteleuropa*. Ed. 2. Vol. 6/4. – Paul Parey Verlag, Berlin & Hamburg.

***Crepis praemorsa* (L.) Walther**

C2

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6964c, Moravský Krumlov (distr. Znojmo): okraj lesní cesty pod bývalým vápencovým lomem 1,1 km VSV od vlakového nádraží, 49°03'00"N, 16°21'05,7"E, 300 m n. m., mnoho desítek sterilních listových růžic a několik kvetoucích rostlin (23. 5. 2012 not. P. Novák; Novák 2013).

***Diphasiastrum oellgaardii* Stoor et al.**

C1

26. Český les, 6642b, Černá Řeka (distr. Domažlice): oplocený areál bývalé rotý pohraniční stráže Malinová hora 2,6 km J od obce, 905 m n. m., spolu s *Diphasiastrum alpinum* a *D. tristachyum* (8. 7. 2010 leg. J. Danihelka, BRNU, det. K. Dvořáková; Chvojková et al. 2012).

***Diphasiastrum tristachyum* (Pursh) Holub**

C1

26. Český les, 6642b, Černá Řeka (distr. Domažlice): oplocený areál bývalé rotý pohraniční stráže Malinová hora 2,6 km J od obce, 905 m n. m., spolu s *Diphasiastrum alpinum* a *D. oellgaardii* (8. 7. 2010 leg. J. Danihelka, BRNU, det. K. Dvořáková; Chvojková et al. 2012).

***Draba nemorosa* L.**

- 36b. Horažďovicko, 6648d, Střelskohoštická Lhota (distr. Strakonice): výslunná louka při jižním úpatí malého návrší 0,4 km S od vsi, 49°18'56,5"N, 13°47'13"E, 430 m n. m., stovky rostlin (6. 5. 2012 leg. R. Paulič, CB).
- 37e. Volyňské Předšumaví, 6748b, Dolní Poříčí (distr. Strakonice): železniční zastávka Dolní Poříčí, v trávníku u budovy čekárny, 49°17'17,8"N, 13°48'02,8"E, 412 m n. m., několik rostlin (6. 5. 2012 leg. R. Paulič, CB).

Na lokalitu u Dolního Poříčí byla chudina hajní patrně zavlečena semeny z nedaleké lokality (vzdálené asi 10 km) na železniční zastávce Velký Bor (cf. Pivoňková 2009).

R. Paulič

Pivoňková L. (2009): Nález chudiny hajní (*Draba nemorosa* L.) u Velkého Boru. – *Calluna*, Plzeň, 14/1: 6–7.

***Drosera intermedia* Hayne**

C1

- 24a. Chebská pánev, 5839d, Bříza nad Ohří (distr. Cheb): PR Studna u Lužné, rašeliniště v litorálu bezejmenného rybníka v jižním cípu rezervace, 1,4 km JZ od samoty Lužná, 50°06'08,5"N, 12°17'21,8"E, 452 m n. m., asi 160 rostlin na ploše 2,5 m² (9. 8. 2010 leg. V. Melichar, herb. Krajské muzeum Sokolov; 27. 7. 2011 foto V. Melichar; Melichar et al. 2012).

Drosera intermedia je velmi vzácným druhem minerotrofních rašelinišť. Dosud roste na Třeboňsku v PR V Rájích, v NPP Vizír, v jižní zátocce Příbrazského rybníka a na jižním

břehu Zábalského rybníka; vymizela z NPR Brouskův mlýn, od Žiteče a od Spodního lázeňského rybníka v Chlumu u Třeboně. Roste také v Českém lese (Václavský rybník u Svaté Kateřiny a PR Jezírka u Rozvadova), kdysi u Železné. Poměrně bohaté populace pocházející nejspíše z nepřiznaných výsadeb se objevily v posledních letech na Dokesku (rašelinisté u Mariánského rybníka a jihovýchodní zátoka Máchova jezera). Historické údaje uvádějí druh z Jizerských hor (na Velké Jizerské louce naposledy kolem roku 1900).

V PR Studna u Lužné jsem druh objevil při vymezování trvalé plochy pro monitoring vegetace oligotrofních jezírek. Celá populace je soustředěna do silně zvodnělého středu rašelinisté na plochu 2,5 m². Hloubka řídkého humolitu se zde pohybuje kolem 1 m a tak je lokalita špatně přístupná. Z okraje rašelinisté není možné rostliny odlišit v okolním mnohatisícovém porostu *Drosera rotundifolia*. *Drosera intermedia* roste na holém, po většinu roku zaplaveném humolitu spolu s *Carex rostrata*, *Juncus bulbosus*, *Utricularia minor* a *Sphagnum* spp.

V. Melichar

***Drosera rotundifolia* L.**

C3

27g. Sedmihoří, 6343a, Brod u Stříbra (distr. Tachov): zrašelinělý litorál drobného lesního rybníka a přšina lesní zvěře, 1,9 km SZ od návsi v Tuněchodech a 2,9 km SV od kostela ve Starém Sedle, 49°40'50,5"N, 12°53'42,5"E, 475 m n. m., desítky rostlin na několika m² (5. 8. 2011 not. P. Tájek).

Rosnatka okrouhlostá je ze Sedmihoří známa z 6,5 km vzdálené PR Racovské rybníčky. Na Stříbrsku i v dalších navazujících částech okresu Tachov je však tento druh v souvislosti s absencí kvalitních rašelinných stanovišť velmi vzácný a jde tedy o zajímavý nález.

P. Tájek

99a. Radhošské Beskydy, 6577a, Staré Hamry I (distr. Frýdek-Místek): údolí Černé Ostravice, lokalita Mlýn, rašelinná loučka v podmačeném smrkovém lese, asi 500 m SV od křížení turistických tras (rozcestí „Údolí Černé“), 600 m n. m., asi 25 rostlin (27. 6. 2013 foto M. Popelářová).

Vrchovištní rašelinisté v údolí Černé Ostravice odhalilo pro Beskydy hned trojici zajímavých druhů: kromě populace *Drosera rotundifolia* je to *Oxycoccus palustris* a *Vaccinium uliginosum* (viz text u těchto druhů níže). Všechny tři druhy rostou na malé plošce bývalého ohniště, které několik let zarůstá rašeliníkem a dnes už není takřka znatelné. Zda se jedná o rostliny vyklíčené ze semen na obnažené půdě nebo zda došlo k jejich vysazení (vysetí), však zůstává prozatím nezodpovězenou otázkou. Pochybnosti vyplývají z faktu, že na několika místech v Beskydech a Podbeskydí byly rašeliníštní druhy prokazatelně vysázeny.

M. Popelářová

***Dryopteris borreri* (Newman) Oberh. & Tavel**

C3

74a. Vidnavsko-osoblažská pahorkatina, 5769d, Ondřejovice (distr. Jeseník): horní část údolí Javorné, na pravém břehu jižní zdrojnice potoka Javorná, 50°14'36,5"N, 17°18'01,6"E – 50°14'37,6"N, 17°18'05,2"E, ca 520 m n. m., početná populace (přes 30 rostlin) na světlíně na úpatí svahu pod mladou smrčínou (29. 12. 2013 leg. et foto L. Bureš & Z. Burešová, det. L. Ekrt). – Ondřejovice:

- údolí Javorné, příkop JV od lesní asfaltky, 50°14'46,7"N, 17°18'22,5"E, ca 500 m n. m., jedna statná rostlina na dřive mechanicky narušeném místě (29. 12. 2013 not. *L. Bureš & Z. Burešová*). – Ondřejovice: údolí Javorné, levý břeh potoka Javorná, 50°14'47,8"N, 17°18'22,2"E, ca 500 m n. m., dvě dospělé a asi 3 tři mladé rostliny pod starými smrky těsně na břehu potoka (29. 12. 2013 not. *L. Bureš & Z. Burešová*).
78. Bílé Karpaty lesní, 6973d, Štítná nad Vláří (distr. Zlín): v bučině na svahu potoka nad a pod silničkou křižující potok 3,8 km J od kostela, 49°02'10"N, 17°57'58"E, 500 m n. m. (21. 8. 2011 leg. *P. Batoušek*, BRNM, rev. L. Ekrt).
78. Bílé Karpaty lesní, 6974b, Nedašov (distr. Zlín): smíšený porost buku, jedle a smrku nad levým břehem Nedašovského potoka ca 2,8 km JV od kostela, 49°05'45,9"N, 18°05'46,5"E, 529 m n. m. (18. 5. 2011 leg. *P. Batoušek*, BRNM, rev. L. Ekrt).
- 80a. Vsetínská kotlina, 6673d, Vsetín-Semetín: vlhký jehličnatý les ca 1 km J od obce, ca 400–450 m n. m. (17. 7. 1999 leg. *M. Dančák*, OL).
81. Hostýnské vrchy, 6672c, Vlčková (distr. Zlín): na březích potoka Kameňák poblíž hájovny Kameňák 1,5 km SZ od středu obce (kaplička), 49°19'07,3"N, 17°44'53,3"E, 454 m n. m., 2 rostliny (6. 10. 2010 leg. *P. Batoušek*, BRNM, rev. L. Ekrt). – Vlčková: na březích potoka Kameňák a okolo silničky 2,2 km SZ od středu obce (kaplička), 49°19'26,2"N, 17°44'40"E, 455 m n. m., 3 rostliny (6. 10. 2010 not. *P. Batoušek*). – Vlčková: na březích pravostranného přítoku potoka Kameňák 2,6 km SSZ od středu obce (kaplička), 49°19'42,1"N, 17°44'31,6"E, 495 m n. m., 2 rostliny (6. 10. 2010 leg. *P. Batoušek*, BRNM, rev. L. Ekrt).
81. Hostýnské vrchy, 6672d, Držková (distr. Zlín): břehy potoka Červenky a mokřina ve smrčině mezi potokem a silnicí hájovna Hutě – Rástoka 2,1 km SSZ od křižovatky v obci, 49°20'02,6"N, 17°46'08,5"E, 426 m n. m., ca 15 rostlin (22. 9. 2010 leg. *P. Batoušek*, BRNM, rev. L. Ekrt). – Držková: v roklině u levostranného přítoku Červenky ve smrčině na jižním úpatí vrchu Solisko (550 m) 2,8 km SSZ od křižovatky v obci, 49°20'28,5"N, 17°46'07,5"E, 450 m n. m., 5 rostlin (22. 9. 2010 leg. *P. Batoušek*, BRNM, rev. L. Ekrt).
81. Hostýnské vrchy, 6673a, Hošťálková (distr. Vsetín): okraj mýtiny při úpatí vrchu Bludný, ca 2,5 km SZ od kostela v obci, 49°22'7,5"N, 17°50'30,2"E, ca 540 m n. m. (3. 7. 1996 leg. *M. Dančák*, OL). – Hošťálková: smíšený les na jižních svazích vrchu Končiny, ca 3,3 km SSZ od evangelického kostela v obci, 49°22'59,4"N, 17°51'3,6"E, ca 600 m n. m. (10. 7. 1996 leg. *M. Dančák*, OL).

Kaprad' rezavá byla v minulosti, až do nedávné doby, přehlíženým druhem Hostýnských vrchů (81). Na základě studia herbariových materiálů uvádějí Ekrt et al. (2010) odtud 12 lokalit. Troneček (2010) druh zaznamenal na vrchu Sochová, v údolí Kobelanka, v PR Smrduť a na nejdále na jihozápad položeném nalezišti na vrchu Ondřejovsko u Lukova. Lze předpokládat, že v údolí potoka Červenky u Držkové a v údolí potoka Kameňák u Vlčkové s příznivými ekologickými podmínkami bude nalezeno více mikrolokalit kapradě rezavé.

P. Batoušek

Druh v Hostýnských vrších není vzácný. Některé údaje z dřívější doby se mohly objevit také pod jmény *Dryopteris pseudomas* nebo *D. affinis*.

M. Dančák

82. Javorníky, 6874c, Valašské Klobouky (distr. Zlín): zarůstající paseka ve svahu nad pravou stranou silnice k rekreačnímu středisku Jeleňovská 2,65 km JZ od železničního nádraží, 49°07'30,4"N, 17°59'50,8"E, 575 m n. m., 6 rostlin (25. 8. 2012 leg. *P. Batoušek*, BRNM).

- Ekrť L., Štech M., Lepší M. & Boublík K. (2010): Rozšíření a taxonomická problematika skupiny *Dryopteris affinis* v České republice. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 45: 25–52.
- Troneček J. (2010): Příspěvek k poznání rozšíření kapradinovitých rostlin v Hostýnských vrších. – In: Trávníček D. & Šušolová J. [eds]: Západné Karpaty – společná hranica. Sborník příspěvků z II. mezinárodního sympózia přírodovědců Trenčianského kraja a Zlínského kraje, 9.–11. VI. 2010, Muz. jihovýchodní Moravy Zlín, 111 pp.

Dryopteris cristata* (L.) A. Gray*C3**

67. Českomoravská vrchovina, 6857c, Střížovice (distr. Jindřichův Hradec): rašelinná louka s přechodem k louce pcháčové JZ od PR Hrádeček, 500 m J od hráze rybníka Hrádeček, 49°08'21,9"N, 15°10'05,9"E, 540 m n. m., 7 trsů (21. 7. 2011 leg. P. Hesoun CB, rev. L. Ekrť; Hesoun in Lepší & Lepší 2012).

Eleocharis quinqueflora* (Hartmann) O. Schwarz*C1**

27. Tachovská brázda, 6442d, Hvoždany (distr. Domažlice): mírně rozšlapávané prameniště na ovčí pastvině v jihovýchodní části přírodní památky Hvoždanská louka 0,8 km Z od obce, 49°30'20"N, 12°45'29"E, 518 m n. m. (6. 7. 2010 leg. Z. Kaplan no. 10/198, herb. Kaplan; Chvojková et al. 2012).
- 31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6445a, Zemětice (distr. Plzeň): vlhká až slatinná louka a tůňky 200–300 m V od východního břehu Dražského rybníka (jižně od pásu stromů), VKP Na drahách, 1,2 km SV od obce, 390 m n. m. (8. 7. 2010 not. J. Chrtek, leg. R. Paulič, PRC; Chvojková et al. 2012).
86. Slavkovský les, 6042a, Rájov (distr. Cheb): PR Prameniště Teplé, slatiniště s *Epipactis palustris*, *Menyanthes trifoliata*, *Eriophorum latifolium* a *Triglochin palustris*, 0,9 km JJZ od Rájovské myslivny a 1,08 km od kóty Homolka (775,6), 49°59'34,1"N, 12°44'12,1"E, stovky rostlin podél drobné vodoteče pod novými kališti lesní zvěře (90. léta 20. stol. not. P. Nevečeřal & M. Trégler; Volf 1992; 13. 6. 2012 not. P. Tájek).

Druh byl na území PR od konce 90. let 20. století nezvěstný a autoři záznamů z 90. let neznali přesnější lokalizaci svých starších údajů. Druh nebyl nalezen ani při inventarizačním průzkumu rezervace (Tájek 2006).

P. Tájek

- Tájek P. (2006): Inventarizační průzkum PR Prameniště Teplé z oboru botanika. – Ms., 34 p. [Depon. in: Správa CHKO Slavkovský les a Krajské středisko Karlovy Vary, Mariánské Lázně]
- Volf P. (1992): Studium lesních a mokřadních ekosystémů na lokalitě „Louky u rybníků“ v CHKO Slavkovský les. – Ms., 74 p. [Dipl. práce; depon. in: Správa CHKO Slavkovský les a Krajské středisko Karlovy Vary, Mariánské Lázně]

Eleocharis uniglumis* (Link) Schult.*C2**

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6762c, Pozďatín (distr. Třebíč): bažinatý okraj nedávno vybudované tůně ve vlhké louce při severním břehu rybníka Maršovec, ca 1,9 km V od kaple v obci, 49°14'02,1"N, 16°03'46"E, 457 m n. m. (4. 6. 2013 leg. L. Čech, herb. Čech).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6861b, Klučov (distr. Třebíč): rybník Machák, ca 1,2 km JJV obce, písčitohlinitý břeh i dno, napůl vypuštěný, 49°09'40"N, 15°56'17"E, 430 m n. m. (1. 8. 2008 leg. J. Jelínková, ZMT). [Souřadnice lokalizují nález správně na severní břeh rybníka Machák; ten se však nalézá ca 750 m JJV od návsi v Klučově a jeho nadmořská výška činí 530 m.]

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6962b, Lipňany (distr. Třebíč): louka pod rybníčkem, J od obce, 350 m n. m. (14. 6. 1984 leg. S. Ondráčková, ZMT). [Obec Lipňany zanikla při výstavbě JE Dukovany, dnes se lokalita nachází JZ od elektrárny.]

Bahnička jednoplevá patří na Třebíčsku k dosti vzácným druhům, především z důvodů nedostatku vhodných bazických stanovišť.

L. Čech

- 76a. Moravská brána vlastní, 6473d, Lešná (distr. Vsetín): Lešenský mlýn, podmáčený okraj pole u mlýnského náhonu 1,26 km JJV od kostela, 49°30'28,3"N, 17°56'07,7"E, 280 m n. m. (31. 7. 2013 leg. P. Batoušek, BRNM, det. P. Bureš).
78. Bílé Karpaty lesní, 7171b, Nová Lhota (distr. Hodonín), Mlýny u Kříže, „Gademy“, mokřad na louce nad polní cestou 2,4 km SV od kostela, 48°52'57,9"N, 17°36'39,3"E, 499 m n. m. (28. 5. 2013 leg. P. Batoušek, BRNM, rev. P. Bureš).

Eleusine

V české literatuře se setkáváme se dvěma jmény z rodu *Eleusine* (kalužnice, *Poaceae*). První publikovaný nález pod jménem *E. japonica* se vztahuje k rostlinám vyrostlým v roce 1963 v zahrádkářské kolonii v Brně-Černých Polích z odpadu po čištění vlny z přádelny Mosilana (Dvořák & Kühn 1966). Po dlouhou dobu to byl jediný údaj pro ČR (viz např. Grüll 1979, Smejkal 1980, Dostál 1982, 1989). Teprve v přehledu cizích expanzivních plevelů uvádí Jehlík (1998) výskyt zavlečených rostlin druhu *E. indica* v továrně na zpracování olejnin Setuza v Ústí nad Labem-Střekově, na překladišti Nové Loubí u Děčína, na dvoře továrny Soja v Kolíně-Zálabí a u kravína zemědělského statku v Kolíně-Štítarech. Všechny tyto údaje cituje Kubát (in Kubát et al. 2002): z Brna *E. japonica* a z Děčína, Ústí nad Labem a Kolína *E. indica*. Oproti tomu Pyšek et al. (2002, 2012), Danihelka et al. (2012) a Valdés et al. (2009) uvádějí z ČR pouze druh *E. indica*, což je v souladu se skutečností, že obě jména se vztahují ke stejnému druhu (Clayton et al. 2013). V posledních letech hlásí floristické nálezy druhu *E. indica* ještě Kubát (in Additamenta 7: 273, 2008) z Olomouce, Marek (in Additamenta 11: 80, 2013) z Police nad Metují a opakovaný výskyt v Novém Loubí u Děčína cituje Jehlík (2013). Oproti tomu Flora Europaea (Hansen 1980) žádné kalužnice z ČR neuvádí. Podobně i třetí vydání Hegiho flóry (Conert 1998) uvádí druh *E. indica* jen ze Švýcarska, Itálie, Německa a Rakouska a druh *E. tristachya* (viz dále) ze Švýcarska a Německa; výskyt druhu *E. coracana* (viz dále) ze střední Evropy vůbec hlášen není.

Přestože je z ČR stále uváděn pouze jeden druh kalužnic (*Eleusine indica*, syn.: *E. japonica*), při revizi herbářového materiálu zavlečených trav pro devátý svazek Květeny ČR jsem našel sběry tří druhů. Přikládám zde proto klíč k jejich určování sestavený zejména na základě materiálu zavlečeného do ČR a jejich stručné popisy.

- 1a Lichoklasy elipsoidní až válcovité, 11–23 mm dlouhé, v počtu (1)–2–3(–4) *E. tristachya*
 1b Lichoklasy (úzce) válcovité, 27–92 mm dlouhé, v různém počtu v rozmezí 2–10 2

- 2a Lichoklasy 3–5 mm široké, klásky za zralosti rozpadavé, plevy nestejně, horní pleva výrazně delší než pleva dolní; obilky elipsoidní, i za zralosti ukryté mezi pluchou a pluškou *E. indica*
 2b Lichoklasy 7–11 mm široké, klásky za zralosti nerozpadavé, plevy ± stejně dlouhé; obilky téměř kulovité, za zralosti odhalené *E. coracana* subsp. *coracana*
 Z. Kaplan

Hansen A. (1980): Eleusine Gaertner. – In: Tutin T. G., Heywood V. H., Burges N. A., Moore D. M., Valentine D. H., Walters S. M. & Webb D. A. [eds], Flora Europaea 5: 258–259, Cambridge University Press, Cambridge etc.

Jehlík V. (2013): Die Vegetation und Flora der Flusshäfen Mitteleuropas. – Academia, Praha.

National Botanical Garden of Belgium (2013): Manual of the alien plants of Belgium. – URL: <http://alienplantsbelgium.be> (navštíveno 6. 6. 2013).

Eleusine coracana (L.) Gaertn. subsp. *coracana*

46b. Kaňon Labe, 5251a, Děčín: „N. L.“ [= překladiště Nové Loubí na pravém břehu Labe, 125 m n. m.] (2. 10. 2000 leg. V. Jehlík, PRA, ut *E. indica* cf. subsp. *africana*; det. Z. Kaplan ut *Eleusine coracana* s. s.).

Nový zavlečený druh v květeně ČR.

Jednoleté, 18–56 cm vysoké byliny; stébla jednotlivá nebo v trsech, přímá, někdy (u statnějších rostlin) větvená, až po květenství olistěná; čepel listů čárkovitá, 8–55 cm dlouhá, 1,4–7,2 mm široká, plochá, lysá, bez oušek, jazýček kratičký, brvitý, pochva otevřená; květenství zdánlivý okolík nebo krátký hrozen složený ze 4–10 přímých až šikmo vzhůru směřujících lichoklasů, lichoklasy válcovité, za plodu často dorzálně prohnuté, (28–)35–52 mm dlouhé, 7–11 mm široké, jednostranné, husté, zakončené fertilmním kláskem, klásky v obrysu úzce eliptické, 3,9–6,8 mm dlouhé, ze strany smáčklé, 5–7květé, za zralosti nerozpadavé, plevy ± stejně, 2,3–4,7 mm dlouhé, kratší než pluchy dolních květů; plucha kopinatá, 3,2–4,9 mm dlouhá, kýlnatá, na vrcholu špičatá, bezosinná, 3žilná, lysá, bělavá, se zeleným středním pruhem, tyčinky 3; obilky téměř kulovité, za zralosti odhalené (nezakryté pluchou a pluškou), ± hladké.

Jedná se o starý kulturní taxon pěstovaný již před 5000 lety v Africe a 3000 lety v Indii (Hilu 2003). Dosud často pěstována v tropech a subtropích Afriky a jižní a jihovýchodní Asie; zejména ve šlechtitelských stanicích občas pěstována také v Evropě, Austrálii a Severní Americe, kde občas zplaňuje. Příbuzné plané taxony mají klásky za plodu rozpadavé a elipsoidní obilky; vyskytují se zejména ve východní Africe (Phillips 1972). Pěstovaná subsp. *coracana* vznikla domestikací ze subsp. *africana* (Kenn.-O’Byrne) Hilu & de Wet. Ta se od nominátní subspecie liší užšími a i za plodu ± přímými lichoklasy, klásky za plodu rozpadavými a příčně žebernatými obilkami (Hilu 2003, National Botanical Garden of Belgium 2013). K subsp. *coracana* se patrně vztahují všechny sběry z našich botanických zahrad. Rostliny z Nového Loubí u Děčína, které V. Jehlík na schedě označil jako „cf. subsp. *africana*“, nejsou zralé a neumožňují zcela bezpečné určení do subspecie; průměr lichoklasů a jejich prohnutí však také odpovídají subsp. *coracana*. To je koneckonců v souladu i s předpokládaným původem rostlin. Podle Jehlíka (1998) byly

zavlečeny se severoamerickými sójovými boby a podle recentní revize (Hilu 2003) se v Severní Americe vyskytuje pouze subs. *coracana*.

Z. Kaplan

Hilu K. W. (2003): *Eriochloa* Kunth. – In: Flora of North America Editorial Committee [eds], Flora of North America north of Mexico 25: 109–110, Oxford University Press, New York.

National Botanical Garden of Belgium (2013): Manual of the alien plants of Belgium. – URL: <http://alienplantsbelgium.be> (navštíveno 6. 6. 2013).

Phillips S. M. (1972): A survey of the genus *Eleusine* Gaertn. (Gramineae) in Africa. – Kew Bull. 27: 251–270.

***Eleusine indica* (L.) Gaertn.**

[syn.: *Eleusine japonica* Steudel]

- 4b. Labské středohoří, 5350a, Ústí nad Labem-Střekov: více exemplářů na jednom místě na dlažbě dvora továrny Setuza (dříve Severočeské tukové závody), zavlečena s olejinami, ca 150 m n. m. (30. 8. 1974 leg. V. Jehlík, PRA). – Ústí nad Labem: Setuza (5. 8. 1998 leg. V. Jehlík, PRA; 19. 10. 1999 leg. V. Jehlík, PRA; vše det. Z. Kaplan ut *Eleusine indica*).
- 11b. Poděbradské Polabí, 5957c, Kolín-Zálabí: 1 exemplář u žel. vlečky na dvoře továrny Soja, zavlečena se sójovými boby, ca 200 m n. m. (8. 9. 1975 leg. V. Jehlík, PRA). – Kolín: závod Sója (20. 9. 1984 leg. A. Vydrová, BRNU 601258). – Kolín-Zálabí: více exemplářů na jednom místě na dvoře továrny Soja, zavlečena se sójovými boby, ca 200 m n. m. (5. 9. 1985 leg. V. Jehlík, PRA). – „K.“ [= Kolín-Zálabí] (10. 9. 1997 leg. V. Jehlík, PRA; vše det. Z. Kaplan ut *Eleusine indica*).
65. Kutnohorská pahorkatina, 5957c, Kolín-Štítary: 3 exempláře přechodně u kravínu statku zemědělského družstva, ca 240 m n. m. (8. 9. 1975 leg. V. Jehlík, PRA; det. Z. Kaplan ut *Eleusine indica*).

Jednoleté, 7–50 cm vysoké byliny; stébla v trsech, přímá, vystoupavá nebo šikmo vzhůru směřující, v dolní části někdy větvená, v dolních 2/3 stébla nebo až po květenství olistěná; čepel listů čárkovitá, 2–25 cm dlouhá, 2–7 mm široká, plochá, lysá nebo jen při bázi roztroušeně chlupatá, bez oušek, jazýček kratičký, brvitý, pochva otevřená; květenství zdánlivý okolík nebo krátký hrozen složený ze 2–7 široce rozestálých lichoklasů, nedolejší lichoklas květenství někdy od ostatních až o 3 cm oddálený, lichoklasy velmi úzce válcovité, 27–92 mm dlouhé, 3–5 mm široké, jednostranně, husté, zakončené fertilmním kláskem, klásky v obrysu úzce eliptické, 4,2–6,5 mm dlouhé, ze strany smáčklé, 3–6květé, za zralosti rozpadavé, plevy nestejně, dolní pleva 1,3–2,2 mm dlouhá, horní 2,4–3,5 mm dlouhá; plucha kopinatá, 2,4–3,6 mm dlouhá, kýlnatá, na vrcholu špičatá, bezosinná, 3žilná, lysá, bělavá, se zeleným středním pruhem, tyčinky 3; obilky elipsoidní, i za zralosti ukryté mezi pluchou a pluškou.

Původní patrně v Africe, v současnosti však rozšířená v tropech a subtropích celého světa. U nás nejrozšířenější taxon rodu; rostliny z Nového Loubí u Děčína publikované jako *E. indica* se však vztahují k předcházejícímu druhu.

Z. Kaplan

***Eleusine tristachya* (Lam.) Lam.**

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865a, Troubsko (distr. Brno): zplaňuje na pokusném pozemku pod dálnicí, před časem zde pěstována, každým rokem vykličí několik rostlin, 280 m n. m. (5. 9. 1989

leg. R. Řepka, BRNM 659455); zplaňující na pokusném pozemku VÚP [Výzkumný ústav pícninářský] pod dálnicí, na severním okraji obce, dříve pěstována jako genetický zdroj pícních trav, 280 m n. m. (4. 9. 1991 leg. R. Řepka, BRNM 659454).

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno: zplanělá na rumišti za Zimním stadionem, ca 220 m (21. 7. 1964 J. Dvořák, BRA 23329, ut *E. japonica*; 24. 7. 1964 J. Dvořák BRA 23327, ut *E. japonica*; 24. 8. 1964 J. Dvořák BRA 23328, ut *E. japonica*; vše det. Z. Kaplan ut *Eleusine tristachya*). – Brno: zplanělá na pustých místech u zahrádek za Zimním stadionem, ca 220 m n. m. (23. 7. 1964 J. Dvořák, BRNM 466921, ut *E. japonica*; det. Z. Kaplan ut *Eleusine tristachya*).

Nový zavlečený druh v květeně ČR.

Vytrvalé, 9–28 cm vysoké byliny; stébla v trsech, přímá nebo v dolní části vystoupavá, v dolní polovině stébla nebo až po květenství olistěná; čepel listů čárkovitá, 5–14 cm dlouhá, 0,6–3,8 mm široká, plochá, lysá, bez oušek, jazýček kratičký, brvitý, pochva otevřená; květenství zdánlivý okolík složený z (1–)2–3(–4) prstovitě roztažených lichoklasů, lichoklasy elipsoidní až válcovité, 11–23 mm dlouhé, 5–14 mm široké, jednostranné, husté, zakončené fertilmním kláskem, klásky v obrysu podlouhlé až úzce eliptické, 4,5–7,6 mm dlouhé, ze strany smáčklé, 5–8květé, za zralosti rozpadavé, plevy nestejně, dolní pleva 1,9–2,9 mm dlouhá, horní 2,7–3,8 mm dlouhá; plucha kopinatá, 3,2–4,3 mm dlouhá, kýlnatá, na vrcholu špičatá, bezosinná, 3žilná, lysá, bělavá, se zeleným středním pruhem, tyčinky 3; obilky elipsoidní, i za zralosti ukryté mezi pluchou a pluškou.

Původní v tropické Jižní Americe, zavlékána do teplejších oblastí Severní Ameriky, Evropy, Afriky a jihovýchodní Austrálie. U nás je tento druh občas pěstován v botanických a pokusných zahradách a zplaňuje jen zřídka a patrně jen v jejich nejtěsnějším okolí.

Z. Kaplan

V herbáři Národního muzea v Praze (PR) je uložen herbářový doklad *Eleusine tristachya* s lokalizací „Boh. merid. prope Třeboň, srpen 1918“. Scheda na položce má předtištěné záhlaví „K. Domin, Flora Bohemica Exs.“, avšak připojený rukopisný text není psán Dominovou rukou. Sběr nebyl původně určený a neurčený zůstal až do roku 2004, kdy jej správně určil M. Marek. Stejným způsobem, resp. stejným rukopisem psaná lokalizace „prope Třeboň, 1918“ se objevuje také u řady jiných druhů v universitním pražském herbáři (PRC). Tento údajný Dominův herbářový sběr je však nutné v každém případě považovat za zmatečný a při mapování za nepoužitelný! Velmi pravděpodobně se totiž jedná pouze o záměnu rostlin, vzniklou zřejmě při schedování herbářového materiálu. Není však vyloučený ani zcela banální případ záměny rostlin z různých položek při neopatrné manipulaci v herbáři. Proti věrohodnosti nálezu *Eleusine* u Třeboně mluví řada argumentů, především ten, že je takřka nemyslitelné, že by K. Domin, znalec rostlin tuzemských i exotických, takovýto svůj významný nález nechal neurčený a nepublikoval jej. Sám se totiž o adventivní druhy v české květeně intenzivně zajímal a publikoval o nich řadu příspěvků. Žádný druh rodu *Eleusine* neuvádí ani ve svém Enumeratiu (Domin 1936).

Z. Kaplan & J. Hadinec

Domin K. (1936): *Plantarum čechoslovakiae enumeratio*. – *Preslia* 13–15: 1–305.

***Epipactis albensis* Nováková & Rydlo**

C2

- 15c. Pardubické Polabí, 5960b, Kunětice (distr. Pardubice): lužní porost s bezem černým nad pravým břehem Labe u chatové kolonie Kladivo SV od Kunětické hory, 50°05'14,8"N, 15°49'32,2"E (30. 6. 1992 not. *V. Faltys*).
- 15c. Pardubické Polabí, 5960d, Nemošice (distr. Pardubice): lužní porost s bezem černým u slepého ramene SV od mostu přes Chrudimku, 50°00'59,5"N, 15°48'12,7"E (14. 9. 1991 not. *V. Faltys*).
- 77c. Chříby, 6869b, Salaš (distr. Uherské Hradiště): PP Máchova dolina, vlhká sníženina ve staré bučině 3,4 km SZ od obce, 49°09'49,1"N, 17°18'54,8"E, 450 m n. m., 4 rostliny (12. 8. 2013 not. *P. Batoušek*). – Salaš: PP Nazaret, v bučině na prameništi 390 m S od Salašské hájovny, 3,6 km SZ od obce, 49°09'49,5"N, 17°18'39,0"E, 435 m n. m., 9 rostlin (12. 8. 2013 leg. *P. Batoušek*, BRNM). – Salaš: u potoka v bučině pod jižním cípem PR Smutný žleb (v ochranném pásmu PR) 2,95 km ZSZ od obce, 49°09'04,3"N, 17°18'29,5"E, 370 m n. m. (12. 8. 2013 not. *P. Batoušek*).
- 77c. Chříby, 6869d, Buchlovce (distr. Uherské Hradiště): travnaté okraje a příkopy asfaltové lesní silničky vedoucí k hájovně Na pile na jižním okraji PR Holý kopec (v ochranném pásmu PR) 3,7 km ZSZ od kostela, 49°05'55,8"N, 17°17'26,7"E – 49°05'59,9"N, 17°17'39,1"E, 375–400 m n. m. (24. 7. 2013 not. *P. Batoušek*).

Epipactis leptochila* (Godfery) Godfery subsp. *leptochila

C1

29. Doupovské hory, 5744c, bývalá obec Mlýnská (distr. Karlovy Vary): vojenský újezd Hradiště, stinné bučiny na pravém břehu Pstružného potoka, 0,8 km V od bývalé obce, 50°14'32,5"N, 13°03'36,7"E, 620 m n. m., ca 70 rostlin na ploše 1 ha (26. 7. 2011 foto *O. Bušek* & *V. Vlačíha*; Melichar et al. 2012). Výskyt byl zmíněn již dříve ve zpravodaji Roetzliana (Vlačíha & Nepraš 2012) v komentáři k lokalitě u Ústí nad Labem.

Vlačíha V. & Nepraš K. (2012): Nové nálezy orchidejí v Českém středohoří v roce 2011. – *Roetzliana* 42: 51–52.

***Epipactis microphylla* (Ehrh.) Sw.**

C2

- 18b. Dolnomoravský úval, 7069d, Strážnice (distr. Hodonín): borový porost (vysazený při rekultivaci pískovny), v horní části svahu, 1,1 km JZ od železničního nádraží Bzenec-přívoz, 48°55'49"N, 17°16'45"E, 185 m n. m., 30–40 fertilních rostlin (29. 5. 2013 leg. *B. Trávníček*, OL).

Krušík drobnolistý nebyl dosud ve fytochorionu Dolnomoravský úval nalezen (cf. Batoušek in Štěpánková et al. 2010: 444–446, Batoušek & Kežlínek 2012) a zmíněná lokalita je bezpochyby sekundárního charakteru: na místě výskytu probíhala před lety těžba písku a svah s výskytem krušíku vznikl při rekultivaci okraje těžební jámy, který byl následně osázen borovici lesní. Kouzlem nechtěného však lokalita leží těsně za hranicí NPP Váté písky. Po stránce ekologické se jedná o pozoruhodnou a dosti nečekanou lokalitu tohoto taxonu (který bývá považován za spíše bazofilní druh) na místě, kde lze, soudě také podle okolní vegetace, očekávat spíše kyselou půdní reakci. Borový porost je na lokalitě krušíku poměrně hustý a bylinné patro má velmi nízkou pokryvnost, přičemž s pojetým druhem zde rostou (rovněž poněkud překvapivě) zejména *Cephalanthera damasonium* (desítky jedinců) a *Epipactis helleborine* agg. (v době návštěvy lokality tento

taxon ještě nekvetl, přesnější determinace tudíž nebyla možná). Nelze proto vyloučit, že výskyt všech tří uvedených orchidejí je zde podpořen především symbiotickým vztahem s vhodným houbovým organismem v půdě. Okrotice bílá byla na lokalitě pozorována již před asi 5–6 lety (a každoročně poté znovu potvrzena), avšak oba další taxony z čeledi vstavačovitých zde byly poprvé zaregistrovány až v roce 2013.

B. Trávníček

71b. Drahanská plošina, 6366d, Biskupice (distr. Svitavy): Nectavské údolí, okraj lesa u paseky, asi 0,3 km JV od zříceniny hradu Plankenberk na kótě 450,4, 49°38'49,3"N, 16°47'13,3"E, ca 470 m n. m., 3 kvetoucí rostliny (13. 6. 2007 not. P. Klemsa); 20 kvetoucích rostlin (16. 6. 2011 not. P. Klemsa); 8 kvetoucích rostlin (27. 6. 2013 foto P. Klemsa, rev. P. Batoušek).

Významný nález kruštíku drobnolistého v Nectavském údolí představuje první nález ve fytochorionu Drahanská plošina (71b) a zároveň patří k nejseverněji položeným recentním výskytům na Moravě. Nejbližší skupina lokalit tohoto druhu leží asi 35 km JZJZ směrem na krystalických vápencích v údolí Svratky mezi obcemi Švařec a Dolní Čepí (68. Moravské podhůří Vysočiny).

Populace kruštíku roste v květnaté bučině s chudým bylinným podrostem, přesto je zde možné nalézt i další orchideje jako *Cephalanthera damasonium*, *Epipactis helleborine* a *Neottia nidus-avis*. Lokalita může být ohrožena těžbou dřeva, nachází se přímo u lesní cesty a asi před deseti lety byl smýcen sousední vzrostlý bukový les.

P. Klemsa & P. Batoušek

78. Bílé Karpaty lesní, 6874d, Nedašov (distr. Zlín): Hrušová dolina, v bučině u malého potůčku nad levým břehem Hrušovky 2,5 km V od kostela, 49°06'38,1"N, 18°06'10,4"E, 570 m n. m. (17. 6. 2012 foto P. Batoušek).

Batoušek P. & Kežlínek Z. (2012): Kruštíky České republiky. – ČSOP Hořepník, Prostějov.

***Epipactis moravica* Batoušek**

C1

20a. Bučovická pahorkatina, 6869a, Kožušice (distr. Vyškov): okraj smrčiny a lesní cesty v údolí Strabišovského potoka poblíž jeho pramene (v EVL Strabišov-Oulehla), 2,5 km SSV od hřbitova v obci, 49°10'31,9"N, 17°11'45,4"E, 310 m n. m., 9 kvetoucích rostlin na ploše ca 10 m² (19. 9. 2013 foto M. Duchoslav & M. Dančák, rev. P. Batoušek).

Kruštík moravský byl doposud znám z asi 10 lokalit na jihovýchodní Moravě ve dvou oddělených oblastech: (a) v Hlucké pahorkatině a navazujícím okraji Bílých Karpat a (b) ve východní části Bučovické pahorkatiny (Batoušek in Štěpánková et al. 2010: 460–461, Batoušek & Kežlínek 2012). Nově objevená lokalita leží přibližně 9 km jihozápadním směrem od dosud nejzápadnější známé lokality druhu u obce Divoky. V září 2013 jsme druh našli v údolí Strabišovského potoka a přesto, že jsme procházeli celý lesní komplex Strabišov (EVL Strabišov-Oulehla), žádné další populace jsme již nezaznamenali.

M. Duchoslav & M. Dančák

Batoušek P. & Kežlínek Z. (2012): Kruštíky České republiky. – ČSOP Hořepník, Prostějov.

***Epipactis* × *schmalhauseni* K. Richt.**

[=*Epipactis atrorubens* × *E. helleborine*]

69a. Železnohorské podhůří, 6161b, Štěpánov (distr. Chrudim): PR Anenské údolí, vápnomilná bučina na jižním opukovém svahu v údolí Anenského potoka, 1 km Z od kostela v obci, 49°51'37"N, 15°59'20"E, 360 m n. m. (9. 7. 2008 leg. et det. M. Duchoslav, OL; rev. P. Batoušek).

Kříženec kruštíku tmavočerveného a širolistého byl na území ČR doposud doložen pouze z Čech, a to ze čtyř lokalit ve dvou fytochorionech (37b, 52; Batoušek in Štěpánková et al. 2010: 462, Batoušek & Kežlínek 2012). Nově objevená lokalita je reprezentována populací hybridu a jednoho z rodičů (*E. helleborine*). Kříženec a *E. helleborine* se vyskytují na lokalitě roztroušeně na ploše ca 1000 m². Kříženec byl nalezen v menším počtu, ca 10 jedinců, převládali jedinci *E. helleborine*. *Epipactis atrorubens* nebyl z lokality nikdy uváděn (Faltys 1990) a ani v současnosti nebyl na lokalitě nalezen; nejbližší doposud existující lokalitou druhu je PP Podskála u obce Skála (Šulc 1906, Faltys 1990, Faltysová et al. 1992, Batoušek 2010 l. c.), vzdálená asi 3 km západně od popisované lokality, již ale v údolí jiného toku (říčka Žejbro). Biotop na lokalitě křížence i na nejbližší známé lokalitě *E. atrorubens* (vápnomilná bučina a světlý listnatý les na opuce) odpovídá dobře stanovištním nárokům *E. atrorubens* (Batoušek 2010 l. c.).

M. Duchoslav

Batoušek P. & Kežlínek Z. (2012): Kruštíky České republiky. – ČSOP Hořepník, Prostějov.

Faltys V. (1990): Přehled květeny Chrudimska. – Chrudim, 99 p.

Faltysová H., Matoušková H. & Hille J. (1992): Významné krajinné prvky východních Čech. Okres Chrudim. – ČÚOP, Pardubice.

Šulc J. (1906): Květena. – In: Vepřek P. [ed.], Chrudimsko a Nasavrcko. Díl I. Obraz přírodní, p. 169–191, Chrudim.

***Epipactis palustris* (L.) Crantz**

C2

4b. Labské středohoří, 5449c, Razice (distr. Most): Radovesická výsypka, okraj a bezprostřední okolí dvojice tůní s *Phragmites australis*, *Calamagrostis epigejos* a *Centaureum erythraea*, 2,46 km VSV od návsi v obci a 2,6 km od křižovatky ve Štěpánově, 50°32'08,6"N, 13°50'13,2"E, ca 370 m n. m., 13 sterilních a 1 plodící rostlina (22. 5. 2013 not. P. Tájek & K. Prach; 29. 9. 2013 foto P. Tájek).

22. Halštrovská vrchovina, 5740b, Mlýnská (distr. Sokolov): přírodní park Leopoldovy Hamry, slatina v nivě Libockého potoka (Přední Liboc), 50 rostlin (2010 not. A. Masopustová, foto J. Hejkal; Masopustová 2011).

28a. Kynšperská vrchovina, 5941c, Dolní Žandov (distr. Cheb): areál bývalé vojenské střelnice, mořská s nálety dřevin asi 25 m Z od břehů malého rybníka zarostlého *Equisetum fluviale* a *Potamogeton natans*, 25 m J od přístupové panelové cesty do střelnice, 1,6 km VJV od kostela v obci, 50°01'00,4"N, 12°34'26,1"E, 528 m n. m., několik desítek sterilních a do 10 kvetoucích rostlin na ploše několika málo desítek m² spolu s *Carex davalliana*, *Menyanthes trifoliata*, *Oxycoccus palustris* (20. 7. 2009 not. A. Masopustová; 3 odkvetlé rostliny (5. 8. 2010 foto P. Tájek); 7 kvetoucích rostlin (22. 7. 2011, 19. 7. 2012 foto P. Tájek).

28a. Kynšperská vrchovina, 5941d, Úbočí (distr. Cheb): areál bývalé vojenské střelnice, na 2 mikro-lokalitách při okrajích prameništěního mokřadu vzdálených od sebe asi 50 m, 2,2 km V od kostela v Dolním Žandově a 1,15 km JZ od vrchu Kružný (863,1 m), 50°01'17,9"N, 12°34'56"E a 50°01'16,9"N, 12°34'54,3"E, 564 m n. m., několik desítek rostlin na ploše několika desítek m² (20. 7. 2009 not. A. Masopustová); 19 kvetoucích rostlin (22. 7. 2011 foto P. Tájek); 12 kvetoucích a mnoho desítek sterilních rostlin (19. 7. 2012 foto P. Tájek); 30 kvetoucích rostlin (18. 7. 2013 foto P. Tájek).

[3,5 × 8,5 m, expozice JZJ, sklon 1°, 22. 7. 2011, 50°01'17,3"N, 12°34'54,6"E, P. Tájek. – E₁ (92 %): *Carex nigra* 2b, *Festuca rubra* 2a, *Lotus uliginosus* 2a, *Lysimachia vulgaris* 2a, *Menyanthes trifoliata* 2a, *Ranunculus repens* 2a, *Valeriana dioica* 2a, *Equisetum fluviatile* 2m, *Filipendula ulmaria* 2m, *Agrostis stolonifera* 1, *Angelica sylvestris* 1, *Carex rostrata* 1, *Cirsium palustre* 1, *Crepis paludosa* 1, *Galium uliginosum* 1, *Chaerophyllum hirsutum* 1, *Juncus articulatus* 1, *Poa trivialis* 1, *Blasmus compressus* +, *Briza media* +, *Caltha palustris* +, *Cardamine pratensis* +, *Carex davalliana* +, *Dactylorhiza majalis* +, *Epilobium palustre* +, *Equisetum arvense* +, *Eriophorum angustifolium* +, *Festuca pratensis* +, *Holcus lanatus* +, *H. mollis* +, *Lathyrus pratensis* +, *Lychnis flos-cuculi* +, *Myosotis nemorosa* +, *Parnassia palustris* +, *Poa pratensis* +, *Potentilla erecta* +, *Ranunculus acris* +, *Rumex acetosa* +, *Scutellaria galericulata* +, *Triglochin palustris* +, *Tussilago farfara* +, *Alnus glutinosa* r, *Arrhenatherum elatius* r, *Epipactis palustris* r, *Hypericum perforatum* r. – E₀ (35 %): *Calliergonella cuspidata* 2b, *Plagiomnium ellipticum* 2a, *Brachythecium rivulare* 1, *Aulacomnium palustre* +, *Climacium dendroides* +, *Tomenthypnum nitens* +]

28d. Toužimská vrchovina, 5943c, Tisová (distr. Karlovy Vary): ladem ponechaná malá slatiništní enkláva v komplexu kosených vlhkých luk s nálety dřevin, mírný svah těsně nad starým odvodňovacím příkopem, 1 km SZS od návsi v obci a 750 m VSV od železniční zastávky Louka 50°02'32"N, 12°50'11,6"E, 685 m n. m., přes 10 kvetoucích rostlin – 14 (2011), 17 (2012) a nejméně 40 sterilních rostlin na ploše několika málo desítek m², spolu s *Carex echinata*, *C. nigra*, *C. panicea*, *C. pulicaris*, *Dactylorhiza majalis* (15. 8. 2011, 15. 8. 2012 foto P. Tájek).

Masopustová A. (2011): Botanický průzkum významných krajinných prvků nivy Kamenného potoka a nivy Přední Liboce. – In: Hejkal J., Michálek J., Prokop V., Rakovič M. & Rojík P. [eds], Příroda Kraslicka 3: 69–109, Přírod. Sborn. Kraslicka, Farkač, Praha.

Erica tetralix L.

C1

85. Krušné hory (na hranici s 25a. Krušnohorské podhůří vlastní), 5348a, Košťany (distr. Teplice): svahové rašelinště na západním úbočí Pramenáče, 500 m V od chaty Vitiška, 50°41'58,4"N, 13°43'33,9"E, 854 m n. m., 7 oddělených porostů velikosti od 2 dm² do 2 m² na ploše ca 150 m² (2010 not. O. Volf; 19. 8. 2012 leg. et foto T. Burian, herb. Burian).

Vřesovec čtyřřadý našli na lokalitě v roce 2010 Ondřej Volf a kol. při monitorování populace tetřívka. Původ tohoto výskytu lze pravděpodobně hledat v zavlečení druhu při rozsáhlém zalesňování zdejších imisních holin; tomu nasvědčují i opakované nálezy různých nepůvodních druhů v blízkém okolí. Nicméně podle historických leteckých snímků nebylo stanoviště zalesněno minimálně posledních 60 let a není proto vyloučeno, že se v tomto případě jedná o přirozené bezlesí na svahovém prameništi.

Č. Ondráček & T. Burian

52. Ralsko-bezděžská tabule: Břehyně, Doksy-Obora (Jehlík et al.: Zprávy Čes. Bot. Společ. 47: 319–352, 2012).

86. Slavkovský les, 5942c, Prameny (distr. Cheb): rašeliniště Tajga (NPR Kladské rašeliny), západní část otevřené vrchovištní plochy, 50°01'50,7"N, 12°41'05,7"E, 810 m n. m., na ploše několika metrů čtverečních (13. 9. 2011 not. V. Melichar, P. Novák & J. Roleček; Novák et al. 2013).

Novák P., Roleček J. & Melichar V. (2013): Vřesovec čtyřřadý (*Erica tetralix*) – novinka v květeně Slavkovského lesa. – *Erica*, Plzeň, 20: 47–51.

***Eriochloa procera* (Retz.) C. E. Hubb.**

16. Znojemsko-brněnská pahorkatina, 6865b, Brno: [ulice] Radlas, na zahrádkách v továrně Mosilana, hnojených odpadem australské ovčí vlny, ca 220 m n. m. (22. 9. 1960 leg. F. Kühn, BRA 23333, det. J. Dvořák ut *E. punctata*; 22. 9. 1969 [sic!, recte: 1960] leg. F. Kühn, BRA 23332, det. J. Dvořák ut *E. punctata*; 5. 10. 1960 leg. F. Kühn, BRNU 444863, 444864, det. J. Dvořák ut *E. punctata*). – Brno: zplanělá na seřadovacím nádraží mezi Brnem a Hor. Heršpicemi, ca 220 m n. m. (20. 9. 1965 leg. F. Grüll, BRA 23334, BRNU 424872, det. J. Dvořák ut *E. punctata*). Vše rev. Z. Kaplan. Vše det. Z. Kaplan ut *Eriochloa procera*.

Z rodu *Eriochloa* (chlupatka, *Poaceae*) se v literatuře z území ČR uvádějí tři druhy. Jako první uveřejnili Dvořák & Kühn (1966) nález druhu *E. ramosa* na zahrádkách v areálu přádelny Mosilana v ulici Radlas v Brně-Zábřovicích, které byly hnojeny odpadem po čištění vlny. Následně Grüll (1979) uvádí z Mosilany druh *E. ramosa* a z brněnských nádraží druh *E. punctata*. Oba údaje včetně lokalit přejímá také Komentovaný katalog moravské flóry (Smejkal 1980), zatímco v Seznamu cévnatých rostlin květeny československé (Dostál 1982) figurují jména *E. procera* a *E. ramosa*. V Nové květeně ČSSR (Dostál 1989) jsou jako zavlečené s vlnou v Brně už citovány druhy tři: *E. procera*, *E. ramosa* a *E. punctata*. Naproti tomu třetí vydání Hegiho středoevropské flóry (Conert 1998) udává na základě nálezu z Brna pro ČR pouze druh *E. procera*. Ten byl také jako jediný druh rodu zařazen do první verze katalogu zavlečených druhů flóry České republiky (Pyšek et al. 2002). Naproti tomu ani Flora Europaea (Clayton 1980) ani recentní přehled evropských trav (Valdés et al. 2009) z ČR (ani odjinud z Evropy) neuvádějí žádný z citovaných druhů.

Při revizi údajů o výskytu zavlečených rostlin pro druhou verzi jejich přehledu (Pyšek et al. 2012) a pro checklist české flóry (Danihelka et al. 2012) jsme se pokusili toto množství jmen vyjasnit. Ukázalo se, že současná literatura hodnotí jména *E. procera* a *E. ramosa* jako synonyma, přičemž první z nich je správné jméno příslušného druhu (Zuloaga & Morrone 2003, Chen & Phillips 2006). Při studiu herbářových dokladů jsme zjistili, že všechny sběry předané do herbáře Masarykovy univerzity (BRNU) určil Josef Dvořák jako *E. punctata*. Je proto pravděpodobné, že po uveřejnění citovaného článku v roce 1966 J. Dvořák původní určení rostlin revidoval a došel k závěru, že se jedná o tento druh. Při srovnávání výše citovaných dokladů z herbáře BRNU jsme mezi jednotlivými sběry vskutku nenašli významnější rozdíly. Proti Dvořákovu určení nebylo co namítnout, neboť rostliny svými znaky víceméně odpovídaly popisu druhu v současné literatuře (např. Shaw & Webster 1987, Shaw et al. 2003). Z nedostatku dalších informací i času bylo proto do obou recentních přehledů zahrnuto pouze jméno *E. punctata*.

K tématu jsme se vrátili v souvislosti s podrobnou revizí zavlečených trav pro devátý svazek Květeny ČR a při studiu herbáře Josefa Dvořáka zapůjčeného ze Slovenského národního muzea v Bratislavě (BRA). Určování chlupatek ztěžuje skutečnost, že neexistuje celosvětová monografie tohoto rodu, přičemž nečetná taxonomická literatura zahrnuje vždy jen dílčí území a vzájemně neporovnává druhy Starého a Nového světa. Pouze Oppenheimer (2008) ve floristickém příspěvku zmiňuje, že se chlupatky *E. procera* a *E. punctata* liší počtem větví květenství a tvarem a velikostí klásků, ale konkrétní hodnoty neuvádí. Další potenciální rozdíly mezi oběma druhy jsme získali porovnáním jejich popisů druhů v novějších květenách a taxonomických přehledech trav (např. Shaw et al. 2003, Chen & Phillips 2006, Simon & Alfonso 2011, Clayton et al. 2013). Tyto znaky jsme potom studovali na herbářových dokladech z Brna, které jsme také porovnali se zahraničními sběry chlupatek v herbáři BRNU. Na základě informací z literatury a vlastních poznatků se domníváme, že oba druhy lze nejlépe odlišit podle následujícího klíče:

- 1a Klásky 2,8–4,0 mm dlouhé, plucha horního (fertilního) květu 1,7–2,2 mm dlouhá, s osinou 0,3–0,5 mm dlouhou; čepel listů 1–4 mm široká; květenství s 3–13 větvemi *E. procera*
- 1b Klásky (4,0–)4,5–5,7 mm dlouhé, plucha horního (fertilního) květu 2,0–3,5 mm dlouhá, s osinou 0,6–1,5 mm dlouhou; čepel listů (2–)4–10(–13) mm široká; květenství zpravidla s 8–20 větvemi *E. punctata*

Při určování je potřeba správně interpretovat strukturu klásků, která se velmi podobá stavbě klásků rosiček (*Digitaria*) a dalších rodů z tribu *Paniceae*. Dolní pleva je zakrnělá nebo někdy zcela chybí a proti horní plevě stojí plucha dolního (sterilního) květu, která tvarem i velikostí připomíná (a vlastně i funkčně nahrazuje) druhou plevu. Plucha horního (fertilního) květu je výrazně menší a spolu s osinou je skryta mezi horní plevou a pluchou dolního květu. Při určování je proto potřeba klásek „rozebrat“.

Rostliny sbírané v Brně odpovídají vymezení druhu *Eriochloa procera*. Podáváme jejich stručný popis:

Jednoleté nebo vytrvalé, 35–100 cm vysoké byliny. Stébla v trsech, ± přímá, v dolní polovině stébla nebo až po květenství olistěná. Čepel listů čárkovitá, 8–30 cm dlouhá, 1–4 mm široká, plochá, lysá, bez oušek; jazýček 0,7–1,0 mm dlouhý; pochva otevřená, lysá. Lata stažená, úzce válcovitá, 10–18 cm dlouhá, 1–2 cm široká, s 8–12 větvemi, větve k vrcholu přitisklé nebo jen mírně odstálé, 20–42 mm dlouhé, ca 5 mm široké, s klásky vyrůstajícími většinou ve dvou řadách, jen při vrcholu větve jednotlivě, stopky klásků 0,3–1,2 mm dlouhé, po celé délce jen kratičce chlupaté, v nejhořejší části pod kalusem však s chlupy až 2,3 mm dlouhými; klásky v obrysu vejčité, 3,2–3,9 mm dlouhé, na bázi s kulovitě ztlustlou bází (kalusem), dvoukvěté, dolní květ sterilní, horní oboupohlavný, plevy výrazně nestejně, dolní pleva zakrnělá, rudimentární, horní vejčitá, zdělí pluchy dolního květu (i celého klásku), na vrcholu zašpičatělá, 5–7žilná, přitiskle chlupatá. Plucha dolního květu podobná horní plevě, bezosinná; plucha horního květu kratší, eliptická, 1,8–2,1 mm dlouhá, na vrcholu tupá a osinatá, s osinou 0,3–0,5 mm dlouhou, v květu schovanou; tyčinky 3. Obilky ca 2 mm dlouhé.

Chlupatka ztepilá je původní v tropické Asii a v Austrálii, zavlečena byla do tropické Afriky, tropické Ameriky a ojediněle i do Evropy.

Chlupatka tečkovaná (*Eriochloa punctata*) roste v Americe od jižních států USA na severu po Uruguay na jihu. V herbářovém materiálu z ČR, který jsme studovali, nebyla nalezena a patrně u nás ani nikdy nerostla.

Z. Kaplan & J. Danihelka

- Chen S.-L. & Phillips S. M. (2006): *Eriochloa* Kunth. – In: Wu Z.-Y. & Raven P. H. [eds], *Flora of China* 22: 524–525, Science Press & Missouri Botanical Garden Press, Beijing & St. Louis.
- Clayton W. D. (1980): *Eriochloa* Kunth. – In: Tutin T. G., Heywood V. H., Burges N. A., Moore D. M., Valentine D. H., Walters S. M. & Webb D. A. [eds], *Flora Europaea* 5: 262, Cambridge University Press, Cambridge etc.
- Oppenheimer H. L. (2008): New Hawaiian plant records for 2007. – *Bishop Mus. Occas. Pap.* 100: 22–38.
- Shaw R. B. & Webster R. D. (1987): The genus *Eriochloa* (Poaceae: Paniceae) in North and Central America. – *Sida* 12: 165–207.
- Shaw R. B., Webster R. D. & Bern C. M. (2003): *Eriochloa* Kunth. – In: *Flora of North America Editorial Committee* [eds], *Flora of North America north of Mexico* 25: 507–515, Oxford University Press, New York.
- Simon B. K. & Alfonso Y. (2011): *AusGrass2*. – URL: <http://ausgrass2.myspecies.info> (navštíveno 25. 5. 2013).
- Zuloaga F. O. & Morrone O. (2003): *Eriochloa*. – In: *Catalogue of New World grasses (Poaceae): III. Subfamilies Panicoideae, Aristidoideae, Arundinoideae, and Danthonioideae*, *Contr. U. S. Nat. Herb.* 46: 233–239.

***Eriophorum latifolium* Hoppe**

C2

- 28c. Mnichovské hadce, 5942b, Nová Ves (distr. Sokolov): slatinná sniženina s nálety smrku 1,72 km JV od kóty Křížky (817,2) a 550 m JZ od kóty V Boru (803,9), 50°02'32"N, 12°50'11,6"E, 730 m n. m., jedna plodící rostlina, spolu s *Pedicularis sylvatica*, *Carex pulicaris*, *Pinguicula vulgaris*, *Parnassia palustris* (10. 7. 2007 not. P. Tájek).
86. Slavkovský les (na hranici s 28c. Mnichovské hadce), 5942c, Sítiny (distr. Cheb): jižní okraj slatinné rákosiny na úpatí hadcového hřebene Vlčí hřbet, 870 m JV od kóty Vlčí kámen (882,9) a 1,62 km SZS od kostela v obci, 50°01'40,9"N, 12°44'19,6"E, 776 m n. m., 2 plodící rostliny (22. 7. 2010 not. P. Tájek).

Všechny nálezy suchopýru širolistého z Mnichovských hadců se nacházejí na úpatí hadcových těles, kde pramení voda obohacovaná o kationty hořčíku. Stejný charakter má i dlouhodobě známý výskyt v PR Mokřady pod Vlčkem (Tájek 2012) a druhá doposud známá lokalita druhu nalezená v roce 2009 pod hadcovým hřbetem Vřesovce (Tájek in *Additamenta* 9: 110, 2011).

P. Tájek

Tájek P. (2012): Mokřady na hadcovém podkladu: flóra a vegetace přírodní rezervace Mokřady pod Vlčkem. – *Erica, Plzeň*, 19: 35–86.

***Eriophorum vaginatum* L.**

- 99a. Radhošťské Beskydy, 6576a, Čeladná (distr. Frýdek-Místek): PR V Podolánkách, rašeliniště na svétlině v podmačené smrčíně na jižní hranici rezervace, asi 290 m V od křížení turistických tras

(rozcestí „Kociánka“), 49°27'56,6"N, 18°21'04,3"E, 640 m n. m., jediný kvetoucí trs (13. 5. 2010 not. M. Friedl & R. Řepka při exkurzi studentů Mendelovy univerzity v Brně; 21. 6. 2013 leg. et foto M. Popelářová, herb. Popelářová, Popelářová 2013; 9. 7. 2013 not. J. Janeček).

V současnosti je suchopýr pochvatý v Beskydech raritním druhem (cf. Hlisnikovský in Popelářová et al. 2011). Jediná početnější populace se nachází v údolí Černé Ostravice (Hájek & Malina 1998). Další, Hlisnikovským nedávno publikovaný recentní nález z Horní Lomné, je s velkou pravděpodobností již minulostí (cf. Hlisnikovský l. c.). Jediný trs suchopýru nalezený na rašeliništi na světlině v podmačené smrčtině v PR V Podolánkách je překvapením, neboť se jedná o snadno přístupnou a botaniky hojně navštěvovanou lokalitu. Výskyt patrně unikl jejich pozornosti, protože mimo dobu kvetení a odkvétání mohl být jediný trs přehlédnut a zaměněn se sousedními trsy ostříc.

M. Popelářová

Hájek M. & Malina P. (1998): *Eriophorum vaginatum* L. nalezeno v Beskydech. Floristický příspěvek k údolí Černé Ostravice. – Čas. Slez. Muz. Opava, ser. A, 47: 89–91.

Popelářová M. (2013): Aktualizace mapovacího okrsku cz0620, Aktualizace vrstvy mapování biotopů ČR. – Nálezová databáze [on-line databáze; portal.nature.cz, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]

***Euphorbia maculata* L.**

61b. Týnišťský úval, 5761d, Třebachovice pod Orebem (distr. Hradec Králové): písčité spáry chodníku před domem č. p. 705 v ulici Boženy Němcové 1,43 km SV od železniční zastávky ve městě, 255 m n. m. (11. 10. 2013 leg. J. Doležal, no. 13/129, herb. Doležal, PRC). Nalezeno ve spárách chodníku a v květináčích s pěstovanými rostlinami u kolegy kaktusáře, patrně zavlečeno s dovezenými rostlinami z holandských pěstíren.

83. Ostravská pánev, 6175c, Ostrava-Mariánské Hory: relační kolejiště seřaďovacího nádraží, 1,75 km JZ od železniční stanice Ostrava hlavní nádraží, 49°50'33,6"N, 18°14'51,5"E, 205 m n. m. (18. 9. 2013 leg. D. Hlisnikovský, FMM).

Komentář u druhu *E. prostrata*.

***Euphorbia prostrata* Aiton**

83. Ostravská pánev, 6175c, Ostrava-Mariánské Hory: relační kolejiště seřaďovacího nádraží, 1,75 km JZ od železniční stanice Ostrava hlavní nádraží, 49°50'33,6"N, 18°14'51,5"E, 205 m n. m. (18. 9. 2013 leg. D. Hlisnikovský, FMM).

Nově zavlečený druh pro květenu ČR.

Nalezenou populaci pryšce rozprostřeného, jak se přímo nabízí jej česky nazývat, utvářelo několik hustých porostů (nikoli však vzájemně prorostlých jedinců) o velikosti ploch 20 m², 1 m² a 1 m². V týchž místech společně, avšak nikoli promíseně, rostl podobný pryšec skvrnitý (*E. maculata*), rovněž zhusta, na plochách 90 m², 2 m², + 3 rostliny. Velikost populací svědčí o trvalejší prezenci obou druhů, a jelikož zdejší

E. maculata takřka postrádá typické skvrny na listech, nebyly oba druhy toho dne na místě od sebe rozeznány. Až při herbářování sběrů bylo zjištěno, že nasbírané rostliny náleží dvěma odlišným, byť na první pohled podobným druhům a rozsah jednotlivých populací tak byl zjišťován později.

Oba pryšce pocházejí z tropické a subtropické Ameriky (*E. prostrata* dle některých zdrojů i z jihovýchodní Asie), avšak v jižní a západní Evropě jsou již delší dobu zdomácnělé (Hügin 1998). Odkud byly do Ostravy zavlečeny je při zdejším intenzivním železničním provozu těžší zjistitelné. V blízkém Polsku *E. prostrata* (na rozdíl od *E. maculata*) známa není, v Německu (Rességuier 2010) a Rakousku (Schröck et al. 2006) je ojediněle hlášena až v posledních letech, převážně ze hřbitovů. Nelze ale opomenout, že šíření *E. prostrata* může být podpořeno opětovným medicínským využíváním v léčbě hemoroidů (Gupta 2011). Z podrodu *Chamaesyce* se lze v teplých oblastech Evropy dále setkat (mimo *E. chamaesyce*, *E. humifusa* s. str., *E. maculata* a *E. prostrata*) s adventivními taxony: *E. humifusa* var. *pilosa*, *E. glyptosperma*, *E. humistrata*, *E. nutans*, *E. pepelis*, *E. polygonifolia* a *E. serpens*, jejichž determinační znaky (odění, tvar listů, palistů, velikosti tobolek a semen...) se různě kombinují a překrývají. Spolehlivým znakem je skulptura osemení, která je pro jednotlivé druhy unikátní (cf. Hügin 1998).

Pro odlišení u nás dosud zaznamenaných zástupců podrodu *Chamaesyce* postačí následující klíč, nutno ale stále zvažovat možnost zavlečení i jiných, zejména výše zmíněných taxonů:

- 1a Byliny celé lysé; cyathia jednotlivá a pouze v horní části rostlin; semena hladká (skvrnitá), velmi jemně tečkovaně zrnitá *E. humifusa* s. str.
 - 1b Byliny různě chlupaté (zřídka lysé); cyathia ve svazečcích po celé délce lodyh; semena svraskalá nebo příčně brázditá 2
 - 2a Byliny vždy chlupaté; listy neskvrnité; tobolek na hranách s dlouhými odstálými chlupy, na ploše mezi hranami lysé; semena ostře hranatá s 5–8 hlubokými příčnými nepravidelnými brázdami *E. prostrata*
 - 2b Byliny chlupaté nebo zřídka lysé; listy často skvrnité; semena tupě hranatá, bez hlubokých brázd .. 3
 - 3a Byliny vždy chlupaté; tobolek rovnoměrně krátce ± přitiskle chlupaté; semena hladká, s 3–5 mělkými příčnými rovnými žlábkami, (0,7–)0,8–1,1(–1,2) mm dlouhá *E. maculata*
 - 3b Byliny chlupaté, olysálé nebo zcela lysé; tobolek buď lysé nebo různě odstále chlupaté; semena nepravidelně svraskalá (1,1–)1,2–1,3(–1,4) mm dlouhá *E. chamaesyce*
- D. Hlisnikovský

Gupta P. J. (2011): The efficacy of *Euphorbia prostrata* in early grades of symptomatic hemorrhoids – a pilot study. – Eur. Rev. Med. Pharmacol. Sci. 15: 199–203.

Hügin G. (1998): Die Gattung *Chamaesyce* in Europa. Bestimmungsschlüssel mit taxonomisch-nomenklatorischen Anmerkungen. – Feddes Repert. 109: 189–223.

Rességuier P. (2010): Die Verbreitung der Gattung *Chamaesyce* auf den Friedhöfen des Landkreises Main-Spessart, Bayern. – Forum Geobot. 4: 42–46.

Schröck Ch., Stöhr O. & Pilsl P. (2006): Zum Vorkommen der Gattung *Chamaesyce* (Euphorbiaceae) im Bundesland Salzburg (Österreich). – Neilreichia 4: 131–137.

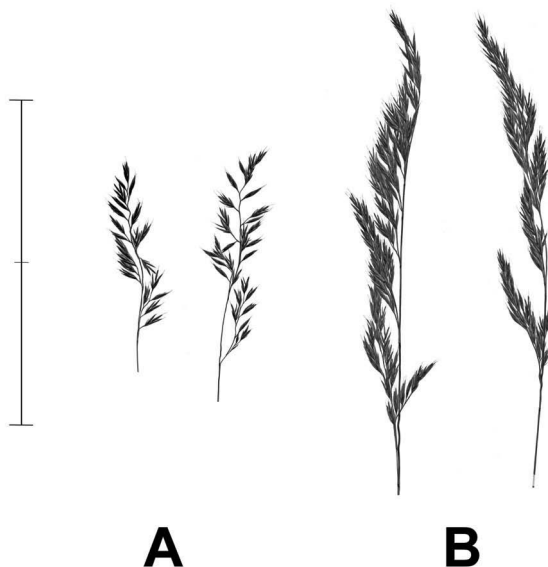
Festuca pseudodalmatica* Krajina ex Domin*C4a**

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6963b, Rokytá (distr. Znojmo): [NPR Krumlovsko-rokytenské slepence] lokalita Tábor, 0,4 km JJV od kostela v obci, slepencová skalní step na západně exponovaném svahu, 49°03'43"N, 16°19'29"E, 250 m n. m., často (5. 6. 2003 leg. et det. P. Šmarda, BRNU; Šmarda 2008).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6963d, Moravský Krumlov (distr. Znojmo): [NPR Krumlovsko-rokytenské slepence] Pod Floriánem, svah západní expozice u kaple sv. Floriána, okraj slepencového skalního svahu, sešlapávaný trávník, 49°02'53"N, 16°19'07"E, 310 m n. m., hojně (květen 2001 leg. P. Šmarda, K. Kočí & J. Müller, det. P. Šmarda, BRNU; Šmarda 2008). – Moravský Krumlov: [NPR Krumlovsko-rokytenské slepence] Pod Floriánem, nedaleko kóty Křepelčí vrch (312), terasa na horním okraji SZ exponovaného svahu v kaňonu, mělká půda na slepenci, 49°02'48"N, 16°19'17"E, 310 m n. m., malá populace (28. 5. 2000 leg. et det. P. Šmarda, BRNU; Šmarda 2008).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6761c, Třebíč: Hrádek, 40 m SV od mostu pro pěší přes řeku Jihlavu směrem z centra města, výslunný JJZ exponovaný silikátový skalní svah, 49°13'01"N, 15°53'02"E, 405 m n. m., několik roztroušených trsů společně s dominantní *Festuca pallens* (26. 6. 1999 leg. P. Šmarda, BRNU; Šmarda & Kočí 2003 ut *F. ×duernsteinensis*; rev. P. Šmarda, Šmarda 2008).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6863c, Mohelno (distr. Třebíč): NPR Mohelenská hadcová step, 700 m JJZ od kostela v obci, hadec, trávník podél pěšiny, 49°06'30"N, 16°11'17"E, 360 m n. m., hojně (květen 2001 leg. P. Šmarda, K. Kočí & J. Müller, det. P. Šmarda, BRNU; Šmarda 2008).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6864c, Oslavany (distr. Brno): 650 m VSV od kostela ve městě, levý břeh Oslavy, blízko Dědičné stoly, suť na haldě strusky, 49°07'37,4"N, 16°20'18,7"E, 241 m n. m., často (10. 6. 2003 leg. et det. P. Šmarda & T. Vymyslický, BRNU; Šmarda 2008).
[plocha 16 m², expozice Z, sklon 30°, 10. 6. 2003, P. Šmarda & T. Vymyslický. – E₂ (55 %), E₁ (50 %, výška 50 cm): *Festuca pseudodalmatica* 2b, *Hieracium pilosella* 2b, *Salvia nemorosa* 2a, *Verbascum chaixii* subsp. *austriacum* 2a, *Artemisia absinthium* 1, *Festuca rupicola* 1, *Hieracium sabaudum* 1, *Achillea millefolium* agg. +, *Alyssum alyssoides* +, *Arabidopsis thaliana* +, *Aster amellus* +, *Centaurea stoebe* s. lat. +, *Daucus carota* +, *Erophila verna* +, *Holosteum umbellatum* +, *Hypericum perforatum* +, *Linaria genistifolia* +, *Medicago falcata* +, *Poa angustifolia* +, *P. compressa* +, *Rosa canina* agg. juv. +, *Rumex acetosella* +, *Scabiosa ochroleuca* +, *Stipa capillata* +, *Vicia tetrasperma* +, *Echium vulgare* r. – E₀ (5 %): *Ceratodon purpureus* +, *Cladonia fimbriata* 1, *C. rei* +]
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6864c, Oslavany (distr. Brno): 700 m SV od kostela ve městě, levý břeh Oslavy, skalní step na svahu nad řekou, 49°07'40"N, 16°20'21"E, 250 m n. m., často (25. 9. 1999 leg. T. Vymyslický, det. P. Šmarda, BRNU; Šmarda 2008).
[plocha 16 m², expozice Z, sklon 45°, 240 m n. m., 49°07'35,4"N, 16°20'21"E, 10. 6. 2003, P. Šmarda & T. Vymyslický. – E₂ (60 %), E₁ (50 %, výška 50 cm): *Festuca pseudodalmatica* 3, *Potentilla argentea* 2a, *Thymus praecox* 2a, *Poa angustifolia* 1, *Agrostis vinealis* +, *Allium flavum* +, *Artemisia absinthium* +, *Berteroa incana* +, *Bothriochloa ischaemum* +, *Carex praecox* +, *Chondrilla juncea* +, *Elytrigia intermedia* +, *Hylotelephium maximum* +, *Lepidium campestre* r, *Linaria genistifolia* +, *Pimpinella saxifraga* +, *Potentilla heptaphylla* +, *Salvia pratensis* +, *Sanguisorba minor* +, *Scabiosa ochroleuca* +, *Securigera varia* +, *Sedum acre* +, *Veronica prostrata* +, *Centaurea scabiosa* r, *C. stoebe* s. lat. r. – E₀ (10 %): *Ceratodon purpureus* 2a, *Cladonia fimbriata* 1, *C. rei* +, *Bryum argenteum* +, *Leskea polycarpa* +, *Peltigera didactyla* +, *Pottia lanceolata* +, *Thuidium* sp. +]
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6864c, Oslavany (distr. Brno): 700 m V od kostela v městě, levý břeh Oslavy; skalní výchoz blízko polní cesty, zastíněný stromy, 49°07'24,7"N, 16°20'22,5"E, 235 m n. m., často (10. 6. 2003 leg. et det. P. Šmarda & T. Vymyslický, BRNU; Šmarda 2008).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6864c, Oslavany (distr. Brno): 700 m VSV od kostela ve městě, levý břeh Oslavy; skalní step na arkóze, 49°07'33,4"N, 16°20'22"E, 240 m n. m., dominantní (10. 6. 2003 leg. et det. P. Šmarda & T. Vymyslický, BRNU; Šmarda 2008).

Obr. 5. – Habitus tetraploidní rostliny *Festuca pseudodalmatica* z lokality u Oslavan (měřítko = 40 cm).

Fig. 5. – Habit of a tetraploid plant of *Festuca pseudodalmatica* from a locality near Oslavany (scale bar = 40 cm).

Obr. 6. – Změny vzhledu lat rostlin z Oslavan v průběhu kultivace: A – největší laty dvou nejvyšších stébel u rostliny z volné přírody; B – vzhled lat téže rostliny po jednom roce kultivace v experimentální zahradě (měřítka = 10 cm).

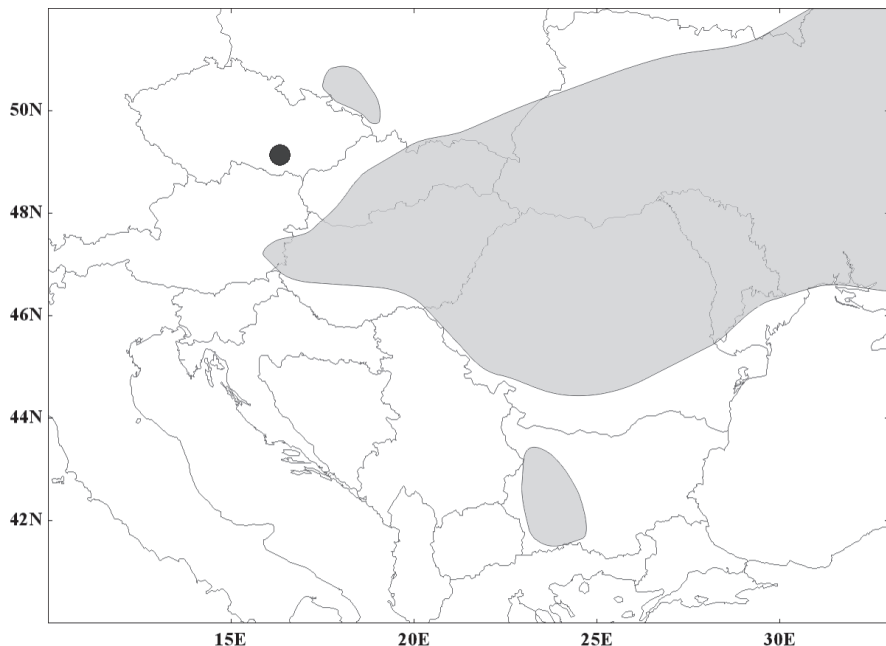
Fig. 6. – Changes in the appearance of spikes of plants from Oslavany during cultivation: A – largest spikes of the two tallest culms in plants from the wild; B – appearance of spikes of the same plants after one-year cultivation in an experiment garden (scale bar = 10 cm).

[plocha 16 m², expozice Z, sklon 30°, 230 m n. m., 10. 6. 2003, P. Šmarda & T. Vymyslický. – E_x (75 %), E_i (60 %, výška 70 cm): *Festuca pseudodalmatica* 3, *Teucrium chamaedrys* 2b, *Thymus praecox* 2b, *Potentilla heptaphylla* 2a, *Achillea nobilis* 1, *Bothriochloa ischaemum* 1, *Salvia pratensis* 1, *Sanguisorba minor* 1, *Sedum acre* 1, *Verbascum chaixii* subsp. *austriacum* 1, *Achillea collina* +, *Asperula cynanchica* +, *Centaurea stoebe* s. lat. +, *Echinops sphaerocephalus* +, *Elytrigia intermedia* +, *Eryngium campestre* +, *Euphorbia cyparissias* +, *Koeleria macrantha* +, *Melica transsilvanica* +, *Poa angustifolia* +, *Seseli osseum* +, *Stachys recta* +, *Stipa capillata* +, *Viola odorata* +, *Centaurea scabiosa* r, *Echium vulgare* r. – E₀ (15 %): *Polytrichum piliferum* 2a, *Thuidium abietinum* +, *Amblystegium serpens* +, *Bryum capillare* agg. +, *B. caespitium* +, *Ceratodon purpureus* 1, *Cladonia fimbriata* +, *C. rei* +, *Hypnum cupressiforme* +, *Leskea polycarpa* +, *Peltigera didactyla* +, *Tortella tortuosa* +, *Tortula ruralis* +, *Weissia* sp. +]

68. Moravské podhůří Vysočiny, 7062c, Plaveč (distr. Znojmo): 1,7 km SZ od kostela v obci, levý břeh Jevišovky, naproti ústí Plenkovického potoka, zarostlá silikátová skála, 48°56'15,2"N, 16°03'45,9"E, vzácně (5. 10. 2004 leg. P. Šmarda & P. Bureš, det. P. Šmarda, BRNU; Šmarda 2008).

Nový druh pro květenu ČR.

Festuca pseudodalmatica Krajina ex Domin je nový druh květeny ČR z okruhu *F. valesiaca*. Od podobných druhů *F. valesiaca* nebo *F. pseudovina* se *F. pseudodalmatica* liší

Obr. 7. – Rozšíření *Festuca pseudodalmatica* ve střední a východní Evropě (šedé plochy); lokality na jihozápadní Moravě jsou označeny tmavým kolečkem.

Fig. 7. – Distribution of *Festuca pseudodalmatica* in C and E Europe (grey areas); localities in SE Moravia are indicated by dark dots.

zejména počtem chromozomů ($2n = 4x = 28$; *F. valesiaca* i *F. pseudovina* jsou diploidní), díky čemuž jsou rostliny tohoto druhu obecně robustnější a mají delší klásky, pluchy a osiny (Šmarda et al. in prep.; obr. 5, viz klíč dole). *Festuca pseudodalmatica* byla rozlišena poprvé Vladimírem Krajínou na Kováčovských kopcích na jižním Slovensku. Krajina zamýšlel taxon publikovat ve svém připravovaném monografickém zpracování československých úzkolistých košťav v rámci poznámek ke druhé centurii exsikátové kolekce Flora Čechoslovenica Exsiccata (Krajina 1930), předešel ho však Karel Domin, který jméno validně publikoval už v poznámkách k *Cerastium brachypetalum* v tištěném vydání sched k první centurii této exsikátové kolekce (Domin 1929; Šmarda et al. 2009). Kromě Slovenska je dnes *F. pseudodalmatica* známa z Polska, Burgenlandu v Rakousku, Maďarska, Rumunska, Moldávie, Ukrajiny a Ruska, kde na jihu zasahuje až na severní Kavkaz a na východě na severní Ural (obr. 7). I když sám Krajina jako *F. pseudodalmatica* označoval v poznámkách na svých herbářových položkách i některé robustní rostliny z Pálavských kopců (PRC), druh byl poprvé oficiálně zmíněn až relativně nedávno

(Šmarda 2008). Tetraploidní rostliny *F. pseudodalmatica* byly poprvé objeveny v rámci cytotypového průzkumu populací českých kostřav na skalách v Třebíči-Hrádku. Zde však byly ještě tyto neobvyklé robustní rostliny považovány mylně za *F. ×duernsteinensis* (Šmarda & Kočí 2003; Šmarda 2008). Další tetraploidní rostliny „*F. valesiaca*“ nasbíral T. Vymyslický u Oslavan. Tyto rostliny v kultuře narostly do rozměrů, které morfologicky odpovídají typickým robustním rostlinám *F. pseudodalmatica* (obr. 6), vyskytujícím se hojně na neovulkanitech jižního Slovenska a severního Maďarska. Kromě morfologické podobnosti napomohlo jednoznačnému ztotožnění českých tetraploidních populací s *F. pseudodalmatica* i ověření tetraploidního ploidního stupně typové populace na Kováčovských kopcích (Šmarda 2008). Současné výsledky detailnějšího morfologického a cytometrického průzkumu ukazují, že tetraploidní rostliny *F. pseudodalmatica* budou pravděpodobně rozšířeny hojně i jinde na silikátových skalách říčních kaňonů na jihozápadní Moravě (Šmarda 2008; Šmarda et al. in prep.). Provizorní klíč k odlišení *F. pseudodalmatica* od ostatních druhů z příbuzenstva *F. valesiaca* je připojen níže. Nejvýznamnější určovací znaky jsou v klíči podtrženy. Velikost klásků se měří od báze dolní plevy po vrchol čtvrté pluchy (bez osiny), délka pluch na druhé pluše v klásku (odspodu). Ojíněním se míní přítomnost bělavého (někdy až průhledného) stíratelného voskového povlaku na povrchu pokožky rostlin, v nejasných případech zjitelného nejlépe po jemném poškrábání preparační jehlou pod binokulární lupou.

P. Šmarda & T. Vymyslický

- 1a Listy sterilních výhonů na příčném řezu s nepravidelným, téměř vždy přerušovaným sklerenchymatickým prstencem nebo s (3)5–7 oddělenými sklerenchymatickými provazci, (0,5–)0,6–1,2(–1,5) mm v průměru, na vnitřní straně s 3–7(8) žebry, cévních svazků (5–)7–9(–13); $2n = 6x = 42$; bory a trávníky na písku, podhorské suché acidofilní trávníky, zarostlé skály, antropické trávníky, okraje komunikací *F. brevipila* Tracey
- 1b Listy sterilních výhonů se 3 oddělenými sklerenchymatickými provazci na okrajích listu a naproti střední žilce, někdy i se dvěma slabšími provazci na bocích listu naproti bočním žilkám, 0,3–0,8(–1,2) mm v průměru, na vnitřní straně zpravidla vždy se 3 žebry, cévních svazků 5(7), (pokud 7, pak jsou na rostlině zároveň často i listy s 5 cévními svazky); $2n = 2x, 4x, 6x = 14, 28, 42$ 2
- 2a Rostliny zelené, za sucha jen vzácně lehce nasivělé, vždy neojíněné nebo jen vzácně s ojíněnými klásky, listy sterilních výhonů (0,4–)0,6–0,9(–1,2) mm v průměru, často s hustě oděnými pochvami, povrch pluch zpravidla hladký a lesklý, u našich populací navíc často po celé ploše srstnatý; $2n = 6x = 42$; suché trávníky *F. rupicola* Heuff.
- 2b Rostliny sivé, sivozelené, modrozelené nebo vzácně zelené, zpravidla vždy alespoň na kolénkách nebo pochvách sterilních výhonů ojíněné, listy sterilních výhonů 0,3–0,6(–0,7) mm v průměru, zpravidla s lysými nebo řídko oděnými pochvami, povrch pluch matný, lysý, nebo jen v horní třetině srstnatý; $2n = 2x, 4x = 14, 28$ 3
- 3a Klásky 6,4–8,5 mm dlouhé, pluchy (4,1–)4,5–5,5(–5,8) mm dlouhé, nejdelší laty 5–12(–14) cm s nejdelšími bočními větévkami obvykle delšími než 2,2 cm, rostliny robustnější, stébela zpravidla 30–60 cm vysoká, listy sterilních výhonů často nápadně dlouhé, delší než 1/2 délky stébel (nápadné zejména u rostlin ze stínu), 0,4–0,6(–0,85) mm v průměru; $2n = 4x = 28$; skalní stepi a suché trávníky *F. pseudodalmatica* Domin
- 3b Klásky (4,2–)4,5–6,5(–7,1) mm dlouhé, pluchy (2,3–)2,8–4,5(–5,2) mm dlouhé, nejdelší laty obvykle jen do 7(10) cm dlouhé, s nejdelšími bočními větévkami kratšími než 2,2 cm; rostliny menší, stébela

- zpravidla 10–30 (–50) cm dlouhá, listy sterilních výhonů dosahují zpravidla jen do ½ délky stébel, 0,35–0,45(–0,55) mm v průměru; $2n = 2x = 14$ 4
- 4a Klásky (5,5–)6–6,5(–7,1) mm dlouhé, pluchy šídlovitě kopinaté, 3,4–4,5(–5,2) mm dlouhé, osiny delší než 1/3 pluchy, laty 3–7(–10) cm dlouhé, za květu ± otevřené, rostliny nejčastěji nápadně sivé a ojiněné; teplomilné suché trávníky, skalní stepi, pisky *F. valesiaca* Gaudin
- 4b Klásky (4,2–)4,5–5,5(–6,0) mm dlouhé, pluchy vejčité kopinaté (2,3–)2,5–3,6(–4,0) mm dlouhé, osina obvykle kratší nebo zdělí 1/3 délky pluchy, laty 2–4(–5,5) cm dlouhé, za květu ± stažené, rostliny šedozelené, sivozelené nebo zelené; suché a halofilní trávníky, pastviny *F. pseudovina* Wiesb.

Domin K. (1929): Schedae ad floram Čechoslovenicam exsiccata. Centuria 1. – Acta Bot. Bohem. 8: 44–79.

Krajina V. (1930): Festuca. – In: Domin K., Schedae ad floram Čechoslovenicam exsiccata. Centuria 2., Acta Bot. Bohem. 9: 184–220.

Šmarda P. (2008): DNA ploidy level variability of some fescues (*Festuca* subg. *Festuca*, Poaceae) from Central and Southern Europe measured in fresh plants and herbarium specimens. – Biologia, Bratislava, 63: 349–367.

Šmarda P., Danihelka J. & Foggi B. (2009): Taxonomic and nomenclatural notes on *Festuca pannonica*, *F. valesiaca* and *F. pseudodalmatica* (Poaceae). – Taxon 58: 271–276.

Šmarda P. & Kočí K. (2003): Chromosome number variability in Central European members of the *Festuca ovina* and *F. pallens* groups (sect. *Festuca*). – Folia Geobot. 38: 65–95.

Filago lutescens Jord.

C2

42a. Sedláčsko-milevská pahorkatina, 6352d, Sedláčany (distr. Příbram): okraj obilného pole mezi Libíní a Doubravicí, 49°37'54,3"N, 14°25'17,9"E, 410 m n. m., hojně (desítky až stovky rostlin) společně s *Anagallis arvensis*, *Aphanes arvensis*, *Sherardia arvensis*, *Valerianella dentata* atd. (7. 8. 2009 leg. J. Malíček, herb. Malíček no. 1762; Malíček et al. 2012).

†42b. Tábořsko-vlašimská pahorkatina, 6255a, Slověnice (distr. Benešov): skalní výchozy nad chatovou osadou na pravém břehu Chotýšanky, ca 500 m JV od obce, 49°45'11,4"N, 14°53'24,2"E, 352 m n. m., do deseti rostlin (22. 8. 1985 leg. T. Burian, herb. Burian; 26. 7. 1986 not. T. Burian).

Lokalita v pozdějších letech zanikla, neboť svah do současné doby zcela zarostl křovínami s převahou *Prunus spinosa*. Vlastní údolí Chotýšanky pod Slověnicemi náleží charakterem květeny spíše k fytogeografickému okresu 41. Střední Povltaví.

T. Burian

61b. Týnišský úval, 5862d, Zdelov (distr. Rychnov nad Kněžnou): rozvolněné vojtěškové pole s místy obnaženým písčitým substrátem, příležitostně využíváno jako pastvina, 1,05 km VJV (–V) od obecního úřadu, 50°06'02,6"N, 16°09'26,1"E, 290 m n. m., společně s *Anthemis arvensis* a *Aphanes arvensis* (14. 7. 2013 leg. et foto J. Doležal no. 13/122, herb. Doležal, rev. M. Štech).

Jedná se o první, s jistotou doložený údaj o výskytu *Filago lutescens* v celém Dolním Poorlíči (61). Bělolist žlutavý patří společně s podobným bělolistem obecným k druhům, které v minulosti nebyly od sebe rozlišovány, a oba byly označovány jako *Filago germanica*. Pod jménem *Filago germanica* shrnuje historické údaje ve své Květeně Kostelecka

a Rychnovska František Hrobař (1931): „Místy na polích: Rychnov (Bezděkov, Dlouhá Ves, Jahodov, Skuhrov, Jedlina, Ko)“. Zkratka „Ko“ odkazuje na údaje Karla Kopeckého, autora Analytické květeny okolí města Rychnova nad Kněžnou z roku 1888. Pod stejným jménem byl publikován i v roce 1954 učiněný nález na obnažené písčité půdě na okraji borového lesa u Bolehoště (Krčan & Kopecký 1961). Vzhledem k tomu, že nebyly nalezeny herbářové doklady, nejde s jistotou určit, ke kterému ze dvou velmi podobných druhů jednotlivé nálezy patří. To je také jedním z hlavních důvodů, proč chybějí údaje *Filago lutescens* z tohoto fytochorionu v Květeně ČR (Štech in Slavík & Štěpánková 2004: 92–93).

Bělolist žlutavý byl objeven zcela náhodně. Při odpočinku na cyklistické výpravě a letmém průzkumu vojtěškového pole jsem našel těsně vedle kola jednu fertilní rostlinu. Ve snaze objevit další rostliny jsem procházel širší okolí, ale bohužel bezúspěšně. I přesto jsem se odvážil a pořídil herbářovou položku, neboť populace bělolistů z okruhu *F. vulgaris* mají často přechodný charakter a v příštích letech by se zde již další rostliny nemusely vyskytovat.

Písčiny východních Čech si jistě zaslouží větší pozornost botaniků. Místy se zde nacházejí poměrně rozlehlá písčité pole, úhory a písčité pastviny, na kterých je možné předpokládat další nálezy vzácných psamofytů. Velkou motivací v průzkumu těchto biotopů nám mohou být nedávno učiněné nálezy „špeků“ v tomto území, jako je například *Arno-seris minima* (Kaplan & Štajerová in Additamenta 10: 48–49, 2012) či *Filago vulgaris* (Doležal et al. in Additamenta 10: 91–92, 2012).

J. Doležal

74b. Opavská pahorkatina, 5971b, Krnov (distr. Bruntál): Horní Předměstí, Kabátův kopec (399,8 m), jižní okraj lesa, 50°05'58,1"N, 17°39'42,4"E, ca 380 m n. m. (22. 6. 2010 leg. et foto L. Bureš, SUM); suchý mezernatý trávník na okraji lesa na jihovýchodním svahu Kabátova kopce, 50°05'58"N, 17°39'46"E (9. 6. 2013 not. P. Koutecký & M. Popelářová).

74b. Opavská pahorkatina, 5971d, Lichnov (distr. Bruntál): údolí Tetřevského potoka, jihovýchodní úpatí vrchu Nad Kukačkou (504,8 m), suchý okraj borového lesa, 50°00'36,2"N, 17°36'26"E, 435 m n. m. (19. 7. 2010 foto L. Bureš).

Hrobař F. (1931): Květena Kostelecka a Rychnovska. – Hradec Králové, 128 p.

Krčan K. & Kopecký K. (1961): Příspěvek ke květeně Opočenska a bližšího okolí Týniště nad Orlicí. – Acta Mus. Reginaehradec., ser. A sci. natur., 2(1960–1961): 149–190.

Maliček J., Hlaváček R., Neuwirthová H. & Pipek J. (2012): Zajímavé floristické nálezy ze Sedlčanska a přilehlé části vltavského údolí (střední Čechy). – Sborn. Jihočes. Muz. České Budějovice, přír. vědy, 52: 49–111.

***Geranium purpureum* Vill.**

8. Český kras, 6050a, Beroun: v železniční stanici Beroun-hlavní nádraží, 49°57'30"N, 14°04'30"E, 230 m n. m. (7. 5. 2005 leg. et det. J. Štěpánek, PRC).

10b. Pražská kotlina, 5952b, Praha-Žižkov: podél kolejí v opuštěném areálu bývalého železničního nákladového nádraží, desítky rostlin (červen 2013 leg. et det. J. Hadinec & J. Knížek, PRC).

- 11b. Poděbradské Polabí, 5856b, Poděbrady (distr. Nymburk): Velké Zboží, železniční zastávka a úsek trati ca 250 m směrem na Poděbrady, 50°09'52"N, 15°06'04"E – 50°09'44"N, 15°06'16"E, 187 m n. m. (18. 5. 2013 leg. et det. J. Chrtek jun., PRA).
- 11b. Poděbradské Polabí, 5855d, Sadská (distr. Nymburk): železniční nádraží, několik tisíc rostlin, nejvíce na první (odstavné) koleji, méně na druhé, ojediněle na třetí koleji, nejvíce přímo před nádražní budovou (50°07'53"N, 14°59'11"E), 186 m n. m., ojediněle i na trati 100 m Z od silničního přejezdu (50°07'54"N, 14°58'58"E) (8. 5. 2013 leg. J. Rydlo, herb. Rydlo; 11. 5. 2013 leg. J. Chrtek jun., PRA). [16 m², 15. 5. 2013 J. Rydlo. – E₁ (30 %): *Geranium purpureum* 3, *Bromus sterilis* +, *Capsella bursa-pastoris* +, *Cerastium glutinosum* +, *Hordeum murinum* +, *Lactuca serriola* +, *Sisymbrium loeselii* +, *Stellaria media* +, *Veronica arvensis* +, *Veronica sublobata* +, *Viola arvensis* +, *Bromus tectorum* r, *Clematis vitalba* r, *Lithospermum arvense* r, *Myosotis stricta* r, *Sambucus nigra* juv. r, *Senecio vulgaris* r, *Taraxacum* sect. *Ruderalia* r]

Kakost purpurový je původní v jihozápadní Evropě a ve Středozeří, odkud zasahuje na východ přes Malou Asii na Kavkaz, do Zakavkazska a Íránu a také v Makaronésii (Tofts 2004). Již v první polovině 19. století byl pravděpodobně ojediněle a přechodně zavlečen na Britské souostroví (Tofts 2004), k rozsáhlému a velmi rychlému šíření do střední Evropy začalo docházet až ve druhé polovině 20. století. Postupně přibývá údajů z Německa (např. Hügin et al. 1995), Belgie (poprvé už 1967, např. Verloove 2006) a proniká do Nizozemska (van der Meijden & Holverda 1991), šíří se ve Švýcarsku (Walter 1998, první doklad ale už z roku 1921) a je zaznamenán i v Rakousku (poprvé 1989, Melzer 1990), na Slovensku (poprvé 2000, více nálezů ale až po roce 2010, Eliáš 2011, Jehlík et al. 2013) a v Maďarsku (poprvé 2005, Mesterhazy 2005). Šíření je přitom vázáno téměř výhradně na železnici, nálezy pocházejí ze šterku traťového svršku. Mimo Evropu je zavlečený v Severní i Jižní Americe, Austrálii a na Novém Zélandu (Tofts 2004).

V České republice byl kakost nachový poprvé nalezen v roce 2005. Na jižní Moravě jej v kolejišti na nádraží v Hrušovanech u Brna nalezl V. Růžička; na základě velikosti populace však předpokládá, spolu s J. Koblížkem, zavlečení mezi lety 1999 a 2002. V následujících letech (do roku 2008) byl pak nalezen na všech zastávkách mezi stanicí Hrušovany u Brna a Brnem (Růžička & Koblížek 2009). Zanedlouho (2009) byl sbírán v Ostravě-Kunčicích (Hlisnikovský in Additamenta 9: 114, 2011) a postupně i na dalších místech na severní Moravě (Kocián 2013). V Čechách sbíral poprvé *Geranium purpureum* také v roce 2005 J. Štěpánek na nádraží v Berouně. Další výše uvedené lokality jsou první v Praze a Polabí. Určitě nelze tvrdit, že druh se na nich objevil poprvé až v roce 2013, vzhledem k poměrně velkému zájmu floristů o tato území to ale pravděpodobně o moc dříve nebylo. Podobně jako v sousedních státech roste i u nás zatím výhradně ve šterku traťového svršku, často na odstavných a manipulačních, málo využívaných a tudíž málo herbicidovaných kolejích. Pouze výjimečně přechází i do přilehlých trávníků a dlažeb (Růžička & Koblížek l. c.).

Kakost nachový je blíže příbuzný a velmi podobný kakostu smrdutému (*Geranium robertianum*). Podrobný přehled rozlišovacích znaků uvádějí v české literatuře Růžička & Koblížek (l. c.) a Kocián (2013), liší se také počtem chromozomů (2n = 32 u *G. purpureum* a 2n = 64 u *G. robertianum*); kakost purpurový byl zmíněn už v Květeně ČR (Slavík

1997) jako druh, který sice v té době nebyl z Česka znám, ale jeho následné zavlečení bylo předpokládáno. Ve srovnání s kakostem smrdutým kvete dříve, už od začátku května (k. smrdutý obvykle až od poloviny května), plody většinou dozrávají před obvyklým červnovým herbicidováním železničních tratí. Pro šíření plodů může mít velký význam jejich přilnavost k podkladu, udrží se i na skle.

Kakost nachový zatím patří mezi přehlížené druhy. Přispívá k tomu určitě i jarní herbicidování tratí – od začátku června jsou rostliny často už zcela zaschlé a unikají pozornosti. Kromě toho velmi často roste společně s na první pohled nápadnějším kakostem smrdutým, se kterým bylo v experimentálních podmínkách prokázáno křížení (mateřskou rostlinou ale musí být *G. purpureum*, vitalita vypěstovaných hybridních rostlin je velmi malá – Stace 1975, Baltisberger & Waser-Walter 2009). Frekvence křížení v přírodních podmínkách není známa.

Zatímco první zavlečení na naše území je poměrně přesně datováno, o původu zavlečených rostlin je možné se spíš jen dohadovat. Na jižní Moravu byl kakost nachový s největší pravděpodobností zavlečen z Rakouska (kde už byl v té době místy častý) nebo jihozápadního Slovenska a následně se odtud šířil po železnici na severní Moravu (ze sousedního polského Slezska zatím není znám, může tam být ale také pouze přehlížen). Z výše uvedených lokalit je Velké Zboží na velmi vytižené trati (zejména nákladní dopravou), která je v severozápadních Čechách napojená na německou železniční síť; Sadská leží na lokální trati a v případě žižkovského nákladového nádraží v Praze se dá o původu rostlin jen spekulovat. Další nálezy lze očekávat zejména ve středních Čechách a v pohraničí severozápadních a severních Čech – nejbližší saské lokality jsou v drážďanské aglomeraci a v hornolužické Žitavě (Zittau; Otto 2012, Gutte et al. 2013). Stálo by proto za to projít nádraží na Děčínsku, Liberecku a v okolí Varnsdorfu. Vyloučit nelze ani zavlečení podél tratí z bavorského města Marktredwitz do Chebu, kde je kakost nachový znám těsně za státní hranicí (na možnost zavlečení upozorňoval už na přelomu 70. a 80. let 20. století V. Skalický); nedaleko od hranice je i lokalita u Hofu (www.deutschlandflora.de). Železniční koridor z Prahy do Olomouce i větev do Brna jsou velmi intenzivně herbicidované, přesto i tam se dá s nálezy počítat. Na Moravě je již dnes mnoho lokalit a v dalších letech jejich počet i nadále jistě poroste.

J. Chrtěk jun., Jar. Rydlo & J. Hadinec

Baltisberger M. & Waser-Walter J. (2009): Kreuzbarkeit des invasiven *Geranium purpureum* mit dem einheimischen *Geranium robertianum* (Geraniaceae). – Bot. Helvet. 119: 63–67.

Eliáš P. jun. (2011): *Geranium purpureum* Vill. – new alien species to the Slovak flora. – Thaiszia – J. Bot. 21: 21–28.

Gutte P., Hardtke H.-J. & Schmidt P. A. [eds] (2013): Die Flora Sachsens und angrenzender Gebiete. – Quelle & Meyer, Wiebelsheim.

Hügin G., Mazomeit J. & Wolff P. (1995): *Geranium purpureum* – Ein weit verbreiteter Neophyt auf Eisenbahnschotter in Südwestdeutschland. – Florist. Rundbr. 29: 37–41.

Jehlík V., Májeková J. & Záliberová M. (2013): New discovered adventive plants from eastern Slovakia. – Thaiszia – J. Bot. 23: 61–66.

Kocián P. (2013): Praktické poznámky k určení: kakost nachový (*Geranium purpureum*). – Zprávy Moravskoslez. Poboč. ČBS 2: 54–55 + VI.

- Melzer H. (1990): *Geranium purpureum* Vill., der Purpur-Storchschnabel – neu für die Flora von Österreich und *Papaver confine* Jord., ein neuer Mohn für die Steiermark. – Verh. Zool.-Bot. Ges. Österreich 127: 161–164.
- Mesterházy A. (2005): *Geranium purpureum* Vill. előfordulása Magyarországon. – Kitaibelia 11: 65.
- Otto H.-W. (2012): Die Farn- und Samenpflanzen der Oberlausitz, ed. 2. – Ber. Naturforsch. Ges. Oberlausitz 20, suppl., p. 1–396 + I–XVI.
- Růžička V. & Koblížek J. (2009): Kakost nachový (*Geranium purpureum*), nový druh pro květenu České republiky. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 44: 23–27.
- Stace C. A. [ed.] (1975): Hybridization and the Flora of the British Isles. – Academic Press, London.
- Tofts R. J. (2004): Biological Flora of the British Isles. *Geranium purpureum* Vill. – J. Ecol. 92: 720–731.
- Van der Meijden R. & Holverda W. J. (1991): Nieuwe vondsten van zeldzame planten in 1988, 1989 en 1990. – Gorteria 16: 125–147.
- Verloove F. (2006): Catalogue of neophytes in Belgium (1800–2005). – Scr. Bot. Belg. 39: 1–89.
- Walter J. (1998): Dispersal of *Geranium purpureum* along railways in Switzerland, Germany and Austria. – Bull. Geobot. Inst. ETH 65: 95.

***Geranium rotundifolium* L.**

- 10b. Pražská kotlina, 5952b, Praha-Žižkov: mezi kolejemi v opuštěném areálu bývalého železničního nákladového nádraží, 260 m n. m., několik kvetoucích rostlin (9. 7. 2013 leg. et det. J. Hadinec & P. Sklenář, PRC).

Mediterránní kakost okrouhlostý byl až do nedávné doby na území České republiky velice sporadicky a pouze přechodně zavlékaným hostem, všechny (tři) dávno minulé nálezy se přitom týkaly pouze Prahy, poslední z nich pocházel z roku 1929 (Slavík 1997: 314, leg. J. Rohlena, PRC). Uvedený nový nález je však v posledních několika letech již třetím krátce za sebou – několik rostlin našel v roce 2001 Jiří Sádlo v kolejišti na nádraží ve Staré Boleslavi (Kubát 2002: 449, Sádlo & Červinka 2004: 95) a v Additamentech (Jindra in Additamenta 11: 92, 2013) je uveden údaj ze Zlína, rovněž od železnice. Pozoruhodně shodná situace je i v Horní Lužici v Sasku, kde byl kakost okrouhlostý zjištěn jako nový druh pro území v roce 2008, rovněž na opuštěném nádraží v městě Kamenz (Otto 2012: 180). Je docela dobře možné, že novodobé klimatické změny, které vyvolávají u řady mediteránních druhů zřetelně posuny směrem na sever do vnitrozemí Evropy, se týkají i tohoto druhu. Další sledování kakostu okrouhlostého na našem území domácími floristy je proto nanejvýš žádané. Je to jednoletý kakost nápadný na první pohled svými světle růžovými květy, a pokud je podezření na místě, stačí na rostlinu sáhnout a nálezce má ihned jistotu – žádný jiný středoevropský kakost není tak silně žlaznatý jako tento.

J. Hadinec

- Otto H.-W. (2012): Die Farn- und Samenpflanzen der Oberlausitz. Ed. 2. – Ber. Naturforsch. Ges. Oberlausitz, Görlitz, 20, Suppl.: 1–396 + I–XVI.
- Sádlo J. & Červinka Z. (2004): Přírodní poměry okolí Čelákovic: krajina, vegetace, člověk. – In: Špaček J. [ed.], 100 let Městského muzea v Čelákovících, Městské muzeum Čelákovice, p. 57–111.
- Slavík B. (1997): Verbreitung von *Geranium*-Arten (subgen. *Geranium*) in Tschechien. – Preslia 68 (1996): 305–321.

Gladiolus imbricatus* L.*C2**

- 61c. Chvojenská plošina, 5962b, Dolní Jelení (distr. Pardubice): louka zalesněná olší lepkavou na kontaktu s lesním porostem asi 380 m SSV od hájovny U Borku, V od silnice Horní Jelení – Borohrádek, 50°03'46,1"N, 16°05'17,6"E, desítky rostlin (5. 6. 2013 not. *J. Horník & Š. Jiráská*). V sousední ladním porostu se zbytky slatinišť a bezkolencových luk druh nebyl potvrzen.
- 69b. Sečská vrchovina, 6160d, Rohozná (distr. Chrudim): PR Hubský, kosené vlhké louky v nejsevernější části rezervace, 49°48'43,2"N, 15°49'11,5"E, asi dvacet kvetoucích rostlin (20. 6. 2012 not. *Z. Ulrich & J. Horník*). – Rohozná: PR Strádovka, horní část velké kosené louky na východním okraji rezervace, 49°48'38,7"N, 15°48'37,4"E, ca 150 m SZ od stabilní a dlouhodobě známé populace, desítky rostlin (15. 6. 2009 not. *Š. Janeček & J. Horník*); v letech 2010–2011 druh nenalezen; 13 kvetoucích rostlin (2012 not. *J. Horník & V. Peřina*).
97. Hrubý Jeseník, 5870c, Mnichov pod Pradědem (distr. Bruntál): uzavřená loučka na okraji lesa na východním svahu kóty Na Vyhliďce (978) nad obcí, ca 1,4 km SZ od kostela v obci, 50°08'38"N, 17°21'56,3"E, 680–690 m n. m., asi 500 kvetoucích rostlin (17. 6. a 3. 7. 2013 not. *R. Štencel*; Štencel 2013).

Gymnadenia conopsea* (L.) R. Br.*C2**

97. Hrubý Jeseník, 5870c, Mnichov pod Pradědem (distr. Bruntál): uzavřená loučka na okraji lesa na východním svahu kóty Na Vyhliďce (978) nad obcí, ca 1,4 km SZ od kostela v obci, 50°08'38"N, 17°21'56,3"E, 680–690 m n. m., asi 300 kvetoucích rostlin (17. 6. 2013 not. *R. Štencel*; Štencel 2013).

Hackelia deflexa* (Wahlenb.) Opiz*C2**

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6664a, b, Tišnov (distr. Brno): PP Květnice, 3 lokality (Sedláček 2013):
- a) 6664a, horní část jihozápadního svahu 320–380 m JZ od kóty Květnice (469,5), mozaika mezofilních a suchých křovin s převahou *Cornus sanguinea* a *C. mas* a ruderalní bylinná vegetace s *Melica uniflora*, *Galium aparine* a *Arrhenatherum elatius*, místy světliny se zbytky stepních trávníků, 49°21'24,9"N, 16°24'36,9"E (3 rostliny), 49°21'25,2"N, 16°24'38,6"E (2 rostliny), 49°21'25,2"N, 16°24'40,3"E (4 rostliny), 395–410 m n. m. (9. 6. 2013 leg. et foto *V. Sedláček*, herb. Sedláček).
 - b) 6664a, prudký svah a suť 550 m JZ od kóty Květnice (469,5), ruderalní bylinná vegetace s *Galium aparine*, *Chelidonium majus* a *Impatiens parviflora*, plocha částečně zarůstá křovinami s převahou *Cornus mas*, zmlazuje akát a jasan, 49°21'22,6"N, 16°24'29,4"E, 285 m n. m., 1 rostlina (9. 6. 2013 not. *V. Sedláček*).
 - c) 6664b, svah s převážně jižní expozicí 200 m JJZ (–J) od kóty Velká skála (445,5), teplomilná bazifilní doubrava s *Quercus pubescens*, *Cornus sanguinea*, *C. mas*, hojně *Vincetoxicum hircundinaria*, *Carex humilis*, *C. michelii*, *Brachypodium pinnatum*, *Melica uniflora* a *Impatiens parviflora*, ve světlinách místy zbytky stepních trávníků, 49°21'10,2"N, 16°25'03,7"E, 375 m n. m., 6 rostlin (9. 6. 2013 not. *V. Sedláček*).
- 73b. Hanušovická vrchovina, 5868c, Branná (distr. Šumperk): PP Pasák: kolem 50°08'16,2"N, 17°01'33,3"E, ca 720 m n. m. (24. 7. 2013 not. *R. Štencel*):
- a) pod převísem u paty skalního útvaru Kovadlina, asi 1 m od turistického chodníku – 8 dokvétajících rostlin,
 - b) u paty skály asi 10 m od skalního útvaru Skalní okno (směrem ke skalnímu útvaru Pasák) – 4 odkvetlé zasychající rostliny,
 - c) skála s vyhlídkou do údolí Hučavy, s borovicemi a *Antennaria dioica* – 1 plodící a několik sterilních rostlin na terásce asi 2,5 m nad zemí, další 3 odkvetlé a několik sterilních rostlin na terásce asi 1 m nad zemí (ca 5 m vlevo při pohledu zespod od předchozí populace), několik dalších rostlin na

skále ve výšce asi 7–8 m nad zemí (přímo pod velkou borovicí) a dalších 9 plodících rostlin na terásce a pod převisem asi 1,5 m nad zemí opět ca 5 m vlevo (směrem nahoru k vyhlídce s borovicemi).

97. Hrubý Jeseník, 5869b, Železná pod Pradědem (distr. Bruntál): skály nad Solnou cestou nad údolím Bílého potoka, ca 1,1 km JV od vrcholu Medvědího vrchu (1216 m), 50°09'06,2"N, 17°19'09,6"E, 985 m n. m., desítky kvetoucích i sterilních rostlin (1. 7. 2013 not. R. Štencel; Štencel 2013).
97. Hrubý Jeseník, 5869d, Železná pod Pradědem (distr. Bruntál): PR Skalní potok, teráska na úpatí skály zvané Parník, ca 5 m od asfaltky procházející kolem Studeného potoka, 2 m vpravo od informační cedule Správy CHKO, 50°07'38,9"N, 17°17'37,6"E, 755 m n. m., jedna velká (přes 30 cm vysoká) bohatě větvená, dvě malé (ca 10 cm) nevětvené a několik sterilních rostlin (3. 7. 2013 not. R. Štencel).
97. Hrubý Jeseník, 5870c, Železná pod Pradědem (distr. Bruntál): skály pod Krušnou cestou; na úpatí osluněné skály a v částečně zazeněné suti pod skálou pod Krušnou cestou, ca 400 m Z od posledních chalup v horní části obce, ca 350 m JV od Františkovy chaty, 50°08'00,5"N, 17°21'03,6"E, 805 m n. m., jedna velká odspoda větvená (ca 40 cm), dvě menší (ca 30 cm) nevětvené a asi 20 sterilních rostlin (9. 7. 2013 not. R. Štencel; Štencel 2013).

Lopušník skloněný byl v Jeseníkách dlouhá léta považován za nezvěstný druh, až teprve v roce 2011 se ho znovu podařilo najít na skalách na Sokolu a Kamzičím vrchu (Štencel in Additamenta 10: 100, 2012). Spíše však byl v minulosti na některých lokalitách přehlížen. O tom svědčí i to, že v letošním roce byl zaznamenán i na snadno přístupných a turisticky využívaných místech např. u paty skály přímo u naučné stezky v PP Pasák nebo na terásce skály hned vedle informačního panelu v PR Skalní potok. Zbývající dvě výše uvedené lokality byly nalezeny v rámci aktualizací mapování biotopů (Štencel 2013) v botaniky jen zřídka navštěvované severovýchodní části Jeseníků a dá se očekávat, že se zde lopušník vyskytuje ještě na dalších podobných místech.

R. Štencel

Sedláček V. (2013): Inventarizační průzkum přírodní památky Květnice. – Ms. [Depon. in: Odbor životního prostředí, Krajský úřad Jihomoravského kraje, Brno]

***Herniaria hirsuta* L.**

C1

- 37e. Volyňské Předšumaví, 6749d, Třešovice (distr. Strakonice): okraje pole na jihovýchodním svahu kóty 526,4 JV od obce, 49°12'27,6"N, 13°59'09,9"E, 500 m n. m., několik desítek rostlin (10. 5. 2012 leg. R. Paulič, CB).

***Hieracium kalsburgense* Wiesb.**

C1

41. Střední Povltaví, 6251d, Cholín (distr. Příbram): Dubový vrch, jihozápadní svah, zakrslá teplomilná doubrava, 350–370 m n. m. (9. 6. 2008 leg. J. Malíček, herb. Malíček 1558, rev. J. Chrtěk jako *H. cf. kalsburgense*; Malíček et al. 2012).
41. Střední Povltaví, 6252c, Radič (distr. Příbram): Hrazany, vyhlídka opata Zavorala, 49°44'23,1"N, 14°24'16"E, 330 m n. m., několik rostlin (4. 6. 2011 not. J. Malíček; Malíček et al. 2012).

Malíček J., Hlaváček R., Neuwirthová H. & Pipek J. (2012): Zajímavé floristické nálezy ze Sedlčanska a přilehlé části vltavského údolí (střední Čechy). – Sborn. Jihočes. Muz. České Budějovice, přír. vědy, 52: 49–111.

Himantoglossum caprinum* (M. Bieb.) Spreng.*A1**

†20b. Hustopečská pahorkatina, 6766c, Brno: Hadiberg [Hády] (13. 7. 1837 leg. *J. Wessely*, BRNU; 15. 7. 1837 leg. *F. Jellinek*, BRNU; 17. 7. 1854 et červen 1855 leg. *A. Makowsky*, BRNU; sine dato leg. *Anonymus*, BRNU – vše rev. H. Baumann 15. 2. 1980; červen 1832 et 21. 7. 1837 leg. *J. Wessely*, BRNM; Šmiták 2006).

Rostliny sbírané v dávné minulosti na Hádech v Brně a doložené sběry v BRNU a BRNM byly v roce 1980 určeny specialistou H. Baumannem jako *H. caprinum*. Informaci o tom uvedl v roce 2006 J. Šmiták. V Květeně ČR (Štěpánková et al. 2010: 542) je toto jeho sdělení obsaženo v redakční poznámce u druhu *H. adriaticum*. Zcela nedávno bylo při studiu maďarských populací zjištěno, že tyto (a rovněž i populace balkánské) se odlišují od populací na Krymu, odkud byl druh *H. caprinum* popsán. Autoři studie pro ně proto navrhli a publikovali nové jméno *H. jankae* (Molnár et al. 2012), pod které zahrnuli i populace z území Slovenska. Je tudíž velmi pravděpodobné, že toto nové jméno se bude vztahovat i na rostliny z Hádů (cf. Viewegh 2013). Vzhledem ke značné taxonomické obtížnosti rodu *Himantoglossum* a velmi krátké době, která uplynula od popisu, je brzy na zásadnější hodnocení této dnes již vymřelé moravské populace. Další studium je proto nezbytné.

[eds]

Molnár A. V., Kreutz K., Óvári M., Sennikov A. N., Bateman R. M., Takács A., Somlyay L. & Sramkó G. (2012): *Himantoglossum jankae* (Orchidaceae: Orchideae), a new name for a long-misnamed lizard orchid. – *Phytotaxa* 73: 8–12.

Šmiták J. (2006): Historický výskyt *Himantoglossum caprinum* (M. Bieb.) Spreng. na Moravě. – *Roezliana* 36: 35–36.

Viewegh J. (2013): O jazýčcích a o tom, jak se stal jazýček Jankaův vyhynulým taxonem naší flóry. – *Roezliana* 43: 39–42.

***Hordelymus europaeus* (L.) Harz**

37f. Strakonické vápence, 6649d, Malá Turná (distr. Strakonice): mýtina 400 m východně od hájovny v lese „Kukly“ východně od vsi, 49°19'50,2"N, 13°59'07,4"E, 455 m n. m., pouze na jednom místě na ploše 2 × 2 m, společně s *Cardamine flexuosa*, *Circaea lutetiana* aj. (13. 9. 2011 leg. R. Paulič, CB).

Z fytogeografického podokresu Strakonické vápence nebyl tento druh dosud uváděn (cf. Chán 1999). Na lokalitu byl s vysokou pravděpodobností zavlečen lesnickou technikou.

R. Paulič

Chán V. [ed.] (1999): Komentovaný červený seznam květeny jižní části Čech. – *Příroda* 16: 1–284.

Huperzia selago* (L.) Schrank & Mart.*C3**

52. Ralsko-bezděžská pahorkatina, 5254d, Noviny pod Ralskem (distr. Česká Lípa): vřesoviště u pruhu dřevin na jižním okraji areálu šrotoviště (recyklační stanice kovového odpadu) na severovýchodním úpatí kopce Lipka (473 m), 0,9 km SSV od jeho vrcholu, 50°42'09"N, 14°46'05,7"E, 320 m n. m., asi 8 rostlin spolu s *Centaureum erythraea*, *Lycopodium clavatum* a *Tridentalis europaea* (9. 6. a 12. 8. 2011 foto. V. Faltyš).

Vranec jedlový je uváděn z nedalekého kopce Ralsko (696,1 m) (Petříček & Sýkora 1973), výskyt na úpatí Lipky je však výjimečný pro svou nadmořskou výšku.

V. Faltys

- 63e. Poliško, 6264d, Svitavy: horní hrana malého (již dávno opuštěného) lůmku v jihovýchodní části lesa Bažantnice (zv. Vodárenský les), ca 49°44'42"N, 16°27'10"E, 444 m n. m., malá populace (asi 50 × 30 cm) při bázi kmene mladé olše (14. 6. 2013 leg. et foto P. Lustyk, herb. Lustyk; Lustyk 2013).

Nález tohoto druhu v těsné blízkosti Svitav (v nadmořské výšce 444 m) je unikátní. Nejblížejší známá, ovšem také dosti izolovaná lokalita se nachází zhruba 12 kilometrů severně v oblasti Kozlovského hřbetu východně nad obcí Janov. Zde nalezl poměrně početnou populaci vrance v roce 2008 P. Novák (Novák & Roleček 2008); někde v lesích nad Janovem jsem jej také nalezl v době před více než 30 lety coby student svitavského gymnázia, ovšem blížejší určení místa po tak dlouhé době už není možné. Další údaj z této části Českomoravského mezihoří pochází z rokle Křivolík u České Třebové (Horáček in Kovář 1978). Západně roste až v pískovcové oblasti Maštale a v oreofytiku Žďárských vrchů.

P. Lustyk

91. Žďárské vrchy, 6262d, Pustá Rybná (distr. Svitavy): smrkový les u rozcestí lesních cest ca 0,5 km JJZ od kóty Kaštánkův kopec (752,8) a asi 100 m Z od mostku přes potok Hlučál, 49°42'51,6"N, 16°06'37,4"E, 1 rostlina (2003 foto P. Sklenář; AOPK ČR 2013).
91. Žďárské vrchy, 6360b, Staré Ransko (distr. Havlíčkův Brod): zazeněné balvaniště v lese ca 1,3 km JJV od kóty Ranský Babylon (674,4), 49°39'29,2"N, 15°49'44,2"E (srpen 2001 not. F. Lysák; Lysák 2001; 4. 10. 2009 not. N. Gutzerová; Gutzerová 2009). – Staré Ransko: zazeněné balvaniště v lese nad levým břehem Doubravy ca 1,5 km JJV od kóty Ranský Babylon (674,4), 49°39'26,9"N, 15°49'53,5"E (srpen 2001 not. F. Lysák; Lysák 2001; 4. 10. 2009 not. N. Gutzerová; Gutzerová 2009).
91. Žďárské vrchy, 6360d / 6361c, Havlíčkova Borová (distr. Havlíčkův Brod): Přibislav [sic!], olšina mezi Borovou a Račínem v lese (6. 8. 1899 leg. J. Vitoušek, BRNU).
91. Žďárské vrchy, 6361a, Radostín (distr. Žďár nad Sázavou): balvaniště v lese nad levým břehem Doubravy ca 200 m SZ od kóty Okrouhlice (604,4), 49°39'13,8"N, 15°50'08,1"E (srpen 2001 not. F. Lysák; Lysák 2001; 4. 10. 2009 not. N. Gutzerová; Gutzerová 2009). – Radostín: velký kámen v lese poblíž břehu Doubravy asi 80 m SSZ(–S) od kóty Okrouhlice (604,4), 49°39'12,9"N, 15°50'16,6"E (srpen 2001 not. F. Lysák; Lysák 2001; 4. 10. 2009 not. N. Gutzerová; Gutzerová 2009).
91. Žďárské vrchy, 6361b, Cikháň (distr. Žďár nad Sázavou): Žákova hora u Žďára (8. 8. 1897 leg. J. Vitoušek, BRNU); Na Žákově hoře u Žďára, 809 m n. m. (1. 6. 1899 leg. F. Kovář, BRNU); Žákova hora (sine anno leg. bří Rohlenové, HR); Žákova hora, kóta 809 (7 km JJZ od Svatky), 1,5 km SV od obce, smrkový les, ca 700 m n. m. (červenec 1926 leg. J. Diener, MJ). – Cikháň: starý smrkový lesní porost na jihozápadním svahu Prostředního kopce, 250 m JJZ od rozcestí lesních silniček pod Žákovou horou, 49°38'57"N, 15°59'36"E, 764 m n. m., porost na ploše ca 2 m² (10. 10. 1989 not. V. Zabloudil; 5. 11. 2004 not. V. Zabloudil).
91. Žďárské vrchy, 6361b, Cikháň (distr. Žďár nad Sázavou): [PP Tisůvka] in fissuris rupium in cacumine montis Tisůvka (Čertův kámen) prope pagum Cikháň, ca 780 m n. m. (18. 6. 1970 leg. M. Dvořáková, 18. 6. 1970 leg. M. Smejkal, 13. 6. 1973 leg. M. Smejkal, vše BRNU).
91. Žďárské vrchy, 6362, Kadov (distr. Žďár nad Sázavou): Kadov, lesní mokřad při silnici k Rumpolci [= bývalý Rumpoltův mlýn na potoce Břimovka, 49°39'39,9"N, 16°00'48,6"E] (20. 7. 1921 leg. S. Staněk, BRNU); lesní cesta při silnici k Rumpolci (Šmarda 1943).

91. Žďárské vrchy, 6362a, Herálec (distr. Žďár nad Sázavou): hřeben Devíti skal V od vrcholu, v hrubé suti na úpatí jedné ze skalek, 49°40'21"N, 16°02'25"E, 725 m n. m. (18. 8. 2007 leg. K. Sutorý, BRNM 707259; Kubešová et al. 2006).
91. Žďárské vrchy, 6362a, Křižánky (distr. Žďár nad Sázavou): PP Bílá skála ca 2 km JZ od obce, na vrcholu nejjižnější skalky (2. 8. 2006 leg. K. Sutorý, BRNM 702929; Kubešová et al. 2006); na vrcholu nejvýchodnější skalky a podél jejího severního okraje, 49°40'20,4"N, 16°02'50,2"E, 702 m n. m. (10. 1. 2014 leg. K. Juříčková, MJ).
91. Žďárské vrchy, 6362a, Samotín (distr. Žďár nad Sázavou): PP Lisovská skála, severozápadní svah, 1 rostlina (srpen 2003 not. P. Sklenář; Sklenář 2003).
91. Žďárské vrchy, 6362c, Nové Město na Moravě (distr. Žďár nad Sázavou): u potoka ve smrkovém lese asi 0,5 km SV od Rokytka, ca 735 m (28. 8. 1948 leg. M. Smejkal, BRNU).
91. Žďárské vrchy, 6362c, Studnice (distr. Žďár nad Sázavou): rezervace Pasecká skála (812 m) u Pohledce (Šmarda 1943).
91. Žďárské vrchy, 6464a, Sněžné (distr. Žďár nad Sázavou): bývalá pískovna na severozápadním okraji osady Blatiny, 465 m VSV od kóty Drátník (776), 49°39'20,7"N, 16°05'24,6"E, asi 690 m n. m., několik rostlin spolu s *Lycopodiella inundata* na obnaženém vlhkém písku v méně zarostlých částech pískovny (7. 5. 2013 foto Jan Košnar; AOPK 2013). Komentář k lokalitě u druhu *Lycopodiella inundata*.

Huperzia selago se ve Žďárských vrších vyskytuje na řadě lokalit, ale publikovaných jich dosud byla ani necelá polovina.

Procházka (1970) uvádí ve své práci dva sběry vranec, od Vortové (v lese u Vortové, 1889 leg. R. Kalenský, MP) a z Velkého Dářka (Škrdlovice, na rašelinšti u Velkého Dářka, 1902 leg. J. Košťál, MP).

Z Drátenické skály jej uvádí Gregor (1957), Šmarda (1969) i Růžička (1999); asi 400 m odtud vzdálený výskyt v bývalé pískovně u Blatin (viz výše) je nejspíš novodobý, podle F. Lysáka (in litt.) se do roku 2005 vranec ani plavuňka (viz příspěvek k *Lycopodiella inundata*) na této lokalitě nevyskytovaly.

V roce 1999 byl vranec nalezen na svahu Křivého Javoru SZ od Fryšavy (Zabloudil et al. 2010). Z tohoto prostoru pochází i historický údaj: „pod Žákovou horou při cestě z Bodlákové ku Sražené vodě (Havelka 1896), kterému nejspíš odpovídá i herbářový sběr F. Kováře: „Nad Sraženou vodou u Cikháje blíž Žďára, sine anno leg. F. Kovář, BRNU“ a tuto lokalitu zmiňuje i J. Šmarda ve svém rukopise (Šmarda 1943). Pochází odtud také sběry J. Vicherka a J. Unara (na surovém jehličnatém opadu ve smrkové monokultuře ca 1 km V obce Cikháj, ca 700 m n. m., vzácně, 28. 7. 1970 leg. J. Vicherek, BRNU; v podrostu smrkového lesa poblíž školky při lesní cestě z obce Cikháj do Fryšavy (ca 500 m od Cikháje), 23. 8. 1975 leg. J. Unar, BRNU). Na několika místech kolem pramených zdrojnic Svratky mezi Křivým Javorem a Žákovou horou jej nověji pozoroval také J. Lacina (in litt.). Šmarda (1944) uvádí vranec ještě z olšiny pod Brožovou skalkou, asi 3,5 km jižně od Žákovy hory.

Z Ranských jezírek druh publikovali Růžička (1999), Juříčka (2007) a Štechová et al. (2010). Nově byl v Ranském masivu nalezen na několika lokalitách při mapování biotopů soustavy Natura 2000 F. Lysákem a následně ověřen N. Gutzerovou. Ve smrkových porostech se zde vyskytují zazemněné balvaniny a na některých větších balvanech vranec roste. Lze předpokládat, že výše uvedené výskyty nebudou v území jediné.

Druh je také znám z Rybenských Perníček (2001 not. Jan Košnar, Čech et al. 2002: 436) a v roce 2003 jej našel P. Sklenář nedaleko odtud na úpatí Kaštánkova kopce.

P. Lustyk

- Čech L., Šumpich J., Zabloužil V. et al. (2002): Jihlavsko. – In: Mackovčín P. & Sedláček M. [eds], Chráněná území ČR, 8, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha.
- Gregor J. (1957): Příspěvek ke květeně Žďárských vrchů. – *Preslia* 29: 330–331.
- Gutzerová N. (2009): Aktualizace mapovacího okrsku cz0713, Aktualizace vrstvy mapování biotopů ČR. – Nálezová databáze [on-line databáze; portal.nature.cz, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]
- Havelka P. (1896): Květena okolí Nového Města. – Ed. F. Šašek, Nové Město na Mor., 80 p.
- Juříčka J. (2007): Floristický a inventarizační průzkum PR Ranská jezírka. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa CHKO Žďárské vrchy a krajské středisko Havlíčkův Brod]
- Kovář P. [ed.] (1978): Příspěvek k floristickému výzkumu Českomoravského mezihorí s geobotanickými poznámkami. – *Zprávy Čs. Bot. Společ.* 13: 1–15.
- Kubešová S., Novotný I. & Sutorý K. (2006): Inventarizační průzkum cévnatých rostlin a mechorostů Bílá skála, Černá skála, Devět skal, Drátenická skála, Lisovská skála, Malinská skála, Milovské Perníčky, Pasecká skála, Rybenské Perníčky, Vlčí kámen. – Ms, 55 p. [Depon in: Botanické oddělení Moravského zemského muzea, Brno]
- Lustyk P. (2013): Botanický průzkum lokality Vodárenský les (k. ú. Čtyřicet Lánů). – Ms. [Depon. in: Odbor životního prostředí, Městský úřad Svitavy, Svitavy]
- Lysák F. (2001): Ransko-východ (J0028žv), závěrečná textová zpráva k mapování biotopů soustavy Natura 2000 a Smaragd. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]
- Novák P. & Roleček J. (2010): Fytogeografická charakteristika Litomyšlska. – *Pomezí Čech, Moravy a Slezska* 11: 164–211.
- Petříček V. & Sýkora T. (1973): Inventarizační průzkum SPR Ralsko. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]
- Procházka F. (1970): Chráněné druhy rostlin ve sbírkách Východočeského muzea v Pardubicích. – *Pr. a Stud., Přír.*, Pardubice, 2: 53–79.
- Růžička I. (1999): Floristický materiál z území CHKO Žďárské vrchy. – *Vlastiv. Sborn. Vysoč.* 14: 63–93.
- Sklenář P. (2003): Devět skal (J0145žv), závěrečná textová zpráva k mapování biotopů soustavy Natura 2000 a Smaragd. – Ms., 14 p. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]
- Šmarda J. (1943): Soupis přírodních památek okresu novoměstského. – Ms., 159 p. [Depon. in: Knih. Kat. Bot. Přír. Fak. UK, Praha]
- Šmarda J. (1944): Floristický příspěvek ke květeně Žďárských hor. – *Příroda* 36: 195–197, 227–229, 260–262.
- Šmarda J. (1969): Chráněná krajinná oblast Vysočina. – *Čs. Ochr. Přír.* 9: 207–238.
- Štechová T., Manukjanová A., Holá E., Kubešová S., Novotný I. & Zmrhalová M. (2010): Současný stav populací druhu *Helodium blandowii* (Thuidiaceae) a *Scorpidium scorpioides* (Calliergonaceae) v České republice. – *Bryonora*, Praha, 46: 24–33.
- Zabloužil V., Koblížek J., Růžička V. & Lacina J. (2010): Významná lokalita plavuníků ve Žďárských vrších. – *Acta Rer. Natur., Přír. Čas. Vysočiny, Jihlava & Třebíč*, 9: 85–88.

Inula salicina* L. subsp. *salicina

C4a

98. Nízký Jeseník (na hranici se 75. Jesenícké podhůří), 6070d, Valšov (distr. Bruntál): louky na severním břehu Tylovského rybníka, asi 1,9 km J od nádraží, 530 m n. m. (11. 8. 2012 leg. V. Koutecká, CBFS).

Výskyt je relativně novodobý, ještě před ca 10 lety bylo v tomto místě pole. V Květeně ČR (Hrouda in Slavík & Štěpánková 2004: 72–74) není oman vrbolistý z oreofytika vůbec

uváděn a i pro fytochorion 75. Jesenické podhůří je citována pouze jediná lokalita (Řídeč) ležící na jeho západní hranici na kontaktu s již výrazně teplejším územím. V lokální floristické literatuře jsou ale udávány i další výskyty v Nížkém Jeseníku (v geografickém smyslu, z větší části fytochorion 75. Jesenické podhůří) – kromě lokalit v okrajových částech také 3 lokality v centrální části v širším okolí Bruntálu, zhruba do 20 km severně až severovýchodně od popisované lokality: u Bruntálu směrem k Oborné (SZ od města), Horní Benešov, mezi Leskovcem nad Moravicí a Heřminovy (velmi nepřesná lokalizace) (Duda et al. 1997).

P. Koutecký

Duda J., Opravil E. & Šula B. (1997): Zajímavé druhy v květeně Nížkého Jeseníku a přilehlých území – 6. – Čas. Slez. Muz., ser. A, 46: 159–168.

***Juncus gerardii* Loisel.**

C1

15c. Pardubické Polabí, 5961b, Chvojenec (distr. Pardubice): podmáčená louka u silnice č. 35 mezi obcí Chvojenec a křižovatkou silnic Horní Ředice a Vysoké Chvojno, 50°05'56,2"N, 15°57'34,3"E, 250 m n. m., roztroušeně podél pravého břehu vodoteče na ploše ca 100 m² (6. 6. 2013 leg. R. Prausová, herb. Prausová, rev. J. Kirschner 25. 10. 2013).

Vzácný halofilní druh sítiny byl nalezen na louce, která se nachází naproti přírodní rezervaci Žernov a představuje mozaiku pcháčových, bezkolencových a ovsíkových luk, porostů vysokých ostřic a mokřadní vegetace s bahničkami a sítinami. *Juncus gerardii* zde roste vtroušeně v porostu dominantní ostřice *Carex disticha*. Dále jsou zastoupeny druhy *Alopecurus geniculatus*, *Eleocharis mamillata*, *E. palustris*, *Glyceria fluitans*, *Juncus articulatus*, *J. compressus*, *J. conglomeratus*, *Lythrum salicaria*, *Oenanthe aquatica*, *Poa trivialis*, *Potentilla anserina*, *Ranunculus flammula*, *R. repens*, *Senecio aquaticus*, *Silaum silaus*, *Trifolium pratense*, *Veronica scutellata*.

Z Pardubicka byl druh v minulosti uváděn pravděpodobně pouze K. Toclem (apud Hadač & Hadač 1948) jako velmi vzácně rostoucí na slaných půdách u Starých Holic a Velin. Žádný výskyt v zájmovém území nebyl zaznamenán ani během floristického kursu ČSBS v Pardubicích v roce 1976 (Procházka 1977). V muzejních sbírkách v Hradci Králové ani v Pardubicích nejsou uloženy žádné herbářové položky z východních Čech.

R. Prausová

Hadač J. & Hadač E. (1948): Květena Pardubicka. – Pardubice, 232 p.

Procházka F. [ed.] (1977): Flóristický materiál ke květeně východních Čech. – Zprav. K MVČ, Hradec Králové, 4/3: 1–120.

***Juncus sphaerocarpus* Nees**

C1

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 7161d, Hnanice (distr. Znojmo): 0,6 km SSV od kostela v obci, u hřiště, podmáčené pole, 48°48'05"N, 15°59'31"E, 275 m n. m. (20. 6. 2011 leg. R. Němec, MZ, rev. J. Kirschner; Němec & Žáková 2012).

68. Moravské podhůří Vysočiny, 7161b, Mašovice (distr. Znojmo): 0,5 km J od kostela v obci, podmačené pole u bezejmenného přítoku Mašovického potoka, 48°51'08"N, 15°58'32"E, 370 m n. m. (22. 6. 2011 leg. *R. Němec*, MZ, rev. J. Kirschner; Němec & Žáková 2012).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 7161d, Mašovice (distr. Znojmo): 0,8 km J od kostela v obci, podmačené pole u Mašovické střelnice, 48°50'52"N, 15°58'35"E, 380 m n. m. (22. 6. 2011 not. *R. Němec*; Němec & Žáková 2012).
19. Bílé Karpaty stepní, 7170a / 7169b, Radějov (distr. Hodonín): severovýchodní úpatí kopce Žerotín, 0,7 km ZSZ od kostela v obci, 260 m n. m., jeden velký a jeden malý plodný trs v hluboké ujeté koleji (14. 9. 2013 not. *J. W. Jongepier*; *I. Jongepierová*, *L. Bureš* & *Z. Burešová*).

Sítina kulatoplodá byla v minulosti v Bílých Karpatech známá z řady lokalit v oblasti Nivnice – Korytná – Strání, kde ji zaznamenal a sbíral S. Staněk (Staněk et al. 1996). Po roce 1990 zde byla pozorována jen u Velké nad Veličkou a Hrubé Vrbky (Jongepier & Jongepierová 2006). Nová lokalita u Radějova je od nich vzdálená ca 10 km.

J. W. Jongepier

- Jongepier J. W. & Jongepierová I. (2006): Komentovaný seznam cévnatých rostlin Bílých Karpat. – ZO ČSOP Bílé Karpaty, Veselí nad Moravou, 107 p.
- Němec R. & Žáková K. (2012): Významné nálezy vlhkomilných cévnatých rostlin polních mokřadů národního parku Podyjí. – *Thayensia*, Znojmo, 9: 19–32.
- Staněk S., Jongepierová I. & Jongepier J. W. (1996): Historická květena Bílých Karpat. – Sborn. Přírod. Klubu Uherské Hradiště, suppl. [1]: 1–198.

***Kickxia elatine* (L.) Dumort.**

C2

- 84a. Beskydské podhůří (na hranici s 83. Ostravská pánev), 6276b, Havířov (distr. Karviná): ulice Na Kempěch, narušené místo s rozvolněnou vegetací po výkopu na louce na pravém břehu Lučiny, 49°45'59,6"N, 18°26'12,9"E, 250 m n. m., několik rostlin (8. 9. 2012 leg. *P. Novák*, BRNU).

***Lappula semicincta* (Steven) Popov**

C1

16. Znojensko-brněnská pahorkatina: Ketkovice (Roleček et al.: *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 47: 1–10, 2012).

***Laserpitium prutenicum* L.**

C3

- 37a. Horní Pootaví, 6847a, Milčice u Sušice (distr. Klatovy): slatinná louka na svahu 200 m J od osady, vápěnc, 49°11'47"N, 13°32'42"E, 620 m n. m. (3. 6. 2011 not. *R. Paulič* & *V. Žíla*).
- 37e. Volyňské Předšumaví, 6848d, Ptákov Lhota (distr. Prachatice): vlhké louky V od osady, 49°07'39"N, 13°45'31,7"E, 785 m n. m., společně se *Serratula tinctoria* aj. (14. 8. 2013 leg. *R. Paulič* & *V. Žíla*, herb. Paulič).
38. Budějovická pánev, 6851b, Lhota pod Horami (distr. České Budějovice): bezkolencová louka při severozápadním břehu Podhorského rybníka 1,2 km JZ od železniční zastávky Lhota pod Horami, 49°10'37"N, 14°17'40"E, 428 m n. m., společně s *Gentiana pneumonanthe*, *Parnassia palustris* aj. (17. 8. 2011 leg. *R. Paulič*, CB).

***Lathyrus cicera* L.**

- 71c. Dražanské podhůří (na hranici s 21a. Hanácká pahorkatina), 6468b, Slatinice (distr. Olomouc): travníky nad starým sadem na východně orientovaném svahu Malého Kosíře, 49°33'25,2"N, 17°05'36,7"E,

298 m n. m. (pravidelně vždy v květnu od roku 2008; 20. 5. 2013 not. *M. Duchoslav, F. Krahulec* a účastníci praktika populační biologie, foto *M. Duchoslav*).

Tento druh je z území České republiky udáván po druhé světové válce: Dostál (1948–1950) jej udává jako ojediněle zplaňující z Podyjí; Dostál (1989) z Podyjí, okolí Olomouce a Holešova. V Květeně ČR (Chrtková & Bělohávková in Slavík 1995: 433) je uvedeno, že druh vzácně a přechodně zplaňuje na polích, travnatých náspech a rumišťích (Podyjí, okolí Olomouce, Přílepy u Holešova) nebo je zavlékán (Praha-Zlíchov). Pyšek et al. (2012) řadí *Lathyrus cicera* do kategorie „naturalized“, což odpovídá výskytu na Malém Kosíři, kde je součástí rozvolněných teplomilných trávníků na hranici svazů *Koelerio-Phleion phleoidis* a *Arrhenatherion elatioris*. *Lathyrus cicera* zde vytváří jednu bohatou populaci (pravidelně stovky jedinců) na ploše více než 100 m².

M. Duchoslav & F. Krahulec

***Leersia oryzoides* (L.) Sw.**

C3

37e. Volyňské Předšumaví, 6748b, Horní Poříčí (distr. Strakonice): břehy tůň u Pohodnice 0,6 km JV od osady Dolní Poříčí, 49°16'47,5"N, 13°47'57,2"E, 405 m n. m., spolu s *Potentilla palustris*, *Eleocharis acicularis*, *Rumex aquaticus*, *Sparganium erectum*, *Stellaria palustris* (18. 8. 2010 leg. *R. Paulič*, CB).

37f. Strakonické vápence, 6749a, Krty (distr. Strakonice): na severním břehu Hradeckého rybníka v obci, 49°17'23,9"N, 13°51'04,2"E, 417 m n. m. (14. 8. 2009 leg. *R. Paulič*, CB; 11. 8. 2013 not. *R. Paulič*).

Z Volyňského Předšumaví a Strakonických vápenců dosud neudávaný druh (cf. Chán 1999).

R. Paulič

74a. Vidnavsko-osoblažská pahorkatina, 5772c, Koberno (distr. Bruntál): horní rybník v soustavě malých rybníků podél silničky k Dubskému Mlýnu, asi 1,15 km SSV od obce, 50°13'48,8"N, 17°42'40,8"E, 255 m n. m. (10. 7. 2012 leg. *P. Koutecký & Z. Mruzíková*, CBFS).

Druh s hojnějším výskytem zejména v rybníkatých oblastech a úvalech velkých řek, jinde roztroušeně až vzácně, ačkoliv je jistě přehlížený a skutečných lokalit bude více, než vyplývá z dostupných údajů. Ve Vidnavsko-osoblažské pahorkatině je vhodných stanovišť relativně málo a druh je zde skutečně vzácný, kromě toho jde o obecně málo prozkoumané území. Ve floristických databázích sdružených v portálu florabase.cz dosud není z tohoto fytochorionu ani z přilehlých částí Jesenického podhůří znám žádný údaj, nejbližší udávaná lokalita je starý údaj od Krnova ve fytochorionu 74b (Podpěra 1949). Další lokality jsou až na Opavsku.

P. Koutecký

Chán V. [ed.] (1999): Komentovaný červený seznam květeny jižní části Čech. – Příroda 16: 1–284.

Podpěra J. (1949): Jak proniká teplobytná květena do údolí jesenických a beskydských. – Přírod. Sborn. Ostrav. Kraje 10: 81–95.

***Lemna minuta* Kunth**

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno: Botanická zahrada Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity na rohu ulic Veveří a Kotlářská, v jezírkách venkovní části zahrady, 49°12'17"N, 16°35'46"E, 249 m n. m. (1. 8. 2013 not. et det. *F. Landucci*; 15. 9. 2013 leg. et det. *M. Chytrý*, BRNU) a v nádržích ve skleníku (15. 9. 2013 not. *M. Chytrý*).

Nový zavlečený druh v České republice.

Okřehek nejmenší byl nalezen v několika venkovních i skleníkových jezírkách v Botanické zahradě PřF MU. Podle sdělení pracovníků zahrady (M. Chytrý) zde nebyl záměrně vysazen. Do nádrží ve sklenících byl zřejmě zavlečen s pěstovanými vodními rostlinami a s nimi pak neúmyslně přenesen i do venkovních jezírek, kde se vyskytuje spolu s letněnou *Eichhornia crassipes* a dalšími pěstovanými druhy.

Výskyt *Lemna minuta* v České republice uvádí jako pravděpodobný jak Klič (Kaplan in Kubát et al. 2002), tak Květena (Kaplan in Štěpánková et al. 2010), ale zaznamenán dosud nebyl. Druh je původní v subtropické a temperátní zóně Severní a Jižní Ameriky (Landolt 2000). Od prvních nálezů na evropském kontinentě ve Francii a Německu v letech 1965 a 1966 (Thiébaud 2007) se *L. minuta* rozšířila do většiny evropských zemí, např. Albánie, Belgie, Francie, Irsko, Itálie, Maďarsko, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Rusko, Řecko, Slovensko, Španělsko včetně Baleárských ostrovů, Švédsko, Švýcarsko, Ukrajina a Velká Británie (Feráková & Onderíková 1998, Desfayes 2004, DAISIE 2008, CABI 2013).

Lemna minuta je často zaměňována s mladými jedinci druhu *L. minor*, se kterým se společně vyskytuje i v Botanické zahradě PřF MU. Oba druhy jsou však poměrně snadno rozeznatelné, zejména pokud rostou spolu a je možné přímé srovnání. *Lemna minuta* je menší než *L. minor*, s lístky velkými zpravidla 0,8–3 mm a nikdy většími než 4 mm. Lístky jsou 1–2× delší než široké, ploché, s ostrým hřbítkem uprostřed a obvykle světle zelené, v zástinu někdy bělavé a průsvitné. Kořínky jsou kratší než u *L. minor*, obvykle kolem 1 cm a nikdy delší než 1,5 cm, často odumírající. Jednoznačný rozlišovací znak je počet žilek na lístku: u *L. minor* jsou tři a u *L. minuta* jedna. Tento znak je však viditelný jen pod větším zvětšením a často ani tehdy není příliš zřetelný. Žilka u *L. minuta* není delší než dvě třetiny vzdálenosti od uzliny na bázi k vrcholu lístku. Také buňky aerenchymu jsou u *L. minuta* menší než u *L. minor* (mnohem menší než 0,3 mm). Kvetení je stejné jako u jiných druhů rodu velmi vzácné (Landolt 2000). Na rozdíl od jiných okřešků je *L. minuta* morfologicky velmi proměnlivá v závislosti na podmínkách prostředí. Jedinci rostoucí v různě teplé vodě a v různém zástinu mají odlišný tvar a barvu lístků, což může působit determinační problémy. Někdy je tento druh zaměňován i s jiným zavlečeným druhem okřešku *L. valdiviana*, jehož výskyt byl však v Evropě doložen jen z několika málo míst (Iberite et al. 2011).

Lemna minuta se nejčastěji vyskytuje v eutrofních nádržích, ale roste i v mezotrofních vodách. Nachází se v malých nádržích i rybnících nebo velkých jezerech, přirozených i umělých kanálech a pomalu tekoucích řekách. Na rozdíl od *L. minor* toleruje větší obsah živin, které urychlují populační růst (Njambuya et al. 2011). Ve srovnání s původním druhem *L. minor* je proto konkurenčně silnější a v živinami bohatých vodách jej může

místy zcela nahradit. *L. minuta* snáší plné osvětlení, ale upřednostňuje stinná stanoviště, kde může vytvořit husté koberce pokrývající hladinu a někdy zasahující i několik centimetrů pod ni. Někdy roste i pod plovoucími listy větších vodních rostlin, podobně jako *L. trisulca*. Lístky ponořených jedinců jsou vždy úzce eliptické.

Jako jiné druhy okřehků se tento druh množí hlavně vegetativně a šíření se děje přenášením celých jedinců vodou, vodními ptáky, případně savci, jako jsou nutrie. Hlavní příčinou jejího šíření v Evropě však je import a přenos okrasných zahradních rostlin člověkem. S nimi se *L. minuta* pasivně šíří, což je i případ lokality v Botanické zahradě PřF MU. Další šíření v ČR lze očekávat. Je pravděpodobné, že se vyskytuje i na jiných lokalitách, zejména v jezírkách s pěstovanými okrasným vodními rostlinami, ale byla dosud přehlížena kvůli podobnosti s *L. minor*.

F. Landucci

CABI (2013): *Lemna minuta* [original text by M.A. Duenas]. – In: Invasive species compendium, CAB International, Wallingford. www.cabi.org/isc.

DAISIE (2008): Species Factsheet. *Lemna minuta*. – In: DAISIE, Delivering Alien Invasive Species Inventories for Europe. [URL: www.europe-aliens.org/speciesFactsheet.do?speciesId=681#]

Desfayes M. (2004): Additions to the vascular flora of Albania. – *Ann. Bot. (Roma)* 4: 155–158.

Feráková V. & Onderíková V. (1998): *Lemna minuta* Kunth, nový adventivny hydrofyt vo flóre Slovenska. – *Bull. Slov. Bot. Spoločn.* 20: 98–99.

Iberite M., Iamónico D., Abati S. & Abbate G. (2011): *Lemna valdiviana* Phil. (Araceae) as a potential invasive species in Italy and Europe: Taxonomic study and first observations on its ecology and distribution. – *Plant Biosyst.* 145: 751–757.

Landolt E. (2000): Lemnaceae. – In: Flora of North America Editorial Committee [ed.], Flora of North America North of Mexico, Vol. 22: Magnoliophyta: Alismatidae, Arecidae, Commelinidae (in part), and Zingiberidae, Oxford Univ. Press, Oxford & New York, pp. 143–153.

Njambuya J., Stiers I. & Triest L. (2011): Competition between *Lemna minuta* and *Lemna minor* at different nutrient concentrations. – *Aquat. Bot.* 94: 158–164.

Thiébaud G. (2007): Non-indigenous aquatic and semiaquatic plant species in France. – In: Gherardi F. [ed.], Biological invaders in inland waters: profiles, distribution and threats, p. 209–229, Springer, Dordrecht.

***Lepidium perfoliatum* L.**

11b. Poděbradské Polabí, 5856a, Nymburk: v areálu železničních opraven na škvárové ploše vedle odstavené soupravy vagónů nedaleko budovy hlavní dílny, jediná rostlina (1. 5. 2012 foto M. Marek, herb. Marek).

Leptochloa

Rod větvenka (*Leptochloa* s. l., i. e. incl. *Diplachne*) zahrnuje asi 23 druhů trav původních od tropů po teplejší území mírného pásu obou polokoulí (Snow 2003, Peterson et al. 2012). Donedávna byly *Leptochloa* a *Diplachne* často rozeznávány jako dva samostatné rody, ale recentní kladistické studie takové rozdělení nepotvrdily (Snow 1998, Peterson et al. 2012), což je v souladu s jejich nízkou morfologickou diferenciací (Lazarides 1980, Phillips 1982, Nightingale et al. 2005, Snow et al. 2008). V širším pojetí je ale rod *Leptochloa* s. l. polyfyletický a nově byl proto rozdělen do pěti rodů: *Dinebra*, *Diplachne*, *Disakisperma*,

Leptochloa s. str. a *Trigonochloa* (Peterson et al. 2012). Tyto kladisticky vymezené rody jsou ale jen velmi špatně charakterizovatelné morfologicky. Zařazení některých druhů ze skupiny *Leptochloa* s. l., které nebyly zahrnuty do molekulárních analýz, proto zůstává zatím nejasné. Kvůli obecně složité evoluční historii trav, ve které často hraje roli introgrese a retikulátní evoluce, se prozatím přikláním ke konzervativnějšímu přístupu a ponechávám všechny druhy zavlečené do ČR v rodu *Leptochloa* v jeho tradičním pojetí.

Některé druhy větvenek jsou plevelné a bývají zavlékány do jiných území. Nález v ČR poprvé zveřejnili Dvořák & Kühn (1966), kteří identifikovali druh *Leptochloa mucronata* na zahrádkách v areálu přádelny Mosilana v ulici Radlas v Brně, které byly hnojeny odpadem po čištění vlny. Grüll (1979) v inventarizaci synantropní flóry Brna však uvádí z Mosilany už tři druhy větvenek: *L. mucronata*, *L. chinensis* a *Diplachne fusca*. Stejně druhy byly vzápětí zařazeny do Komentovaného katalogu moravské flóry (Smejkal 1980). Dostál (1982) do Seznamu cévnatých rostlin květeny československé zahrnul dva druhy větvenek, přičemž přejímá jméno *Diplachne fusca* a do české literatury zavádí nové jméno *Leptochloa filiformis*. V následné Nové květeně ČSSR (Dostál 1989) uvádí tentýž autor opět dva druhy, nicméně tentokrát se kromě *L. filiformis* objevuje jméno *L. chinensis*. Ve třetím vydání Hegiho středoevropské flóry (Conert 1998) je na základě nálezu z Brna uveden pro ČR pouze druh *L. filiformis*. Další druh větvenky pro ČR zveřejnil Jehlík (1998), který coby reprezentanta labské cesty adventivů identifikoval v přístavech a na překladištích *Diplachne fascicularis*. Tentýž druh uvádí z Děčína a Ústí nad Labem Jehlík (2013) pod jménem *Leptochloa fascicularis*. Tři z výše citovaných jmen se objevila v Klíči ke květeně České republiky (Kubát et al. 2002): *L. chinensis* a *L. filiformis* jako zavlečené v Brně a *L. fasciculata* [sic!] s adventivním výskytem na Labi. Tytéž tři druhy (s opravou jména na *L. fascicularis*) byly zařazeny do první verze katalogu zavlečených druhů flóry České republiky (Pyšek et al. 2002). Při revizi nomenklatury pro druhou verzi přehledu nepůvodní flóry (Pyšek et al. 2012) a pro checklist české flóry (Danihelka et al. 2012) byla pouze aktualizována jména v souladu s nejnovější literaturou; v obou seznamech se tak objevila jména *L. chinensis*, *L. panicea* subsp. *brachiata* a *L. fusca* subsp. *fascicularis*. Naproti tomu ani Flora Europaea (Tutin et al. 1980) ani recentní přehled evropských trav (Valdés et al. 2009) neuvádějí z ČR žádný z citovaných druhů.

Taxonomii rodu *Leptochloa* s. l. v původním areálu byla v posledních desetiletích věnována značná pozornost a publikované revize obsahují nová vymezení již dříve známých taxonů, popisy nových druhů a četné nomenklatorické změny (např. Lazarides 1980, Snow & Davidse 1993, Snow & Simon 1997, Snow 1998, 2000, 2003, Nightingale et al. 2005, Chen & Phillips 2006, Snow et al. 2008, Simon & Alfonso 2011, Peterson et al. 2012, Clayton et al. 2013). Ve světle těchto změn bylo nutné podrobit identitu materiálu zavlečeného na naše území kritické revizi. Prostudován byl veškerý materiál rodu *Leptochloa* s. l. uložený v hlavních českých herbářích (BRNM, BRNU, PR a PRC), sběry z herbáře Josefa Dvořáka, které jsou nyní začleněny do herbáře Slovenského národního muzea v Bratislavě (BRA), a sběry z herbáře Vladimíra Jehlíka uchovávané v herbáři Botanického ústavu AV ČR (PRA). K určování herbářových dokladů byla využita výše citovaná taxonomická literatura. Správnost určení všech dále pojednávaných taxonů na

základě zaslaných skenů a fotografií následně ověřil monograf rodu Neil Snow (Montana Natural Heritage Program, Helena, Montana, USA). Následuje originální klíč k určení taxonů nalezených v ČR a jejich stručné popisy.

- 1a Lata velmi bohatá, s 30–50 větvemi *L. chinensis*
- 1b Lata chudá nebo středně bohatá, s 8–26 větvemi 2
- 2a Lata rozkladitá, 15–38 cm široká, větve ± rovnovážně rozestálé nebo až mírně nazpět ohnuté, 6–24 cm dlouhé, klásky vzájemně až o 12 mm oddálené *L. divaricatissima*
- 2b Lata stažená až mírně rozkladitá, 1–9 cm široká, větve k větenu volně přitisklé až šikmo odstálé, 1–17 cm dlouhé, klásky vzájemně shloubené nebo až o 4 mm oddálené 3
- 3a Jazyček 0,3–0,9 mm dlouhý; klásky 3,2–5,8 mm dlouhé, 4–6květé; dolní pleva 1,1–1,4 mm dlouhá, horní 1,7–2,0 mm dlouhá *L. decipiens subsp. peacockii*
- 3b Jazyček 2,2–3,0 mm dlouhý; klásky 5,7–13,8 mm dlouhé, 5–10květé; dolní pleva 1,7–3,3 mm dlouhá, horní 2,7–4,8 mm dlouhá 4
- 4a Čepel nejhořejšího listu nepřevyšující vrchol květenství; lata jen zřídka na bázi zakrytá pochvou nejhořejšího listu, zvláště za plodu zpravidla už zcela volná; klásky 7,7–13,8 mm dlouhé, 7–10květé; pluchy 3,9–4,8 mm dlouhé *L. fusca subsp. fusca*
- 4b Čepel nejhořejšího listu často převyšující vrchol květenství; lata často na bázi zakrytá pochvou nejhořejšího listu; klásky 5,7–9,3 mm dlouhé, 5–8květé; pluchy 2,2–3,9 mm dlouhé *L. fusca subsp. fascicularis*

Z našeho území byly uváděny také *Leptochloa mucronata* a *L. filiformis*. Tato jména se vztahují k rostlinám z okruhu *L. panicea*. Správné jméno pro většinu rostlin v minulosti označovaných těmito jmény je *L. panicea* subsp. *brachiata*. Tento taxon má velký areál od jižní poloviny USA po jižní Brazílii a Argentinu, a dále byl zavlečen do západní Afriky, na Filipíny a do východní Austrálie. Vlastní jména *L. mucronata* a *L. filiformis* však ve skutečnosti patří k jiné subspecii. V současném pojetí je jméno *L. mucronata* používáno v užším pojetí pro jednu ze tří subspecií druhu *L. panicea*, jako *L. panicea* subsp. *mucronata* (Michx.) Nowack, která je výrazně vzácnější než subsp. *brachiata* a vyskytuje se pouze v jižní části USA od Kansasu a Missouri po Texas a Louisianu (Snow & Davidse 1993, Snow 1998, 2003). Revize herbářových dokladů rostlin zavlečených do Brna a označených jménem *L. mucronata* ukázala, že se ve skutečnosti jednalo o australský druh *L. divaricatissima*. Rostliny z okruhu *L. panicea* u nás ve skutečnosti patrně nikdy nerostly.

Z. Kaplan

- Chen S.-L. & Phillips S. M. (2006): *Leptochloa* P. Beauvois. – In: Wu Z.-Y. & Raven P. H. [eds], *Flora of China* 22: 469–470, Science Press & Missouri Botanical Garden Press, Beijing & St. Louis.
- Jehlík V. (2013): *Die Vegetation und Flora der Flusshäfen Mitteleuropas*. – Academia, Praha.
- Lazarides M. (1980): The genus *Leptochloa* Beauv. (Poaceae, Eragrostideae) in Australia and Papua New Guinea. – *Brunonia* 3: 247–269.
- Nightingale M. E., Weiller C. M. & Lazarides M. (2005): *Leptochloa*. – In: Mallett K. [ed.], *Flora of Australia* 44B: 439–452, CSIRO Publishing, Melbourne.
- Peterson P. M., Romaschenko K., Snow N. & Johnson G. P. (2012): A molecular phylogeny and classification of *Leptochloa* (Poaceae: Chloridoideae: Chlorideae) sensu lato and related genera. – *Ann. Bot.* 109: 1317–1329.
- Phillips S. M. (1982): A numerical analysis of the Eragrostideae (Gramineae). – *Kew Bull.* 37: 133–162.

- Simon B. K. & Alfonso Y. (2011): AusGrass2. – URL: <http://ausgrass2.myspecies.info> (navštíveno 25. 5. 2013).
- Snow N. (1998): Nomenclatural changes in *Leptochloa* P. Beauvois sensu lato (Poaceae, Chloridoideae). – *Novon* 8: 77–80.
- Snow N. (2000): A new *Leptochloa* (Poaceae: Chloridoideae) from Papua New Guinea and the Torres Strait Islands of Australia. – *Novon* 10: 238–241.
- Snow N. (2003): *Leptochloa* P. Beauv. – In: Flora of North America Editorial Committee [eds], Flora of North America north of Mexico 25: 51–30, Oxford University Press, New York.
- Snow N. & Davidse G. (1993): *Leptochloa mucronata* (Michx.) Kunth is the correct name for *Leptochloa filiformis* (Poaceae). – *Taxon* 42: 413–417.
- Snow N. & Simon B. K. (1997): *Leptochloa southwoodii* (Poaceae: Chloridoideae), a new species from south-east Queensland. – *Austrobaileya* 5: 137–143.
- Snow N., Peterson P. M. & Giraldo-Cañas D. (2008): *Leptochloa* (Poaceae: Chloridoideae) in Colombia. – *J. Bot. Res. Inst. Texas* 2: 861–874.
- Tutin T. G., Heywood V. H., Burges N. A., Moore D. M., Valentine D. H., Walters S. M. & Webb D. A. [eds] (1980): Flora Europaea. Vol. 5. – Cambridge University Press, Cambridge etc.

***Leptochloa chinensis* (L.) Nees**

[syn.: *Dinebra chinensis* (L.) P. M. Peterson & N. Snow]

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Brno: [ulice] Radlas, na zahrádkách hnojených odpadem australské vlny z tov[árny]. Mosilana, ca 220 m n. m. (23. 9. 1961 leg. J. Dvořák, BRA 23335; det. Z. Kaplan ut *Leptochloa chinensis*).

Jednoleté až vytrvalé, 40–100 cm vysoké byliny. Stébela v trsech, přímá nebo v dolní části vystoupavá, až po květenství olistěná. Čepel listů čárkovitá, 10–45 cm dlouhá, plochá nebo svinutá, lysá, bez oušek, čepel stébelných listů 3–7 mm široká, čepel přízemních listů 1–3 mm široká; jazýček 1,8–4,2 mm dlouhý, blanitý, na vrcholu roztržený; pochva otevřená, lysá nebo jen u ústí a při vrcholu řídkce chlupatá. Lata rozkladitá, 25–37 cm dlouhá, 7–18 cm široká, řídká, s 30–50 větvemi (hrozny klásků), větve 3–9 cm dlouhé, mírně šikmo odstálé až rovnovážně rozestálé, klásky vyrůstající ± ve dvou řadách, vzájemně shloučené, v obrysu eliptické, 1,8–3,5 mm dlouhé, 4–6květé, plevy nestejně, kopinaté, kýlnaté, jednožilné, na žilkách drsné, dolní pleva 1,0–1,2 mm dlouhá, horní 1,6–1,8 mm dlouhá. Plucha úzce eliptická, 1,1–2,0 mm dlouhá, kýlnatá, na vrcholu zakrouhlená, bezosinná, trojžilná, na okraji a alespoň v dolní polovině podél kýlu kratičce chlupatá, pluška kratší než plucha, dvoužilná. Obilky 0,9–1,6 mm dlouhé.

Větvenka čínská je původní v jihovýchodní a východní Asii a jižní a východní Africe.
Z. Kaplan

***Leptochloa decipiens* subsp. *peacockii* (Maiden & Betcher) N. Snow**

[syn.: *Dinebra decipiens* subsp. *peacockii* (Maiden & Betcher) P. M. Peterson & N. Snow]

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Brno: [ulice] Radlas, zplanělá na zahrádkách hnojených odpadem vlny z továrny Mosilana, ca 220 m n. m. (5. 9. 1959 leg. F. Kühn, BRA 23336, det. J. Dvořák ut *Leptochloa chinensis*; det. Z. Kaplan ut *Leptochloa decipiens* subsp. *peacockii*).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Brno: [ulice] Radlas, na zahrádkách hnojených odpadem australské vlny z továrny „Mosilana“, ca 220 m n. m. (22. 9. 1960 leg. F. Kühn, BRA 23337, BRNM, det. J. Dvořák ut *Leptochloa chinensis*; det. Z. Kaplan ut *Leptochloa decipiens* subsp. *peacockii*).

Nový zavlečený taxon v květeně ČR.

Vytrvalé, 30–75 cm vysoké byliny. Stébła v trsech, přímá, až téměř po květenství řídce olistěná. Čepel listů čárkovitá, 5–13 cm dlouhá, 1,6–3,8 mm široká, plochá, krátce chlupatá, bez oušek; jazýček 0,3–0,9 mm dlouhý, blanitý, na vrcholu rozštěpený; pochva otevřená, papilnatá, v horní části často alespoň při okraji i chlupatá. Lata stažená až mírně rozkladitá, 12–25 cm dlouhá, 2–7 cm široká, s 8–12 větvemi (hrozny klásků), větve 2–6 cm dlouhé, k větenu volně přitisklé až mírně šikmo odstálé, klásky vyrůstající ± ve dvou řadách, vzájemně shloučené nebo nanejvýš o 2 mm oddálené, v obrysu kopinaté až eliptické, 3,2–5,8 mm dlouhé, 4–6květé, plevy nestejně, kýlnaté, jednožilné, na žilkách drsné, dolní pleva eliptická, 1,1–1,4 mm dlouhá, horní úzce eliptická, 1,7–2,0 mm dlouhá. Plucha kopinatá, 1,5–2,8 mm dlouhá, kýlnatá, na vrcholu zaokrouhlená, bezosinná, trojžilná, na okraji hustě chlupatá, na kýlu při bázi kratičce chlupatá, výše nanejvýš papilnatá, pluška kratší než plucha, dvoužilná. Obilky 0,8–1,2 mm dlouhé.

Větvěnka klamná chlupatá je původní ve východní Austrálii.

Z. Kaplan

***Leptochloa divaricatissima* S. T. Blake**

[syn.: *Dinebra divaricatissima* (S. T. Blake) P. M. Peterson & N. Snow]

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Brno: [ulice] Radlas, zplanělá na zahrádkách v továrně Mosilana, hnojených odpadem ovčí vlny, ca 220 m n. m. (22. 9. 1960 leg. F. Kühn, BRNU 444857, det. J. Dvořák ut *Leptochloa mucronata*; 22. 9. 1961 [sic!; recte: 1960] leg. F. Kühn, BRA 23338, det. J. Dvořák ut *Leptochloa mucronata*; vše det. Z. Kaplan ut *Leptochloa divaricatissima*).

Nový zavlečený druh v květeně ČR.

Vytrvalé, 30–75 cm vysoké byliny. Stébła v chudých řídkých trsech, ± přímá, až po květenství olistěná. Čepel listů čárkovitá, 12–28 cm dlouhá, 1,5–4,6 mm široká, plochá, lysá, bez oušek; jazýček 1,5–2,7 mm dlouhý, blanitý, na vrcholu rozštěpený; pochva otevřená, lysá. Lata rozkladitá, 20–44 cm dlouhá, 15–38 cm široká, velmi řídká, s 14–25 větvemi (hrozny klásků), větve 6–24 cm dlouhé, ± rovnovážně rozestálé nebo až mírně nazpět ohnuté, klásky vyrůstající ve dvou řadách, vzájemně až o 12 mm oddálené, v obrysu kopinaté, 2,7–3,8 mm dlouhé, 3–5květé, plevy nestejně, kýlnaté, jednožilné, na žilkách drsné, dolní pleva kopinatá, 1,2–1,6 mm dlouhá, horní úzce eliptická, 1,4–1,9 mm dlouhá; plucha kopinatá, 1,6–2,3 mm dlouhá, kýlnatá, na vrcholu tupá, bezosinná, trojžilná, alespoň v dolní polovině podél kýlu kratičce chlupatá, pluška kratší než plucha, dvoužilná. Obilky 0,9–1,1 mm dlouhé.

Větvěnka rozkladitá je původní ve východní Austrálii.

Z. Kaplan

Leptochloa fusca* (L.) Kunth subsp. *fusca

[syn.: *Diplachne fusca* (L.) P. Beauv. ex Roem. & Schult. subsp. *fusca*]

49. Frýdlantská pahorkatina, 5156b, Raspenava (distr. Liberec): 3 trsy na zahrádce domku č. 16 JZ od Pekelského vrchu – zavlečena s vlněným odpadem, ca 350 m n. m. (24. 8. 1963 leg. V. Jehlík, PRA, ut „*Diplachne*“; det. Z. Kaplan ut *Leptochloa fusca* subsp. *fusca*).

Jednoleté až krátce vytrvalé, 40–95 cm vysoké byliny. Stébly v trsech, přímá, až po květenství olistěná. Čepel listů čárkovitá, 5–30 cm dlouhá, 0,7–2,9 mm široká, plochá, za sucha svinutá, lysá, bez oušek, čepel nejhořejšího listu nepřevyšující vrchol květenství; jazýček 2,3–3,0 mm dlouhý, blanitý, na vrcholu roztržený; pochva otevřená, lysá nebo nanejvýš papilnatá. Lata jen zřídka na bázi zakrytá pochvou nejhořejšího listu, zvláště za plodu zpravidla už zcela volná, stažená až mírně rozkladitá, 30–48 cm dlouhá, 3–9 cm široká, s 12–26 větvemi (hrozny klásků), větve 4–17 cm dlouhé, zpravidla šikmo vzhůru směřující, klásky vyrůstající v jedné nebo ve dvou řadách, vzájemně sblížené nebo až o 4 mm oddálené, v obrysu úzce eliptické až kopinaté, 7,7–13,8 mm dlouhé, 7–10 květé, plevy nestejně, kýlnaté, jednožilné, na žilkách drsné, dolní pleva eliptická, 2,7–3,3 mm dlouhá, horní úzce eliptická, 3,8–4,8 mm dlouhá. Plucha kopinatá, 3,9–4,8 mm dlouhá, kýlnatá, na vrcholu špičatá až tupá nebo vykrojená a ve výkroji s až 0,7 mm dlouhým hrotem, bezosinná, trojžilná, na okraji v dolní polovině hustě chlupatá, na bázi bez tmavé skvrny, pluška kratší než plucha, dvoužilná; tyčinky 0,5 mm dlouhé. Obilky 1,7–2,1 mm dlouhé.

Větvenka hnědá pravá je původní v tropech Starého světa, vzácně je zavlékána do Evropy a Severní a Jižní Ameriky. Přestože byla od nás uváděna z Brna (Grüll 1979, Smejkal 1980), revize herbářových dokladů ukázala, že tam nikdy zavlečena nebyla a všechny předcházející publikované údaje z ČR jsou mylné.

Z. Kaplan

***Leptochloa fusca* subsp. *fascicularis* (Lam.) N. Snow**

[syn.: *Diplachne fascicularis* (Lam.) P. Beauv., *Leptochloa fascicularis* (Lam.) A. Gray, *Diplachne fusca* subsp. *fascicularis* (Lam.) P. M. Peterson & N. Snow, *Diplachne fusca* var. *fascicularis* (Lam.) P. M. Peterson & N. Snow]

- 4b. Labské středohoří, 5350a, Ústí nad Labem: „Ú., St. p.“ [= Starý přístav, tj. Západní přístav] (29. 9. 1983 leg. V. Jehlík, PRA; 3. 11. 1983 leg. V. Jehlík, PRA; det. Z. Kaplan ut *Leptochloa fusca* subsp. *fascicularis*).
- 4b. Labské středohoří, 5350a, Ústí nad Labem: „Ú. n. L., sever“ [= nádraží Ústí nad Labem sever] (24. 9. 1991 leg. V. Jehlík, PRA; 16. 9. 1992 leg. V. Jehlík, PRA; det. Z. Kaplan ut *Leptochloa fusca* subsp. *fascicularis*).
- 46b. Kaňon Labe, 5251a, Děčín: „Nové Loubí“ [= překladiště Nové Loubí na pravém břehu Labe, 125 m n. m.] (9. 9. 1975 leg. V. Jehlík, PRA; det. Z. Kaplan ut *Leptochloa fusca* subsp. *fascicularis*).

Jednoleté až krátce vytrvalé, 14–55 cm vysoké byliny. Stébly v trsech, přímá nebo při bázi vystoupavá, až po květenství olistěná. Čepel listů čárkovitá, 5–30 cm dlouhá, 0,3–3,6 mm široká, plochá, za sucha svinutá, lysá, bez oušek, čepel nejhořejšího listu často převyšující vrchol květenství; jazýček 2,2–2,8 mm dlouhý, blanitý, na vrcholu roztržený; pochva otevřená, lysá nebo nanejvýš papilnatá. Lata často na bázi zakrytá pochvou nejhořejšího listu, stažená až mírně rozkladitá, 5–26 cm dlouhá, 1–8 cm široká, s 8–26 větvemi (hrozny klásků), větve 1,5–7,0 cm dlouhé, zpravidla šikmo vzhůru směřující, klásky vyrůstající ± ve dvou řadách, vzájemně shloubené, v obrysu eliptické, 5,7–9,3 mm dlouhé, 5–8 květé, plevy nestejně, kýlnaté, jednožilné, na žilkách drsné, dolní pleva eliptická, 1,7–3,2 mm

dlouhá, horní úzce eliptická, 2,7–3,6 mm dlouhá. Plucha kopinatá, 2,2–3,9 mm dlouhá, kýlnatá, na vrcholu špičatá až hrotitá, bezosinná, trojžilná, na okraji v dolní polovině hustě chlupatá, na bázi bez tmavé skvrny, pluška kratší než plucha, dvouzžilná; tyčinky 0,3–0,5 mm dlouhé. Obilky 1,5–1,8 mm dlouhé.

Větvěnka hnědá svazečkatá je původní v Americe od jižních okrajů Kanady (Britská Kolumbie, Ontario) na severu po Argentinu na jihu. Identitu rostlin zavlečených do ČR na překladiště v přístavech a na nádraží na nejdolejším toku Labe správně rozpoznal Jehlík (1998, 2013).

Z. Kaplan

Jehlík V. (2013): Die Vegetation und Flora der Flusshäfen Mitteleuropas. – Academia, Praha.

Leucojum aestivum L.

C1

76a. Moravská brána, 6473c, Hustopeče nad Bečvou (distr. Přerov): za mostkem přes Bečvu, v lesíku na levém břehu Bečvy, vyschlé rameno, 15 rostlin (17. 5. 1988 leg. Z. Hradílek, OLM); náález doplňuje fytoocenologický zápis bez uvedení velikosti plochy: [E₃; *Salix alba*. – E₁; *Phalaris arundinacea* 4, *Urtica dioica* 2, *Epilobium* sp. 1, *Carex vesicaria* +, *Galium aparine* +, *Leucojum aestivum* +, *Symphytum officinale* +, *Cardamine dentata* r, *Carex acuta* r, *Equisetum fluviatile* r, *Iris pseudacorus* r; na okrajích (za hranicí plochy) např. *Allium ursinum*, *Carex vulpina*, *Ficaria bulbifera*, *Glechoma hederacea*, *Scirpus sylvaticus*]. – Hustopeče nad Bečvou: luh levého břehu Bečvy SZ od silničního mostu, 260 m n. m. (3. 5. 1994 leg. M. Sedláčková, NJM). – Němetice (distr. Vsetín): levý břeh Bečvy, 280 [recte 260] m n. m. (21. 5. 1976 leg. M. Kašparová, VM). – Zámrsky (distr. Přerov): in saliceto ad ripam fluminis Bečva, 260 m n. m. (10. 6. 1975 leg. O. Ressel, VM). – Zámrsky: levý břeh Bečvy, 0,8 km od silnice z Hustopeče do Němetic, 270 m n. m. (24. 5. 1979 leg. et foto M. Kašparová, VM; 5. 5. 1986 foto L. Kučírek; 10. 5. 2012 not. J. Tkáčiková). – Zámrsky: luh v nivě Bečvy asi 2,3 km SSV od kaple sv. Václava v obci, 49°31'35"N, 17°50'27"E (2008 not. P. Filippov; Filippov 2008).

Všechny výše uvedené lokality, ač jsou vztaženy ke třem různým obcím, se týkají jediného místa – lužního lesa na levém břehu Bečvy SZ od silnice z Hustopeče nad Bečvou do Němetic.

76a. Moravská brána, 6473c, Zámrsky (distr. Přerov): PR Doubek (Přikryl 1977, Neuschlová 1983, Cimařlová & Plášek 2004)

76a. Moravská brána, 6572b, Babice (distr. Vsetín): háj, hlinitá [půda], hojně, 250 m n. m. (2. 5. 1951 leg. J. Tomášek, rev. L. Černá, BRNM).

Rozšíření bledule letní shrnul v osmém dílu Květeny ČR Bělohávková (in Štěpánková et al. 2010: 681–682). Nedostatečným využitím regionálních periodik a menších herbariových sbírek i dat státní ochrany přírody byly při zpracování rozšíření tohoto taxonu opomínuty některé lokality. Rozšíření bledule letní v Moravské bráně není omezeno jen na Lipník nad Bečvou (jak nepřesně uvádí Bělohávková l. c.), ale zasahuje dále směrem na východ podél řeky Bečvy až k Hustopečím nad Bečvou, popř. až k Juřince u Valašského Meziříčí (cf. Přikryl 1977). Z tohoto prostoru byl druh opakovaně dokladován (výše uvedené lokality z prostoru mezi Hustopečemi nad Bečvou a Zámrsky) a také publikován (Přikryl 1977,

1987). Následně byl rovněž zmíněn v závěrečných zprávách z botanických inventarizačních průzkumů středního toku Bečvy (Dvorský et al. 1999) a PR Doubek (např. Neuschlová 1983, Cimalová & Plášek 2004). Izolovaná je lokalita Babice v povodí říčky Juhyně. Tento výskyt vzdálený od nivy Bečvy ca 6 km zmiňuje také kelečský amatérský přírodovědec J. Očenášek: „Rouské, na lesních lukách avšak jen místy“ (Domin 1945). Přestože taxon je v oblasti Moravské brány a Vsetínské kotliny více než 100 let pěstován v zahradách (Vsetín-Lázky, v zahradě, 1880 leg. *J. Bubela*, PRC; Vsetín-Růžďka (pěstov.), 1901 leg. *J. Macháček*, BRNM; Kateřinice, 1942 leg. *V. Pospíšil*, BRNM; Zámrsky Příkryl (1977), je velmi pravděpodobné, že výskyt podél řeky Bečvy v úseku od Valašského Meziříčí po Lipník nad Bečvou jsou původní. Tuto domněnku vyslovuje také Příkryl (1977): „byla přenesena do zahrádek od řeky Bečvy“.

V uvedeném úseku řeky Bečvy nachází bledule letní optimální podmínky v blízkosti menších mělkých tůní, které se vytvořily postupným zazemňováním slepých ramen nebo byly vytvořeny uměle těžbou štěrkopísků. Tento biotop je v posledních letech devastován zavážením zeminou a následnou ruderalizací, popř. samovolným poklesem hladiny vody v tůních vlivem zahlubování regulovaného koryta Bečvy. Lokalita je také ohrožena kácením lužního lesa a postupující těžbou štěrkopísků. V její těsné blízkosti byl vybudován nový rybník a je pravděpodobné, že těžební aktivity postoupí i přímo na stanoviště bledule. Při terénním průzkumu výše uvedených lokalit v roce 2012 byly nalezeny pouze sterilní rostliny, nelze proto uvést jak početná je nyní populace.

J. Tkáčiková & M. Dančák

- Cimalová Š. & Plášek V. (2004): PR Doubek – botanický inventarizační průzkum. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]
- Domin K. (1945): [Rozpisy floristické literatury k flóře Československa do roku 1945]. – Ms. [Depon. in: Botanický ústav AV ČR Průhonice]
- Dvorský M., Dvorská J., Šálek P., Kašpar T., Kašparová M. & Příkryl V. (1999): Seznam zjištěných zvláště chráněných a vzácnějších druhů živočichů a rostlin v území zamýšleného vodního díla na středním toku řeky Bečvy. – Ms. [Depon. in: Muzeum regionu Valašsko, Valašské Meziříčí]
- Filippov P. (2008): Aktualizace mapovacího okrsku cz0638, Aktualizace vrstvy mapování biotopů ČR. – Nálezová databáze [on-line databáze; portal.nature.cz, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]
- Neuschlová Š. (1983): SPR Doubek – botanický inventarizační průzkum. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]
- Příkryl V. (1977): Bledule letní u Hustopeče nad Bečvou. – Památky a Přír. 4/1977: 248–249.
- Příkryl V. (1987): Vodní rostliny v povodí Bečvy u Hustopečí nad Bečvou. – Zprav. Okr. Vlastivěd. Muz. Vsetín 1987: 34–39.

Limosella aquatica L.

C4a

- 35a. Holoubkovské Podbrdsko, 6148d, Kařez (distr. Rokycany): PP Kařezské rybníky, druhotně zaplavené obnažené dno Hořejšího kařezského rybníka, 1,6 km JJZ od kostela sv. Jana Nepomuckého, 49°48'27"N, 13°46'31"E, 445–450 m n. m. (8. 7. 2003 not. *M. Ducháček*).
- 35d. Březnické Podbrdsko, 6449b, Přední Poříčí (distr. Příbram): obnažené dno Švejnova rybníka 1 km Z od osady, 49°34'34"N, 13°55'30"E, 485 m n. m. (22. 10. 2006 not. *R. Hlaváček*, *P. Koutecký* et al.).

- 36a. Blatensko, 6448d, Pozdyně (distr. Příbram): na mírně písčitém organickém substrátu obnaženého dna ve střední části Březinského rybníka, 0,8 km S–SSV od kaple, 49°31'33,5"N, 13°46'50,7"E, 535–540 m n. m. (16. 11. 2000 not. *R. Hlaváček*).
- 37f. Strakonické vápence, 6649c, Radomyšl (distr. Strakonice): na březích rybníka „Malá Cihelna“ v areálu bývalé cihelny Z od obce, 49°19'03,8"N, 13°55'16,1"E, 450 m n. m. (7. 6. 2012 not. *R. Paulič*). – Radomyšl: bahnité břehy Křemenného rybníka SV od obce, 49°19'22"N, 13°56'37"E, 470 m n. m., spolu s *Carex bohemica*, *Chenopodium rubrum*, *Elatine hydropiper*, *Eleocharis ovata* aj. (21. 6. 2012 leg. *R. Paulič*, herb. Paulič).

Z fytogeografického podokresu Strakonické vápence dosud neuváděný druh.

R. Paulič

86. Slavkovský les, 5942a, Prameny (distr. Cheb): severní část dna vypuštěného Mýtského rybníka 30 m od hráze, 1,3 km JJZ od křižovatky lesních cest Trojhran a 3,47 km SV od zámečku Kladská, 50°03'06,2"N, 12°41'46,3"E, 814 m n. m., desítky rostlin (27. 7. 2011 foto *P. Tájek*).

Mýtský rybník byl v roce 2011 vypuštěn po více než 20 letech a blatěnka byla na jeho dně nalezena spolu s puchýřkou útlou (Tájek in Additamenta 10: 66, 2012). Lokalita je jediným známým výskytem druhu v tomto fytochorionu i jedinou recentně známou lokalitou v CHKO Slavkovský les.

P. Tájek

87. Brdy, 6248c, Strašice (distr. Rokycany): vojenské cvičiště Na bahnech, louže na vyježděné cestě při Vlčím potoce, Z od náspu se silnicí k Padrtským rybníkům, ca 3,9 km JJZ od kostela sv. Vavřince, 49°42'27"N, 13°44'30"E, 555 m n. m. (7. 9. 2003 not. *J. Hadinec* & *R. Hlaváček*).
87. Brdy, 6249a, Nefežín (distr. Beroun): vojenské cvičiště Hrachoviště, louže na rozježděné holé hlinité ploše, ca 1,2–1,5 km VSV od kaple, 49°47'31"N, 13°54'00"E, 525–530 m n. m. (6. 8. 1998 not. *S. Pecháčeková*; 13. 6. 2001 not. *J. Hadinec*, *R. Hlaváček* & *Z. Skála*; 18. 7. 2002 not. *R. Hlaváček* & *J. Nesvadbová*).
87. Brdy, 6249b, Velcí (distr. Příbram): na travnaté cestě a u silnice na dopadové ploše Brda při jejím severním okraji, ca 3,3 km ZJZ od osady, 49°45'27"N, 13°55'18"E, 630–645 m n. m., v loužích často a hojně (11. 9. 2000 not. *R. Hlaváček* & *J. Nesvadbová*).
87. Brdy, 6249c, Obecnice (distr. Příbram): v louži na protipožárnímu pruhu podél okraje dopadové plochy Tok, ca 4,1 km JJZ od kostela, 49°41'58,4"N, 13°53'47,7"E, 785 m n. m. (5. 9. 2000 leg. *R. Hlaváček*, HOMP).
87. Brdy, 6249d, Obecnice (distr. Příbram): lesní školka S od hráze vodní nádrže Obecnice (= Octárna), 1,3 km ZSZ od kostela, 49°43'17"N, 13°55'51"E, 575–580 m n. m. (6. 8. 2004 not. *R. Hlaváček* & *J. Nesvadbová*).

Blatěnka vodní není v Květeně ČR (Křisa in Slavík 2000: 318–320) z fytogeografického okresu Brdy (87) uvedena. Lokalita na dopadové ploše Tok (785 m) leží výše než je dosud uváděné výškové maximum (770 m, cf. Křisa l. c.).

R. Hlaváček

Listera cordata (L.) R. Br.**C1**

85. Krušné hory, 6541b, Přebuz (distr. Sokolov): vrchoviště 1 km SV od obce na západním úpatí vrchu Skalisko (913 m), na okraji klečového porostu v podrostu s *Empetrum nigrum* a *Vaccinium myrtillus*, 880 m n. m., 2 kvetoucí a asi 15 sterilních rostlin (17. 7. 1988 leg. J. Lepš & J. Michálek, SOKO).
85. Krušné hory, 6541b, Přebuz (distr. Sokolov): východní okraj malého vrchoviště u silnice Přebuz – Rudné, 2,05 km JV od kostela v Přebuzi, 50°21'31,3"N, 12°38'47,9"E, 918 m n. m., asi 20 rostlin na ploše max. 1 aru (4. 9. 2009 foto V. Melichar & P. Krása; Melichar et al. 2012).

Lokalita byla nalezena při systematickém průzkumu malých vrchovišť na Kraslicku. Jedná se o jediný známý současný výskyt v Krušných horách.

Nově nalezená populace roste v rozvolněném porostu borovice rašelinné (*Pinus ×pseudopumilio*) spolu s typickou vrchovištní vegetací – *Vaccinium myrtillus*, *V. uliginosum*, *Eriophorum vaginatum*, *Melampyrum pratense*, *Oxycoccus palustris*, *Empetrum nigrum*, *Molinia caerulea*. V mechovém patře rostou hlavně rašeliníky *Sphagnum russowii*, *S. girgensohnii*, *S. fallax*. Na lokalitu pronikají také druhy minerotrofnějších stanovišť *Dactylorhiza fuchsii*, *Juncus effusus* a *Carex echinata*.

V. Melichar

Bradáček srdčitý byl u obce Přebuz nalezen již v roce 1988 a to nedaleko od lokality nyní uváděné V. Melicharem. Nález byl později publikován (Michálek 2005), ovšem bez přesnější lokalizace a s mylným uvedením roku. V dalších letech byl na vrchovišti na stejném místě opakovaně hledán, ale vždy bez úspěchu. Nelze z toho však přilíši vyvozovat, že by zde vyhynul, poněvadž bradáček srdčitý je velice drobná a především velice nenápadná orchidej a ve sterilním stavu je téměř nenalezitelná. Všechny nálezy jsou víceméně jen dílem náhody nebo velice usilovného systematického hledání. Když k tomu připočteme notoricky známý fakt o schopnostech orchidejí osidlovat rychle nová příhodná stanoviště, lze naopak předpokládat, že takových maličkých populací může být na vrchovištích v Krušných horách více.

J. Hadinec

- 95a. Český hřeben, 5664c, Deštné v Orlických horách (distr. Rychnov nad Kněžnou): PR Jelení lázeň, jižní část luční [rašelinné] enklávy, 12 kvetoucích rostlin (16. 6. 2011 not. J. Friede; Šmiták & Juroch 2013); 18 kvetoucích rostlin (14. 6. 2012 not. Z. Kaplan); přes 20 kvetoucích rostlin (2013 not. J. Kučera).

Naposledy byl druh na této lokalitě pozorován před 25 lety (Turoňová 1986). Další lokality bradáčku srdčitého v Orlických horách zanikly patrně již dříve.

[eds]

Michálek J. (2005): Poznámky ke vzácným a zvláště chráněným druhům rostlin Kraslicka. – In: Hejkal J., Michálek J. & Rošková J. [eds]: Ochrana přírody a krajiny se zaměřením na Kraslicko. Sborník příspěvků k regionálnímu semináři, p. 49–60, Městský úřad Kraslice a Krajské muzeum Sokolov, Kraslice.

Šmiták J. & Juroch J. (2013): Nové nálezy orchidejí v roce 2012. – Roetziana, Brno, 43: 48–51.

Turoňová D. (1986): Botanický inventarizační průzkum CHPV Jelení lázeň. – Ms. [Depon in: Správa CHKO Orlické hory a krajské středisko Hradec Králové, Rychnov nad Kněžnou]

***Lithospermum arvense* agg.**

[= *Buglossoides arvensis* agg.: *B. arvensis* (L.) I. M. Johnst. subsp. *arvensis*, *B. incrassata* (Guss.) I. M. Johnst. subsp. *incrassata*, *B. incrassata* subsp. *splitgerberi* (Guss.) E. Zippel & Selvi]

Kamejka rolní (*Buglossoides arvensis*) je nejen pohledný a téměř neškodný polní plevel teplejších oblastí, ale přinejmenším v české literatuře platí za druh, s nímž nejsou – na rozdíl od Středozeří – na našem území spojeny žádné taxonomické potíže. Svědčí o tom příslušné partie textu v Květeně České republiky (Slavík in Slavík 2000: 188–189) i Klíči ke květeně České republiky (Kubát et al. 2002: 522), jakož i nedávno uveřejněná síťová mapa (Štěpánková 2012: 82), v níž autorka pod jménem *Aegonychon arvense* subsp. *arvense* přiřazuje veškeré výskyty nominálnímu poddruhu kamejky rolní. Recentní poznatky však ukazují, že situace je o něco složitější, a proto mě redaktoři této řady požádali o shrnutí současných znalostí, ačkoli níže uvedená historie determinačních změn, kterou navíc komplikují nomenklatorické změny, byla velmi stručně popsána už v komentářích ke druhé verzi katalogu zavlečených druhů (Pyšek et al. 2012).

Je třeba začít krátkou retrospektivou. Na jaře roku 2005 J. W. Jongepier opakovaně sbíral ve Strážnici na šterku v železničním kolejišti poblíž železničního nádraží drobnou modře kvetoucí kamejku, kterou ve spolupráci s J. Hadincem a V. Řehořkem převážně podle zpracování rodu *Buglossoides* v květeně Flora europaea (Fernandes 1972) určil jako *Buglossoides arvensis* subsp. *sibthorpiana*. Citovaní kolegové nález vzápětí uveřejnili v pátém příspěvku této řady (Jongepier et al. 2006: 215–217). Herbářové doklady se spolu s dalšími sběry J. W. & a I. Jongepierových později darem dostaly do herbáře BRNU.

Jednoleté druhy *Buglossoides* se v nedávné době staly předmětem intenzivního studia (viz např. Clermont et al. 2003 a Zippel & Wilhalm 2003). Výsledky citovaných prací, které kombinují morfologické a molekulární metody, ukazují, že ve střední Evropě se vyskytují dva různé druhy z okruhu kamejky rolní, a to *Buglossoides arvensis* a *B. incrassata*. Tento fakt berou v potaz i klíče ke květenám Rakouska a Německa (Fischer 2008, Jäger 2011). Vzhledem k tomu jsem se domníval, že výskyt druhého z uvedených druhů lze očekávat i u nás, a to nejen na nádraží ve Strážnici. Při práci na druhé verzi katalogu zavlečených druhů a seznamu cévnatých rostlin české květeny (Danihelka et al. 2012), kdy bylo třeba strážnickým rostlinám přiřadit správné jméno v rodu *Buglossoides*, jsem se proto k jednoletým kamejkám vrátil a pokusil se vyjasnit, které taxony z této příbuzenské skupiny se u nás vlastně vyskytují.

Analýzou výše uvedených sběrů J. W. Jongepiera ze Strážnice jsem za použití literatury (Zippel & Wilhalm 2003) dospěl k názoru, že tyto modrokvěté rostliny svými znaky nejlépe odpovídají nominální subspecii kamejky ztloustlé (*Buglossoides incrassata* subsp. *incrassata*). Fernandes (l. c.) tento mediteránní taxon uvádí pod jménem *B. arvensis* subsp. *gasparrinii*, což je ostatně výsledek, ke kterému bychom měli dospět,

Tab. 1. – Srovnání morfologických znaků kamejek z příbuzenského okruhu *Buglossoides arvensis* vyskytujících se v České republice (Zippel & Wilhalm 2003, mírně upraveno). Znaky s největší diagnostickou hodnotou jsou podobně jako v originálním prameni zvýrazněny polotučným písmem

Tab. 1. – Comparison of morphological features of gromwells of the *Buglossoides arvensis* group occurring in the Czech Republic (Zippel & Wilhalm 2003, slightly modified). Characteristics with the strongest diagnostic value are, similarly to the original source, highlighted in semi-bold.

<i>Buglossoides arvensis</i>	<i>B. incrassata</i> subsp. <i>splitgerberi</i>	<i>B. incrassata</i> subsp. <i>incrassata</i>
lodyhy většinou přímé, 15–60(–80) cm dl., málo až výrazně od báze nebo v horní části větvené	lodyhy vystoupavé až přímé, 3–60(–80) cm dl., od báze nebo v horní části lodyhy větvené	lodyhy poléhavé až vystoupavé, až 20 cm dl., od báze bohatě větvené
děložní lístky eliptické, se zřetelnými postranními žilkami	děložní lístky okrouhlé, bez zřetelných postranních žilek	děložní lístky velmi malé, okrouhlé, bez zřetelných postranních žilek
střední část korunní trubky bílá nebo modrá	střední část korunní trubky modrá	střední část korunní trubky modrá
plodní stopky vždy neztloustlé, rovné nebo zakřivené (směrem k ose plodenství)	plodní stopky aspoň v dolní části plodenství směrem ke květnímu lůžku rozšířené, bezprostředně pod kalichem nezaškrcené, zakřivené	plodní stopky vždy válcovitě ztloustlé, těsně po kalichem zřetelně zaškrcené, rovnoběžné s osou plodenství
květní a plodní lůžko rovné, symetrické	květní lůžko šikmé, asymetrické	květní lůžko šikmé, výrazně asymetrické
tvrdky 2,5–4 × 1,5–2,5 mm, hluboce brázdité, s hrubými hrbolky a bradavičkami	tvrdky 1,8–2,8 × 1–1,75 mm, mělce nebo vzácně hluboce brázdité, s plochými hrbolky a zřetelnými bradavicemi	tvrdky 1,8–2,3 × 1,5–2 mm, téměř nebrázdité, s plochými hrbolky a zřetelnými bradavicemi

pokud pečlivě pracujeme s klíčem a lakonickými popisy v díle Flora europaea. Výskyt ve Strážnici, kde se rostliny udržují už osmým rokem, je jistě adventivního původu a ve střední Evropě je (s výjimkou Jižních Tyrol) naprosto ojedinělý.

Prohlídka herbářových dokladů uložených v herbáři BRNU jako kamejka rolní dále ukázala, že mezi sběry z českých zemí je významně zastoupena také kamejka ztloustlá přehlížená (*Buglossoides incrassata* subsp. *splitgerberi*³⁾). Předběžné determinace, které potvrdila Elke Zippelová (Berlín), ukazují, že kamejka ztloustlá se vyskytuje na jižní a střední Moravě a také na Plzeňsku (sběry F. Malocha), což však jistě odráží spádovou oblast brněnské univerzitní sbírky spíše než skutečné rozšíření dotyčných taxonů. Kromě 14 sběrů uložených v herbáři BRNU a dostupných v herbářové databázi⁴⁾ jsem kamejku

³⁾ Fernandes (1972) a Clermont et al. (2003) uvádějí tento taxon jako *Buglossoides arvensis* subsp. *sibthorpiana*, Zippel & Wilhalm (2003) a Fischer (2008) jako *B. incrassata* subsp. *leithneri*. Podle novějších poznatků je však nutné použít jméno *B. incrassata* subsp. *splitgerberi* (Selvi & Cecchi 2009: 624).

⁴⁾ Virtual herbaria (<http://herbarium.univie.ac.at/database/search.php>).

ztloustlou v roce 2013 sbíral také na skalní stepi pod vrcholem Děvína v Pavlovských vrších, kde je v některých letech místy až dominantou mírně ruderalizované skalní stepi. V herbáři W se nachází sběr z Prokopského údolí od Prahy (1903 F. Ruttner, rev. E. Zippel) a viděl jsem i fotografii plodných rostlin z Českého krasu.

Zatímco určení nominální subspecie kamejky ztloustlé je snadné, platí o rozlišování taxonů *Buglossoides arvensis* a *B. incrassata* subsp. *splitgerberi* pravý opak. Osvědčila se mi práce se srovnávací tabulkou morfologických znaků, kterou sestavili Zippel & Wilhalm (2003) a jejíž překlad zde uvádím.

Originální tabulku v citované práci v časopise *Gredleriana*, která je volně dostupná na stránkách muzea v Bolzanu (viz odkaz v seznamu literatury), doprovázejí zdařilé perokresby děložních lístků a plodních stopek s kalichem a tvrdkami (obr. 2), fotografie tvrdek z elektronového mikroskopu (obr. 3) a fotografie habitu herbarizovaných rostlin (obr. 4.) Vydařené fotografie kamejky ztloustlé právě ze Strážnice (autor J. Kameníček) jsou k dispozici na internetových stránkách BioLib⁵⁾. *Buglossoides arvensis* a *B. incrassata* se kromě toho jednoznačně odlišují i sekvencí úseku ITS1 (15 substitucí na úseku 238 párů bází; Zippel & Wilhalm 2003: 348) a podle předběžných výsledků také relativní velikostí genomu (P. Šmarda et al., nepublikováno), což však jsou znaky nepoužitelné při terénní floristice.

Z tabulky 1 rovněž vyplývá, že bezpečné určení rostlin do druhu umožňují děložní lístky, k podrobnějšímu určení jsou pak nutné rostliny s téměř nebo zcela zralými tvrdkami, poněvadž tvar plodních stopek, jejich délka a postavení směrem k ose květenství se mění během zrání plodů. Podstatnou část rostlin tedy nelze určit ani v přírodě, ani v herbáři. Určitý diagnostický význam má také barva květu. Jihotyrolské populace všech tří pojednávaných taxonů měly smetanově bílé koruny s modrou střední částí korunní trubky, část populací kamejky rolní však měla celé koruny (včetně střední části) jednobarevné, tj. smetanově bílé. Z 55 zkoumaných populací nebo jednotlivých sběrů z Německa, České republiky, Švýcarska a Rakouska (Clermont et al. 2003) mělo 47 populací smetanově bílé nebo bílé koruny, 6 populací modré a 2 populace světle růžové koruny. *Buglossoides arvensis* měla převážně smetanově bílé, v jediném případě pak bledě růžové koruny (v práci schází informace o případně odlišném zbarvení korunní trubky!), naopak u rostlin, které autoři určili jako *B. incrassata* subsp. *splitgerberi* (v práci jako *B. arvensis* subsp. *sibthorpiana*) se vyskytovaly jak modré, tak smetanově bílé koruny, v druhém případě vzácně s růžovým nádechem v ústí korunní trubky. Z toho plyne, že přinejmenším ve střední Evropě se nacházejí výhradně bělokvěté populace kamejky rolní, z nichž část má ve střední části korunní trubky modře zbarvenou (bílé nebo smetanově bílé zbarvení korunní trubky by tedy mělo postačovat ke spolehlivému určení části populací tohoto druhu), zatímco kamejka ztloustlá zahrnuje bělokvěté i modrokvěté populace, přičemž rostliny se smetanově bílou korunou mají současně vždy modře zbarvenou střední část korunní trubky. Podle dosavadních nesoustavných pozorování mají také naše populace bělokvětých kamejek z pojednávaného příbuzenského

⁵⁾ <http://www.biolib.cz/>

okruhu vždy modrou kresbu ve střední části korunní trubky, ačkoli tato informace schází v popisu v květeně (cf. Slavík in Slavík 2000: 188–189). Podobně je třeba opravit úvahy o barvě květu ve zprávě o strážnickém nálezu (Jongepier et al. 2006: 215), neboť z interpretace literárních údajů naopak vyplývá, že zprávy o nálezech modře kvetoucích exemplářů kamejky rolní v Čechách se nejspíš vztahují právě k taxonu *B. incrassata* subsp. *splitgerberi*, nikoli ke kamejce rolní (pravé), jak se domnívají autoři příspěvku. Sběry příslušných rostlin z herbáře PRC, které citují kolegové na str. 216, jsem však zatím neviděl. K tomuto taxonu patří rovněž rostliny z Pouzdřan vydané ve sbírce Flora exsiccata Reipublicae socialisticae čechoslovaca pod číslem 1654 (srov. Clermont et al. 2003: 59 jako B97) a nedávné sběry V. Řehořka z 20. 6. 2006 (BRNU 596623, 3×) od železniční zastávky tamtéž (srovnej však Jongepier et al. 2006: 216), jakož i sběr J. W. Jongepiera z 12. 5. 2006 ze Strážnice (BRNU 611885) ze sousedství místa, kam byla zavlečena *B. incrassata* subsp. *splitgerberi*. Citování kolegové tedy ve svém příspěvku na str. 215 paradoxně srovnávají morfologické znaky obou poddruhů kamejky ztloustlé (srov. charakteristiku plodních stopek!), nikoli *Buglossoides arvensis* (subsp. *arvensis*) a *B. incrassata* subsp. *splitgerberi*, jak se domnívají.

Nabízí se otázka o stanovištní vazbě obou druhů, respektive všech tří pojednávaných poddruhů. *Buglossoides incrassata* subsp. *incrassata* u nás zatím byla sbírána jen jednou, a to v železničním kolejišti. Fernandes (1972) charakterizuje biotop tohoto druhu jako horské trávníky mediteránní oblasti, čemuž odpovídají i údaje na několika schedách, které jsem měl možnost vidět. V Jižním Tyrolsku je nominální poddruh znám jen ze suchých trávníků a pastvin, přičemž obě známá naleziště leží v nadmořské výšce asi 1050 m (Zippel & Wilhalm 2003: 354). *Buglossoides incrassata* subsp. *splitgerberi* byla u nás sbírána v nejrozličnějších typech přirozených, polopřirozených i antropogenních stanovišť. Zhruba se stejnou frekvencí to byly (mezernaté) suché trávníky, železniční náspy a kolejiště, méně často pole. Podobně se chová i v Jižním Tyrolsku (Zippel & Wilhalm l. c.). U druhu *Buglossoides arvensis* zatím převažují sběry z polí, podobně jako v Jižním Tyrolsku a Rakousku; podle literárních údajů lze očekávat také výskyt ve vinicích.

Na závěr si neodpustím krátký komentář k oběma zásadním taxonomickým citovaným pracím autorů z německé jazykové oblasti. Clermont et al. (2003: 57) v úvodu své práce píší, že podle šestého svazku Květeny České republiky (Slavík 2000) se v českých zemích vyskytuje kromě kamejky rolní pravé (*Lithospermum arvense* subsp. *arvense*) také *L. arvense* subsp. *sibthorpiana*, *L. arvense* subsp. *gasparrinii* („jednotlivé výskyty v jižní části Česka“) a dokonce i *L. arvense* subsp. *permixta*, přičemž poslední z údajů vysvětlují tím, že B. Slavík takto mylně interpretuje údaje o výskytu rostlin určených jako *L. arvense* subsp. *coerulescens*. Podobně Zippel & Wilhalm (2003: 356) na základě citace „Slavic 2000“ situují nejsevernější výskyty kamejky ztloustlé pravé (*Buglossoides incrassata* subsp. *incrassata*) do České republiky. Je sice pravda, že v citované knize jsou v odstavci věnovaném variabilitě kamejky rolní tato jména zmíněna, výskyt příslušných taxonů u nás však B. Slavík vylučuje s tím, že by snad mohly být k nám náhodně zavlečeny. V případě poslední subspecie pak cituje jen starší údaje ze středních Čech, ale z dikce textu vyplývá, že je považuje za nedůvěryhodné. Kromě toho je v první z citovaných prací v tab. 1 naleziště

rostlin z brněnského exsikátu s tištěnou (!) latinsky psanou schedou, která rovněž obsahuje relativně přesný údaj o stanovišti (in graminosis secundum viam ferream), uvedeno jen lakonicky jako „Movavai“ a ve sloupci stanoviště stojí o. A. [= ohne Angabe, tj. bez údaje]. Bohužel tento šlendrián snižuje důvěryhodnost obou jinak solidních prací.

J. Danihelka

- Clermont A., Hilger H. H. & Zippel E. (2003): Verbreitung und Differenzierung der mitteleuropäischen Unterarten von *Buglossoides arvensis* (L.) I. M. Johnst. (Boraginaceae). – Feddes Repert. 114: 56–68.
- Danihelka J., Chrtěk J. & Kaplan Z. (2012): Checklist of vascular plants of the Czech Republic. – Preslia 84: 647–811.
- Fernandes R. B. (1972): *Buglossoides*. – In: Tutin T. G., Heywood V. H., Burges N. A. et al. [eds], Flora europaea. Vol. 3. Diapensiaceae to Myoporaceae, p. 87–88, Cambridge University Press, Cambridge.
- Fischer M. A. [ed.] (2008): Exkursionsflora für Österreich, Liechtenstein und Südtirol. Ed. 3. – OÖ Landesmuseen, Linz.
- Jäger E. J. [ed.] (2011): Exkursionsflora von Deutschland. Gefäßpflanzen: Grundband. Ed. 20. – Spektrum Akademischer Verlag, Heidelberg.
- Jongepier J. W., Hadinec J. & Řehořek V. (2006): *Lithospermum arvense* subsp. *sibthorpiianum* (Griseb.) Stoj. & Štef. – In: Hadinec J. & Lustyk P. [eds], Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae V, Zprávy Čes. Bot. Společ. 41: 215–217.
- Pyšek P., Danihelka J., Sádlo J., Chrtěk J. jun., Chytrý M., Jarošík V., Kaplan Z., Krahulec F., Moravcová L., Pergl J., Štajerová K. & Tichý L. (2012): Catalogue of alien plants of the Czech Republic (2nd edition): checklist update, taxonomic diversity and invasion patterns. – Preslia 84: 155–255.
- Selvi F. & Cecchi L. (2009): Typification of names of Euro-Mediterranean taxa of Boraginaceae described by Italian botanists. – Taxon 58: 621–626.
- Štěpánková J. [ed.] (2012): Phytocartographical syntheses of the Czech Republic. – Institute of Botany ASCR & Academia, Praha.
- Zippel E. & Wilhalm T. (2003): Nachweis und Verbreitung annueller *Buglossoides*-Arten (*Lithospermeae*, *Boraginaceae*) in Südtirol (Italien). – Gredleriana 3: 347–360. [URL: http://www.landmuseum.at/pdf_frei_remote/Gredleriana_003_0347-0360.pdf]

Lycopodiella inundata (L.) Holub

C1

22. Halštrovská vrchovina, 5741d, Lomnice (distr. Sokolov): pískovna Erika, na okraji drobné vysychavé tůně v severní části pískovny nalevo od silnice ze Sokolova do Dolních Niv, 930 m SSZ od křižovatky na Lomnici, 50°13'05,7"N, 12°36'00,1"E, 460 m n. m., 1 rostlina (4. 6. 2009 not. A. Masopustová, Masopustová 2009, Melichar et al. 2012); vlhké jílovitopísčité plošky v blízkosti drobné vodoteče, 675 m SSZ od křižovatky na Lomnici, 50°12'47,3"N, 12°36'16,3"E, 470 m n. m., 4 trsy (3. 7. 2012 not. J. Matějů, AOPK ČR 2013).
85. Krušné hory, 5642b, Horní Blatná (distr. Karlovy Vary): stará částečně zatopená pískovna jižně od silnice z Horní Blatné do Nových Hamrů, 0,85 km JV od Vlčí hory (kóta 945,8), 50°22'55,1"N, 12°45'14,7"E, 899 m n. m., 5 rostlin na břehu mělké zatopené snížené části pískovny spolu s *Agrostis canina*, *Callitriche cophocarpa* (det. J. Prančl), *Carex pilulifera*, *Drosera rotundifolia*, *Eleocharis mamillata* s. l., *Juncus bulbosus*, *J. filiformis*, *J. squarrosus*, *Lycopodium clavatum*, *Pedicularis sylvatica*, *Potentilla erecta*, *Vaccinium uliginosum* aj. (1. 10. 2007 leg. Č. Ondráček, CHOM; 2011 foto Č. Ondráček; Melichar et al. 2012).
91. Žďárské vrchy, 6464a, Sněžné (distr. Žďár nad Sázavou): bývalá pískovna na severozápadním okraji osady Blatiny, asi 465 m VSV od kóty Drátník (776), 49°39'20,7"N, 16°05'24,6"E, asi 690 m n. m.,

desítky rostlin spolu s několika rostlinami *Huperzia selago* na obnaženém vlhkém písku v méně zarostlých částech pískovny (7. 5. 2013 foto Jan Košnar).

Dosud poslední literární údaje o výskytu plavuňky zaplavované ve Žďárských vrších byly 70 let staré (Šmarda 1943, Růžička 1996) a uváděné lokality buď zcela zanikly (Pílský rybník u Žďáru nad Sázavou), nebo na nich druh v pozdější době již nebyl ověřen: rybníky Malé Dářko, Velké Dářko, Sykovec, Babínský rybník a Matějovský rybník (Růžička 1996, Růžička 1999). Jediný dokladovaný výskyt plavuňky z tohoto fytochorionu, lokalizovaný jako „rybník u Vojnova Městce“, je starý více než 100 let (1902 leg. E. Kalenský, MP; Procházka 1970, Růžička 1996).

Nově zjištěná lokalita plavuňky na Blatinách je v současné době jediná známá ve Žďárských vrších. Zatímco všechny dřívější výskyty byly zřejmě vázány na otevřené rašelinné biotopy (Šmarda 1943, Růžička 1996), nově zjištěná populace na Blatinách roste na vlhkém minerálním substrátu (písku). Lokalita vyžaduje pozornost kvůli nežádoucím sukcesním změnám, které zde probíhají. Pískovna je pro svůj původní účel využívána již jen ojediněle, silně zarůstá a je stíněna náletovými dřevinami (zejména smrkem a břízou bělokorou), ve zvodnělých částech pak orobincem (*Typha latifolia*). Plavuňku zde v budoucnu může ohrožovat i konkurence dalších druhů úspěšně kolonizujících holý substrát, jak bylin (např. *Hypochaeris radicata*), tak mechorostů (např. *Polytrichum formosum*). Proto bude nezbytné o lokalitu pečovat cíleným managementem, potlačovat nežádoucí konkurující druhy a udržovat dostatečně velké plochy obnaženého vlhkého písku.

Jan Košnar

Masopustová A. (2009): Aktualizace mapovacího okrsku cz0896, Aktualizace vrstvy mapování biotopů ČR.

– Nálezová databáze [on-line databáze; portal.nature.cz, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]

Procházka F. (1970): Chráněné druhy rostlin ve sbírkách Východočeského muzea v Pardubicích. – Pr. a Stud., Pardubice, 2: 53–79.

Růžička I. (1996): Rozšíření ohrožených druhů cévnatých rostlin na území CHKO Žďárské vrchy. Přehled herbářových dokladů ze sbírek Muzea Vysočiny – MJ a přehled floristických a literárních údajů z databanky Muzea Vysočiny. 1. část. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa CHKO Žďárské vrchy a krajské středisko Havlíčkův Brod, Žďár nad Sázavou]

Růžička I. (1999): Floristický materiál z území CHKO Žďárské vrchy. – Vlastiv. Sborn. Vysoč. 14: 63–93.

Šmarda J. (1943): Soupis přírodních památek okresu novoměstského. – Ms. [Depon. in: Knih. Kat. Bot. Přír. Fak. UK, Praha; Muzeum Vysočiny, Jihlava]

Lysimachia thyrsiflora L.

C3

27g. Sedmihorí, 6343a, Brod u Stříbra (distr. Tachov): okraje drobného zrašelinělého lesního rybníka, 1,85 km SZ od návsi v Tuněchodech a 2,93 km SV od kostela ve Starém Sedle, 49°40'50,9"N, 12°53'45"E, 475 m n. m., tisíce rostlin (5. 8. 2011 foto P. Tájek).

V širší oblasti Stříbrska i navazujících částech Tachovska je bazanovec kytkokvětý velmi vzácným druhem, ze Sedmihorí je znám pouze z rezervace PR Racovské rybníčky vzdálené od lokality u Brodu u Stříbra 6,5 km.

P. Tájek

Lythrum hyssopifolia* L.*C2**

10b. Pražská kotlina, 5953a, Praha-Dubeč: polní mokřad ca 1,5 km ZSZ od městské části Dubeč a 50 m J od retenční nádrže Slatina, 50°04'03,2"N, 14°34'22,4"E, 247 m n. m., až desetitisíce rostlin v sousvislých porostech (31. 7. 2013 not. D. Hrčka & R. Cibulka). – Praha-Dubeč: zamokřené pole při okraji rákosin, ca 1,3 km ZSZ městské části Dubeč a 300 m JV od retenční nádrže Slatina, 50°03'59,2"N, 14°34'34,5"E, 249 m n. m., asi 100 rostlin (31. 7. 2013 not. D. Hrčka).

Retenční nádrž Slatina s několika melioračními přivaděči je výsledkem intenzivních snah o celkové odvodnění území na místě bývalých mokřadních luk. Jejich pozůstatkem je polní mokřad s větším množstvím ohrožených druhů rostlin. Mokřad je s různou intenzitou přeoráván, což podporuje některé charakteristické druhy sv. *Nanocyperion flavescentis*, jako je *Gnaphalium uliginosum*, *Juncus bufonius*, *Limosella aquatica* či *Plantago uliginosa*. Lokalita je součástí návrhu na vyhlášení chráněného území včetně odpovídající péče i o polní mokřad.

D. Hrčka

15c. Pardubické Polabí, 5861c, Hrachoviště (distr. Pardubice): vlhká louka na jižním okraji lesního komplexu, 930 m SV od obce, 50°07'41,3"N, 15°52'21,5"E, 236 m n. m., roztroušeně v nekoseném fragmentu louky s dominancí *Cirsium canum* a *Galium boreale* (20. 7. 2002 not. R. Prausová).

61b. Týnišťský úval, 5862d, Týniště nad Orlicí (distr. Rychnov nad Kněžnou): vlhké deprese v písčitém poli na jihovýchodním okraji města, 1,05 km JJV od železniční stanice Týniště nad Orlicí, 50°08'33,7"N, 16°05'01,2"E, 255 m n. m., stovky fertilních rostlin společně s *Alopecurus aequalis* a *Peplis portula* (29. 6. 2013 leg. J. Doležal no. 13/104, herb. Doležal, HR).

Tento subhalofyt byl v roce 2003 nalezen R. Prausovou ve vlhké louce u Hrachoviště. Druh rostl v rozježděné části louky na obnažených plochách bez vegetace. V Pardubickém Polabí je znám recentní výskyt druhu v PP Roudnička a Datlík (Prausová 2007) a v lokalitě Rameno u Stříbrného potoka (Prausová 2005).

V celém Dolním Poorlíči (61) je druh nalézán poměrně vzácně. Historické údaje pocházejí z Petrovic nad Orlicí, Lípy nad Orlicí a z Nepasic u Třeběchovic pod Orebem (Hrobař 1946). Více údajů pochází jen z oblastí, kde Dolní Poorlíči sousedí s termofytkem Východního Polabí (15), což dokládá např. nález druhu u Přepych (Hrobař 1931).

Nově nalezená lokalita u Týniště nad Orlicí čítala stovky fertilních rostlin ve vlhkých depresích písčitého pole, které je intenzivně obhospodařováno.

J. Doležal

74a. Vidnavsko-osoblažská pahorkatina, 5771b, Dívčí Hrad (distr. Bruntál): okraj pole při Městském lese u Osoblahy [Osoblažský les], asi 1,19 km SV od kóty Dubovec (336), 50°15'50"N, 17°39'25"E, 45 převážně plodných rostlin v porostu rdesna a ježatek (7. 8. 2013 leg. Z. Mruzíková, herb. Mruzíková). Jedná se o výskyt vzdálený pouhých asi 180 m JV od dříve publikovaného nálezu (Šigutová & Pálková in Additamenta 9: 125, 2011).

74a. Vidnavsko-osoblažská pahorkatina, 5772a, Studnice (distr. Bruntál): zřejmě sečená louka, asi 350 m SV od osady, 50°17'43"N 17°44'27"E, asi 200 rostlin (5. 8. 2013 leg. Z. Mruzíková, herb. Mruzíková).

- 76a. Moravská brána, 6473d, Lešná (distr. Vsetín): osada Lešenský mlýn, podmáčená deprese na okraji kukuričného pole, asi 1,2 km JJV od kostela v obci, 49°30'27,4"N, 17°56'08,5"E, 280 m n. m., spolu s *Agrostis stolonifera*, *Bolboschoenus planiculmis* a *Persicaria amphibia* (14. 7. 2013 leg. J. Tkáčiková, VM).

V Moravské bráně je tento druh velmi vzácný. Historické údaje se vztahují pouze ke dvěma širěji pojatým a v Květeně ČR zmíněným lokalitám – Bystřice pod Hostýnem (přesněji Pod Kozincem severně od Chvalčova; 1968 leg. H. Zavřel, BRNM) a Lipník nad Bečvou (přesněji Jezernice; 1923 leg. Petrak, BRNU). Z Jezernice byl výskyt v posledním desetiletí opakovaně potvrzen (J. Filippová in ČNFD). Překvapivý nález v Lešné u Valašského Meziříčí posunuje rozšíření druhu v rámci ČR směrem na východ a zároveň je to první údaj potvrzující výskyt druhu na Vsetínsku.

J. Tkáčiková

Hrobař F. (1931): Květena Kostecka a Rychnovska. – Hradec Králové, 128 p.

Hrobař F. (1946): Druhý doplněk ke „Květeně Kostecka a Rychnovska“. – Vamberk, 32 p.

Prausová R. (2005): Soupis taxonů cévnatých rostlin v lokalitě PCHP Rameno u Stříbrného potoka. – Závěrečná zpráva záchraného programu pro rdest dlouholistý (*Potamogeton praelongus*) za rok 2005. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa CHKO Orlické hory a krajské středisko Hradec Králové, Hradec Králové]

Prausová R. (2007): Zhodnocení změn flóry v přírodní památce Roudnička a Datlík v průběhu posledních 125 let a v souvislosti s realizovanými řízenými zásahy po roce 2002. – Pr. a Stud., Pardubice, 14: 43–83.

***Malaxis monophyllos* (L.) Sw.**

C1

- 37n. Kaplické mezihoří, 7353c, Bělá (distr. Český Krumlov): ca 0,9 km JV od kostela v bývalé obci Cetviny, křovinatý okraj lesa za poslední kapličkou křížové cesty, 48°36'28,3"N, 14°33'24,2"E, 700 m n. m., ca 5 nezuživých rostlin (1997 not. V. Dolanský; Janáková in Lepší & Lepší 2012).
- 37n. Kaplické mezihoří, 7451b, Studánky (distr. Český Krumlov): 1 km SZ od středu obce, 48°35'51,3"N, 14°19'01,7"E, 690 m n. m., travnatý svah severní orientace, s roztroušenými náletovými dřevinami, 11 kvetoucích a 8 sterilních rostlin (16. 7. 2011 not. J. Janáková; Janáková in Lepší & Lepší 2012).
- 88h. Svatotomášská hornatina, 7350d, Přední Výtoň (distr. Český Krumlov): 1,5 km JZ od obce Pasečná, 48°36'14,6"N, 14°05'22,5"E, 830 m n. m., travnatý okraj smrkového lesa severozápadní orientace, 8 kvetoucích a 6 sterilních rostlin (25. 8. 2011 not. J. Janáková; Janáková in Lepší & Lepší 2012).

***Melampyrum nemorosum* var. *praecox* Štech**

C1

- 80a. Vsetínská kotlina, 6674c, Vsetín: suché, místy zarůstající louky v závěru údolí Zádilský, ca 1,5 km SV od vsetínského zámku, 49°20'59"N 18°00'55"E, 570 m n. m. (25. 5. 2003 leg. M. Dančák, OL, rev. M. Štech; Tkáčiková & Dančák 2012).
82. Javorníky, 6674d, Huslenky (distr. Vsetín): hřebenové louky na severozápadním výběžku vrchu Ochmelov, směrem k osadě U Krošenků, ca 3,7 km S od kostela v obci, 49°20'20"N 18°05'22"E, 700 m n. m. (17. 5. 2002 leg. M. Dančák, OL, rev. M. Štech; Tkáčiková & Dančák 2012).

Tkáčiková J. & Dančák M. (2012): Rukopis G. A. Říčana „Květena Vsatských hor“ – zapomenutý pramen ke květeně severovýchodní Moravy. – Acta Carp. Occid., Muz. regionu Valašsko, Vsetín et Muz. jihovýchodní Moravy, Zlín, 3: 44–85.

***Mimulus guttatus* DC.**

8. Český kras, 5952c, Praha-Lahovice: na levém břehu Vltavy u zdymadla Modřany, několik skupin rostlin na levém břehu sportovní plavební propusti (23. 8. 2012 leg. et foto *M. Marek*, herb. Marek). – Praha-Modřany: na pravém břehu Vltavy nad zdymadlem Modřany, 1 rostlina (12. 10. 2012 foto *M. Marek*).
- 10b. Pražská kotlina, 5952a, Praha-Malá Strana: na náplavce u Mánesova mostu, 1 rostlina (7. 9. 2012 leg. et foto *M. Marek*, herb. Marek).

Druh v Praze překvapivě velice vzácný, ačkoliv podél břehů dolní Vltavy i Berounky je zplanělý výskyt známý. Tato situace však vcelku dobře odpovídá uváděné charakteristice jeho rozšíření v ČR – výskyt je soustředěn především do podhorských oblastí a podél toků v chladnějších územích. Špryňar a Münzbergová (1998: 177) uvádějí pouze jediný zjištěný literární údaj J. Rohleny z roku 1923 o výskytu *Mimulus guttatus* v Praze. Díky podrobnému floristickému průzkumu vodních makrofyt podél obou břehů Vltavy v úseku od ostrova Štvanice až po soutok s Labem, který v roce 1999 provedl Jaroslav Rydlo, máme k dispozici i novější údaje o výskytu druhu v Praze (Rydlo 2000: 109). Bohužel tyto údaje nejsou obecně snadno srozumitelné, byly totiž autorem vztaženy k říční kilometráži; běžný suchozemský botanik, který se nebude chtít trápit jejich dešifrací, se tak musí spokojit se strohou informací, že kejkliřku J. Rydlo v Praze našel na pravém břehu Vltavy v úseku 50,5–50 km a 48–47,5 km, na levém břehu pak v úseku 44–43,5 km.

[eds]

Rydlo J. (2000): Vodní makrofyty dolní Vltavy v letech 1983–1984 a 1999. – Muz. Součas., ser. natur., Roztoky, 14: 105–113.

Špryňar P. & Münzbergová Z. (1998): Prodnus pražské květeny. – Muz. Součas., ser. natur., Roztoky, 12: 129–222.

Moneses uniflora* (L.) A. Gray*C1**

22. Halštrovská vrchovina, 5741d, Lomnice (distr. Sokolov): Týn, výsypka s náletovým porostem nalevo od silnice ze Sokolova do Dolních Niv nad bezejmenným levostranným přítokem Svatavy, 840 m SSV od Luhu nad Svatavou, S nad pískovnou Erika, 50°13'16,6"N, 12°35'54,5"E, 460 m n. m., ca 100 rostlin (4. 6. 2009 foto *A. Masopustová*, Masopustová 2009).
- 71b. Dražanská plošina, 6566a, Němčice (distr. Blansko): po obou stranách potůčku ve vzrostlém, převážně smrkovém lese 0,7 km S od hřbitova v obci a 0,7 km JV od kóty Holíkov (664,6), 49°27'31"N, 16°42'26,1"E, asi sto rostlin na zastíněném a chladném místě v délce ca 10 m (4. 6. 2010, 12. 6. 2013 foto *J. Klíček*).
85. Krušné hory, 5643a, Jáchymov (distr. Karlovy Vary): okraj lesní cesty 400 m V od bývalého dolu Eliáš, 50°22'28,7"N, 12°53'10,5"E, 870 m n. m., ca 50 rostlin (25. 6. 1995 not. *O. Bušek*).
85. Krušné hory, 5643b, Jáchymov (distr. Karlovy Vary): Pod Klínovcem, smrková mlazina podél lesní cesty v blízkosti bývalého dolu Klement, 50°23'41,8"N, 12°56'04,3"E, 880 m n. m., ca 20 rostlin (7. 8. 1999 not. *O. Bušek*; Melichar et al. 2012).
86. Slavkovský les, 5942b, Krásno (distr. Sokolov): levý břeh Dlouhé stoky nedaleko mostku (Pisková cesta), mladý smrkový porost, 2,38 km JZ od kostela v obci, 50°5'52,4"N, 12°45'33,2"E, 752 m n. m., pouhé 2 kvetoucí rostliny (červenec 2005 not. *V. Melichar*; Melichar et al. 2012).
87. Brdy, 6348b, Strašice (distr. Rokycany): písečná naplavenina na pravém břehu Klabavy 5,5 km J–JJV od kostela sv. Vavřínce, 49°41'31"N, 13°46'32"E, 590 m n. m., asi sto rostlin, z toho deset

kvetoucích nebo odkvetlých, ostatní mladé rostliny (16. 6. 2013 not. *V. Fořt*; 23. 6. 2013 not. *V. Fořt* & foto *K. Hutr*).

- 99a. Radhošťské Beskydy, 6576a, Čeladná (distr. Frýdek-Místek): údolí potoka Čeladenka, rozcestí Kociánka, smrčina na levém břehu potoka asi 60 m JZ od křížení turistických tras, 49°27'54,7"N, 18°20'48,2"E, 625 m n. m., 50 rostlin, z toho jen 5 kvetoucích (21. 6. 2013 not. *M. Popelářová*, Popelářová 2013).
- 99a. Radhošťské Beskydy, 6575b, Prostřední Bečva (distr. Vsetín): NPR Kněhyně-Čertův mlýn, 730 m J od vrcholu Čertova mlýna (1206 m), okraj lesního prameniště na jižní hranici rezervace, 49°28'58"N, 18°18'12,8"E, 1070 m n. m., 3 rostliny, z toho 2 kvetoucí (1. 8. 2013 not. *M. Popelářová*, Popelářová 2013).

Jednokvíték velekvěť se v horských polohách Beskyd vyskytuje vzácně (Vašut in Popelářová et al. 2011). Recentně je zaznamenán na více než desítky lokalit, především ve vlhkých smrčinách. Vzhledem k habitu druhu však můžeme s jistotou dodat, že patří mezi rostliny přehlížené.

M. Popelářová

Masopustová A. (2009): Aktualizace mapovacího okrsku cz0896, Aktualizace vrstvy mapování biotopů ČR. – Nálezová databáze [on-line databáze; portal.nature.cz, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]

Popelářová M. (2013): Aktualizace mapovacího okrsku cz0620, Aktualizace vrstvy mapování biotopů ČR. – Nálezová databáze [on-line databáze; portal.nature.cz, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]

Myosotis stenophylla Knaf

C1

- 56a. Železnobrodské Podkrkonoší, 5357d, Semily: Bítouchov, úpatí skály v řídkém lese na stráni nad pravým břehem Jizery v údolí 0,5 km SZ od obce, 50°37'17,9"N, 15°18'15,2"E, 400 m n. m. (21. 5. 2013 leg. *Z. Kaplan* 13/17, herb. Kaplan, rev. J. Štěpánková).

Těžiště rozšíření pomněnky úzkolisté u nás je v geomorfologicky výrazně modelovaných územích termofytika, zejména v Doupovské pahorkatině, Českém středohoří, Českém krasu, Hanácké pahorkatině, v okolí Tišnova a na Pavlovských vrších, v jiných územích se vyskytuje jen velmi vzácně (Štěpánková in Slavík 2000: 224–226). Horninový podklad bývá zpravidla bazický (obvykle vápence) až ultrabazický (hadce). V současnosti je známo přibližně patnáct lokalit v termofytiku a dvě v mezofytiku. Přesný počet existujících lokalit lze jen stěží odhadovat. *Myosotis stenophylla* je konkurenčně slabý druh, který je vázaný na místa s nízkou pokrývností okolní vegetace. V místech svého stabilního rozšíření se však dočasně objevuje i na nově obnažených plochách, např. po sesuvu sutí, erozi půdy apod., a po spontánním zatravnění lokality naopak mizí.

Nález pomněnky úzkolisté na Semilsku je překvapivý z několika důvodů. Zprv je nová lokalita zcela izolovaná od výskytů ostatních (nejbližší lokality se nalézají až v Českém středohoří u obce Hlinná na suťovém osypu vrchu Strážístě a na Holém vrchu). Zadruhé se lokalita vyskytuje v relativně chladném mezofytiku. Do současnosti byl

existující výskyt druhu v mezofytiku znám jen z hadců v údolí Sedlického potoka nedaleko od Dolních Kralovic a z nově nalezené lokality na hadcích u Rouchovan na Třebíčsku (Čech in Additamenta 8: 274, 2009). Třetím odlišujícím fenoménem je geologický podklad. Podle geologické mapy (<http://mapy.geology.cz/website/GEOinfo/>) je údolí Jizery v této části tvořeno zelenou břidlicí a z jihu na ni navazuje granit. Jednotčím prvkem s mnoha ostatními lokalitami je naopak výskyt v hluboce zaříznutém údolí s množstvím reliktních stanovišť (výrazně exponované skály, prudké stráně s nepříliš zapojeným stromovým patrem) a přítomnost dalších reliktních druhů rostlin (v tomto případě endemitní *Saxifraga rosacea* subsp. *steinmannii* v dolní části údolí).

Z. Kaplan & J. Štěpánková

***Myosurus minimus* L.**

C3

- 37e. Volyňské Předšumaví, 6749b, Hajska (distr. Strakonice): louže v obilném poli nad pravým břehem řeky Otavy 0,6 km SZ od vsi, 49°15'41"N, 13°56'33"E, 386 m n. m., vzácně (15. 5. 2006 not. R. Paulič).
- 37e. Volyňské Předšumaví, 6747d, Dražovice (distr. Klatovy): na rozježděné hlinité polní cestě na pastvinách nad silnicí na východním svahu pahorku (kóta 534,6) 0,8 km S od obce, 515 m n. m., velmi hojně (1. 5. 2008 leg. R. Paulič & V. Žila, CB, PRC).

Z Volyňského Předšumaví není myši ocásek nejmenší v Květeně ČR uváděn (cf. Křísa in Hejný & Slavík 1988: 422–424).

R. Paulič

***Orchis morio* L.**

C1

8. Český kras, 6050d, Koněprusy (distr. Beroun): PR Kobyla, jižní svah vrchu Kobyla 1,8 km JV od obce, horní step, 49°54'37,8"N, 14°05'03,8"E, 443 m n. m., jedna kvetoucí rostlina ve stepním porostu s *Festuca valesiaca* a *Carex humilis* (16. 5. 2013 foto Z. Hroudová, foto P. Zákravský).

Výskyt *Orchis morio* je na této lokalitě znám od 60. let 20. století (1965, 1966 not. Z. Pučelíková-Hroudová), není však uveden v Květeně ČR (Kubát in Štěpánková et al. 2010). V průběhu uplynulé doby byl výskyt ověřen v roce 2000 při jedné ze sobotních exkurzí PřF UK a ČBS. Opětovný nález v roce 2013 je dokladem dlouhodobého přežívání tohoto druhu, i když populace byla vždy málo početná – nejvýše několik kvetoucích rostlin. V současné době jde zřejmě o jediný výskyt tohoto druhu v Českém krasu. Vzhledem k tomu, že plocha je od roku 1999 součástí PR Kobyla a stepní porost dosud nepodlehł výrazným změnám, je naděje, že populace zůstane zachována.

Z. Hroudová & P. Zákravský

- 36b. Horažďovicko, 6648a, Svěradice (distr. Strakonice): návrší Na Kostelíku (kóta 466) Z od obce, xerothermní trávník, 49°22'26"N, 13°44'00"E, 465 m n. m., asi 200 kvetoucích rostlin (Pivoňková 2010; 5. 6. 2012 not. R. Paulič).
- 37d. Čkyňské vápence, 6848d, Onšovice (distr. Prachatice): svahová louka při západním okraji lesa na návrší (kóta 643,1) ca 130 m V od samoty U Nárovců, 49°06'16,8"N, 13°46'15,6"E, 610 m n. m. (28. 5. 2013 not. R. Paulič).

- 37d. Čkyňské vápence, 6848d, Dolany (distr. Prachatice): výslunné jižní úpatí lesnatého návrší (nad silnicí do Onšovic) 600 m Z od osady, 49°06'59,9"N, 13°47'26,8"E, 625 m n. m., 25 rostlin (28. 5. 2013 not. R. Paulič).
- 37e. Volyňské Předšumaví, 6748b, Katovice (distr. Strakonice): výslunný jižní okraj borového lesíka S od silnice Katovice – Střelské Hoštice 0,75 km SSV od vrcholu Kněží hory, 49°17'13,3"N, 13°48'56,4"E, 450 m n. m., 8 rostlin (6. 5. 2012 not. R. Paulič).
- 37e. Volyňské Předšumaví, 6649c, Zadní Zborovice (distr. Strakonice): výslunné loučky při jižním úpatí lesíka na návrší Lipová (kóta 488) 1,5 km JJV od kaple v osadě, 49°18'59,2"N, 13°50'54,4"E, 470 m n. m., 20 rostlin, společně s *Botrychium lunaria* (1. 5. 2012 not. R. Paulič).
62. Litomyšlská pánev, 6063a, Dvořisko u Chocně (distr. Ústí nad Orlicí): travnaté veřejné letiště, 49°58'42,7"N, 16°10'52,3"E, 280 m n. m., 1081 kvetoucích rostlin (12. 5. 2013 not. R. Prausová, M. Andres, J. Šimůnek & D. Číp).

V současné době je to největší populace *Orchis morio* v Pardubickém kraji. Lokalitu pravidelně navštěvuje již řadu let člen České botanické společnosti M. Hájek z Chocně. Výskyt druhu na širší mezi JV od rybníka Netušil u západního okraje současného veřejného letiště publikoval a herbářovou položkou doložil Kaplan (1998). Lokalita o výměře ca 0,25 km² je využívána jako letiště sloužící k testování nových modelů letadel. Jedná se o mozaiku mezofilních, bezkolencových a krátkostébelných luk, které jsou udržovány pravidelnou sečí pomocí mechanizace. Biomasa je odvážena mimo lokalitu. V době návštěvy lokality 12. 5. 2013 byli zaznamenáváni pouze kvetoucí jedinci. Plochy s výskytem *O. morio* nebyly pokosené, ale na zbývajících plochách již letiště pokosené bylo. Provozovatel letiště zpravidla respektuje posun doby kosení kvůli výskytu *O. morio*, ale nikoliv důsledně v každém roce. Územní ochrana této lokality není zajištěna.

R. Prausová, M. Andres, J. Šimůnek & M. Hájek

Kaplan Z. (1998): Doplněk k rozšíření některých druhů rostlin v České republice. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 33: 177–185.

Pivoňková L. (2010): Orchideji vstavačí kukačka se na vrchu u Kostelíka ve Svěradicích daří. – Naše vesnice Svěradice, Svěradice, 8(48): 5.

***Orchis tridentata* Scop.**

C1

- 20a. Bučovická pahorkatina, 6869a, Chvalnov-Lísky (distr. Kroměříž): PP Přehon, širokolistý trávník na východně orientovaném svahu 0,63 km SSV od kostela v obci, 49°10'16,2"N, 17°14'08,8"E, 334 m n. m., 2 rostliny (14. 5. 2013 leg. et det. V. Dvořák & B. Brandová, foto V. Dvořák).

Výskyt vstavače trojzubého v PP Přehon je dalším pokračováním příběhu o neočekávaných nálezech (Procházka in Additamenta 4: 131, 2005; Šmiták & Juroch 2010) tohoto, na našem území vždy velmi vzácného druhu. Taxon se na výše uvedeně lokalitě historicky nikdy nevyskytoval (cf. Jatiová & Šmiták 1996; J. Šmiták, in verb.), a proto tento nález, vzdálený pouhé 3 km od známé lokality v NPR Strabišov-Oulehla, budí spíše rozpaky. Zda se jedná o přirozený proces šíření druhu či záměrnou výsadbu, je však otázkou čistě spekulativní. V době nálezu na lokalitě rostly dvě habitem gracilní rostliny.

V. Dvořák

Jatiová M. & Šmiták J. (1996): Rozšíření a ochrana orchidejí na Moravě a ve Slezsku. – ArcaJIMfa, Třebíč.

Šmiták J. & Juroch J. (2010): Nové lokality orchidejí v roce 2009. – Roesliana, Brno, 40: 67–73.

***Orchis ustulata* L.**

C1

32. Křivoklátsko, 5949c, Křivoklát (distr. Rakovník): PR Na Babě; stepní enkláva na JV orientovaném svahu vrchu Baba, ca 660 m VSV od budovy železniční stanice Roztoky u Křivokláta, 50°01'31,7"N 13°52'56,8"E, ca 390 m n. m., 1 rostlina (16. 5. 2013 not. P. Sklenář et al., foto M. Štěfánek); 2 rostliny (17. 5. 2013 not. V. Somol).

†41. Střední Povltaví, 6351c, Solenice (distr. Příbram): teplomilný trávník v meandru Na Podkově, při kótě Varta (393), 380 m n. m., několik rostlin (2. polovina 80. let 20. stol. not. R. Hlaváček; Malíček et al. 2012).

Po roce 2000 již nebyl vstavač osmahlý na lokalitě nalezen a také téměř vymizel zde tehdy hojný *Orchis morio*, protože bývalé pastviny zarostly keří, především pak janovcem.

R. Hlaváček

Malíček J., Hlaváček R., Neuwirthová H. & Pipek J. (2012): Zajímavé floristické nálezy ze Sedlčanska a přílehlé části vltavského údolí (střední Čechy). – Sborn. Jihočes. Muz. České Budějovice, přír. vědy, 52: 49–111.

***Ornithogalum boucheanum* (Kunth) Asch.**

C2

18b. Dolnomoravský úval, 7069b, Bzenec (distr. Hodonín): písčité plocha dnes zarůstající vrby u železniční trati Bzenec – Veselí nad Moravou, 325 m SZS od železničního mostu na trati Břeclav – Přerov, 1,16 km JZ od budovy železniční stanice Moravský Písek, 48°58'11,6"N 17°18'10,8"E, 192 m n. m., asi 50 rostlin (červen 1986 leg. R. Řepka, BRNM).

18b. Dolnomoravský úval, 7069d, Bzenec (distr. Hodonín): lokalita s místním názvem Osušky, 48°56'39,9"N, 17°18'16,6"E, asi 15 kvetoucích a velký počet sterilních rostlin (1. 5. 2013 foto J. Kameníček; <http://www.biolib.cz/cz/image/id211726/>).

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6962d, Tavíkovice (distr. Znojmo): suché trávníky při okraji lesa, ca 400 m S od zámku v obci, 49°02'12,4"N, 16°06'27,2"E, 373 m n. m., desítky rostlin (3. 5. 2012 leg. L. Čech, herb. Čech).

***Ornithogalum pyrenaicum* subsp. *sphaerocarpum* (A. Kern.) Hegi**

C1

†19. Bílé Karpaty stepní, 7071a, Hluk (distr. Uherské Hradiště): plevel pod Kobylí hlavou (7. 7. 1921 leg. S. Staněk, BRNU, rev. T. Svačina 2011). Pravděpodobně jinou mikrolokalitu z Kobylí hlavy uvádí Čoka (1907).

†19. Bílé Karpaty stepní, 7071d, Slavkov (distr. Uherské Hradiště): (1901 leg. J. Podpěra, OLM). – Slavkov u Uherského Brodu [sic!]: Uherský Ostroh, inter segetes ad meridiem pagi Slavkov copiose (florens) [v obilí J od obce Slavkov, hojně (kvetoucí)], ca 350 m n. m. (10. 7. 1933 V. Krist, MZ).

†19. Bílé Karpaty stepní, 7170a, Radějov [Radějov u Strážnice] (distr. Hodonín): ca 400 m n. m (září 1933 J. Podpěra, MZ).

†20b. Hustopečská pahorkatina, 6966d, Klobouky u Brna (distr. Břeclav): Martinice (2. 7. 1882 leg. R. Steiger, 1977 rev. L. Hrouda, BRNU 59725).

76a. Moravská brána vlastní, 6672a, Brusné (distr. Kroměříž): louka Ochoza, květnatá mezofilní louka nad levým břehem potoka Brusenska 0,85 km SZ od kóty Nad Pasekami (588,9), 49°22'03,8"N,

- 17°40'36,4"E, 383–394 m n. m. (2000 not. *I. Knollová*); 550 rostlin spolu s *Gladiolus imbricatus* a *Lilium martagon* (24. 6. 2011 not. *T. Svačina*; Svačina & Hanáková 2012).
- 76a. Moravská brána vlastní, 6671b, Bystřice pod Hostýnem (distr. Kroměříž): Končiny, potoční luh 0,76 km SSV od zříceniny hradu Chlum (kóta 418,4), 49°23'10,3"N, 17°39'35,2"E, 330–343 m n. m., 24 rostlin (23. 6. 2011 not. *T. Svačina* & *D. Horák*; Svačina & Hanáková 2012). Taxon nalezl v širším okolí lokality koncem 70. let minulého století také J. Gogela (in verb.).
- 76a. Moravská brána vlastní, 6671b, Prusinovice (distr. Kroměříž): PP Dubina, dubohabřina S od silnice do Hlinska pod Hostýnem, 49°22'35,9"N, 17°36'27,7"E, 263–281 m n. m. (13. 7. 1987 not. *V. Petříček*, AOPK ČR 2013); 3 fertilní a 10 sterilních rostlin spolu s *Arum cylindraceum*, *Lilium martagon*, *Epipactis purpurata* (10. 6. 2011 *Z. Podešva* & *T. Svačina*; Svačina & Hanáková 2012).
- 76a. Moravská brána vlastní, 6671d, Dobrotice (distr. Kroměříž): Hrubé louky, bývalá vojenská střelnice, mozaika zčásti zarůstajících luk a keřových porostů 1,25 km ZSZ od kóty Lysina (597,5), 49°20'31,8"N, 17°37'55,5"E, 354–420 m n. m. (2002 not. *T. Svačina*); 216 rostlin spolu s *Orchis pallens* a *Iris sibirica* (17. 6. 2011 not. *T. Svačina*; Svačina & Hanáková 2012).
- 76a. Moravská brána vlastní, 6672a, Bystřice pod Hostýnem (distr. Kroměříž): mezi Bedlinou a Lázněmi, terénní deprese v degradované mezofilní louce 0,46 km JJZ od kóty Vinohrádek (406,0), 49°23'07,1"N, 17°41'09,4"E, 396–403 m n. m. (1992 not. *J. Moštěk* & *T. Svačina*); 117 rostlin (14. 6. 2011 not. *T. Svačina*; Svačina & Hanáková 2012).
- 76a. Moravská brána vlastní, 6672a, Chvalčov (distr. Kroměříž): Kozinec, degradovaná mezofilní louka při okraji lesa na úpatí vrchu Kozinec, ca 330 m JZ od vrcholové kóty 479,1, 49°23'43,8"N, 17°42'43,1"E, 732"E, 393–405 m n. m., 10–20 rostlin (2005 not. *D. Horák*); 12 rostlin spolu s *Epipactis albensis* (1. 7. 2011 not. *T. Svačina* & *I. Martiš*; Svačina & Hanáková 2012).
- 76a. Moravská brána vlastní, 6672a, Slavkov pod Hostýnem (distr. Kroměříž): U sloupu, mezofilní ovsíková louka 0,6 km VSV od kaple v obci, 49°22'40,4"N, 17°40'59,1"E, 442–447 m n. m. (2005 not. *D. Horák*); 39 rostlin (23. 6. 2011 not. *T. Svačina*; Svačina & Hanáková 2012). – Slavkov pod Hostýnem: PP Stráň, květnatá mezofilní louka 0,83 km VJV od kaple v obci, 49°22'29,6"N, 17°41'08,4"E, 454–594 m n. m. (11. 6. 2002 not. *Z. Podešva*); 15 rostlin spolu s *Gentianella amarella*, *Orchis morio*, *O. mascula* a *Platanthera bifolia* (23. 6. 2011 not. *D. Horák* & *T. Svačina*; Svačina & Hanáková 2012). – Slavkov pod Hostýnem: luční enkláva Nivky, mezofilní ovsíková louka nad pravým břehem Slavkovského potoka 0,77 km SV od kaple v obci, 49°22'47,5"N, 17°41'05,5"E, 436–442 m n. m., 14 rostlin spolu s *Muscari comosum* (23. 6. 2011 not. *D. Horák* & *T. Svačina*; Svačina & Hanáková 2012).
78. Bílé Karpaty lesní, 6972a, Polichno (distr. Zlín): výslunné stráně SV–V od obce, na začátku obce, 260 m n. m. (2. 7. 1983 *V. Kesslerová*, BRNU, rev. *T. Svačina* 2011; Kesslerová 1984).
81. Hostýnské vrchy, 6672a, Chvalčov (distr. Kroměříž): Horní Janče, mezofilní ovsíková louka v lesním komplexu, ca 100 m od severní hranice PP Na Jančích, 49°22'44,6"N, 17°44'22,7"E, 525–568 m n. m., stovky rostlin (1. 7. 2004 not. *T. Svačina*); 107 rostlin spolu s *Gladiolus imbricatus* (14. 6. 2011 not. *T. Svačina*; Svačina & Hanáková 2012).

Plocha rozšíření taxonu na území ČR se i přes několik nově zjištěných lokalit dlouhodobě zmenšuje. Těžištěm jeho výskytu jsou v současné době Hostýnské vrchy a jejich úpatí (14 lokalit), ojediněle je nalézán v Bílých Karpatech, ze kterých bylo do poloviny minulého století popsáno více nálezů. Mezi dosud nepublikované patří tři výše uvedené starší výskyt z Bílých Karpat stepních (19) a jeden z Hustopečské pahorkatiny (20b), odkud nebyl dosud taxon vůbec uváděn.

Vzhledem k tomu, že se snědek vyskytuje pouze na několika málo izolovaných lokalitách, je pro zabezpečení jeho existence nutné (i za cenu vyššího úsilí) zachovat každou z nich.

Příčinou jeho ohrožení na některých lokalitách je nevhodné hospodaření, přičemž více ohrožujícím faktorem je posečení před dosažením zralosti semen než úplné vynechání seče. Z dosud provedených pozorování vyplývá, že na lokalitách, kde nebyla prováděna seč po několik let, je jeho existence vážně ohrožena až ve fázi zarůstání keří, případně náletem dřevin.

Bylo zjištěno, že jednou z hlavních příčin snižování početnosti populací taxonu je na mnoha lokalitách vysoký stav spárkaté zvěře (např. v PP Pod Kozincem klesl počet rostlin v letech 2004–2011 ze 150 na pouhých 11!). I přes sečení ve vhodném termínu dochází v posledních letech na řadě lokalit k okusu většiny rostlin (zejména těch s nezralými tobočkami) a hrozí tak postupný zánik populací. Spolu se snědkem je na několika lokalitách takto likvidován i silně ohrožený *Gladiolus imbricatus*. Předběžně bylo zjištěno, že snědky cíleně spásá daněk skvrnitý, srnec obecný spíše ojediněle. Například v lokalitě Březina v k. ú. Rusava, ve které se srnec často vyskytuje, nebyl okus pozorován, i když srnčí „ochoz“ vedl přímo kolem jedné z mikrolokalit. Rostliny zde však mohou být poškozovány právě sešlapem. Taxon splňuje kritéria pro zařazení do záchranného programu, v budoucnu bude pravděpodobně nezbytné posílit populace i rostlinami kultivovanými z odebraných semen.

T. Svačina

- Čoka F. (1907): Příspěvky ku květeně moravské II. – Věstn. Klubu Přírod. Prostějov 9 (1906): 80–94.
 Kesslerová V. (1984): Floristická studie v katastru obcí Biskupice a Polichno u Luhačovic. – Ms. [Dipl. práce; depon. in: Knih. Úst. Bot. Zool. Přír. Fak. Masaryk. Univ., Brno]
 Svačina T. & Hanáková P. (2012): Rozšíření a ekologie kriticky ohroženého snědku pyrenejského kulatoplodého (*Ornithogalum pyrenaicum* L. subsp. *sphaerocarpum* /Kerner/ Hegi) v Hostýnských vrších. – Acta Carp. Occid., Muz. regionu Valašsko, Vsetín et Muz. jihovýchodní Moravy, Zlín, 3: 21–43.

Ornithopus perpusillus L.

C1

- 61b. Týnišťský úval, 5862d, Zdelov (distr. Rychnov nad Kněžnou): písčina v areálu koupaliště v obci, 270 m n. m. (25. 6. 1995 leg. J. Hanousek, HR); 50°06'14,3"N, 16°08'14,7"E, společně s *Herniaria glabra* (11. 5. 2013 leg. J. Doležal no. 13/45, herb. Doležal; 20. 5. 2013 foto J. Doležal; 13. 6. 2013 leg. J. Doležal no. 13/90, herb. Doležal).

Ptačí noha maličká je druhem s výraznou atlantskou tendencí, euoceanickým areálem zasahujícím do Belgie, Dánska, Francie, Německa, Itálie, Irska, Velké Británie, Holandska, Polska, Portugalska, Španělska, Švédska, Švýcarska, Litvy a také do severní části Alžírsko (Wiersema et al. 1990, Vilkonis & Svirskis 2006). Údaje ze států, které již nenáleží do euoceanické oblasti (Rumunsko, Moldávie a Ukrajina), jsou patrně sekundárního charakteru. Výskyt je vázán na oblasti mírného až středomořského klimatu.

V areálu svého rozšíření se však *Ornithopus perpusillus* vyskytuje dosti nerovnoměrně. Například v Německu je nejčastější na písčitých březích velkých řek, jako je Odra, Labe a především Rýn. V severním Bavorsku a Durynsku je však druh poměrně vzácný (Hegi 1924). Druh je také vzácný v Polsku, kde roste na písčinách podél řek Odra a Visla,

a v písčité oblasti v blízkosti Baltského moře (Zajac & Zajac 2001). Stejně povahy je i výskyt v okolí Kaliningradu na území ruské enklávy (Andronova & Kucheneva 1978). V Dánsku i Švédsku je druh také velmi vzácný (Ingelög et al. 1993). V Lotyšsku v současné době patrně již neroste, i když jsou z území známy historické údaje. Z Estonska pochází jediný údaj z ostrova Hiiumaa, ale patrně sem byl druh zavlečen (Tabaka et al. 1996). Na Ukrajině druh roste v blízkosti měst Dněpropetrovsk a Cherson. V Rusku je znám, kromě okolí Kaliningradu, také z okolí Petrohradu, kde je však pravděpodobně jen zavlečený (Vasiljeva 1987). V Litvě byl druh poprvé objeven Gilibertem v blízkosti města Grodno, které v současnosti leží na území Běloruska (Gilibert 1782). Nověji byl druh v Litvě potvrzen na třech nalezištích (Vilkonis & Svirskis 2006). *Ornithopus perpusillus* roste jak v přirozených, tak člověkem ovlivněných biotopech. V centru svého rozšíření roste především v přírodních stanovištích, jako jsou písčité trávníky či řídké bory na písku a jejich okraje, a to převážně v třídě *Koelerio-Corynephoretea* v asociacích *Carici arenariae-Airetum praecocis* a *Airo caryophylleae-Festucetum ovinae*. Pro tuto vegetaci písčín je to velmi charakteristický druh (Vilkonis & Svirskis 2006).

Dosavadní informace o výskytu v České republice shrnul Hadinec et al. (in Additamenta 7: 297–300, 2008). Těžištěm současného výskytu ptačí nohy je bezprostřední okolí obce Hradčany u Mimoně. Hranice primárního a sekundárního areálu lze v tomto případě jen obtížně stanovit (Hadinec et al. l. c.).

V roce 1980 byla ptačí noha maličká nalezena Milanem Markem poprvé ve východních Čechách v bývalé pískovně na západním okraji obce Štěpánovsko (Marek 1982). Lokalita spadá do fytogeografického podokresu Chvojenská plošina (61c) a nacházel se zde dosti rozsáhlý porost, který zaujímal plochu přibližně 60 m². Druh byl na této lokalitě i po 33 letech potvrzen (disturbovaná svahová písčina v oplocené části opuštěné a borovicí osázené pískovny, 50°09'05,9"N, 16°02'55,4"E, jedna sterilní rostlina, 30. 3. 2013 foto J. Doležal & A. Burešová). V pískovně se vyskytují další významné psamofytické druhy, např. *Corynephorus canescens*, *Spergula morisonii* či *Teesdalia nudicaulis* (Doležal 2013).

Zdelovskou lokalitu *Ornithopus perpusillus* objevil v roce 1995 florista Jindřich Hanousek, ale patrně kvůli názoru o nepůvodnosti druhu na území České republiky nebyla tehdy výskytu věnována výrazná pozornost. Při studiu herbářových sbírek v Hradci Králové v listopadu 2012 jsem herbářovou položku z této lokality našel a v následující sezoně se mi podařilo výskyt ověřit. Na písčité v areálu koupaliště roste několik desítek vitálních rostlin v rozvolněném písčitém substrátu společně s *Agrostis capillaris*, *Herniaria glabra*, *Hypochaeris radicata*, *Centaurea stoebe*, *Rumex acetosella* s. l., *Veronica verna* či *Anthyllis vulneraria* subsp. *pseudovulneraria*. Pokryvnost bylinného patra se zde pohybuje od 30 % do 50 %. Jedná se tedy o biotopy s podobnou vegetací, která je známa z lokality u Hradčan. Díky pravidelné disturbanci „písčité pláže“ návštěvníky areálu koupaliště je ptačí noze maličké poskytováno potřebné narušování substrátu a tvorba obnažených ploch pro možnost vývinu další generace. Nadále je však potřeba tyto lokality sledovat a případně se pokusit o zjištění dalších míst výskytu. Mezi botaniky je obec Zdelov známá i výskytem dalších psamofytů a i v současnosti

zde můžeme najít například *Astragalus arenarius*, *Carex ericetorum* či *Corynephorus canescens* (Doležal l. c.). Toclův (1894 leg. K. Tocl, PR) a Součkův (26. 8. 1939 leg. A. Souček, HR) údaj o výskytu *Arnoseris minima* se nověji již nepodařilo ověřit, avšak vzhledem k nečekanému nálezu *Filago lutescens* nelze znovuobjevení písečnatky jednoznačně vyloučit.

J. Doležal

- Andronova N. N. & Kucheneva G. G. (1978): Lokal'noe mestoobitanie *Ornithopus perpusillus* L. v Kaliningradskoj oblasti. – Bjull. Moskov. Obšč. Ispyt. Prir., otd. biol., 83/1: 134–135.
- Doležal J. (2013): Botanická studie psamofytů vegetace ve vybraných lokalitách Dolního Poorličí. – Ms., 188 p. [Dipl. práce; depon. in: Přír. Fak., Univ. Hradec Králové]
- Gilibert J. E. (1782): Flora Lituanica inchoata, seu enumeratio plantarum quas Circa Grodnam collegit et determinavit Joannes Emmanuel Gilbert, 2, Vilnae.
- Ingelöf T., Andersson R. & Tjernberg M. (1993): Red Data Book of the Baltic Region. – Uppsala & Riga.
- Marek M. (1982): Nové nálezy vzácných rostlin na Pardubicku. – Pr. Stud., Pardubice, 13–14: 83–89.
- Hegi G. [ed.] (1924): Illustrierte Flora von Mitteleuropa. Vol. 4/3. – Lehmanns, München.
- Tabaka L., Krall H. & Jankevičienė R. (1996): Addenda to Fabaceae Lindl. – In: Kuusk V, Tabaka L. & Jankevičienė R. [eds], Flora of the Baltic countries 2: 161, Estonian Academy of Sciences, Tartu.
- Vasiljeva L. I. (1987): Rod *Seradella* – *Ornithopus*. – In: Fedorov A. [ed.], Flora Evropejskoj časti SSSR, 6: 125–126, Nauka, Leningrad.
- Vilkonis K. K. & Svirskis A. (2006): *Ornithopus perpusillus* L. (Leguminosae – Papilionoideae) in Lithuania. – Not. Bot. Hort. Agrobot. Cluj 34: 7–11.
- Wiersema J. H., Kirkbride J. H. jr. & Gunn Ch. R. (1990): Legume (Fabaceae) nomenclature in the USDA germplasm system II. – United States Department of Agriculture, Agricultural Research Service. Technical Bulletin No. 1757: 572.
- Zajac A. & Zajac M. [eds] (2001): Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce [Distribution atlas of vascular plants in Poland]. – Instytut Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, 716 p.

***Orobanche picridis* F. W. Schultz**

C2

- 63e. Poličko, 6264c, Vendolí (distr. Svitavy): obnažená opuková zvětralina na úpatí zářezu železniční trati u zastávky Vendolí-zastávka 1,2 km ZJZ od kostela, 49°44'11"N, 16°23'47,5"E, 550 m n. m., asi 10 již suchých rostlin (11. 9. 2011 foto J. Roleček, rev. J. Zázvorka; Roleček & Novák 2012).

Roleček J. & Novák P. (2012): Poznámky k výskytu zářazy hořčičkové (*Orobanche picridis*) u Svitav. – Pr. a Stud., Pardubice, 19: 181–184.

Orobanche purpurea* Jacq. subsp. *purpurea

C1

41. Střední Povltaví, 6451c, Orlík nad Vltavou (distr. Písek): okraj kamenné suti na skalnaté stráni při pravém břehu Vltavy (vodní nádrž Orlík) ca 1,9 km JV od zámku Orlík, 49°30'01,8"N, 14°11'19,1"E, 370 m n. m., ca 8 rostlin na *Achillea tanacetifolia* (14. 7. 2011 leg. M. Soukup & L. Soukupová, herb. Soukup; Soukup & Lepší in Lepší & Lepší 2012).
- 45a. Lovečkovické středohoří, 5350c, Ústí nad Labem: Nová Ves, úpatí vrchu Vysoký Ostrý (587 m), 0,4 km SZ od vrcholu, mezofilní louka, 50°38'18,4"N, 14°04'29,9"E, 475 m n. m., 9 rostlin (21. 6. 2012 leg. K. Nepraš, R. Kroufek & P. Zdvorák, LIT, herb. Zdvorák; Kroufek et al. 2012). – Ústí nad Labem: Nová Ves, vrch Vysoký Ostrý (587 m), 60 m J–JJV od vrcholu, skalní step, 50°38'09,2"N, 14°04'49,1"E, 530 m n. m., 2 loňské rostliny (19. 4. 2012 leg. K. Nepraš, LIT; Kroufek et al. 2012).

Kroufek R., Nepraš K., Zdvořák P., Kubát K., Joza V., Rottenborn J., Machová I. & Marek M. (2012): Floristické mapování Českého středohoří II (Ústí n. L. – Sebusin). – Severočes. Přír. 43: 45–61.

***Orobancha reticulata* Wallr.**

C1

29. Doupovské vrchy, 5744c, bývalá obec Činov (distr. Karlovy Vary): vojenský újezd Hradiště, více než 10 let neobhospodařovaná a v minulosti mechanicky narušená pcháčová louka ca 1,5 km SV od osady Činov, 50°12'26,9"N, 13°01'07,2"E, 726 m n. m., 25 rostlin parazitujících na *Cirsium heterophyllum* (30. 6. 2012 foto M. Broum; Broum 2010, Melichar et al. 2012).

V celých Doupovských horách byla prozatím zářaz sít'natá nalezena na čtyřech lokalitách. Kvůli různým nárokům hostitelských rostlin se zde vyskytuje v různých vegetačních typech.

M. Broum

Broum M. (2010): Aktualizace mapovacího okrsku cz3135, Aktualizace vrstvy mapování biotopů ČR. – Nálezová databáze [on-line databáze; portal.nature.cz, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha].

***Oxycoccus palustris* Pers.**

C3

99a. Radhošťské Beskydy, 6577a, Staré Hamry I (distr. Frýdek-Místek): údolí Černé Ostravice, lokalita Mlýn, rašelinná loučka v podmačeném smrkovém lese, asi 500 m SV od křížení turistických tras (rozcestí „Údolí Černé“), 600 m n. m., na ploše asi 50 × 50 cm (27. 6. 2013 foto M. Popelářová).

V současné době je na území Beskyd zaznamenáno pět lokalit klikvy bahenní, na většině však byla klikva vysazena (Hlisnikovský in Popelářová et al. 2011). Zda totéž platí i o nově objevené populaci v údolí Černé Ostravice, je méně pravděpodobné (viz text u druhu *Drosera rotundifolia*), rašelinné společenstvo blízké asociaci *Eriophoro vaginati-Sphagnetum recurvi* (Hájek & Malina 1998), které se na lokalitě nachází, dobře odpovídá svými stanovištními podmínkami ekologickým nárokům klikvy.

M. Popelářová

Hájek M. & Malina P. (1998): *Eriophorum vaginatum* L. nalezeno v Beskydech. Floristický příspěvek k údolí Černé Ostravice. – Čas. Slez. Muz. Opava, ser. A, 47: 89–91.

***Pedicularis palustris* L.**

C1

85. Krušné hory, 5542d, Ryžovna (distr. Karlovy Vary): zrašelinělé svahové prameniště na severním svahu hřbetu Ryžovny, 700 m ZJZ od bývalého kostela v Ryžovně, 50°24'04"N, 12°49'44,4"E, 1 000 m n. m., asi 20 rostlin (29. 6. 2004 not. O. Bušek; 2006 leg. Č. Ondráček, CHOM; Melichar et al. 2012; 2013 not. Č. Ondráček).

***Phegopteris connectilis* (Michx.) Watt**

18b. Dolnomoravský úval, 7168b, Hodonín: světlina v dubovém lese s lípou po pravé straně silnice k Dubňanům, lesní porost 113 A, 3,47 km SSZ od budovy železniční stanice Hodonín, 48°53'12,2"N, 17°06'46,7"E, 204 m n. m. (23. 10. 2013 leg. R. Řepka, BRNL).

Jediná rostlina bukovince byla objevena při inventarizaci východní části navrhované NPP Hodonínská Doubrava na světlině v dubovém lese (bývalá pařezina), porostlé na okrajích

vzrostlými břizami, asi 70 m JJZ od cihlové chatky sloužící mysliveckému sdružení. Bukovinec roste v těsné blízkosti padlého kmene břízy v zamechovaném sekundárním porostu, pro danou lokalitu s nevýznamnými druhy cévnatých rostlin: *Arrhenatherum elatius*, *Athyrium filix-femina*, *Brachypodium sylvaticum*, *Dryopteris filix-mas*, *D. carthusiana*, *Festuca rubra*, *Fragaria vesca* a *Moehringia trinervia*. Celkový zápoj dřevinného nadrostu činí max. 40 %.

Ač v literatuře není o tomto druhu mnoho údajů a většina z našich botaniků jej považuje za běžný, přináší tento nález ve srovnání s údaji v Květeně ČR (Smejkal in Hejný & Slavík 1988: 241) něco nového. Jedná se o nové altitudinální minimum – dosud jím bylo 240 m u Mladé Boleslavi. Navíc je výše uvedený nález vůbec první v panonském termofytiku, druh nebyl z tohoto území nikdy uváděn! Výskyt bukovince v termofytiku je zřejmě zcela výjimečný, uváděné těžiště jeho rozšíření leží o několik set metrů výše, především v oreofytiku a přilehlých částech mezofytika. Hodonínská Doubrava nás se svoji druhovou bohatostí, neobvyklým floristickým obsahem a unikátními nálezy podhorských druhů na studených, často podmáčených písčích v nížině uprostřed jihomoravského termofytika, nepřestává překvapovat. Nález bukovince se podobá dalším nálezům kaprad'orostů jako jsou *Lycopodium clavatum* a *Polypodium vulgare*, učiněných na této lokalitě v posledních letech.

R. Řepka

***Platanthera chlorantha* (Custer) Rchb.**

C3

97. Hrubý Jeseník, 5870c, Železná pod Pradědem (distr. Bruntál): louka pod lesem S od Železné, přímo pod samotami na okraji lesa nad obcí, ca 1 km SSZ od odbočky z hlavní silnice Vrbno – Jeseník, 50°07'59,2"N, 17°21'33,5"E, ca 670 m n. m., několik kvetoucích rostlin spolu s desítkami rostlin *Platanthera bifolia* (17. 6. 2013 not. R. Štencel; Štencel 2013).

Vemeník zelenavý byl v minulosti z Hrubého Jeseníku i všech sousedních fytogeografických okresů mezofytika opakovaně uváděn (např. Zázvorka in Štěpánková et al. 2010, Bureš 2013). V posledních letech ale nebyla z území CHKO Jeseníky známa žádná konkrétní lokalita a druh tak byl pro Jeseníky považován za nezvěstný. Až v roce 2012 zaznamenal jeden exemplář na louce nad Horním Údolím V. Grulich (Bureš l. c.), výše uvedená lokalita je tak teprve druhým místem, kde byl výskyt vemeníku zelenavého v CHKO Jeseníky v poslední době zjištěn.

R. Štencel

Bureš L. (2013): Chráněné a ohrožené rostliny Chráněné krajinné oblasti Jeseníky. – Rubico, Olomouc, 314 p.

***Pleiblastus chino* (Franch. & Sav.) Makino**

[*Poaceae*, *Bambusoideae*]

18a. Dyjsko-svratecký úval, 7267c, Břeclav: Pohansko: svah náspu hradiska nad slepým ramenem Dyje, 90 m VJV od zdi východního křídla zámečku Pohansko, 3,1 km J–JJV od budovy železniční

stanice Břeclav, porostní skupina 807 A 8, 48°43'37,7"N, 16°53'47,4"E, 158 m n. m., porost na ploše 10 × 20 m (3. 8. 2011 not. R. Řepka, 6. 8. 2013 leg. R. Řepka, BRNL, det. J. Koblížek, rev. R. Řepka).

[plocha 15 × 15 m, svah 10→5°, R. Řepka. – E₂ (85 %), E₃ (40 %): *Acer campestre* 10 %, *Populus alba* 10 %, *Carpinus betulus* 5 %, *Ulmus laevis* 5 %, *Juglans nigra* 3 %, *Robinia pseudacacia* 1 %, *Tilia cordata* 1 %. – E₂ (3 %): *Acer campestre* 3 %. – E₁ (70 %): *Pleioblastus chino* 4, *Brachypodium sylvaticum* 1, *Calystegia sepium* 1, *Impatiens parviflora* 1, *Urtica dioica* 1, *Aristolochia clematitis* +, *Carex riparia* +, *Festuca gigantea* +, *Galium rivale* +, *Juglans nigra* juv. +, *Lamium maculatum* +, *Rubus caesius* +, *Symphytum officinale* +, *Alliaria petiolata* r, *Carduus crispus* r, *Circaea lutetiana* r, *Cirsium arvense* r, *Cynoglossum officinale* r, *Dactylis glomerata* r, *Galeopsis pubescens* r, *Chaerophyllum temulum* r, *Lactuca quercina* r, *Lapsana communis* r, *Persicaria lapathifolia* r, *Ulmus laevis* juv. r]

18a. Dyjsko-svratecký úval, 7268c, Tvrdonice (distr. Břeclav): břeh slepého ramene řeky Moravy v sousedství mladšího porostu tvrdého luhu, 20 m od myslivecké chatky, 2,5 km JV od kostela v obci, porostní skupina 933 A 4, 48°44'20,2"N, 17°00'46,5"E, 158 m n. m., porost na ploše 10 m² (srpen 2007 not. T. Štěrba, det. R. Řepka).

18a. Dyjsko-svratecký úval, 7367b, Lanžhot (distr. Břeclav): sušší vyvýšenina mladšího tvrdého luhu poblíž slepého ramene, 1,4 km JZ od hájenky na Důbravce, 5,8 km JZ od kostela v obci, porostní skupina 828 C 4, porost na ploše 5 m², 48°40'56"N, 16°55'07"E, 156 m n. m. (7. 4. 2011 leg. T. Štěrba, BRNL, det. R. Řepka). – Lanžhot: hranice paseky a třicetiletého porostu 837 A 3, 4 km J od kostela v obci, porost na ploše 100 m², 48°41'15,6"N, 16°58'28,6"E, 154 m n. m. (14. 8. 2013 leg. T. Koutec-
ký & J. Šebesta, BRNL, det. R. Řepka).

Nový adventivní druh pro květenu ČR.

V posledních dvou deceniích roste u nás význam bambusů v zahradnické tvorbě a sadovníckém využití. Svým nižším vzrůstem a mrazuvzdorností mezi nimi vyniká rod *Pleioblastus*, který má těžiště rozšíření především v Číně (15 druhů, Li et al. 2006) a v Japonsku (12 druhů, Ohwi 1965). Soubor taxonů vhodný pro středoevropské klima je však značně omezen (Foerster 1982, McClintock 1984, Meredith 2001, Rezl 2006) a mezi ty, označované za spolehlivě mrazuvzdorné, patří i *Pleioblastus chino* a *P. pumilus*. První z nich jsem nalezl v bohatém polykormonu při floristické inventarizaci jihomoravských lužních lesů v blízkosti záměčku Pohansko. Ač tato lokalita leží jen 10–15 m od asfaltové silničky značně využívané turisty i cykloturisty, porost bambusu uniká pozornosti pro svůj skrytý růst na odvráceném (jižním) svahu hradištního valu kdysi slavného velkomoravského sídliště. Roste zde v písčitohlinité půdě na světlině, jen zčásti zakryté korunami sousedních stromů a zasahuje těsně nad hladinu mrtvého ramene pod valem hradiska. Floristické složení vegetace zachycuje uvedený fytoocenologický snímek.

Podle Ohwiho (Ohwi 1965) a McClintocka (McClintock 1984) je tento druh morfologicky charakterizován takto: oddenek dlouze plazivý, stébła 0,5–2,5(–4) m dlouhá, 2–7 mm v průměru, hladká, s bělavým voskovitým povlakem pod lysými, v mládí načervenalými kolénky. Stébelné a listové pochvy lysé, jen na okrajích brvité, s bělavými zuby na vrcholu. Z každého kolénka (především však ve střední a horní části stébła) vyrůstá 1–5 bočních výhonů. Listové čepele kopinaté až úzce kopinaté, 50–250 mm dlouhé a 5–22 mm široké, postupně zúžené do špičky, na bázi zaokrouhlené nebo náhle stažené, směrem k bázi lysé nebo na rubu slabě ochmýřené, oboustranně zelené, jazýček velmi

krátký. Přirozené rozšíření je pravděpodobně omezeno pouze na japonské souostroví, kde je uváděn z ostrova Honšú (Ohwi 1965), odkud byl poprvé roku 1875 dovezen do Evropy. I když Rezl (2006) označuje za jeho původní domovinu Čínu, Li et al. (2006) nic takového nepotvrzují a nezmiňují jej ani jako pěstovaný druh.

Druh je považován za značně variabilní a jsou rozeznávány 3 variety a 6 forem, z nichž některé jsou považovány za kultivary. V kultuře jsou ještě dva barevné kultivary s panašovanými listy (Ohwi 1965, McClintock 1984).

Na lokalitě u Pohanska bambus dosahuje jen 1,2–1,5 m výšky, některá stébla jsou mrtvá, snad vlivem námraz a mrazových útoků posledních zim [Meredith (2001) uvádí -15°C jako minimální teplotu, kterou tento druh snáší; několik posledních zim mělo však na jižní Moravě minimum i pod -20°C]. Listy jsou tmavozelené, lysé, na okraji s bělavými zuby a tím draslavě drsné, 9–14 cm dlouhé a 11–25 mm široké, listové pochvy jsou na okrajích chlupaté, vrchol pochvy je lemován 5–7 mm dlouhými drsnými a rohovinově zbarvenými tuhými štětinami. Stéblo má 3–5 mm v průměru, pod kolénkem je nápadně ojítněné. Odumřelé pochvy jsou bělavé nebo šedavé, rozpadavé. Herbářové položky byly srovnány s rostlinami vysazenými a delší dobu kultivovanými v Botanické zahradě a arboretu Mendelovy univerzity v Brně; zde tento druh dosahuje až 2,5 m výšky, ale v ostatních morfologických znacích je shodný. Na lokalitě jižně od Lanžhota dosahuje tento bambus výšky 1,8 m a průměru stébla 8 mm. V Evropě vzácněji pěstovaný a příbuzný druh *Pleioblastus pumilus* (Mitf.) Nakai se od *P. chino* liší především nižším (1,0–1,2 m) a tenčím (2–2,5 mm v průměru) jednoduchým nevětveným stéblem, kolénky hustě hnědě chlupatými, listy 12–20 cm dlouhými a 7–23 mm širokými, v dolní části někdy chlupatými, které jsou po 5–6 na stéblu.

Na první výše uvedené lokalitě lze při hojném vegetativním rozmnožování a rozsahu porostu odhadnout stáří polykormonu na několik desetiletí. Jen blízkost zámečku Pohansko dává vzdáleně tušit způsob zavlečení – jako nejpravděpodobnější se jeví sice přímá výsadba, avšak na místo, kde by ji nikdo nehledal a možná ani přede mnou dosud nenašel. Zmínky o dávné výsadbě tohoto druhu do zdejších lužních lesů ústně potvrdili dva lesníci pracující jak na polesí Tvrdonice, tak i polesí Soutok. Lze tedy předpokládat, že tento druh může být nalezen v jihomoravských lužních lesích častěji a 4 výše uvedené lokality mohou být jen zlomkem toho, co zde skutečně existuje. Řada z nich a to včetně dosud nalezených, však může pocházet z některého primárního zdroje, původně vzniklého přímou výsadbou. Nabízí se zde úvaha spojená s intenzivním vegetativním rozmnožováním tohoto druhu, tak jak jsem jej zaznamenal na lokalitě u Pohanska a roznosem vegetativních diapor záplavami takového stupně, jaké byly např. v roce 1997. Další způsoby zavlečení, např. spontánní zplanění při pěstování v nejbližším zahradnickém podniku v Břeclavi nebo v Lanžhotě nebo šíření obilkami lze považovat v současné době za značně nepravděpodobné.

R. Řepka

- Li D., Wang Z., Guo Z., Yang G. & Stapleton C. (2006): Poaceae, tribe Bambuseae. – In: Zhengyi W., Raven P. H. & Deyuan H. [eds], *Flora of China* 22: 7–164, Beijing & St. Louis, Science Press & Missouri Botanical Garden.
- Meredith T. J. (2001): *Bamboo for gardens*. – Timber Press, Portland, 406 p.
- McClintock D. (1984): 87. *Pleioblastus* Nakai. – In: Walters S. M., Brady A., Brickell C. D., Cullen J., Green P. S., Lewis J., Matthews V. A., Webb D. A., Yeo P. F. & Alexander J. C. M. [eds], *The European Garden Flora, 2. Monocotyledons (Part II.)*, p. 61–62, Cambridge University Press, Cambridge.
- Ohwi J. (1965): *Flora of Japan*. – Smithsonian Institution, Washington.
- Rezl P. (2006): *Bambusy a jejich pěstování u nás*. – Grada, Praha, 96 p.

***Polycnemum arvense* L.**

C1

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865a, Bosonohy (distr. Brno): zahrádky a bývalé zahrady 0,7 km SV od obce, 49°10'50"N, 16°32'15"E, 350 m n. m., narušovaná místa v travnicích (6. 9. 2013 leg. K. Sutorý, BRNM 753625).
- 36a. Blatensko, 6649d, Láz (distr. Strakonice): výslunné písčité jižní úpatí lesíka na návrší Borky (kóta 494,6) SV od vsi, 49°20'52,9"N, 13°55'49,7"E, 490 m n. m., roztroušeně (28. 8. 2012 leg. R. Paulič, herb. Paulič).
- 71c. Drahanské podhůří, 6767c, Viničné Šumice (distr. Brno): PP Hynčicovy skály, vrcholová plošina nad skalami s jižní expozicí, řídký stepní trávník s hojným *Trifolium campestre* při okraji lesa, 49°13'02,2"N, 16°50'14,7"E, asi 20 rostlin (27. 6. 2013 leg. V. Sedláček, herb. Sedláček, Sedláček 2013).

Sedláček V. (2013): Inventarizační průzkum přírodní památky Hynčicovy skály. – Ms. [Depon. in: Odbor životního prostředí, Krajský úřad Jihomoravského kraje, Brno]

***Polycnemum majus* A. Braun**

C1

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865a, Bosonohy (distr. Brno): horní hrana lomu, ca 0,6 km SV od obce, 49°10'47"N, 16°32'10"E, 315 m n. m., na několika místech, roztroušeně (6. 9. 2013 leg. K. Sutorý, BRNM 753622).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6964a, Budkovice (distr. Brno): slepencová skalní step nad pravobřežním přítokem Rokytne 1 km JV od kostela v obci, 49°04'04,9"N, 16°21'21,4"E, 240 m n. m., několik desítek rostlin spolu s *Carex humilis*, *C. supina* a *Lappula squarrosa* (2. 8. 2011 leg. P. Novák, BRNU; Novák 2013).
- 20a. Bučovická pahorkatina, 6867b, Němčany (distr. Vyškov): u obce nad pískovnou, 49°10'36"N, 16°55'43"E, 310 m n. m. (21. 9. 2013 leg. I. Novotný, det. K. Sutorý, BRNM 754025).

***Polygala amarella* Crantz**

C2

- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6747a, Dobřín (distr. Klatovy): horní okraj vápencového lomu na vrchu „Minovka“ ca 0,8 km JZ od obce, 500 m n. m. (13. 5. 2008 leg. M. Soukup, herb. Soukup, rev. M. Lepší 2010).
- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6747b, Žichovice (distr. Klatovy): trávník na východním úpatí lesa na vrchu Kočí břeh (kóta 566) ZJZ od obce, 49°15'51,7"N, 13°36'47,1"E, 480 m n. m., vápenec (11. 5. 2013 leg. R. Paulič, herb. Paulič).
- 37b. Sušicko-horažďovické vápence, 6747b, Rabí (distr. Klatovy): opuštěný vápencový lom na jihozápadním svahu návrší U Věch svatých (kóta 539) JZ od obce, 49°16'23"N, 13°36'33"E, 560 m n. m. (15. 6. 2013 not. R. Paulič & J. Horková).

V současné době patří druh *Polygala amarella* v oblasti Sušicko-horažďovických vápenců ke vzácným druhům a je recentně znám v širším okolí Rabí (Paulič 2010) a údajně také

v PP Svaté Pole nedaleko Horažďovic (Hlinková 2006). Současný výskyt tohoto druhu je znám i na nedalekých Nezdeckých vápencích. Je však pravděpodobné, že existují ještě další lokality, na nichž je vítod nahořklý přehlížen.

R. Paulič

Hlinková D. (2006): Plzeňský kraj. – In: Vydrová A., Kuchařová P. & Grulich V. [eds], Optimalizace sítě maloplošných zvláště chráněných území v České republice. – Pr. a Stud., Pardubice, suppl. 1: 120–128.

Paulič R. (2010): Za vzácnou vápnomilnou květenou k Rábí. – Calluna, Plzeň, 15/1: 6–7.

***Polygonatum latifolium* (Jacq.) Desf.**

63a. Žambersko, 5964d, Letohrad (distr. Ústí nad Orlicí): v lesíku asi 900 m SSZ od náměstí, 50°02'37,7"N, 16°29'44"E, rozsáhlá populace (18. 5. 2013 leg. et foto P. Filippov, BRNU).

Druh *Polygonatum latifolium* je považován v České republice za nepůvodní, i když u některých jihomoravských lokalit se o původnosti uvažovalo. V minulosti byly ale nalezeny stabilní, dlouho vytrvávající populace i jinde, často v zámeckých parcích. Z okolí lokality je druh znám např. z Tatenice (rok 1990) nebo přímo z Letohradu ze zámeckého parku (1982 V. Faltys, in litt.). Populace nalezená roku 2013 ovšem leží mimo město v remízku, který má charakter sekundární dubohabřiny svazu *Carpinion betuli*, takže druh se nachází ve víceméně odpovídajícím biotopu. Populace je patrně stabilní, čítá řádově stovky rostlin a pravděpodobně se na lokalitě nacházela už více let před nálezem.

P. Filippov

***Potamogeton lucens* L.**

C3

37f. Strakonické vápence, 6649d, Radomyšl (distr. Strakonice): rybník Brůdek 0,25 km JZ od železniční stanice Radomyšl, 49°19'04,3"N, 13°56'47,7"E, 460 m n. m., spolu s *Batrachium circinatum*, *Potamogeton trichoides*, *Utricularia australis* aj. (15. 9. 2011 leg. R. Paulič, CB, rev. Z. Kaplan).

Ze Strakonických vápenců nebyl rdest světlý dosud udáván.

R. Paulič

***Potentilla palustris* (L.) Scop.**

C4a

37f. Strakonické vápence, 6650c, Brloh (distr. Strakonice): mokrá louka na břehu potoka Mišniček S od rybníka Michovka SZ od osady, 49°19'58,4"N, 14°00'25,5"E, 450 m n. m., vzácně (12. 7. 2013 leg. R. Paulič, herb. Paulič).

Z fytogeografického podokresu Strakonické vápence dosud neuváděný druh.

R. Paulič

***Potentilla rupestris* L.**

C1

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Veveří: spáry zpevněné kamenné paty odvodňovacího příkopu v zastíněném svahu podél ulice Údolní v blízkosti tramvajové zastávky Heinrichova 300 m JZ od kostela sv. Augustina, 49°12'02,2"N, 16°35'04"E, 275 m n. m., 2 trsy (5. 5. 2012 leg. et det. V. Dvořák & T. Seidl, OL).

Nález mochny skalní v intravilánu městské části Brno-Veverí dokresluje rozšíření celorepublikově vzácného druhu na území města Brna a v přilehlé aglomeraci. V minulosti, především ve 20. až 40. letech 20. století, byl hojněji dokládán z okrajových částí města Brna. Z excerpaných herbářových položek bych zmínil nálezy vztahující se k městské části Obřany (1943 leg. *J. Podpěra*, BRNU), m. č. Líšeň (1933 leg. *R. Doležal*, BRNU), m. č. Řečkovice (1924 leg. *F. Veselý*, BRNU) a k obcím Mokrý-Horákov (1930 leg. *J. Podpěra*, BRNU), Hostěnice (1934 leg. *R. Doležal*, BRNU; 1939 leg. *J. Podpěra*, BRNU), Bilovice nad Svitavou (1920 leg. *S. Staněk*, BRNU; 1927 leg. *R. Doležal*, BRNU; 1933 leg. *R. Doležal*, BRNU; 1938 leg. *Thenius*, BRNU). Většina historických údajů spadá do fytochorionů Moravský kras (70) a Dražanské podhůří (71c), kde se mochna skalní doposud roztroušeně vyskytuje (Soják in Slavík 1995: 277, Podhorný & Komárek 2006).

Lokalita se nachází na exponovaném místě podél ulice Údolní ve směru na Kraví horu. Stanoviště odpovídá běžným ekobiologickým nárokům tohoto druhu, jak je mi známo z jiných lokalit např. u obce Baldovec na Dražanské vrchovině. Druh nepatří mezi často pěstované rostliny, přesto nelze vzhledem k místu výskytu vyloučit zplanění. V blízkosti lokality se nachází Centrum léčivých rostlin Masarykovy univerzity, odkud mohly rostliny zplanět, byť mochna skalní zde minimálně od roku 1976 nebyla v kultivaci (G. Křemenová in verb.).

V. Dvořák

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6864b, Omice (distr. Brno): křoviny na svahu pod železniční tratí pod lomem 0,67 km JV od železniční zastávky Omice, 49°09'22,4"N, 16°27'07,7"E, spolu s *Carex miche-lis* (15. 5. 2000 not. *V. Faltys*).

Podhorný J. & Komárek J. (2006): Ohrožené rostliny střední Moravy. – ČSOP, Prostějov.

***Primula japonica* A. Gray**

- 63l. Malá Haná, 6466c, Boskovice (distr. Blansko): prameniště na jižním svahu vrchu Vejstice S od města, 680 m VSV od železničního přejezdu na silnici Vážany – Boskovice, 49°30'36,4"N, 16°40'49"E, 385 m n. m., ca 10 rostlin na ploše 1 × 2 m (1983 not. *J. Klíč*). Asi v roce 1990 místo výskytu zcela zničila divoká prasata a od té doby zde druh nebyl pozorován.
67. Českomoravská vrchovina, 6558d, Šimanov (distr. Jihlava): náplav Jiřinského potoka v řídké olšině 0,37 km S od mostku na silnici Šimanov – Hlávkov, 49°27'05,2"N, 15°28'37"E, 590 m n. m. (2006 foto *F. Lysák*). Jen přechodný výskyt, v roce 2008 již nebyl ověřen.
- 71b. Dražanská plošina, 6566a, Újezd u Boskovic (distr. Blansko): prameniště v lese 2,1 km V od středu obce, 49°27'47,3"N, 16°41'07,1"E, stovky rostlin na téměř kruhové ploše o průměru ca 5 m (poprvé asi v roce 1900 not. *Malach*; ca 1963 not. *J. Klíč*; červen 2008 foto *J. Klíč*, <http://botany.cz/cs/primula-japonica/>; 1. 6 2012 foto *J. Klíč*; <http://www.biolib.cz/cz/taxon/id104947/>). Na jaře 2014 bylo prameniště zcela rozryté divokými prasaty.

Prvosenka japonská pochází z japonských ostrovů Honšú a Šikoku. Roste tam na vlhkých horských loukách a ve světlých lesích. Spolu s dalšími patrovitě kvetoucími prvosenkami patří do sekce *Proliferae* (*Candelabrae*). Barva květů je u planě rostoucích rostlin obvykle purpurově růžová, ale četné kultivary (např. ‚Millers Crimson‘, ‚Postford White‘, ‚Valley Red‘) mohou mít květy od čistě bílých přes růžové a karminové až po fialové.

Druh se množí semeny a jeho kultivary se navzájem snadno kříží. Rostliny snášejí stín a polostín, musí však mít dostatek vláhy a prostoru. Do evropských zahrad byla dovezena již v roce 1857 a poprvé zplaněla ve Velké Británii.

Na lokalitě u Šimanova se v roce 2008 již nepodařilo výskyt prvosenky ověřit. Nejspíš při nějakém rozvodnění potoka náplav zanikl nebo byl převrstven dalšími naplaveninami. Původ zplanění je však zcela zřejmý; druh totiž roste na levém břehu Jiřinského potoka poblíž jedné z rekreačních chat jen asi 300 m severně proti proudu; roste zde v kosené vlhké louce, kam jej jistě vysadil místní chatař.

Na lokalitě nedaleko Újezdu u Boskovic pozoroval prvosenku J. Klíč poprvé zhruba v roce 1963. Tento výskyt je ale podstatně staršího data, neboť dřívější majitel pozemku pan Malach mu sdělil, že druh se na tomto místě vyskytoval už v době jeho dětství, kolem roku 1900. Asi v roce 1980 se o výskyt zajímal prof. J. Dostál, který také potvrdil správnost určení. Drobná populace se nachází ještě u potůčku na pozemku p. Klíče, asi 300 m západně od lokality a druh zde dobře prospívá; rostliny pocházejí ze semen z lesního prameniště, ta po přemrznutí vykazovala vysokou klíčivost. Budoucnost této populace je v současné době nejistá, protože lokalita je znovu zalesňována a navíc je dobře přístupná černé zvěři, která působí i v okolí značné škody – mj. i v nedaleké lokalitě Luka na Nebošicích s dřívějším výskytem řady ohrožených druhů rostlin.

P. Lustyk

***Pulicaria dysenterica* (L.) Bernh.**

C1

78. Bílé Karpaty lesní, 7072c, Březová (distr. Uherské Hradiště): PP Kalábová, na louce pod mokřadem, 1,4 km SSV od kostela v obci, 515 m n. m., polykormon s více než 30 kvetoucími lodyhami (17. 8. 2013 leg. J. W. Jongepier & I. Jongepierová, herb. Jongepier).

Do poloviny minulého století byl blešník úplavičný v Bílých Karpatech zaznamenáván na několika lokalitách v jihozápadní části území mezi Strážnicí a Bystřicí pod Lopeníkem (Jongepier & Jongepierová 2006, Jongepier & Pechanec 2006). Posledním záznamem z této oblasti je herbářová položka z příkopu u Lipova (31. 7. 1960 leg. F. Černoch, BRNM). Druh se zde tedy znovu objevil po více než půl století, a to na zcela nové lokalitě.

J. W. Jongepier

Jongepier J. W. & Jongepierová I. (2006): Komentovaný seznam cévnatých rostlin Bílých Karpat. – ZO ČSOP Bílé Karpaty, Veselí nad Moravou, 107 p.

Jongepier J. W. & Pechanec V. (2006): Atlas rozšíření cévnatých rostlin CHKO Bílé Karpaty. – ZO ČSOP Bílé Karpaty, Veselí nad Moravou, 202 p.

***Pulicaria vulgaris* Gaertn.**

C1

18a. Dyjsko-svratecký úval, 7367b, Lanžhot (distr. Břeclav): plocha bez vegetačního pokryvu v těsné blízkosti bývalé ropné sondy při lese Kopánka v oboře Soutok 5,6 km JJZ od městského úřadu v obci, 48°40'46,5"N, 16°55'50"E, 154 m n. m. (30. 8. 2012 leg. V. Dvořák, D. Zahradník & M. Banaš, rev. M. Dančák, OL).

Doposud nepublikovaná lokalita blešníku obecného. Druh se v oblasti Soutoku vyskytuje na několika dalších místech. Osidluje především přeplavované zemníky a okraje cest (Danihelka & Grulich 1996, Vicherek 2000).

V. Dvořák

- 45a. Lovečkovické středohoří, 5251a, Děčín-Rozbělesy: říční náplav na levém břehu Labe ca 0,95 km JV od železničního nádraží v obci, 50°46'02"N, 14°12'38"E, asi 7 rostlin (21. 9. 2012 leg. et det. *M. Juříček*, herb. Juříček).
- 45a. Lovečkovické středohoří, 5251a, Děčín-Křešice: písčité náplav na pravém břehu Labe při ústí bezjmenného potoka přitékajícího z obce ca 0,94 km JZZ od železniční stanice v obci, 50°45'15"N, 14°11'28"E, asi 5 rostlin (20. 9. 2012 not. *M. Juříček*).
- 46b. Kaňon Labe, 5251a, Děčín-Loubí: horní hrana břehového opevnění na levém břehu Labe naproti přístavu Loubí ca 160 m JZ od čerpací stanice v Loubí, 50°47'48"N, 14°14'8"E, jedna juvenilní rostlina (31. 8. 2011 leg. et det. *M. Juříček*, herb. Juříček).

Pulicaria vulgaris se podél břehů Labe objevuje častěji pouze v úseku mezi Střekovem a Děčínem, většinou však jednotlivě nebo jen v nepočetných skupinkách, viz např. Kubát (in Additamenta 2: 276, 2003).

[eds]

- Danihelka J. & Grulich V. [eds] (1996): Výsledky floristického kursu v Břeclavi (1995). – Zprávy Čes. Bot. Společ. 31, příl. 1996/1: 1–86.
- Vicherek J. et al. (2000): Flóra a vegetace na soutoku Moravy a Dyje. – Masarykova univerzita v Brně, Brno, 362 p.

***Pyrola media* Sw.**

C2

67. Českomoravská vrchovina, 6858d, Myslůvka (distr. Jihlava): okraj silnice a smrkového lesa ca 750 m JZ od centra obce, 520 m n. m. (23. 6. 2012 leg. *E. Ekrťová*, MJ).
90. Jihlavské vrchy, 6758c, Lhotka u Mrákotína (distr. Jihlava): lesní komplex při severovýchodním okraji rybníka Horní Mrzatec ca 1,3 km Z od centra obce, 49°12'31,7" N, 15°22' 04,7" E, 650 m n. m. (3. 8. 2013 *L. Ekrť & E. Ekrťová*, MJ).

Tento nález představuje nový údaj pro fytochorion 90. Jihlavské vrchy (Křisa in Hejný & Slavík 1990: 512). Poměrně rozsáhlá populace na ploše 20 × 10 m roste ve smíšeném porostu s *Vaccinium myrtillus* jako podrost smrkoborové lesní kultury.

L. Ekrť & E. Ekrťová

- 95a. Český hřeben (na hranici s 59. Orlické podhůří), 5664c, Sedloňov (distr. Rychnov nad Kněžnou): ve smrkovém lese nad osadou Ošerov 1,8 km JZ od Sedloňovského vrchu (1051 m) V od obce, 740 m n. m., přibližně 50°19'32,7"N, 16°20'26,8"E (září 2013 leg. *M. Gerža*, HR).

Hruštička prostřední byla v Orlických horách nalezena zřejmě jen jednou, a to na konci 19. století (Přední Polom, Freyn in Čelakovský 1883). Na lokalitě u Ošerova roste na

ploše asi 5×5 m v počtu mnoha desítek až několika set rostlin ve vzrostlé smrkové kultuře s podrostem metličky, borůvky a třtiny chloupkaté.

M. Gerža

Čelakovský L. (1883): Prodrum květeny české Vol. 4. – Arch. Přírod. Výzk. Čech 4/3: 677–944.

***Ranunculus arvensis* L.**

C2

3. Podkrušnohorská pánev, 5448a, Lom (distr. Most): louky SV od silnice vedoucí do zaniklých Libkovic, dvě mikrolokality vzdálené od sebe asi 280 m:

a) ca 0,7 km VJV od jižního konce obce Lom, 50°35'07,1"N, 13°40'35,2"E, 262 m n. m., roztroušeně u cesty v řídkém lučním porostu s příměsí plevelných a ruderalních druhů (19. 6. 2013 leg. Z. Hroudová, PRA).

b) ca 0,8 km V od jižního okraje obce Lom, 50°35'14,4"N, 13°40'43,7"E, 274 m n. m., travnatý porost, spíše úhor než louka (19. 6. 2013 leg. Z. Hroudová, PRA).

Populace *Ranunculus arvensis* je patrně pozůstatkem plevelů z původních polí. Uvedené lokality jsou v prostoru, který nebude zničen důlní činností a výskyt *R. arvensis* je tedy možný i v dalších letech. To bude záviset i na rychlosti zapojení porostu.

Z. Hroudová

38. Budějovická pánev, 6750d, Ražice (distr. Písek): řepkové pole při železniční trati 500 m SZS od železničního nádraží Ražice, 49°14'45,3"N, 14°06'04,7"E, 372 m n. m., vzácně, společně s *Myosurus minimus* (18. 5. 2013 leg. R. Paulič, herb. Paulič).

Pryskyřník rolní patří v jižní části Čech v současnosti k velmi vzácným plevelným druhům.

R. Paulič

***Rhynchospora alba* (L.) Vahl**

C2

24a. Chebská pánev, 5840b, Milhostov (distr. Cheb): slatiniště v nivě potoka Plesná na jeho levém břehu 0,7 km S od kostela v obci, 50°09'44,9"N, 12°27'14,2"E, 436 m n. m., desítky trsů na ploše 0,7 ha (15. 5. 2007 leg. J. Matějů, rev. V. Melichar, sběr se nezachoval; Melichar et al. 2012).

Rhynchospora alba je u nás poměrně vzácným subatlantským druhem rašelinných biotopů. Vyskytuje se jednak v iniciálních stadiích minerotrofních rašelinišť např. na březích rybníků a v rašelinných sníženinách, jednak také ve šlencích hlubších vrchovišť. Většina lokalit je soustředěna do tří oblastí – Dokeska, Třeboňské pánve a Chebska. Jednotlivé recentní lokality pak nalezneme na Českomoravské vrchovině (PR Na Oklice, PR Chvojnov) i jinde.

Na Chebsku je dlouhodobě známá ze tří mikrolokalit v NPR Soos, roste i v PR Děvín a v PR Mechové údolí. Nový nález v nivě říčky Plesné (připravovaná NPP Bublák) je významný pro dokreslení výskytu druhu v Chebské pánvi. Roste zde v přechodovém rašeliništi svazu *Eriophorion gracilis* společně s druhem *Drosera rotundifolia*,

Eriophorum angustifolium, *Menyanthes trifoliata*, *Oxycoccus palustris*, *Potentilla palustris*, *Sphagnum warnstorffii*.

V. Melichar

85. Krušné hory, 5641b, Přebuz (distr. Sokolov): NPR Rolavská vrchoviště [NPR Velký močál], šlenk na okraji rašelinného jezírka v otevřené ploše vrchoviště 2,5 km SV od osady Rolava, 50°23'44,5"N, 12°38'05"E, 927 m n. m., ca 20 trsů na ploše max. 2 m² (25. 9. 2008 leg. V. Melichar & J. Sychra, herb. Krajské muzeum Sokolov; 16. 8. 2008 foto V. Melichar; Melichar et al. 2012).

[1,5 m × 1,5 m, sklon 0°, 25. 9. 2008 V. Melichar. – E₁ (60 %): *Eriophorum angustifolium* 3, *E. vaginatum* 2a, *Andromeda polifolia* 2a, *Rhynchospora alba* 2a, *Calluna vulgaris* 1, *Oxycoccus palustris* 1. – E₀ (80 %): *Sphagnum cuspidatum* 4, *S. balticum* 2b]

Mnohem překvapivější je nález *Rhynchospora alba* v NPR Velký močál v Krušných horách. Druh se zde objevil nově (autor tohoto příspěvku již více než 20 let vegetaci Velkého močálu pečlivě prozkoumává) a začíná se ve vhodných biotopech na vrchovišti šířit. Zda se jedná o výsadek nebo o oživení pohřbených semen z minulosti není zřejmé. Z Krušných hor je sice *Rhynchospora alba* historicky uváděná (Dostál 1989), recentně zde ale před tímto nálezem známa nebyla. Také biotop je od pánevních lokalit odlišný, analogii nalezneme v rašeliništích severní Evropy.

V. Melichar

***Rubus clusii* Borbás**

23. Smrčiny, 5740c, Plesná (distr. Cheb): lesní pěšina na východním okraji lesa asi 50 m Z od železniční zastávky Plesná, rozptýleně v okruhu ca 20 m, 50°12'39"N, 12°20'38,9"E, 550 m n. m. (5. 7. 2012 leg. et det. J. Velebil no. 120702, herb. Velebil, depon. in: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i., Průhonice, rev. M. Lepší).

Ačkoliv druh roste na území Čech i Moravy roztroušeně, v některých oblastech nebyl dosud zaznamenán. Schází zejména v severních a západních částech státu. Celkově je rozšířen ve východní části střední Evropy (Rakousko, západní Slovensko, západní Maďarsko, Slovinsko, Česká republika a jihovýchodní Německo) a u nás dosahuje severní hranice svého výskytu (Holub 1995). Nález u Plesné představuje jeho nejzápadnější a snad i nejsevernější známý výskyt v České republice (viz Kurtto et al. 2010).

J. Velebil

Kurtto A., Weber H. E., Lampinen R. & Sennikov A. N. [eds] (2010): Atlas Florae Europaeae. Vol. 15. Rosaceae (Rubus). – The Committee for Mapping the Flora of Europe & Societas Biologica Fennica Vanamo, Helsinki, 362 p.

***Rubus rudis* Weihe**

C4a

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6664b, Jamné (distr. Brno): výslunný okraj lesa 0,8 km Z od obce, ca 100 m S od kóty Kopanina (462,3) 49°22'41,1"N, 16°26'57,9"E, pouze několik keřů (28. 6. 1993 leg. P. Hrbáč, herb. Hrbáč; 2006 a 2011 not. P. Hrbáč).

Tento ostružiník ze serie *Radula* je v Evropě široce rozšířen, udáván je z Anglie přes severní Francii a Německo až po západní část Ukrajiny, severně zasahuje izolovaným výskytem do Skotska (Kurtto et al. 2010). Na našem území však nepatří mezi běžné druhy, vyskytuje se zde většinou jen vzácně, např. v jižních či středních Čechách anebo na střední Moravě, kde je udáván z Lošticka. Častější je pouze v oblasti Železných hor a na Vysokomýtsku. Z okolí Tišnova dosud uváděn nebyl, lokalita je mi známa od poloviny devadesátých let. Rostlinu určil J. Holub jako *R. radula*, při pozdější revizi však B. Trávníček druh determinoval jako *R. rudis*. Při opakovaných návštěvách v letech 2006 a 2011 se výskyt druhu nezdál být ohrožen sukcesí dřevin nebo jinými faktory.

P. Hrbáč

Kurtto A., Weber H. E., Lampinen R. & Sennikov A. N. [eds] (2010): Atlas Florae Europaeae. Vol. 15. Rosaceae (Rubus). – The Committee for Mapping the Flora of Europe & Societas Biologica Fennica Vanamo, Helsinki, 362 p.

***Rubus vestitus* Weihe**

C2

23. Smrčiny, 5740c, Plesná (distr. Cheb): lesní pěšina na východním okraji lesa asi 50 m Z od železniční zastávky Plesná, 50°12'40,2"N, 12°20'38,1"E, 550 m n. m., jeden plodný polykormon (14. 8. 2012 leg. et det. J. Velebil no. 120801, herb. Velebil, depon. in: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i. Průhonice, rev. M. Lepší).
- 37l. Českokrumlovské Předšumaví, 7151d, Český Krumlov: ca 0,2 km Z od vrcholu Liščí díra, při lesní cestě, 48°48'45,4"N, 14°16'55,9"E, 600 m n. m. (24. 7. 2006 leg. M. Lepší, CB 51215).
- 37l. Českokrumlovské Předšumaví, 7052d, Včelná (distr. České Budějovice): les vpravo od silnice do Kamenného Újezdu 0,4 km S od železniční zastávky Kamenný Újezd, 48°54'44"N, 14°27'03"E, 480 m n. m., vzácně (13. 8. 2008 leg. P. Lepší & B. Trávníček).
- 37p. Novohradské podhůří, 7153c, Polžov (distr. České Budějovice): ca 300 m JZ od středu osady, řídký kulturní les, 48°50'30,4"N, 14°32'07,4"E, 510 m n. m., vzácně (12. 8. 2011 leg. M. Lepší, CB).
- 37n. Kaplické mezihoří, 7152c, Malčice (distr. Český Krumlov): ca 750 m SSV od středu osady, kulturní bor, 48°48'03,9"N, 14°23'36,7"E, 590 m n. m., roztroušeně (14. 7. 2009 leg. M. Lepší & P. Lepší, CB 73451).

Ostružiník hustochlupý je v České republice vzácný západoevropský druh, který byl dosud udáván pouze ze čtyř izolovaných oblastí objevených převážně v průběhu posledních deseti let. Jedná se o následující naleziště: Veliková u Zlína na východní Moravě (leg. B. Trávníček; Holub 1999), Skorkov u Staré Boleslavi ve středních Čechách (Holub 1999), Hoděčín v okrese Rychnov nad Kněžnou (Holub 1999) a Rokytno v okrese Pardubice (leg. P. Havlíček; Lepší 2002) ve východních Čechách a mezi obcí Zlatá Koruna a samotou Silniční Domky (celkem 15 lokalit) v jižních Čechách (Lepší & Lepší 2005).

Nově objevená izolovaná lokalita u Chebu leží ze všech dosud publikovaných nálezů v ČR nejbližší souvislému výskytu druhu v Německu a je jeho prvním záznamem v západních Čechách. Jihočeská lokalita u Polžova je prvním dokladem o výskytu druhu ve fytochorionu Novohradské podhůří. Lokality z Českokrumlovského Předšumaví a Kaplického mezihoří doplňují obraz rozšíření druhu v jižních Čechách.

J. Velebil

- Holub J. (1999): Předběžný Červený seznam ostružiníků České republiky. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 34: 1–19.
- Lepší P. (2002): Nález vzácného ostružiníku hustochlupého (*Rubus vestitus*) u Zlaté Koruny (jižní Čechy). – Zprávy Čes. Bot. Společ. 37: 111–114.
- Lepší M. & Lepší P. (2005): Ostružiník hustochlupý (*Rubus vestitus*) v jižních Čechách. – Sborn. Jihočes. Muz. České Budějovice, přír. vědy, 45: 95–101.

***Rumex stenophyllus* Ledeb.**

C2

- 18a. Dyjsko-svratecký úval, 6865b, Brno-Horní Heršpice: ruderální plocha 0,35 km SSV od železniční zastávky Horní Heršpice, 49°10'12"N, 16°36'32"E, 200 m n. m., jedna rostlina (6. 10. 2011 leg. J. Beneschová, P. Dřevojan, A. Gálová & P. Novák, BRNU).
- 18a. Dyjsko-svratecký úval, 7066a, Velké Němčice (distr. Břeclav): PP Plácky, strouha na louce 1,3 km JV od kostela v obci, 48°58'54"N, 16°40'48"E, 190 m n. m., několik rostlin (20. 10. 2011 leg. P. Dřevojan et al., BRNU). – Velké Němčice: vysychající zamokřená deprese v poli zv. Na rybníku 300 m ZJZ od obce, 48°59'03,2"N, 16°40'18,2"E, 175 m n. m. (28. 6. 2011 leg. Z. Kaplan no. 11/328, herb. Kaplan).
- 18a. Dyjsko-svratecký úval, 7267d, Lanžhot (distr. Břeclav): vysychající zamokřená deprese na kraji pole u přemostění dálnice přes říčku Kyjovku poblíž severovýchodního okraje obce, 48°43'54,3"N, 16°58'48,0"E, 155 m n. m. (27. 6. 2011 leg. Z. Kaplan no. 11/312, herb. Kaplan).
- 20a. Bučovická pahorkatina, 6966b, Otnice (distr. Vyškov): vlhký úhor v nivě Otnického potoka 0,5 km JJV od kostela v obci, 49°04'55"N, 16°48'55,3"E, 210 m n. m., asi 20 rostlin (30. 9. 2013 not. P. Novák). – Otnice: polní mokřad na severozápadním okraji obce u silnice do Újezda u Brna, 49°05'25,3"N, 16°48'15,3"E, několik desítek rostlin (30. 9. 2013 not. P. Novák).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6966a, Měnín (distr. Brno): břeh rybníku u dvora Albrechtov 2,5 km JJZ od kostela v obci, 49°03'48"N, 16°40'45"E, 185 m n. m., desítky rostlin (13. 10. 2011 leg. P. Dřevojan, A. Gálová, V. Kalníková & P. Novák, BRNU). Nález byl zmíněn v komentáři k druhu *Juncus sphaerocarpus* ze stejné lokality (Novák & Dřevojan in Additamenta 11: 96, 2013).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6966b, Nesvačinka (distr. Brno): polní mokřad 1,7 km SV od kaple v obci, 49°04'34,8"N, 16°46'07,6"E, 200 m n. m., několik rostlin (29. 9. 2011 leg. P. Dřevojan & P. Novák, BRNU).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6966b, Újezd u Brna (distr. Brno): hrázka oddělující rybníčky v poli 1,6 km JV od železniční zastávky, 49°05'49"N, 16°45'37"E, 190 m n. m., několik rostlin (29. 9. 2011 leg. P. Dřevojan & P. Novák, BRNU).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6966c, Nosislav (distr. Brno): polní mokřad nad zpevněnou cestou 1,6 km SV od kostela sv. Jakuba, 49°01'10"N, 16°40'44"E, 205 m n. m., desítky rostlin (3. 11. 2011 leg. P. Dřevojan, V. Kalníková, P. Novák & T. Růžičková, BRNU).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6966c, Nikolčice (distr. Břeclav): polní mokřad u rybníku 1,5 km SSZ od kostela sv. Jakuba, 49°00'32"N, 16°44'41"E, 215 m n. m., desítky rostlin (3. 11. 2011 leg. P. Dřevojan, V. Kalníková, P. Novák & T. Růžičková, BRNU).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 7066c, Popice (distr. Břeclav): polní mokřad v nivě Popického potoka 2 km S od vlakové zastávky, 48°56'32,2"N, 16°40'09,5"E, 220 m n. m., několik rostlin (23. 10. 2012 leg. P. Dřevojan, L. Hradilová & P. Novák, BRNU).

***Salix myrsinifolia* Salisb.**

C1

[syn.: *S. nigricans* Sm.]

- 25a. Krušnohorské podhůří vlastní, 5149d, Petrovice (distr. Ústí nad Labem): [PR Niva Olšového potoka] podmáčená louka při státní hranici 0,75 km SV od hraničního přechodu na severním okraji obce (30. 5. 2000 leg. Č. Ondráček, 2013 det. J. Kobližek, CHOM, BRNL; 23. 7. 2005 leg. et det. Č. Ondráček, CHOM).

- 28b. Kaňon Teplé, 5842b, Karlovy Vary: u Svatošských skal (2. 5.1992 – květy, 25. 5. 1992 – olístěná větévka, leg. Z. Němec, det. J. Kobližek, BRNL).
85. Krušné hory, 5445d, Hora Svatého Šebestiána (distr. Chomutov): souvislý pás podél silnice JV od obce (12. 6. 1997 leg. Č. Ondráček, 2013 det. J. Kobližek, CHOM, BRNL).

Vrba černající (*Salix myrsinifolia*) patří v České republice ke kriticky ohroženým druhům. Donedávna byla uváděna pouze z jižních Čech, a to ze Šumavy (Knížecí Pláně a Zadní Zvonková), Českého lesa (Kateřina) a Třeboňské pánve od rybníka Svět (Chmelař & Kobližek 1985), později ještě ze Šumavských plání od bývalé obce Zhůří (Procházka et al. 2001; 2013 not. V. Grulich) a z Liberecké kotliny od obce Machnín (Petřík in Additamenta 6: 325–326, 2007). Ze starých údajů stojí za zmínku lokalita vrby černající mezi Osekem a Duchcovem Anonymus (1906).

Při revizi herbářového materiálu Okresního muzea v Chomutově v letošním roce jsem nalezl dvě neurčené položky vrb, které jsem jednoznačně určil jako *Salix myrsinifolia*. Obě položky sbíral Čestmír Ondráček. Shodou okolností jsem před několika lety určoval položku sbíranou Zdeňkem Němcem v CHKO Slavkovský les u Svatošských skal, která rovněž náležela tomuto druhu.

Všechny tři nově zjištěné lokality navazují na rozšíření tohoto druhu ve Spolkové republice Německo, kde vrba černající náleží mezi roztroušeně se vyskytující druhy. Je proto velmi pravděpodobné, že budou v České republice nalezeny další lokality v území navazujícím na německou stranu Krušných hor.

Vrba černající je neobyčejně proměnlivým druhem, který může mít pestiky zcela lysé i velmi hustě chlupaté. Značné rozdíly jsou také v odění listů, pupenů a letorostů.

Je to hustě větvený keř 2–5 m vysoký, letorosty většinou chlupaté, pupeny vždy výrazně chlupatější než letorosty. Listy mají čepel eliptickou až obvejčitou, na okraji pilovitou, na líci zelenou, na rubu ojínenou, na špičce čepele a na okrajích toto ojínění chybí, je jakoby setřeně; řapíky 0,6–1,5 cm dlouhé, palisty nepravidelně srdčité, zubaté, na bázi se shlukem žlázek (Šimíček 1992). Listy při sušení černají, jak je patrné z českého jména. Jehnědy jsou elipsoidní až válcovité, 1,5–3,0 cm dlouhé, s květními listeny na vrcholu tmavohnědými, na bázi žlutozelenými, dlouze stříbřitě chlupatými, samčí květy se 2 tyčinkami, s nitkami na bázi chlupatými a 1 hranatou, na vrcholu uťatou nektariovou žlázkou, samičí se stopkatým, většinou chlupatým semeníkem, stopka semeníku 0,7–2,5 mm dlouhá (Hörandl 1992), s čnělkou zděli 1/4–1/2 semeníku (Šimíček l. c.) a vějířovitými, mělce laločnatými bliznami a 1 baňkovitou nektariovou žlázkou. Tobolky až 7 mm dlouhé, v každé chlopi s 8 základy semen. Kvete zároveň s rašícími listy nebo krátce před vyrašením listů (Chmelař & Meusel 1976).

Velmi charakteristický pro vrbu černající je tvar katafylů, což jsou první rašící listy, které můžeme pozorovat krátce po rašení listů. Jsou ostře pilovité a zelené, zatímco většina vrb má katafily celokrajné.

Vyskytuje se na mokřích až rašelinných loukách, vlhkých lesních světlinách a v pobřežních křovinách, častěji na minerálně bohatších půdách, na rozdíl od vrby ušaté (*Salix aurita*).

Těžištěm areálu je boreální až subboreální a mírný pás severní a severovýchodní Evropy a západní Sibíře. Ve střední Evropě roste v Alpách a jejich předhůřích, dále se vyskytuje v jihozápadním Španělsku, na Korsice, v Itálii, Chorvatsku a Bulharsku a v západní a střední Asii (Neumann 1981). Občas je vysazována v prutnících, na okrajích rybníků a podél vodotečí. V sadovnictví je většinou používán pestíkový klon ‚Cotinifolia‘, s listy téměř okrouhlými, na bázi uťatými až mělce srdčitými a lysými nebo jen roztroušeně chlupatými semeníky.

J. Koblížek

- Anonymus (1906): *Salix nigricans* Smith (Scharzliche Weide). – Mitt. Nordböh. Excurs.-Club. 29: 386.
 Hörandl E. (1992): Die Gattung *Salix* in Österreich. – Abh. Zool.-Bot. Gess. Österreich, Wien, 27: 1–170.
 Chmelař J. & Koblížek J. (1985): Příspěvek k určování československých vrb. – Zprávy Čs. Bot. Společ. 20: 81–102.
 Chmelař J. & Meusel W. (1976): Die Weiden Europas. – Wittenberg Lutherstadt.
 Neumann A. (1981): Die mitteleuropäischen *Salix*-Arten. – Mitt. Forstl. Bundes-Vers.-Anst. 134: 3–152.
 Procházka F., Hadinec J. & Havlíček P. (2001): Příspěvek ke květeně české Šumavy a kontaktních území. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 35(2000): 173–180.
 Šimíček V. (1992): Vrby při úpravách vodních toků a ekologické obnově krajiny. – Agrospoj, Praha, 142 p.

***Salvia nemorosa* L.**

62. Litomyšlská pánev (na hranici s 15c. Pardubické Polabí), 6162b, Střemošice (distr. Chrudim): PR Střemošická stráň, suchý širokolistý trávník 1,7 km JV od kapličky v obci, 49°52'54"N, 16°05'18"E, 430 m n. m. (říjen 1985, červenec 1992 not. V. Faltys); 3 fertilní rostliny (15. 7. 2007 leg. M. Duchoslav, OL).

Šalvěj hajní je z východních Čech uváděna pouze velmi vzácně. Několik lokalit je známo z Polabí, kde byl druh nalezen v okolí Pardubic a ojedinělé starší údaje pocházejí i z blízkého okolí Hradce Králové (Štěpánková in Slavík 2000: 704–705, Faltys 2010). Druh byl dále nalezen v mezofytiku východních Čech na několika izolovaných lokalitách ve fytochorionech Orlické opuky, Střední Poorliči, Dolní Poorliči (Mikyška 1972, Štěpánková l. c., Faltys 2010) a Železnohorské podhůří (Faltys 1990, Hadač et al. 1994). Tyto nálezy reprezentují výskyty na antropicky narušovaných stanovištích sekundárního charakteru (Štěpánková l. c.). Při průzkumu PR Střemošická stráň první autor v roce 2007 nalezl 3 kvetoucí rostliny *Salvia nemorosa* v porostu suchého trávníku svazu *Cirsio-Brachypodium pinnati*. Nález byl překvapující vzhledem k poměrně vysoké prozkoumanosti květeny rezervace (Fiedler 1986). Po stránce ekologické lokalita na Střemošické stráni odpovídá dobře stanovištním nárokům druhu. Šalvěj hajní roste ve spodní části svaahových suchých trávníků, které byly v minulosti rozorány a později opětovně zalučňeny výsevem *Bromus erectus*. Je tedy zřejmé, že se šalvěj hajní na lokalitu dostala s travní směsí. Tato domněnka byla nezávisle potvrzena druhým autorem, který pozoroval na lokalitě v letech 1985 a 1992 několik set, resp. několik desítek rostlin, s určitostí vysetých s travní směsí.

M. Duchoslav & V. Faltys

- Faltys V. (1990): Přehled květeny Chrudimska. – ČSOP Chrudim, Chrudim, 99 p.
- Faltys V. (2010): Bodový atlas rozšíření cévnatých rostlin východních Čech. – Ms. [Depon. in: Soukr. Knih. V. Faltys, Pardubice]
- Fiedler J. (1986): Rostlinná společenstva SPR Střemošická stráž na Chrudimsku. – Acta Mus. Reginaehradec., ser. A sci. natur., 19 (1985): 55–74.
- Hadač E., Jirásek J. & Bureš P. (1994): Květena Železných hor. – Železné hory 1: 1–212.
- Mikyška R. (1972): Die Wälder der böhmischen mittleren Sudeten und ihrer Vorberge (Pflanzensoziologische Studie). – Rozpr. Čs. Akad. Věd, ser. math.-natur., 82/3: 1–162.

***Scutellaria hastifolia* L.**

C2

- 13a. Rožďalovická tabule, 5657c, Kopidlno (distr. Jičín): okraj lesa Kamensko, ca 0,66 km J od železniční zastávky Ledkov, 50°20'18,1"N, 15°14'13,3"E, desítky rostlin (9. 6. 2012 leg. V. Samková, HR, při floristickém minikurzu východočeské pobočky ČBS v Kopidlně).

V Květeně ČR (Chrtěk in Slavík 2000: 572–573) lze nalézt údaj „Kopidlno“. Ten je založen na lokalitě, kterou uvádí Pospíchal (1882) ve své Květeně poříčí Cidlina a Mrliny: „Kolem Kamenského rybníka u Kopidlna velmi hojně, jmenovitě na jeho daleko bahnem zanešených okrajích“. Kamenský rybník dnes již neexistuje, nacházel se na říčce Mrlině mezi Kopidlnem a Mlýncem, uvedená lokalita však alespoň v širším pojetí odpovídá té Pospíchalově.

J. Chrtěk jun.

- 13a. Rožďalovická tabule, 5657d, Kopidlno (distr. Jičín): PP Kojetín, ca 2 km J od obce, břehy jedné z tůň (v severozápadní části rybníka) nově vybudovaných v rámci obnovy rybníka Kojetín v roce 2011, 50°18'42,3"N, 15°15'54,9"E, 220 m n. m, celkem 3 populace o ploše asi 15 × 15 cm vzdálených od sebe několik metrů v méně zarostlých místech na březích tůň (17. 7. 2013 leg. M. Hausvaterová, herb. Hausvaterová).

Pospíchal E. (1882): Květena poříčí Cidlina a Mrliny. – Arch. Přírod. Prosk. Čech 4/5: 1–99.

***Senecio erucifolius* L.**

C2

- 4a. Lounské středohoří, 5448d, Razice (distr. Teplice): náletovými dřevinami pozvolna zarůstající nekosený xerothermní trávník v rekultivované části Radovesické výsypky 1,3 km SSV od obce, 50°31'55,5"N, 13°49'17,5"E, 380 m n. m. (31. 8. 2013 leg. Z. Kaplan 13/364, herb. Kaplan, PR, PRC).

Starček roketolistý má v ČR patrně nejvíc existujících lokalit v relativně malém území na jižním okraji Českého středohoří západně od Lovosic (Grulich in Slavík & Štěpánková 2004: 268). Zde bývá nejhojnější na 10–20 let starých nekosených nebo občas kosených polních ladech s malým podílem náletových dřevin (Kubát & Nepraš in Additamenta 10: 136, 2012). Tohoto charakteru je i nově objevená lokalita, kde jsem na otevřených zbytcích nekosených trávníků mezi mladými dřevinami našel asi tři desítky statných kvetoucích rostlin. Z fytochorionu Lounské středohoří byl druh dosud znám pouze z okolí Třebenic (Grulich l. c.).

Z. Kaplan

***Setaria gussonei* Kerguélen**[syn. *S. ×verticilliformis* Dum.]

- 10b. Pražská kotlina, 5952b, Praha-Vyšehrad: Výtoň, rostliny prorůstající plotem pozemku sousedícího s chodníkem v ulici Svobodova, nedaleko křižovatky s ulicí Vyšehradská, 50°04'04"N, 14°25'00"E, ca 190 m n. m. (22. 9. 2011 leg. *J. Prančl*, PRC, rev. *J. Chrtek*). V bezprostředním okolí se poměrně hojně vyskytuje *Setaria verticillata*.

Silene gallica* L.*C1**

- †80a. Vsetínská kotlina, 6574c, Růžďka (distr. Vsetín): u cesty pod Klenovem, 1 kus (1. 7. 1927 leg. *G. Řičan* ut *Melandryum noctiflorum*, BRNU; 9. 2. 2007 rev. *J. Danihelka* & *V. Řehořek*).
- †80a. Vsetínská kotlina, 6673b/d, [Vsetín]: mezi Vsetínem a Lás[z]ky, na písčitých březích Bečvy, zde pořídka (1879 *J. Bubela*; Domin 1945). – [Vsetín]: u Bečvy, zřídka (1880 *J. Bubela*; Bubela 1879). – Vsetín: na stanovištích zřídka, Lás[z]ky (7. 10. 1882 leg. *J. Bubela*, PRC; Bubela 1879).
81. Hostýnské vrchy, 6673a, Kateřinice (distr. Vsetín): nezapojený okraj louky u lesa 0,9 km Z od kotelny, 49°22'59,2"N, 17°52'22,4"E, 515 m n. m., více než 50 rostlin (13. 7. 2013 leg. *I. Jindra* & *P. Batoušek*, BRNM).

Ze Vsetínské kotliny (80a) nebyl druh nikdy uváděn (cf. Šourková in Hejný & Slavík 1990: 179) a historické údaje z rukopisu *J. Bubely* (Bubela 1879) a sběr *G. Řičana* jsou tak prvními z tohoto fytochorionu.

Z Hostýnských vrchů (81) je silenka galská v Květeně ČR (Šourková l. c.) uvedena pouze od Rajnochovic. K této obci se vztahují více než 100 let staré údaje *Františka Gogely* z let 1901–1908 v tzv. Dominově kartotéce (Domin 1945): „u Rajnochovic, na vzděl. půdě“ či „skupina Javorníka (865) u Rajnochovic na rolích“, ty doplňují i herbářové sběry (např. Rajnochovice, 1907 leg. *F. Gogela*, VM; na poli u Rajnochovic, 4. 9. 1949 leg. *H. Zavřel*, BRNM). Ve čtyřicátých letech 20. století byl druh opakovaně sbírán v okolí Kateřinice – na jižním svahu vrchu Ojičná (12. 8. 1943 leg. *V. Pospíšil*, BRNM, PRC) a na jižním svahu vrchu Chladná proti horní hospodě (11. 7. 1941 leg. *V. Pospíšil*, BRNM, PRC; 11. 8. 1943 leg. *V. Pospíšil*, BRNM, PRC). Silenka galská byla sbírána také nedaleko od výše uvedené nové lokality – „Kateřinice, in agris ad decl. sept. montis Dubcová, 450 m n. m., 5. 7. 1941 leg. *J. Dostál*, PRC“ a „Dubcová, l. d. U Valůškova lésčí, 11. 7. 1963 leg. *V. Pospíšil*, BRNM“. Další tři historické lokality u Kateřinice leží na hranici se Vsetínskou kotlinou (80a): svah severně od dvora Skočov (30. 8. 1942 leg. *V. Pospíšil*, BRNM, PRC), polní cesta na svahu nad č. 146 sev. od školy (19. 8. 1942 leg. *V. Pospíšil*, BRNM) a svah severovýchodně od školy (30. 8. 1942 leg. *V. Pospíšil*, BRNM, PRC) – jejich zařazení do příslušného fytochorionu je však nejednoznačné. Druh byl sbírán také v západní části Hostýnských vrchů severně od Rusavy: „ve lnu na Skalném nad Rusavou, 1926 leg. *F. Červinka*, BRNU“ a „na poli ve lnu na úbočí Skalného, asi 700 m n. m., 9. 7. 1939 leg. *H. Zavřel* ut *Melandryum noctiflorum*, PRC; rev. 3. 11. 2011 *P. Meredá jun.*“. Z jižní části Hostýnských vrchů jsou známy pouze dva starší herbářové sběry: „Podkopná Lhota, brambořiště „Pod Kopnú“ (21. 7. 1959 leg. *V. Pospíšil*, BRNM) a „kopec Kopná (27. 7. 1960 leg. *F. Šmarda*, *V. Pospíšil*, BRNM)“, které po dvaceti letech doplňuje až nález u Vlčkové z roku 1980 (Kusák 1994).

Silenka galská je vázána mj. na políčka s tradičním způsobem hospodaření, to je ale dnes stále vzácnější i v moravských Karpatech. Přesto se na Vsetínsku a sousedních regionech vhodné biotopy ještě vyskytují a naději, že lokalit může být více, dává i skutečnost, že rostliny jsou mimo dobu květu dosti nenápadné.

P. Lustyk

Bubela J. (1879): Rostlinstvo květeny Vsetínského. – Ms. [Depon. in: Muzeum regionu Valašsko, Valašské Meziříčí]

Domin K. (1945): [Rozpisy floristické literatury k flóře Československa do roku 1945]. – Ms. [Depon. in: Botanický ústav AV ČR Příhonice]

Kusák P. (1994): Plevelová vegetace povodí řeky Dřevnice (jihovýchodní Morava). – Acta Musealia, Muz. Jihových. Morav. Zlín, ser. B., 4/94: 1–30.

***Sorbus barrandienica* P. Vít, M. Lepší & P. Lepší**

C1

Nový druh pro květenu ČR.

Nově rozlišený apomiktický triploidní druh jeřábu ze skupiny *Sorbus latifolia* agg. Je znám z deseti lokalit v Českém krasu (Vít et al.: *Preslia* 84: 71–96, 2012).

[eds]

***Sorbus omissa* Velebil**

C1

Nový druh pro květenu ČR.

Nový endemický hybridogenní druh jeřábu ze skupiny *Sorbus latifolia* agg. Jsou známy pouze dvě populace u obcí Roztoky a Libčice nad Vltavou v Dolním Povltaví (Velebil: *Preslia* 84: 375–390, 2012).

[eds]

***Sparganium natans* L.**

C2

28d. Toužimská vrchovina, 5943a, Měchov (distr. Karlovy Vary): bahnitá periodicky zaplavovaná sníženina za jižní hrází Velikonočního rybníka, 1,66 km VJV od soutoku Otročinského potoka s Teplou a 230 m SSZ od kóty U chaty (690,9), 50°03'10,9"N, 12°51'27,5"E, 680 m n. m., stovky rostlin na ploše 4 × 8 m (25. 8. 2011 leg. et det. P. Tájek, herb. Městské muzeum Mariánské Lázně). – Měchov: malý zčásti zazemněný rybníček 2,14 km VJV od soutoku Otročinského potoka s Teplou a 640 m SSZ od soutoku Měchovského a Otročinského potoka, 50°03'02"N, 12°51'48,8"E, 650 m n. m., desítky rostlin (červenec 2008 not. A. Masopustová; 30. 6. 2009, 25. 8. 2011 not. P. Tájek).

28d. Toužimská vrchovina, 5943a, Chodov (distr. Karlovy Vary): EVL U hájenky, rašelinná tůňka 500 m JJV od kaple v obci a 420 m JJZ od radnice, 50°03'55,5"N, 12°51'45,7"E (16. 7. 2007 leg. et det. P. Tájek, herb. Městské muzeum Mariánské Lázně).

57a. Bělohradsko, 5559d, Lázně Bělohrad (distr. Jičín): PP Byšičky ca 4 km V od Lázní Bělohrad, nově vzniklá tůň pod hrází čerstvě odbahněného Zákopského rybníka, 50°24'42,8"N, 15°36'41,2"E, 321 m n. m. (19. 7. 2012 leg. R. Prausová, herb. Prausová, rev. Z. Kaplan).

Druh byl nalezen v nově vytvořené tůňi pod hrází čerstvě odbahněného (2010) Zákopského rybníka. Tůň vznikla v místě vyjždění techniky s odtěženým sedimentem ze dna

rybníka. Tůň podélného tvaru o šířce asi 3 m a délce asi 15 m se nachází pod západní částí hráze rybníka a má 3 hlubší partie. Nejzápadnější hlubší část byla v roce 2012 zcela zarostlá *Sparganium natans*. V okolí tůň jsou porosty vysokých ostřic (*Carex riparia*, *C. pseudocyperus*, *C. paniculata*) a rákosin (*Schoenoplectus lacustris*, *Typha latifolia*). Na obnažených plochách hráze se obnovila vegetace obnažených den (např. *Cyperus fuscus*, *Isolepis setacea*, *Gnaphalium uliginosum*). Jedná se o první nález druhu na lokalitě i v celém fytochorionu. Lze však předpokládat, že se druh na lokalitě v minulosti vyskytoval a při odbahnění se obnovil ze semenné banky.

R. Prausová

- 64b. Jevanská plošina, 6054a, Tehov (distr. Praha): lesní světlina s rašeliništěm sv. *Sphagno recurvicaucis* *canescentis* a rašelinnými jezírky ca 2 km V od obce, 49°58'19,5"N, 14°43'32"E, více desítek rostlin spolu s *Carex rostrata*, *Eriophorum angustifolium*, *Menyanthes trifoliata* (29. 6. 2013 foto J. Pokorný).
85. Krušné hory, 5542d, Potůčky (distr. Karlovy Vary): Blatenský příkop, 0,9 km V od rozhledny na Blatenském vrchu a 3,12 km Z od křižovatky na Ryžovně, 50°24'06,1"N, 12°47'38,9"E, 955 m n. m., bohatý porost v toku v délce 20 m (24. 8. 2013 leg. et det. P. Tájek, herb. Městské muzeum Mariánské Lázně).

Sporobolus elongatus R. Br.

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Brno: [ulice] Radlas, zplanělý na zahrádkách v textilní továrně „Mosilana“, hnojených odpadem ovčí vlny, ca 222 m n. m. (22. 9. 1960 leg. F. Kühn, BRA 23345, 23346, BRNU 444862; rev. Z. Kaplan).

Zástupce rodu *Sporobolus* byl spolu s mnoha dalšími exotickými rostlinami nalezen v roce 1960 na zahrádkách zaměstnanců v areálu přádelny Mosilana v ulici Radlas v Brně, které byly hnojeny odpadem po čištění vlny. O výskytu těchto zavlečených rostlin referovali Dvořák & Kühn (1966), kteří uvádějí také „*Sporobolus elongatus* (Lam.) R. Br.“. Toto jméno bylo následně převzato do Komentovaného katalogu moravské flóry (Smejkal 1980), do Seznamu cévnatých rostlin květeny československé (Dostál 1982) a také do první verze katalogu zavlečených druhů flóry České republiky (Pyšek et al. 2002).

Při pracích na revizi katalogu zavlečených druhů byl zjištěn nomenklatorický problém u jména „*Sporobolus elongatus* (Lam.) R. Br.“. Basionymem takto citovaného jména by bylo jméno *Agrostis elongata* Lam., které Clayton (1965) zahrnul do synonymiky jména *Sporobolus indicus*. Lamarck (1791) opravdu publikoval *A. elongata* jako náhradu za (starší) jméno *Agrostis indica* L.; je tedy založené na stejném typu (a z nomenklatorického hlediska ilegální). *Sporobolus elongatus* se pak ale nutně stává synonymem jména *Sporobolus indicus* (L.) R. Br., které je starší, má nomenklatorickou prioritu a musí se jako správné jméno použít. Tato zjištění byla v souladu s údaji v recentní české i zahraniční literatuře. Flora Europaea (Hansen 1980) uvádí ze 6 zemí jižní Evropy *S. indicus* (z ČR nikoliv), zatímco *S. elongatus* vůbec uveden není. V Dostálově Nové květeně (Dostál 1989) je *S. indicus*, coby „zavlečený s vlnou v Brně“, zařazen jako jediný zástupce rodu u nás. Rovněž ve třetím vydání Hegiho středoevropské flóry (Conert 1998) se z ČR

(z Brna) uvádí jen *S. indicus*. Taktéž v recentním přehledu evropské květeny (Valdés et al. 2009) je z ČR (a mnoha dalších zemí Evropy) uváděn druh *S. indicus*, zatímco *S. elongatus* nikoliv. Na základě těchto informací byl v nedávném přehledu českých rostlin (Danhelka et al. 2012) a v revidovaném přehledu nepůvodní flóry (Pyšek et al. 2012) uveden pouze *S. indicus*.

Při pozdější revizi protologu jména *Sporobolus elongatus* v souvislosti se studiem zavlečených rostlin pro devátý svazek Květeny ČR se však ukázalo, že Brown (1810) basionym *Agrostis elongata* ve skutečnosti necituje (na rozdíl od sousední kombinace *S. indicus*, pro kterou je basionym uveden), což je v rozporu s tím, co uvádějí některé literární zdroje. Skutečnost, že jméno *Sporobolus elongatus* R. Br. je z nomenklatorického hlediska dostupné a může mít jinou taxonomickou náplň než jméno *S. indicus*, iniciovala další, pečlivou revizi herbářových dokladů zavlečených rostlin a pátrání po jejich správném pojmenování.

K určování herbářových dokladů byly využity recentní taxonomické a nomenklatorické revize jak z východní (Baaijens & Veldkamp 1991, Simon & Jacobs 1999, Simon 2005, Wu & Phillips 2006), tak ze západní polokoule (Peterson et al. 2003, Giraldo-Cañas & Peterson 2009, Denham & Aliscioni 2011). Z nich vyplývá, že *S. elongatus* a *S. indicus* jsou dva odlišné druhy, ačkoliv v některých znacích podobné. Oprávněnost jejich samostatného hodnocení podporuje i fylogenetická studie (Shrestha et al. 2003).

Herbářové doklady k nálezu v Brně byly nalezeny v herbářích BRA a BRNU. Určováním podle dostupné literatury a srovnáním rostlin vzešlých v Brně s dostupnými zahraničními herbářovými sběry jsem došel k závěru, že všechny studované herbářové doklady rodu *Sporobolus* z Brna patří druhu *S. elongatus*, který je původní ve východní Austrálii a na některých přilehlých tichomořských ostrovech (Simon 2005). Austrálie byla podle Dvořáka & Kühna (1966) také jedním ze zdrojů vlny zpracovávané v Mosilaně. Druh není v recentním přehledu uváděn z žádné evropské země (Valdés et al. 2009). Zde uvádím stručný popis rostlin preparovaných na výše citovaných herbářových dokladech:

Výtrvalé, 40–95 cm vysoké byliny. Stébla v chudých řídkých trsech, přímá nebo v dolní části vystoupavá, až po květenství řídce olistěná. Čepel listů čárkovitá, 7–23 cm dlouhá, 0,5–1,5 mm široká, obvykle svinutá, lysá, bez oušek; jazyček tvořený věnečkem 0,2–0,5 mm dlouhých chlupů; pochva otevřená, na vrcholu brvitá. Lata klasovitě stažená, 17–38 cm dlouhá, 3–7 mm široká, přetrhovaná, větve k větenu přitisklé, již od báze nesoící klásky, dolní větve až 6 cm dlouhé, klásky v obrysu kopinaté, 1,4–1,9 mm dlouhé, jednokvěté, našedle zelenohnědé, plevy nestejně, vejčité, zděli 1/4–1/3 délky klásku, na vrcholu uťaté a nepravidelně zubaté, dolní pleva 0,4–0,5 mm dlouhá, horní 0,4–0,7 mm dlouhá. Plucha 1,4–1,9 mm dlouhá, na vrcholu špičatá, bezosinná, lysá, nezřetelně trojžilná, pluška dvoužilná, tyčinky 2. Obilky obvejcovité, 0,7–0,9 mm dlouhé.

Druh *Sporobolus indicus* se liší především bohatší, nepřetrhovanou latou, většími klásky a květy s 3 tyčinkami. Je původní v Severní a Jižní Americe, od j. části USA na jih po Argentinu a Chile (Peterson et al. 2003, Giraldo-Cañas & Peterson 2009). Podle dostupných herbářových dokladů u nás nikdy nerostl.

Z. Kaplan

- Baaijens G. J. & Veldkamp J. F. (1991): *Sporobolus* (Gramineae) in Malesia. – *Blumea* 35: 393–458.
- Brown R. (1810): *Prodromus florae Novae Hollandiae et insulae Van-Diemen*. – Londini.
- Clayton W. D. (1965): Studies in the Gramineae: VI. Sporoboleae. The *Sporobolus indicus* complex. – *Kew Bull.* 19: 287–296.
- Denham S. S. & Aliscioni S. S. (2011): El complejo *Sporobolus indicus* (Poaceae, Chloridoideae, Zoysieae) en la Argentina. – *Darwiniana* 49: 32–42.
- Giraldo-Cañas D. & Peterson P. M. (2009): Revisión de las especies del género *Sporobolus* (Poaceae: Chloridoideae: Sporobolinae) del noroeste de Sudamérica: Perú, Ecuador, Colombia y Venezuela. – *Caldasia* 31: 41–76.
- Hansen A. (1980): *Sporobolus* R. Br. – In: Tutin T. G., Heywood V. H., Burges N. A., Moore D. M., Valentine D. H., Walters S. M. & Webb D. A. [eds], *Flora Europaea* 5: 257–258, Cambridge University Press, Cambridge etc.
- Lamarck J. B. A. P. de Monnet de (1791): *Tableau encyclopédique et méthodique des trois règnes de la nature. Botanique. Vol. 1, Part 1.* – Paris.
- Peterson P. M., Hatch S. L. & Weakley A. S. (2003): *Sporobolus* R. Br. – In: *Flora of North America* Editorial Committee [eds], *Flora of North America north of Mexico* 25: 115–139, Oxford University Press, New York.
- Shrestha S., Adkins S. W., Graham G. C. & Loch D. S. (2003): Phylogeny of the *Sporobolus indicus* complex, based on internal transcribed spacer (ITS) sequences. – *Austral. Syst. Bot.* 16: 165–176.
- Simon B. K. (2005): *Sporobolus*. – In: Mallett K. [ed.], *Flora of Australia* 44B: 324–346, CSIRO Publishing, Melbourne.
- Simon B. K. & Jacobs S. W. L. (1999): Revision of the genus *Sporobolus* (Poaceae, Chloridoideae) in Australia. – *Austral. Syst. Bot.* 12: 375–448.
- Wu Z.-Y. & Phillips S. M. (2006): *Sporobolus* R. Brown. – In: Chen S.-L., Wu Z.-Y. & Raven P. R. [eds], *Flora of China* 22: 482–485, Science Press, Beijing, and Missouri Botanical Garden Press, St. Louis.

***Stellaria palustris* Hoffm.**

C2

- 37f. Strakonické vápence, 6650c, Brloh (distr. Strakonice): mokrá louka na břehu potoka Míšníček S od rybníka Michovka SZ od osady, 49°19'58,4"N, 14°00'25,5"E, 450 m n. m., vzácně (12. 7. 2013 leg. R. Paulič, herb. Paulič).
- 37f. Strakonické vápence, 6749a, Domanice (distr. Strakonice): v porostech vysokých ostřic na severozápadním břehu Horňápeckého rybníka JZ od osady, 49°17'46,5"N, 13°54'36,7"E, 412 m n. m., velmi vzácně (3. 9. 2011 leg. R. Paulič, CB).
- 37f. Strakonické vápence, 6649c, Krty (distr. Strakonice): na západním břehu Novokrtského rybníka 1,2 km S od obce, 49°18'13"N, 13°51'10"E, 430 m n. m. (31. 8. 2011 leg. R. Paulič, CB).

Z fytogeografického podokresu Strakonické vápence nebyl ptačinec bahenní dosud uváděn.

R. Paulič

***Thelypteris palustris* Schott**

C3

78. Bílé Karpaty lesní, 7170b, Hrubá Vrbka (distr. Hodonín): severovýchodní úbočí vrchu Kobyla (584 m), asi 775 m SV od vrcholu, prosvětlená, trvale podmačená plocha v pramenné míse severního levostranného přítoku Malanského potoka v lesnické oplocence (v okolí pramenné mísy s několika olšemi je bučina), 48°51'07"N, 17°27'34,7"E, 450 m n. m., bohatý porost na ploše asi 50 m² (30. 9. 2012 leg. K. Fajmon; herb. Fajmon); na trvaleji zamokřených místech se zde bohatě vyskytuje také *Vinca minor*, na sušších světlých místech v okolí pramenné mísy roste pořídku *Staphylea pinnata*.

Podle nedávného přehledu regionální květeny (Jongepier & Jongepierová 2006, Jongepier & Pechanec 2006) a výsledků pozdějších průzkumů (Filippov in Additamenta 9: 149, 2011) je nově objevené naleziště kapradiníku bažinného jeho historicky třetí známostí a recentně druhou potvrzenou lokalitou na moravské straně Bílých Karpat. Odlišnou historickou situací však naznačuje charakteristika bělokarpatského rozšíření druhu v Květeně ČSR (Smejkal in Hejný & Slavík 1988: 241). Jeho vzácný výskyt zmiňuje i pro Bílé Karpaty stepní (19), kam nezasahuje žádná lokalita z výše uvedených zdrojů, a výskyt v Bílých Karpatech lesních (78) dokonce uvádí bez poznámky, že by zde mělo jít o vzácný druh. Na kolika údajích a kterých konkrétních lokalitách je toto zpracování založeno, není bohužel jasné. Nabízí se také otázka, zda takto předkládané regionální rozšíření nemohlo vzniknout nesprávným vyhodnocením rozdílných údajů z jediné dříve známé lokality (nad osadou Vápenky v k. ú. Nová Lhota; Jongepier & Jongepierová l. c.), která byla nálezci postupem času přiřazena ke čtyřem okolním katastrům, zasahujícím do obou jmenovaných fytochorionů (viz např. florabase.cz, 29. 1. 2014).

Podobně vzácný je kapradiník bažinný i na slovenské straně pohorí, odkud jej historicky uvádí Holuby (1888) pouze ze dvou míst v Bošácké dolině a později E. Fajmonová (cit. sec. Hájek 1998) ještě ze Strošovského močiaru severně od obce Červený Kameň. Vedle poslední jmenované lokality je v současnosti znám z úpatí Velkého Lopeníku na horním konci Bošácké doliny (K. Devánová, in litt.), odkud pochází i jeden ze zmíněných Holubyho nálezů.

K. Fajmon

24a. Chebská pánev, 5840c, Dvůrek (distr. Cheb): NPR Soos, okraj mokřadní olšiny v centrální části rezervace, 0,88 km V od nádraží Nový Drahov, 50°08'51,9"N, 12°24'42"E, 433 m n. m., ca 20 trsů na ploše 2 arů (22. 6. 2007 leg. V. Melichar, J. Matějů, P. Uhlík & P. Krása, herb. Krajské muzeum Sokolov; 2. 6. 2011 foto V. Melichar & P. Krása; Melichar et al. 2012).

Thelypteris palustris roste na okraji téměř nepřístupné mokřadní olšiny a slatinné rákosiny. Objevili jsme jej náhodně při zoologicko-botanickém průzkumu. Jedná se o první a zatím jediný nález tohoto druhu nejen v Chebské pánvi, ale i v celém Karlovarském kraji. Přestože se vhodné a zachovalé biotopy v NPR Soos i v širším okolí vyskytují dosti hojně, další lokality zatím nalezeny nebyly. *Thelypteris palustris* není jediným zajímavým přehlíženým druhem v NPR Soos. Ve stejný rok jsme zde s kolegy našli např. bohatou populaci *Corallorhiza trifida* (Procházka in Štěpánková et al. 2010: 550). Též je nutné si uvědomit, že na území NPR od ukončení těžby slatiny před více než 70 lety probíhá intenzivní sukcese vegetace od otevřených ploch k zapojenému rašelinnému lesu.

V. Melichar

Hájek M. (1998): Mokřadní vegetace Bílých Karpat. – Sborn. Přírod. Klubu Uherské Hradiště, příl. 4: 1–158.

Holuby J. L. (1888): Flora des Trencsiner Comitatus. – F. X. Skamitzl, Trenčín, 151 p.

Jongepier J. W. & Jongepierová I. (2006): Komentovaný seznam cévnatých rostlin Bílých Karpat – ZO ČSOP Bílé Karpaty, Veselí nad Moravou, 108 p.

Jongepier J. W. & Pechanec V. (2006): Atlas rozšíření cévnatých rostlin CHKO Bílé Karpaty. – ZO ČSOP Bílé Karpaty, Veselí nad Moravou, 202 p.

***Thesium dollineri* Murb.**

C1

20a. Bučovická pahorkatina, 6867b, Němčany (distr. Vyškov): rozvolněný porost na okraji neaktivní písčiny asi 1,9 km SV od kostela v obci, 49°10'40,1"N, 16°55'40,8"E, 320 m n. m. (22. 8. 2012 not. J. Podhorný; 22. 9. 2013 leg. J. Komárek & J. Podhorný, herb. Komárek, rev. V. Dvořák).

20a. Bučovická pahorkatina, 6868d, Nemotice (distr. Vyškov): výslunná stráň 1 km S od obce (1992 leg. B. Trávníček, OL; Dvořák 2010). – Nemotice: Vinohrádky, okraje úhory pod příkrou stráni 850 m SSZ od kostela, 49°08'08,4"N, 17°07'02,5"E, 265 m n. m. (14. 4. 2012 leg. P. Batoušek, BRNM).

Druh je od Nemotic znám i z dřívějšíka; jedná se o 3 herbářové sběry, které jsou však lokalizovány pouze názvem obce Nemotice (červen 1928 leg. J. Suza, BRNU; 29. 5. 1970 leg. F. Weber, PR; 17. 5. 1992 leg. V. Pluhař, BRNM; Dvořák 2010).

[eds]

20a. Bučovická pahorkatina, 6869a, Chvalnov (distr. Kroměříž): NPR Strabišov-Oulehla, rozvolněná vegetace širokolistých travníků na jihozápadně orientovaném svahu 100 m S od autobusové zastávky v místní části Lisky, 49°10'14,1"N, 17°12'39"E, 301 m n. m., 30 rostlin na ploše zhruba 40 m² (14. 5. 2013 leg. et det. V. Dvořák & B. Brandová, foto V. Dvořák).

Je až s podivem, že výskyt lněnky Dollinerovy nebyl z rezervace nikdy uváděn a povědomí o možném výskytu doposud představovala jediná herbářová položka (1990 leg. V. Pluhař ut *Thesium ramosum*, OL).

V. Dvořák

20b. Hustopečská pahorkatina, 6965d, Židlochovice (distr. Brno): jihozápadní okraj lesa Hájek, asi 950 m ZJZ od kóty Výhon (355,4), 49°01'55,6"N, 16°38'00,3"E, 320 m n. m., výslunná suchá travnatá mez mezi polní cestou a pletivovým plotem kolem komplexu sadů a zahrad, 1 kvetoucí rostlina s mnohohlavým oddenkem (22. 5. 2013 not. K. Fajmon, P. Šmarda, J. Roleček & D. Dvořák).

Z dnešního přírodního parku Výhon byl druh v minulosti vícekrát doložen (cf. Dvořák 2010), obvykle však pouze s obecnou lokalizací. Uvedená lokalita je tedy zpřesněním současných znalostí o výskytu druhu v tomto území.

[eds]

20b. Hustopečská pahorkatina, 6969d, Polešovice (distr. Uherské Hradiště): rozvolněná teplomilná vegetace na jižních svazích vrchu Roviny místně nazývané Skala, 0,9 km SZ od kostela sv. Petra a Pavla v obci, 49°02'16,7"N, 17°19'40,4"E, 334 m n. m. (5. 5. 2013 leg. M. Kořínek ut *Thesium linophyllum*, det. B. Trávníček, OL, rev. V. Dvořák).

Nová lokalita lněnky Dollinerovy se nachází na východním okraji Hustopečské pahorkatiny, kde se druh historicky vyskytoval zcela ojediněle. Nejbližší známá lokalita se

nacházela u obce Domanín (1881 leg. *J. Bubela*, PRC). Dokladová položka byla součástí studentského herbáře M. Kořínka předloženého B. Trávníčkovi při zkoušce ze systematické botaniky na Přírodovědecké fakultě UP v Olomouci.

V. Dvořák

Dvořák V. (2010): Kriticky a silně ohrožené druhy rodu *Thesium* L. v ČR. – Ms., 74 p. [Dipl. práce; depon. in: Knih. Kat. Ekol. a ŽP Přír. Fak. UP, Olomouc]

***Thesium pyrenaicum* Pourr.**

C2

36b. Horažďovicko, 6648d, Mečichov (distr. Strakonice): neobhospodařovaný nízkostébelný trávník (sv. *Violion* s přechody ke svazu *Hyperico-Scleranthion*) na malém pahorku nad východním břehem rybníka Bejchlínek, ca 2,2 km ZJZ od kaple, 49°20'28,6"N, 13°46'59,7"E, 445 m n. m. (27. 5. 2008 leg. R. Hlaváček, HOMP); 31 kvetoucích rostlin (5. 6. 2009 leg. R. Hlaváček, HOMP, 2009 rev. V. Grulich).

[25 m², sklon 0–5°, 14. 6. 2009 R. Hlaváček. – E_x (85 %), E_i (75 %): *Achillea millefolium* agg. 2a, *Avenula pubescens* 2a, *Festuca ovina* 2a, *Hieracium pilosella* 2a, *Potentilla tabernaemontani* 2a, *Arrhenatherum elatius* 1, *Briza media* 1, *Carex caryophyllea* 1, *Cerastium arvense* 1, *Danthonia decumbens* 1, *Galium pumilum* 1, *Koeleria pyramidata* 1, *Lotus corniculatus* 1, *Plantago media* 1, *Stellaria graminea* 1, *Thesium pyrenaicum* 1, *Trifolium repens* 1, *Carex hirta* +, *Carlina acaulis* +, *Centaurea jacea* +, *Dianthus deltoides* +, *Galium album* +, *G. verum* +, *Knautia arvensis* +, *Leonodon hispidus* +, *Leucanthemum vulgare* +, *Luzula campestris* +, *Nardus stricta* +, *Phleum phleoides* +, *Pimpinella saxifraga* +, *Plantago lanceolata* +, *Poa pratensis* agg. +, *Polygala vulgaris* +, *Potentilla filiformis* +, *Rumex acetosella* +, *Silene nutans* +, *Taraxacum* sect. *Ruderalia* +, *Thymus pulegioides* +, *Trifolium campestre* +, *T. dubium* +, *T. pratense* +, *Viola canina* +, *Agrostis* cf. *vinetensis* r, *Hypericum perforatum* r, *Trifolium arvense* r, *Veronica chamaedrys* s. str. r. – E₀ (30 %, det. L. Němcová): *Thuidium abietinum* 2b, *Hypnum cupressiforme* var. *lacunosum* 1, *Pleurozium schreberi* 1, *Bryum moravicum* +, *Plagiomnium affine* +, *Thuidium philibertii* +, *Brachythecium albicans* r, *Ceratodon purpureus* r]

Lokality lněny pyrenejské z okolí Horažďovic publikoval J. Vaněček (1969). Všechny spadají do oblasti krystalických vápenců, fytochorionu Sušicko-horažďovické vápence (37b). Geologický podklad naleziště nad Bejchlínem je již tvořen granodiority středoevropského plutonu. Recentní výskyt lněny na nejbližší (ca 4,6 km vzdálené) Vaněčkově lokalitě („Horažďovice – vápence nad silnicí do Střelských Hoštic“) potvrdil v roce 2010 R. Paulič (Pecháčková 2011). V Květeně ČR (Grulich in Slavík 1997: 462–463) není lněnka pyrenejská z Horažďovické pahorkatiny (36) uvedena.

R. Hlaváček

Pecháčková S. [ed.] (2011): Zajímavé floristické nálezy členů Západočeské pobočky ČBS. – Calluna, Plzeň, 16/1: 6–8.

Vaněček J. (1969): Květena Horažďovicka. – Plzeň, 272 p.

***Thymelaea passerina* (L.) Coss. & Germ.**

C2

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765a, Česká (distr. Brno): pole u jižního okraje lesa Šiberna, 49°17'11,7"N, 16°33'30,5"E (5. 9. 1998 not. V. Faltys & I. Paukertová).

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6964c, Vedrovice (distr. Znojmo): okraj kukuřičného pole na severovýchodním úpatí vrchu Leskoun 1,3 km JZ od kostela v obci, 49°00'43"N, 16°21'56,3"E, 280 m n. m., asi 10 rostlin (10. 8. 2011 leg. P. Novák, BRNU).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6564a, Dolní Čepí (distr. Žďár nad Sázavou): při okraji pěšinky v horní části zarůstajícího travnatého svahu kopce Křížník ca 280 m S od kostela v obci, 49°28'54,1"N, 16°20' 52,8"E, 420 m n. m., ca 40 rostlin (30. 8. 2013 E. Ekrťová & L. Ekrť, MJ).

Tillaea aquatica L.

C1

41. Střední Povltaví, 6351b, Vestec (distr. Příbram): vodní nádrž Slapy; bahnitě-písčité náplavy na levém břehu Vltavy v obci nedaleko mostu do Sedlčan (13. 9. 1982 leg. L. Palek, PRC, det. J. Houfek, rev. J. Prančl 2009). Nový druh pro fytochorion.
67. Českomoravská vrchovina, 6461c, Újezd (distr. Žďár nad Sázavou): obnažené dno Dolního rybníka, ca 800 m VJV od kaple v obci, 49°30'27,5"N, 15°52'53,3"E, 565 m n. m., stovky rostlin ve vegetaci obnaženého dna společně s *Coleanthus subtilis*, *Elatine hydropiper*, *Eleocharis acicularis*, *E. ovata* a *Limosella aquatica* (20. 6. 2012 foto L. Čech & J. Komárek, leg. L. Čech, herb. Čech).
67. Českomoravská vrchovina, 6462c, Hodiškov (distr. Žďár nad Sázavou): obnažené dno Hodiškovského rybníka, ca 150 m Z od kaple v obci, 570 m n. m., desítky rostlin spolu s *Carex bohemica*, *Coleanthus subtilis*, *Elatine hydropiper*, *E. triandra*, *Eleocharis ovata*, *Limosella aquatica* a *Leersia oryzoides* (25. 7. 2000 not. F. Lysák & L. Čech, leg. F. Lysák, MJ; 7. 9. 2000 not. F. Lysák & L. Čech, leg. L. Čech, MJ). – Hodiškov: obnažené dno rybníka Kroužek, ca 700 m S od obce, 580 m n. m., zřejmě stovky jedinců společně s *Coleanthus subtilis*, *Limosella aquatica*, *Eleocharis ovata* a *Carex bohemica*, příliš brzké napouštění (28. 5. 2004 not. F. Lysák, Lysák 2004).
67. Českomoravská vrchovina, 6561b, Pavlov (distr. Žďár nad Sázavou): obnažené dno při severním břehu rybníka Podvesník, ca 600 m V od kostela v obci, 557 m n. m., ojediněle (nejvýše desítky jedinců) ve volnějších ploškách společně s *Coleanthus subtilis*, *Carex bohemica*, *Limosella aquatica* a dalšími druhy (12. 7. 2001 leg. L. Čech, MJ).

Uvedené nálezy rozšiřují obraz recentního (resp. subrecentního) rozšíření masnice vodní na Českomoravské vrchovině, která představuje společně s jižními Čechami nejvýznamnější oblast výskytu tohoto druhu u nás (Šumberová et al. 2012). Charakter lokalit (ve všech případech se jedná o obnažená dna rybníků) odpovídá zjištěnému rozdílu mezi jihočeskými lokalitami (kde převládají rybářské sádky s aplikací herbicidů) a převážně rybníčními lokalitami Českomoravské vrchoviny. Jak bývá obvyklé, u každé z lokalit je výskyt druhu podmíněn poněkud jinými okolnostmi rybářského hospodaření. V Dolním rybníku u Újezda bývá výskyt vegetace obnaženého dna víceméně pravidelný, podobně jako na rybníku Podvesník. Zde však byla masnice zjištěna zatím pouze v jedné sezóně, a to shodou okolností na ploše před tím zasažené herbicidy při likvidaci rákosin. Dno Hodiškovského rybníka bylo obnaženo během jeho rekonstrukce a současné hospodaření nedává příliš nadějí na opakování. U rybníku Kroužek bylo v roce 2013 dosaženo zdlouhavým vyjednáváním s majitelem obnažení části dna ve vegetační sezóně (po 8 sezónách absence), výskyt masnice však nebyl ověřen i přes úspěšný rozvoj ostatních cenných druhů. Dolní rybník u Újezda, rybník Podvesník a rybník Kroužek jsou součástí chráněných území soustavy Natura 2000.

L. Čech, J. Komárek & F. Lysák

- Lysák F. (2004): ZM 1:10 000: 24-13-01, 24-13-02, 24-13-03, 24-13-08 (J0213), závěrečná textová zpráva k mapování biotopů soustavy Natura 2000 a Smaragd. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]
- Šumberová K., Ducháček M. & Lososová Z. (2012): Life-history traits controlling the survival of *Tillaea aquatica*: a threatened wetland plant species in intensively managed fishpond landscapes of the Czech Republic. – *Hydrobiologia* 689: 91–110.

***Tribulus terrestris* L.**

- 37f. Strakonické vápence, 6749a, Strakonice: na hromadě zeminy v zahrádkářské kolonii nad Sídlištěm na jihovýchodním úpatí vrchu Kuřidla (kóta 545,6) SZ od města, 49°16'12"N, 13°53'18"E, 440 m n. m., několik desítek rostlin (12. 9. 2011 leg. R. Paulič & R. Otruba, CB, herb. Otruba).
- 56b. Jilemnické Podkrkonoší, 5458b, Kruh (distr. Semily): u silnice v obci v blízkosti subtropického zahrádkářství, 50°34'11,4"N, 15°29'02"E, spolu s *Cardamine hirsuta* a *Oxalis corniculata* var. *repens* (4. 10. 2011 not. V. Faltys).
- 63l. Malá Haná, 6466c, Šebetov (distr. Blansko): asi 30 cm široký písčité pás těsně podél domu č. p. 25 navazující na okrasnou skalku, výslunné jižně orientované stanoviště, 49°32'54"N, 16°42'34"E, 400 m n. m., 10–15 vitálních kvetoucích a plodících rostlin (21. 8. 2013 leg. et det. D. Láníková, herb. Láníková).

***Triglochin palustris* L.**

C2

34. Plánický hřeben, 6547c, Polánka u Nepomuka (distr. Plzeň): PR Polánecký mokřad, pramenišť JZ od obce, severní okraj slatinné loučky ve středu rezervace na silně zamokřeném stanovišti, 49°25'52,9"N, 13°33'25,7"E, 550 m n. m., přes 130 kvetoucích lodyh a velké množství sterilních listů na ploše asi 25 m² (17. 8. 2008 not. P. Karlík; Karlík 2008). Výskyt bařičky byl již zmíněn u dalšího vzácného druhu z této lokality *Eriophorum latifolium* (Additamenta 8: 244, 2009).
- 36b. Horažďovicko, 6647a, Těchonice (distr. Klatovy): houpavá slatinná plocha v dolní části vlhké louky na drahách 0,86 km Z od kostela v obci, 49°22'06,9"N, 13°33'32,3"E, 505 m n. m., hloubka humolitu ca 1 m, 20 fertilních rostlin (28. 8. 2005 not. P. Karlík & I. Kinská).
- 37f. Strakonické vápence, 6749a, Černíkov (distr. Strakonice): slatinná louka mezi železniční tratí a severozápadním břehem Hornořepeckého rybníka 1,2 km JV od osady, 49°17'49"N, 13°54'37"E, 413 m n. m., řídké roztroušeně (3. 9. 2011 leg. R. Paulič, CB).

Bařička bahenní se v minulosti na Strakonických vápencích vyskytovala mnohem častěji, byla zde známa minimálně z deseti lokalit (např. Moravec 1972). V současnosti je její výskyt znám ještě u Droužetic (Grulich et al. in Lepší & Lepší 2010).

R. Paulič

87. Brdy, 6449c, Leletice (distr. Příbram): slatinná louka (sv. *Caricion davallianae*) s rašeliníkovými čočkami na severovýchodním břehu Velkého raputovského (= Raputovského nebo též Leletického) rybníka, ca 0,8 km S–SSV od hlavní křižovatky v osadě, 49°31'58"N, 13°50'38"E, 580 m n. m. (2. 7. 2006 not. R. Hlaváček).
- [25 m², 2. 7. 2006 R. Hlaváček. – E_v (85 %), E_l (70 %): *Carex davalliana* 3, *C. panicea* 2b, *C. rostrata* 2b, *Galium uliginosum* 2a, *Molinia caerulea* 2a, *Potentilla erecta* 2a, *Succisa pratensis* 2a, *Agrostis canina* 1, *Carex pulicaris* 1, *Danthonia decumbens* 1, *Eriophorum angustifolium* 1, *Festuca filiformis* 1, *Valeriana dioica* 1, *Angelica sylvestris* +, *Carex hartmanii* +, *C. nigra* +, *Cirsium palustre* +, *Equisetum fluviatile* +, *Holcus lanatus* +, *Juncus alpinoarticulatus* +, *Lysimachia*

vulgaris +, *Parnassia palustris* +, *Veronica scutellata* +, *Betula pendula* r, *Briza media* r, *Cardamine pratensis* r, *Dactylorhiza majalis* r, *Eriophorum latifolium* r, *Galium palustre* r, *Lychnis flos-cuculi* r, *Lycopus europaeus* r, *Pinus sylvestris* r, *Quercus* cf. *robur* r, *Scutellaria galericulata* r, *Triglochin palustre* r. – E₀ (25 %); neanalyzováno]

Kosení dříve dlouhodobě neobhospodařované slatinné louky u Raputovského rybníka je již více roků podporováno finančními prostředky z Programu péče o krajinu MŽP ČR. Dle fytogeografického členění náleží lokalita do okresu Brdy (87), ale svým geologickým podložím (vyvřeliny středočeského plutonu), v okolí převažujícími silně písčitými půdami a rázem krajiny (vysoký podíl zemědělského bezlesí, větší množství rybníků) odpovídá spíše navazujícímu podokresu Blatensko (36a), kde bařička obsazovala vyšší počet lokalit, viz např. Skalický et al. 1961, Skalický et al. 1980, Deyl & Skočdoplová-Deylová 1989, Karlík in Additamenta 2: 285–286, 2003. Rovněž biotop (slatinná loučka s hojnou *Carex davalliana*, sv. *Caricion davallianae*) je typický spíše pro kontaktní fytochoriony Blatensko, Breznické Podbrdsko či Příbramské Podbrdsko, než pro vlastní Brdy, kde byl druh vždy velmi vzácný. Veselý (1940–1941) ji uvádí z přesněji nelokalizovaných rašelinných louček od Strašic (Brdy nebo Holoubkovské Podbrdsko), z chynínského revíru a z jižního svahu Třemšína. Historický údaj pochází také od Jedelského rybníka, kde bařičku pozoroval J. Kučera (in Skalický et al. 1980). Tento rybník je vzdálen pouhých 1,5 km od lokality u Raputovského rybníka. Další aktuální výskyt bařičky v Brdech je prokázán pouze od jihovýchodního břehu Hořejšího padrtského rybníka. Kromě Blatenska se bařička vyskytuje či vyskytovala i v ostatních kontaktních fytochorionech Brd. Z Příbramského Podbrdka (35c) lze zmínit také zaniklé a dosud nepublikované výskyty např. louky v nivě Čepkovského potoka pod Osečí (17. 6. 1987 leg. R. Hlaváček, HOMP) a pod haldou u kovohuti při Lhotě u Příbrami (ca 1982 not. O. Rauch).

R. Hlaváček & J. Sofron

- Deyl M. & Skočdoplová-Deylová B. (1989): Květena Blatenska. – Národní muzeum, Praha.
- Karlík P. (2008): Plán péče pro přírodní rezervaci Polánecký mořad na období 2009–2018. – Ms. [Depon. in: Krajský úřad Plzeňského kraje & AOPK ČR, Správa CHKO Český les a krajské středisko Plzeň]
- Lepší M. & Lepší P. [eds] (2010): Nálezy zajímavých a nových druhů v květeně jižní části Čech XVI. – Sborn. Jihočes. Muz. České Budějovice, přír. vědy, 50: 75–96.
- Moravec J. (1972): Floristické údaje z terénního průzkumu jižních a jihozápadních Čech. Kartotéka z let 1945–1972. – Ms. [Depon. in: Soukr. Knih. R. Paulič, Strakonice]
- Skalický V., Hartl J., Chán V., Machovec F., Toman J. & Vaněček J. (1961): Příspěvek ke květeně Blatenska a přilehlých území. II. – Preslia 33: 154–196.
- Skalický V., Vaněček J. et al. (1980): Příspěvek ke květeně Blatenska a přilehlých území. III. – Sborn. Západočes. Muz., Plzeň, Přír., 36: 3–132.
- Veselý J. (1940): Příspěvek ku květeně Brd. – Věda Přír. 20: 21–22.

***Urtica kioviensis* Rogow.**

C1

- 18a. Dyjsko-svratecký úval, 7065d, Ivaň (distr. Brno): PR Plačkův les a říčka Šatava, tůň u lesní cesty ca 400 m JJV od samoty Plaček, 2 km SV od kostela v obci, 48°56'40"N, 16°35'25,6"E, 151 m n. m., porost na ploše ca 50 m² (9. 5. 2013 leg. F. Kolář, T. Urfus, L. Řejlová & F. Holíč, PRC).

Rostliny kopřivy lužní byly v květnu nalezeny ve vegetativním stavu, kromě běžné determinace pomocí morfologických znaků jsme proto přistoupili i k ověření správnosti určení pomocí průtokové cytometrie (srovnáním s rostlinou z lokality Ranšpurk u Lanžhota a s cytotypy druhu *U. dioica*). Obsah jaderné DNA kopřivy lužní je 1,34 pg DNA a je tedy o ca 19 % větší než obsah DNA diploidního a o ca 65 % menší než tetraploidního cytotypu kopřivy dvoudomé (*U. dioica*). Průtoková cytometrie se tedy jeví jako vhodný nástroj k ověřování determinace sporných rostlin v rodu *Urtica*, popř. drobných fragmentů ve vegetativním stavu. Druh byl historicky znám od Moravského Písku a v poslední době byl zjištěn na dvou místech v oblasti Soutoku Moravy a Dyje (Danihelka & Lepší 2004, Hájek in Additamenta 11: 131, 2013). Nově objevená lokalita je prvním recentním údajem mimo oblast Soutoku a vůbec prvním v povodí Svratky. Vzhledem k zachovalému stavu lokality je pravděpodobné, že se zde kopřiva lužní bude vyskytovat na více místech.

F. Kolář, T. Urfus & L. Rejlová

Danihelka J. & Lepší M. (2004): Kopřiva lužní, *Urtica kioviensis*, na soutoku Moravy a Dyje. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 39: 25–35.

***Vaccinium uliginosum* L.**

99a. Radhošťské Beskydy, 6576a, Čeladná (distr. Frýdek-Místek): PR V Podolánkách, rašeliniště na světlině v podmačené smrčtině na jižní hranici rezervace, asi 290 m v od křížení turistických tras (rozcetí „Kociánka“), 49°27'56,6"N, 18°21'04,3"E, 640 m n. m., 1 keřík (16. 8. 2013 not. P. Chytil).

99a. Radhošťské Beskydy, 6577a, Staré Hamry I (distr. Frýdek-Místek): údolí Černé Ostravice, lokalita Mlýn, rašelinná loučka v podmačeném smrčkovém lese, asi 500 m SV od křížení turistických tras (rozcetí „Údolí Černé“), 600 m n. m., jediný semenáček (27. 6. 2013 foto M. Popelářová).

Vlochyně bahenní byla v Beskydech pravděpodobně vždy vzácná. Vrchoviště, ze kterých převážně pocházejí historické údaje, již zanikla. Několik keříků vlochyně nalezených v nedávné době v Horní Lomné zřejmě již také neexistuje (Hlisnikovský in Popelářová et al. 2011).

Oba nyní publikované nálezy jsou překvapivé, i když každý z jiného důvodu: je zjevné, že na rašeliništi na světlině v podmačené smrčtině v PR V Podolánkách keřík vlochyně promíslený s keříky borůvky mohl dlouhodobě unikat pozornosti. Vlochyně zde totiž byla zaznamenávána již v době před asi 10 lety, a to dokonce ve větším počtu (Z. Lukeš, in verb.). Na rašelinná-vrchovištní loučka v údolí Černé Ostravice byl zatím nalezen pouze jeden semenáček, a to na místě bývalého ohniště zarostlého rašelíniky (viz text u druhu *Drosera rotundifolia*). Vlochyně bahenní je rovněž zaznamenána na několika nedalekých lokalitách na slovenské straně hor.

M. Popelářová & P. Chytil

***Ventenata dubia* (Leers) Coss.**

C1

31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6344d, Hradec (distr. Plzeň): hrana nad lomem 0,6 km SZ od obce, 360 m n. m. (6. 7. 2010 not. L. Hroudá; Chvojková et al. 2012).

69a. Železnohorské podhůří, 6161a, Horka (distr. Chrudim): stráž nad železniční tratí J od železniční zastávky, 49°52'47,5"N, 15°54'42,4"E (červenec 1968 leg. *V. Faltys* & *B. Cibulková*, rev. E. Hadač, MP). Na stejnou lokalitu v té době kdosi, podle Františka Procházky, vysadil *Anthericum liliago* a *Dictamnus albus*, později zde byl nalezen také kultivar hvozdíku *Dianthus arenarius* (cf. Faltys 1994).

Faltys V. (1994): Botanické záhady. – Východočes. Bot. Zprav. 1993–1994: 19–20.

***Veronica praecox* All.**

C3

37f. Strakonické vápence, 6649d, Radomyšl (distr. Strakonice): úhor při jihovýchodním okraji lesa na návrší „Skalka“ (kóta 456,4) nad dvorem Kaletice, 49°18'33,3"N, 13°55'14,6"E, 440 m n. m., vápenec, roztroušeně (18. 4. 2012 leg. *R. Paulič*, herb. Paulič).

V jižní části Čech nesmírně vzácný druh, který se v současnosti vyskytuje pouze na třech lokalitách: dvě leží na Strakonických vápencích (Droužetice, Radomyšl) a jedna na území Sušicko-horažďovických vápenců (Boubín u Horažďovic). Na všech lokalitách je rozrazil časný striktně vázán na vápencový podklad.

R. Paulič

***Vicia lutea* L.**

21a. Hanácká pahorkatina, 6568c, Dětkovice (distr. Prostějov): navrhovaná přírodní památka Plánivá, na okraji lesa, na zarostlé bývalé cestě, 49°24'34,8"N, 17°04'45,8"E, asi 20 rostlin na ploše ca 30 × 1 m (22. 5. 2011 foto *J. Kameníček*; <http://www.biolib.cz/cz/image/id159207/>).

***Virga pilosa* (L.) Hill**

C3

1. Doupovská pahorkatina, 5745b, Mašťov (distr. Chomutov): v minulosti mechanicky narušený okraj břehu potoka Dubá II, ca 1,1 km JJV od obce (od dolního kostela), 50°15'36,4"N, 13°17'58,2"E, 356 m n. m., 50 rostlin (30. 6. 2012 foto *M. Broum*, 27. 8. 2012 not. *M. Broum* & *D. Koutecký*).
- 2a. Žatecké Poohří, 5647c, Žatec (distr. Louny): pravý břeh Ohře, několik mikrolokalit na antropogenních stanovištích, výskyt je dlouhodobý, populace se mírně rozšiřuje (vše 13. 9. 2012 not. *J. Motejzík*):
 - a) rozvolněný břehový porost u budovy jatek, 50°20'07,5"N, 13°32'32,6"E, 1 plodící rostlina,
 - b) 50 m Z od křižení ulic Rooseveltova a U Oharky, okraj zahrádkářské kolonie, 50°19'58,7"N, 13°33'04,4"E, ca 10 růžic,
 - c) zahrada domu na Okurkovém náměstí, přilehlá zpusťlá zahrada a veřejný trávník, 50°19'58,5"N, 13°32'16,4"E, nejméně 100 rostlin, v některých letech bohatě plodí,
 - d) břeh řeky mezi dopravním hřištěm a odpočívadlem s ohništěm, nepravidelně sečený a s nezapojenými dřevinami (*Acer*, *Fraxinus*, *Juglans*, *Malus*, *Prunus* aj.), 50°19'57,6"N, 13°32'09,8"E, nejméně 200 růžic ve dvou skupinách na asi 10 m² a další rostliny jednotlivě,
 - e) západní okraj dopravního hřiště, trávník a výsadba keřů u plotu, 50°19'54,3"N, 13°32'03,7"E, ca 50 rostlin,
 - f) západní násep mostu, jímž ulice Plzeňská překonává ulici U hřiště, 50°19'39"N, 13°31'57,2"E, 14 rostlin,
 - g) ruderalní plocha na rozhraní zástavby a vojenského prostoru Perč, 50°19'15,6"N, 13°34'30,7"E, ca 40 fertilních rostlin.
- 2a. Žatecké Poohří, 5746b, Neprobylice (distr. Louny): vzácně na lesní cestě z východního okraje obce směrem na Pšov, 50°16'14,2"N, 13°27'01,2"E, 287 m n. m. (29. 8. 2013 not. *D. Koutecký* & *J. Frouz*).

- 2a. Žatecké Poohří, 5746d, Podbořany (distr. Louny): na okraji mokřadu při pravém břehu Doláneckého potoka ca 360 m SSZ od vrcholové kóty Rumpláku (333,3), 50°14'45,2"N, 13°25'17,1"E, 302 m n. m., 8 zaschlých rostlin (23. 3. 2012 not. D. Koutecký).

Jedná se o první údaje o výskytu ve fytogeografických okresech Doupovská pahorkatina (1) a Žatecké Poohří (2a).

M. Broum, D. Koutecký & J. Motejzík

Vulpia bromoides (L.) Gray

C1

- 31a. Plzeňská pahorkatina vlastní, 6543c, Domažlice: travinobylinná lada na bývalém vojenském cvičišti mezi kótami Na šibenici a U spravedlnosti 0,5–1,7 km ZJZ–JZ od železniční zastávky Domažlice-město, 455–510 m n. m. (5. 7. 2010 leg. L. Čech, herb. Čech; leg. L. Šafářová, MP; leg. R. Paulič, PRC; Chvojková et al. 2012).

Poděkování

Náš dík patří mnoha kolegům, kteří nám předali své floristické objevy k publikaci nebo nám poskytli cenné rady a konzultace. Děkujeme i všem autorům komentářů, těm, kteří determinovali nebo revidovali obtížně určitelné taxony nebo pořídili dokladové fotografie či jinak s námi na přípravě těchto Additament spolupracovali.

Jsou to: Miloš Andres (Jaroměř), Marek Banaš (Olomouc), Petr Batoušek (Zlín), Petr Bauer (Děčín), Jana Beneschová (Brno), Blanka Brandová (Olomouc), Miroslav Broum (Vrbice-Bošov), Leo Bureš a Zuzana Burešová (Světlá Hora-Podlesí), Tomáš Burian (Ústí nad Labem), Oldřich Bušek (Karlovy Vary), Radim Cibulka (Praha), Luděk Čech (Havlíčkův Brod), David Číp (Jaroměř), Martin Dančák (Olomouc), Jiří Danihelka (Brno), Jan Doležal (Týniště nad Orlicí), Pavel Dřevojan (Brno), Michal Ducháček (Praha-Horní Počernice), Martin Duchoslav (Olomouc), Dan Dvořák (Brno), Václav Dvořák (Olomouc), Li-bor Ekrt a Ester Ekrťová (Telč), Karel Fajmon (Veselí nad Moravou), Vladimír Faltys (Pardubice), Petr Filippov (Choceň), Václav Fořt (Věšín), Jaroslav Frouz (Karlovy Vary), Andrea Gálová (Brno), Hana Galušková (Uherský Ostroh), Michal Gerža (Sedloňov), Vít Grulich (Brno), Jan Hájek (Věteřov), Miloš Hájek (Choceň), Petra Hanáková (Zlín), Marcela Hausvaterová (Hradec Králové), Filip Holíč (Lipová u Šluknova), Rudolf Hlaváček (Příbram), David Hlissnikovský (Frýdek-Místek), Jitka Horková (Plzeň), Jan Horník (Pardubice), Zbyněk Hradílek (Olomouc), Lucie Hradilová (Brno), Petr Hrbáč (Brno), Daniel Hřčka (Praha), Zdenka Hroudová (Průhonice), Karel Hutr (Věšín), Jindřich Chrtěk jun. (Průhonice), Petr Chytil (Rožnov pod Radhoštěm), Kryštof Chytrý (Lipůvka), Magdaléna Chytrá a Milan Chytrý (Brno), Josef Janeček (Rožnov pod Radhoštěm), Štěpán Janeček (Třeboň), Zdeněk Janovský (Praha), Šárka Jiráská (Brandýs nad Orlicí), Ivana Jongepierová a Jan Wilhelm Jongepier (Veselí nad Moravou), Michal Juříček (Brno), Jiří Juříčka (Jihlava), Miroslav Kalík (Rumburk), Veronika Kalníková (Brno), Jiří Kameníček (Olomouc), Zdeněk Kaplan (Průhonice), Petr Karlík (Praha), Ivana Kinská (Plzeň), Pavel Klemsa (Prostějov), Josef Klíč (Boskovice), Jan Knížek (Praha), Adam Knotek (Ostrožská Nová Ves), Jaroslav Kobližek (Brno), Filip Kolář (Praha), Josef Komárek (Havlíčkův Brod), Jan Košnar (Hradec Králové), Věra Koutecká (Ostrava), Daniel Koutecký (Podbořany), Petr Koutecký (České Budějovice), Tomáš Koutecký (Brno), František Krahulec (Průhonice), Ivana Krpatová (Lučany nad Nisou), Karel Kubát (Ústí nad Labem), Josef Kučera (Rychnov nad Kněžnou), Pavel Kúr (České Budějovice), Jitka Laburdová (Hradec Králové), Jan Lacina (Tišnov), Flavia Landucci (Brno), Deana Láníková (Boskovice), Pavel Leischner (Strakonice), Jarmila Lončáková (Praha), Filip Lysák (Cyrilov), Milan Marek (Praha), Alexandra Masopustová (Krásno), Jan Matějů (Karlovy Vary), Vladimír Melichar (Karlovy Vary), Jan Motejzík (Žatec),

Zuzana Mruzíková (Divčí Hrad), Jaroslava Nesvadbová (Plzeň), Pavel Novák (Brno), Čestmír Ondráček (Chomutov), Richard Otruba (Strakonice), Radim Paulič (Strakonice), Vlastimil Peřina (Pardubice), Tomáš Peterka (Brno), Jaroslav Podhorný (Otinoves), Jan Pokorný (Praha), Marie Popelářová (Rožnov pod Radhoštěm), Karel Prach (České Budějovice), Jan Prančl (Praha), Romana Prausová (Hradec Králové), Pavla Ráčková (Chroustovice), Ludmila Rejlová (Praha), Jan Roleček (Brno), Tereza Růžičková (Brno), Jan Rydlo (Praha), Jaroslav Rydlo (Praha), Vladimír Řehořek (Brno), Radomír Řepka (Brno), Vojtěch Sedláček (Moravská Třebová), Tomáš Seidl (Brno), Zdeněk Skála (Praha), Petr Sklenář (Praha), Václav Somol (Krupá, okres Rakovník), Milan Soukup (Heřmaň u Protivína), Karel Sutorý (Brno), Tomáš Svachina (Bystřice pod Hostýnem), Jarmila Sýkorová (Liberec), Jan Šebesta (Brno), Jiří Šimůnek (Jaroměř), Petr Šmarda (Brno), Pavel Špryňar (Praha), Milan Štech (České Budějovice), Michal Štefánek (Praha), Radek Štencl (Jeseník), Jan Štěpánek (Průhonice), Jitka Štěpánková (Průhonice), Tadeáš Štěrba (Brno), Přemysl Tájek (Mariánské Lázně), Jana Tkáčiková (Valašské Meziříčí), Bohumil Trávníček (Olomouc), Dana Turoňová (Praha), Miloslav Úlehla (Praha), Zdeněk Ulrich (Pardubice), Hana Urbanová (Mělník), Tomáš Urfus (Praha), Jiří Velebil (Průhonice), Ernst Vitek (Naturhistorisches Museum Wien), Ondřej Volf (Plzeň), Alena Vydrová (České Budějovice), Tomáš Vymyslický (Troubsko), Iva Weiterová (České Budějovice), David Zahradník (Olomouc), Petr Zákravský (Průhonice), Jiří Zázvorka (Průhonice), Vojtěch Žila (Strakonice).

Příspěvky J. Chrtka, J. Danihelky, Z. Kaplana, F. Krahulce a J. Štěpánkové vznikly za podpory Botanického ústavu AV ČR (RVO 67985939) a GAČR (č. 14-36079G, Centrum excelence PLADIAS), příspěvky R. Řepky (*Pleiblastus chino*) a P. Filippova (*Anemone ×seemenii*) byly napsány za podpory projektu NAZV Harmonizace lesního hospodářství nížinných luhů jako nástroj pro zachování druhové diverzity vyšších rostlin č. QI92A031, za což příslušným institucím náleží dík.

Naše poděkování patří také Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR, která garantovala mapování biotopů v rámci vytváření evropské soustavy chráněných území Natura 2000 a nyní organizuje aktualizaci výsledků tohoto mapování – nálezy druhů *Eriophorum vaginatum*, *Hackelia deflexa*, *Lycopodiella inundata*, *Moneses uniflora* a *Platanthera chlorantha* zde uveřejňujeme.

Literatura

- AOPK ČR (2013): Nálezová databáze AOPK ČR. – [on-line databáze; portal.nature.cz, Agentura ochrany přírody a krajiny, Praha]
- Clayton W. D., Vorontsova M. S., Harman K. T. & Williamson H. (2013): GrassBase – The online world grass flora. – URL: <http://www.kew.org/data/grasses-db.html> (navštíveno 25. 5. 2013).
- Conert H. J. (1998): Gustav Hegi, Illustrierte Flora von Mitteleuropa, Ed. 3, Band I, Teil 3, Spermatophyta: Angiospermae: Monocotyledones 1 (2), Poaceae (Echte Gräser oder Süßgräser). – Paul Parey, Berlin.
- Čeřovský J., Feráková V., Holub J., Maglocký Š. & Procházka F. (1999): Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČR a SR. Vol. 5. Vyšší rostliny. – Příroda, Bratislava, 453 p.
- Danihelka J., Chrtěk J. jun. & Kaplan Z. (2012): Checklist of vascular plants of the Czech Republic. – Preslia 84: 647–811.
- Dostál J. (1948–1950): Květena ČSR a ilustrovaný klíč k určení všech cévnatých rostlin, na území Československa planě rostoucích nebo běžně pěstovaných. – Praha, 2269 p.
- Dostál J. (1982): Seznam cévnatých rostlin květeny československé. – Pražská botanická zahrada Troja, Praha.
- Dostál J. (1989): Nová květena ČSSR. Vol. 1, 2. – Academia, Praha, 1548 p.
- Dvořák J. & Kühn F. (1966): Zavlečené rostliny na pozemcích přádelny vlny „Mosilana“ n. p. v Brně. – Preslia 38: 327–332.

- Grulich V. (2012): Red List of Vascular Plants of the Czech Republic: 3rd edition. – *Preslia* 84: 631–645.
- Grüll F. (1979): Synantropní flóra a její rozšíření na území města Brna. – *Stud. ČSAV* 1979/3: 1–224.
- Hadinec J., Lustyk P. & Procházka F. [eds] (2003): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. II. – *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 38: 217–288.
- Hadinec J., Lustyk P. & †Procházka F. [eds] (2005): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. IV. – *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 40: 77–149.
- Hadinec J. & Lustyk P. [eds] (2006): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. V. – *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 41: 173–257.
- Hadinec J. & Lustyk P. [eds] (2007): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. VI. – *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 42: 247–337.
- Hadinec J. & Lustyk P. [eds] (2008): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. VII. – *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 43: 251–336.
- Hadinec J. & Lustyk P. [eds] (2011): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. IX. – *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 46: 51–160.
- Hadinec J. & Lustyk P. [eds] (2012): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. X. – *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 47: 43–158.
- Hadinec J. & Lustyk P. [eds] (2013): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. XI. – *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 48: 31–141.
- Hejný S. & Slavík B. [eds] (1988): Květena České socialistické republiky. Vol. 1. – Academia, Praha, 557 p.
- Hejný S. & Slavík B. [eds] (1990): Květena České republiky. Vol. 2. – Academia, Praha, 540 p.
- Chvojková E., Sladký J., Bureš J., Pivoňková L., Danihelka J., Sova P., Nesvadbová J. & Sofron J. [eds] (2012): Výsledky floristického kurzu v Domažlicích 4.–10. července 2010. – *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 47, příl. 2012/1: 1–94.
- Chytrý M. [ed.] (2007): Vegetace České republiky. Vol. 1. Travinná a keříčková vegetace. – Academia, Praha, 528 p.
- Chytrý M. [ed.] (2011): Vegetace České republiky. Vol. 3. Vodní a mokřadní vegetace. – Academia, Praha, 828 p.
- Chytrý M. [ed.] (2013): Vegetace České republiky. Vol. 4. Lesní a křovinná vegetace. – Academia, Praha, 551 p.
- Chytrý M. & Rafajová M. (2003): Czech National Phytosociological database: basic statistics of the available vegetation-plot data. – *Preslia* 75: 1–15.
- Jehlík V. (1998): Cizí expanzivní plevelé České republiky a Slovenské republiky. – Academia, Praha, 506 p.
- Kubát K., Hrouda L., Chrtěk J. jun., Kaplan Z., Kirschner, Štěpánek J. & Zázvorka J. [eds] (2002): Klíč ke květeně České republiky. – Academia, Praha, 928 p.
- Kučera J. & Váňa J. (2005): Seznam a červený seznam mechorostů České republiky. – *Příroda* 23: 1–104.
- Lepší M. & Lepší P. [eds] (2012): Nálezy zajímavých a nových druhů v květeně jižní části Čech XVIII. – *Sborn. Jihočes. Muz. České Budějovice, přír. vědy*, 52: 34–48.
- Melichar V., Krása P. & Tájek P. (2012): Zvláště chráněné rostliny Karlovarského kraje. – *Karlovarský kraj & Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Karlovy Vary*, 107 p.
- Novák P. (2013): Lesní vegetace Krumlovského lesa a okolí. – Ms., 118 p. [Dipl. práce; depon. in: *Knih. Úst. Bot. Zool. Přír. Fak. Masaryk. Univ., Brno*]
- Oborny A. (1883–1886): Flora von Mähren und österr. Schlesien I–IV. – *Verh. Naturforsch. Ver. Brünn* 21 (1882): 1–268, 1883; 22 (1883): 269–636, 1884; 23 (1884): 637–888, 1885; 24 (1885): 889–1285, 1886.
- Popelářová M., Hlišnikovský D., Koutecký P., Dančák M., Tkáčiková J., Vašut R. J., Vymazalová M., Dvorský M., Lustyk P. & Ohryzková L. (2011): Rozšíření vybraných taxonů cévnatých rostlin v CHKO Beskydy a blízkém okolí (Výsledky mapování flóry z let 2006–2009). – *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 46: 277–358.

- Pyšek P., Danihelka J., Sádlo J., Chrtek J. Jr., Chytrý M., Jarošík V., Kaplan Z., Krahulec F., Moravcová L., Pergl J., Štajerová K. & Tichý L. (2012): Catalogue of alien plants of the Czech Republic (2nd edition): checklist update, taxonomic diversity and invasion patterns. – *Preslia* 84: 155–255.
- Pyšek P., Sádlo J. & Mandák B. (2002): Catalogue of alien plants of the Czech Republic. – *Preslia* 74: 97–186.
- Skalický V. (1988): Regionálně fytogeografické členění. – In: Hejný S. & Slavík B. [eds], *Květena České socialistické republiky 1*: 103–121, Academia, Praha.
- Slavík B. (1971): Metodika síťového mapování ve vztahu k připravovanému fytogeografickému atlasu ČSR. – *Zprávy Čs. Bot. Společ.* 6: 55–62.
- Slavík B. [ed.] (1995): *Květena České republiky*. Vol. 4. – Academia, Praha, 529 p.
- Slavík B. [ed.] (1997): *Květena České republiky*. Vol. 5. – Academia, Praha, 568 p.
- Slavík B. [ed.] (2000): *Květena České republiky*. Vol. 6. – Academia, Praha, 770 p.
- Slavík B. & Štěpánková J. [eds] (2004): *Květena České republiky*. Vol. 7. – Academia, Praha, 767 p.
- Smejkal M. (1980): *Komentovaný katalog moravské flóry*. – Univerzita J. E. Purkyně, Brno.
- Štencel R. (2013): Aktualizace mapovacího okrsku cz2618, Aktualizace vrstvy mapování biotopů ČR. – Nálezová databáze [on-line databáze; portal.nature.cz, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]
- Štěpánková J., Chrtek J. jun. & Kaplan Z. [eds] (2010): *Květena České republiky*. Vol. 8. – Academia, Praha, 712 p.
- Valdés B., Scholz H., Raab-Straube E. von & Parolly G. (2009): Poaceae (pro parte majore). – In: Euro+Med Plantbase – the information resource for Euro-Mediterranean plant diversity, URL: <http://www2.bgbm.org/EuroPlusMed> (navštíveno 25. 5. 2013).
- Vozárová M. & Sutorý K. (2001): Index herbariorum Reipublicae bohemicae et Reipublicae slovacae. – *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 36, příl. 2001/1: 1–95.

Došlo dne 17. 12. 2013